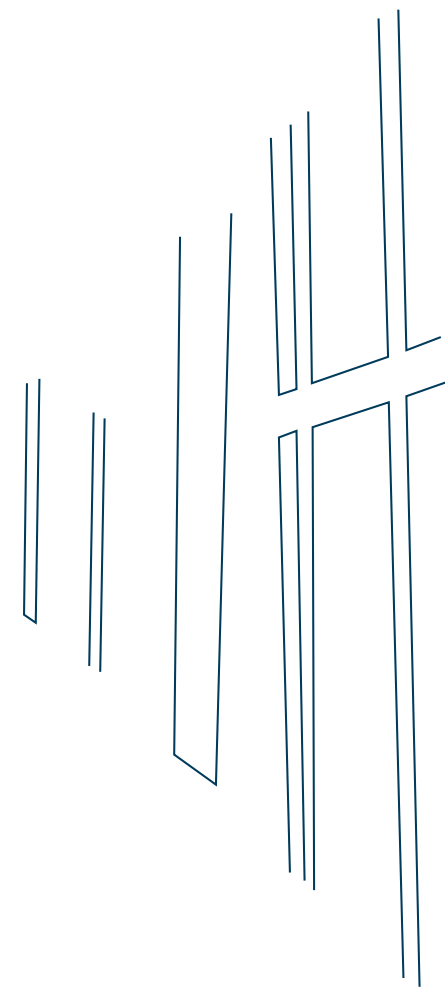

PMT
pensioenfonds
Metaal & Techniek

JAARVERSLAG 2022

Contact

Pensioenfonds Metaal en Techniek

Postbus 30020

2500 GA Den Haag

Telefoon 070 316 08 60

E-mail info@bpmt.nl

Internet www.pmt.nl

Twitter [@pmt_pensioen](https://twitter.com/pmt_pensioen)

Facebook <https://www.facebook.com/pmtpensioen>

Ontwerp

Proforma | visual identity, Rotterdam

(Joop Ridder en Paul Scholte)

Illustraties cover en hoofdstukpagina's

Witte Rook; Britte Koolen

Infographics

Proforma | visual identity, Wendy van Veen

Realisatie

Bestuursbureau Pensioenfonds Metaal en Techniek, Den Haag

© 2023

JAARVERSLAG 2022

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	4
Profiel	7
Organisaties	8
Missie, visie en ambities	9
Kerncijfers	13
De ambities van PMT	21
1 Een goed pensioen	22
2 Evenwichtig beleggingsbeleid	35
3 Integer, betrouwbaar en wendbaar	42
4 Proactief en zichtbaar	51
5 Laagdrempelig en betrokken	56
6 Pensioen op verantwoorde wijze	67
7 Kosten	73
Vooruitblik	79
Verantwoording en toezicht	81
Bestuurlijke evaluatie	82
Verslag raad van toezicht	84
Oordeel van het verantwoordingsorgaan	87
Extern toezicht	95
Code Pensioenfondsen	96
Over PMT	99
PMT organisatie van openbaar belang (OOB)	100
Organisatie PMT	101
Bestuur en functionarissen PMT per 31 december 2022	104
Werkgeversvertegenwoordigers in het bestuur	108
Werknemers- en pensioengerechtigdenvertegenwoordigers in het bestuur	109
Raad van toezicht	110
Vergoedingen	111
Enkelvoudige jaarrekening 2022¹	115
8 Enkelvoudige balans	116
9 Enkelvoudige staat van baten en lasten	117
10 Enkelvoudig kasstroomoverzicht	118
11 Algemene toelichting en grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	119
12 Toelichting op de enkelvoudige balans	131
13 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	146
14 Risicoparagraaf	147
15 Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten	161
16 Actuariële analyse	170
Geconsolideerde jaarrekening 2022	171
17 Geconsolideerde balans	172
18 Geconsolideerde staat van baten en lasten 2022	173
19 Geconsolideerd kasstroomoverzicht	174
20 Geconsolideerde algemene toelichting en grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	175
21 Toelichting op de geconsolideerde balans	178
22 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	182
23 Risicoparagraaf	184
24 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten	185
25 Gebeurtenissen na balansdatum	190
26 Overige toelichtingen	191
Overige gegevens	193
Statutaire regeling	194
Actuariële Verklaring	195
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	197
Begrippenlijst	207
Bijlage	215
Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) Rapportage	216

¹ Anders dan te doen gebruikelijk is de enkelvoudige jaarrekening vóór de geconsolideerde jaarrekening opgenomen. De reden hiervan is dat de enkelvoudige jaarrekening het beste inzicht biedt in de financiële positie van het pensioenfonds en aansluit bij de overige externe publicaties en de in het bestuursverslag opgenomen beleidsinformatie.

VOORWOORD

Het jaar 2022. Het jaar waarin afscheid nemen, oud versus nieuw, onzekerheid door economische tegenwind, strategische samenwerking, de toekomst van ons pensioen, aandacht voor het klimaat en de beheersing van risico's centraal stonden. Afscheid van onze werknemersvoorzitter Jos Brocken en van bestuursleden Paul Amels en Karin Merkus. Van oud versus nieuw, van heden naar de toekomst.

Het jaar waarin we ons enorm hebben ingespannen ter voorbereiding op de komst van het nieuwe pensioenstelsel. Een jaar met zichtbare meningen over het huidige en het toekomstige pensioenstelsel, positief én negatief. En ook het jaar waarin we gelukkig konden besluiten de pensioenen van onze deelnemers, gepensioneerden en gewezen deelnemers te indexeren.

Afscheid en welkom

We beginnen met het vertrek van Jos Brocken, onze zeer gewaardeerde voorzitter namens werknemers en gepensioneerden. Na 16 jaar bij PMT, waarvan de laatste 5 jaar als bestuursvoorzitter, heeft Jos afscheid genomen. Die laatste periode stond vooral in het teken van de dreigende verlaging van de pensioenen. Jos heeft zich met hart en ziel ingezet om dat te voorkomen, en dat is uiteindelijk gelukt. Sterker nog: hij heeft zich er voor ingezet dat de pensioenen van de deelnemers van PMT voor het eerst in 15 jaar werden geïndexeerd. We gaan hem missen. Jos is opgevolgd door Eunice Bronswijk. Eunice haar loopbaan wordt gekenmerkt door passie voor mensen en voor pensioen. Ze werkt sinds 2006 bij de FNV en heeft zich daar onder andere ingezet als vakbondsbestuurder en als teamleider van pensioenfondsbestuurders. Eerder was ze werknemersvoorzitter van Molenaars Pensioenfonds en bestuurslid bij het bedrijfstakpensioenfonds Agrarische Voedselvoorzieningshandel (namens pensioengerechtigden). Haar bestuurlijke ervaring en kennis van pensioenen komen goed van pas in haar nieuwe functie bij PMT.

Ook namen we afscheid van Paul Amels, bestuurslid namens de pensioengerechtigden. Namens het bestuur danken we hem hartelijk voor zijn inzet in de afgelopen jaren. Ook hem zullen we missen. Paul is opgevolgd door Mieke van Veldhuizen, op voordracht van de gepensioneerdengedelegeerde in het verantwoordingsorgaan. Voorheen was Mieke werknemersvoorzitter van het bedrijfstakpensioenfonds Bouw. We zijn blij om met haar nog een vrouw aan boord te hebben binnen ons bestuur. Bestuurslid Karin Merkus heeft met ingang van 1 januari 2023 een functie buiten PMT aanvaard. Hoewel we het bijzonder jammer vinden dat ze bij PMT vertrekt, wensen we haar veel succes in haar nieuwe baan.

Onzekere tijden en toch indexeren

Net toen de coronacrisis achter ons leek te liggen, brak de oorlog in de Oekraïne uit. Los van het menselijk leed dat deze oorlog met zich mee bracht, leidde dit conflict ertoe dat de stijgende energieprijzen nog veel harder stegen. Deze prijsstijgingen waren de belangrijkste oorzaak van een ongekend hoge inflatie. Een moeilijke tijd voor veel van onze gepensioneerden. We vonden dan ook dat we moesten doen wat we konden, besloten gebruik te maken van de gelegenheid om vooruitlopend op de wet Toekomst Pensioenen te handelen en kenden een tussentijdse indexatie per 1 oktober 2022 van 1,29% en een indexatie per 1 januari 2023 van 4,2% toe.

De toekomst van ons pensioen

We hebben ons in dit jaar wederom intensief bezig gehouden met de voorbereidingen voor de invoering van het nieuwe pensioencontract. Met de bestuurlijke werkgroep zijn verschillende onderdelen van het nieuwe pensioencontract en de transitiefase intensief besproken.

Daarnaast organiseerden we kennissessies voor het verantwoordingsorgaan en de sociale partners in de sector Metaal en Techniek. Het is en blijft belangrijk dat we de belangen van onze deelnemers, gepensioneerden en werkgevers behartigen. Mede om die reden hebben we tijdens het parlementaire traject in 2022 – zowel alleen als in samenwerking met andere fondsen en de Pensioenfederatie – op diverse onderwerpen lobby gevoerd om aanpassingen in het wetsvoorstel te bewerkstelligen.

Samenwerking pensioenadministratie en kosten

De uitvoeringsorganisaties MN en PGGM werken samen in het NPS-MAP programma aan een nieuw systeem voor de pensioenadministratie van MN. Doelstelling van het project is in eerste instantie de vernieuwing van de pensioenadministratie om de continuïteit voor de dienstverlening aan deelnemers en werkgevers te borgen. De volgende stap is de voorbereiding van het systeem op de wet Toekomst Pensioenen.

Door het vertrek van pensioenfonds PME eind 2021 met het pensioenbeheer bij MN zijn de vaste kosten van de pensioenadministratie voor een groter deel bij PMT terechtkomen. Wij zullen daardoor de komende jaren naar verwachting met hogere uitvoeringskosten worden geconfronteerd. De totale kosten voor het uitvoeren van de pensioenregeling bedroegen in 2022 € 65,4 miljoen (2021: € 54,6 miljoen). Dit betekent een stijging van de kosten van circa 19,7% ten opzichte van 2021. De kosten per deelnemer zijn gestegen van € 82,16 per deelnemer in 2021 naar € 96,77 in 2022.

Klimaatengagement

Het jaar 2022 was ook wel het jaar waarin de gevolgen voor mens en dier door de opwarming van de aarde zichtbaarder werden. Extreem weer, smeltende poolkappen en een stijgend waterpeil. Wij hebben mede om die reden het engagement met olie- en gassector bedrijven en achterlopers in de nutssector geïntensiveerd en uitgebreid. Aan de hand van strenge eisen hebben we gesprekken met deze bedrijven gevoerd en beoordeeld of zij voldoen aan onze klimaatdoelen. In juni 2022 hebben we een eerste evaluatie op de voortgang van het dialoogprogramma gedaan, met de conclusie dat 19 bedrijven onvoldoende klimaatambities toonden. Hierop hebben we besloten om deze per 1 oktober uit de portefeuille te sluiten op basis van een onsuccesvolle dialoog.

Risicomanagement

In 2022 brachten we de volwassenheid van het risicomanagement opnieuw naar een hoger niveau. Ook zijn diverse Risico Self Assessments (RSA's) door het bestuur en de bestuurscommissies van PMT herzien of geactualiseerd. Zo hebben we bijvoorbeeld de strategische RSA geheel herzien naar aanleiding van de herijking van de strategische ambities en is de Eigen Risico Beoordeling door het bestuur geactualiseerd.

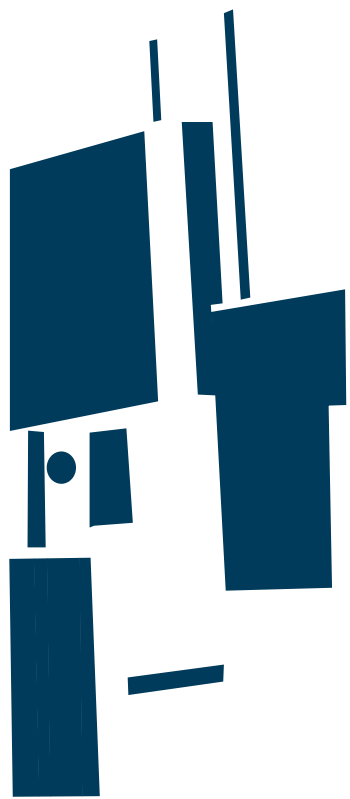
In dit voorwoord hebben we enkele belangrijke punten uit 2022 benoemd. Wij gaan door met de strategie die we hebben ingezet op onze belangrijke dossiers. U kunt op ons (blijven) rekenen!

Den Haag, 19 april 2023

Het bestuur

T.W. Troost, *voorzitter namens de werkgevers*

E. Bronswijk-Pais, *voorzitter namens de werknemers en pensioengerechtigden*

PROFIEL
2022

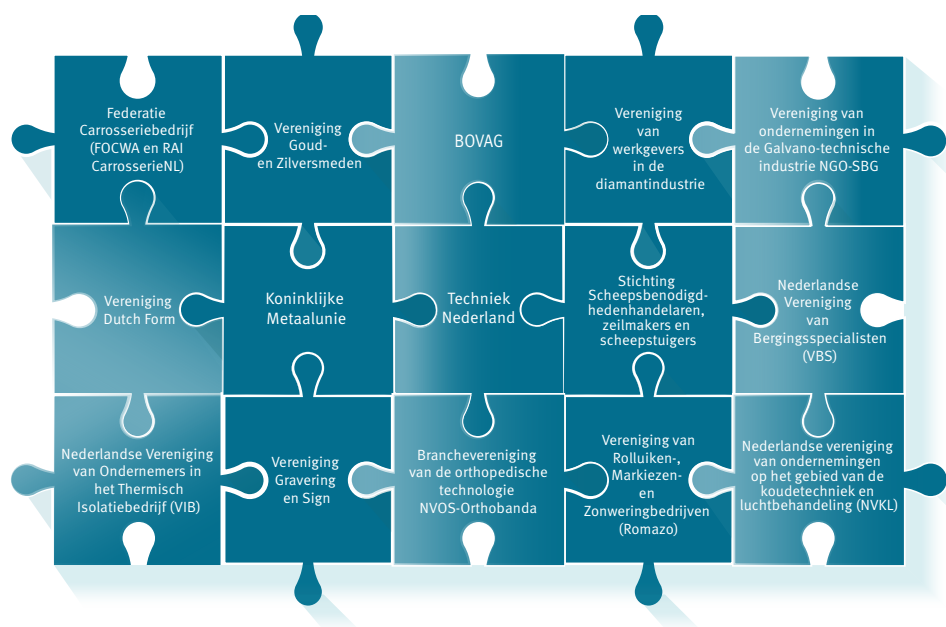
ORGANISATIES

Bij het Pensioenfonds Metaal en Techniek zijn werkgevers en werknemers aangesloten die vallen onder de verplichtstellingsbeschikking.

De werkgeversleden in het bestuur worden voorgedragen door de Federatie Werkgeversorganisaties Techniek (FWT), waar verschillende werkgeversorganisaties uit de Metaal en Techniek bij zijn aangesloten.

Bedrijven die zijn aangesloten bij PMT zijn doorgaans aangesloten bij één van de volgende organisaties:

- Koninklijke Metaalunie
- Techniek Nederland
- BOVAG
- Federatie Carrosseriebedrijf (FOCWA en RAI CarrosserieNL)
- Nederlandse Vereniging van Ondernemers in het Thermisch Isolatiebedrijf (VIB)
- Nederlandse vereniging van ondernemingen op het gebied van de koudetechniek en luchtbehandeling (NVKL)
- Vereniging Goud- en Zilvermeden
- Vereniging Dutch Form
- Vereniging van ondernemingen in de Galvano-technische industrie NGO-SBG
- Vereniging Gravering en Sign
- Nederlandse Vereniging van Bergingsspecialisten (VBS)
- Vereniging van Rolluiken-, Markiezen- en Zonweringbedrijven (Romazo)
- Vereniging van werkgevers in de diamantindustrie
- Stichting Scheepsbenodigdhedenhandelaren, zeilmakers en sloopstappers
- Branchevereniging van de orthopedische technologie NVOS-Orthobanda

De werknemersleden in het bestuur worden voorgedragen door de volgende vakorganisaties:

- FNV
- CNV Vakmensen

De leden namens de pensioengerechtigden in het bestuur worden voorgedragen door de pensioengerechtigde leden van het verantwoordingsorgaan.

MISSIE, VISIE EN AMBITIES

MISSIE PMT

PMT zorgt voor een betaalbaar, duurzaam en zoveel mogelijk waardevast pensioen voor alle deelnemers. We weten wat er speelt en anticiperen op toekomstige ontwikkelingen.

Er wordt samengewerkt met deelnemers, werkgevers en sociale partners. Het belang van deelnemers staat altijd voorop.

PMT is laagdrempelig en geeft deelnemers – zowel digitaal als in persoonlijk contact – optimaal inzicht in hun pensioen en in hun keuzemogelijkheden. Ook over wat er met de ingelegde premies gebeurt, is PMT transparant.

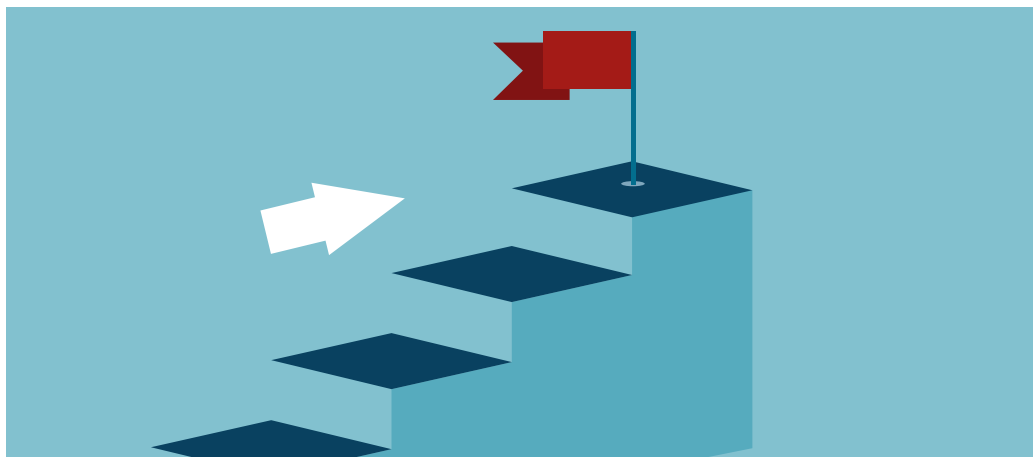
VISIE PMT

De inzet van PMT is het bieden van een betaalbaar en duurzaam pensioen voor alle deelnemers met maatwerk binnen de collectieve regeling.

Het doel van ons beleggingsbeleid is voldoende rendement te behalen om zo een betaalbaar pensioen te combineren met het streven naar een waardevast pensioen. Er wordt niet meer risico genomen dan nodig is en er wordt nadrukkelijk op het kostenniveau gelet. Het doen van beleggingen in Nederland geeft invulling aan de maatschappelijke verantwoordelijkheid van PMT.

We bieden onze deelnemers door een vlekkeloze en passende dienstverlening inzicht in hun pensioen en de keuzes die zij kunnen maken.

Als fonds van de bedrijfstak Metaal en Techniek opereren we in een steeds veranderende omgeving. We leveren hierin goed zichtbaar onze inbreng en worden erkend voor onze bijdragen aan verbeteringen.

AMBITIES

Uit de missie en visie vloeien voor PMT een aantal ambities voort. Het bestuur bekijkt periodiek of deze ambities nog passend zijn. De ambities zijn eind 2021 herijkt.

De ambities van PMT zijn:

EEN GOED PENSGIOEN

PMT draagt – tegen een gegeven premie – zorg voor een goed aanvullend inkomen voor deelnemers bij ouderdom en biedt ook financiële bescherming aan mensen die tijdens hun actieve loopbaan worden geconfronteerd met situaties waarin moet worden teruggevallen op het fonds, zoals bij overlijden, arbeidsongeschiktheid en werkloosheid. PMT streeft hierbij naar stabiliteit in uitkeringen en opbouw en naar waardevastheid. Om dit te bereiken geeft PMT uitvoering aan een collectieve, verplicht gestelde regeling waarin we risico's met elkaar delen. PMT doet dit zonder winstoogmerk.

EVENWICHTIG BELEGGINGSBELEID

Het beleggingsbeleid van PMT is erop gericht om voldoende rendement op het belegde vermogen te behalen om zo een betaalbaar pensioen te combineren met het streven naar een stabiel en waardevast pensioen. Er wordt niet meer risico genomen dan nodig is.

INTEGER, BETROUWBAAR EN WENDBAAR

Onze gepensioneerden, deelnemers en werkgevers ervaren dagelijks een excellente en passende dienstverlening. In onze werkzaamheden zijn onze ambities herkenbaar en wij werken daarbij als vanzelfsprekend binnen de grenzen van de wetgeving en komen onze afspraken na. Waar nodig of gewenst passen wij onze dienstverlening snel aan, aan de wijzigende omstandigheden of behoeften van onze doelgroepen.

PROACTIEF EN ZICHTBAAR

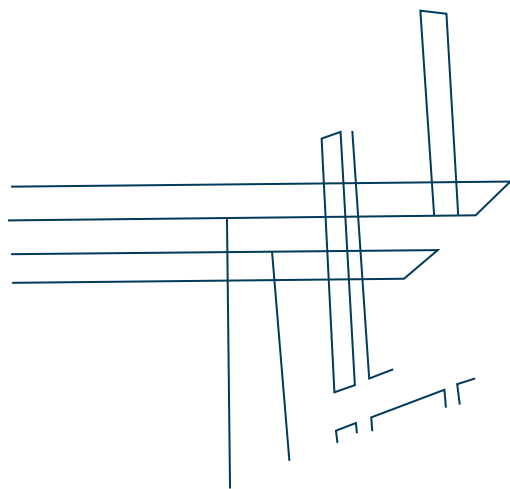
We dragen zichtbaar bij aan het maatschappelijk debat over pensioenen en laten zien dat wij de belangen behartigen van alle belanghebbenden. Wij bieden relevante informatie op een begrijpelijke manier naar onze werkgevers, deelnemers en gepensioneerden over ontwikkelingen in het pensioendomein. De achterban waardeert onze proactieve en zichtbare aanpak en gedrag hetgeen bijdraagt aan het vertrouwen in PMT.

LAAGDREMPELIG EN BETROKKEN

Deelnemers, werkgevers en pensioengerechtigden voelen zich gekend, begrepen en geholpen door PMT. Wij verplaatsen ons in hun wensen en behoeften en tonen dat in onze houding, gedrag en acties. We zijn zowel digitaal als in persoonlijk contact makkelijk bereikbaar. Wij helpen deelnemers en werkgevers bij pensioenvraagstukken en bij het maken van belangrijke keuzes over hun pensioen. Deelnemers en werkgevers ervaren op deze manier dat PMT voor hen klaarstaat.

PENSIOEN OP VERANTWOORDE WIJZE

PMT stelt zich tot doel om binnen de kaders van de risicohouding, aanvaardbare kosten en het streven naar overrendement te voldoen aan de eisen van ESG-integratie. Daarbij streeft PMT ernaar om negatieve maatschappelijke effecten van zijn beleggingen te voorkomen. Waar mogelijk wil PMT positieve maatschappelijke impact realiseren, onder andere door bij te dragen aan een inclusieve energietransitie. Bij de vormgeving van het beleggingsbeleid houdt PMT zo veel mogelijk rekening met deelnemersvoorkeuren.

KERNCIJFERS **2022**

KERNCIJFERS 2018-2022

WERKGEVERS EN DEELNEMERS	2022	2021	2020	2019	2018
WERKGEVERS (AANTALLEN)					
Aangesloten werkgevers met personeel	35.243	35.070	34.420	34.343	34.002
DEELNEMERS (AANTALLEN)					
ACTIEVE DEELNEMERS	430.112	423.945	419.016	418.302	408.150
- waarvan premiebetalend	411.119	405.578	401.097	400.438	390.737
- waarvan premievrij vanwege arbeidsongeschiktheid	18.993	18.367	17.919	17.864	17.413
Gewezen deelnemers ¹⁾	538.482	612.153	701.989	700.474	691.230
PENSIOENGERECHTIGDEN					
Ouderdompensioen	173.046	169.622	163.282	157.934	154.860
Vervroegd ouderdompensioen	4.291	4.510	4.979	4.789	4.931
Partnerpensioen	65.491	64.115	62.597	61.474	60.204
Wezenpensioen	2.579	2.619	2.642	2.551	2.424
TOTAAL PENSIOENGERECHTIGDEN	245.407	240.866	233.500	226.748	222.419
Niet opgevraagde pensioenen	65.662	65.143	64.288	62.826	62.991
TOTAAL DEELNEMERS	1.279.663	1.342.107	1.418.793	1.408.350	1.384.790
Pensioengerechtigden met ANW Pensioen ²⁾	1.198	1.217	1.245	1.249	1.258
Afkopen ³⁾	5.092	7.577	12.869	11.779	11.061
Actieve deelnemers					
gemiddeld salaris (x € 1)	41.300	40.500	38.720	37.630	36.580
gemiddelde leeftijd (in jaren)	42,5	42,3	42,3	42,1	42,0

1) In het aantal gewezen deelnemers zitten ultimo 2022 geen deelnemers zonder aanspraken (2021: 91.607 deelnemers). Het betrof onder andere veel jonge deelnemers waarvoor geldt dat het salaris (op fulltime basis) lager is dan de franchise, waardoor zij geen aanspraken opbouwen. In 2022 zijn de deelnemers zonder aanspraken verwijderd.

2) Pensioengerechtigden met partnerpensioen die ook een uitkering hebben omdat zij vrijwillig deelnemen aan ANW Pensioen.

3) De afkopen zijn inclusief afkoop voor pensioendatum. Vanaf 2021 wordt bij afkoop van ouderdompensioen en meeverzekerd partnerpensioen het aantal deelnemers (1 deelnemer) opgenomen in plaats van het aantal producten (2 producten).

PENSIOENVERPLICHTINGEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021	2020	2019	2018
Actieve deelnemers	32.898	47.871	51.824	41.997	34.014
Gewezen deelnemers	16.220	22.661	24.202	20.547	16.445
Ingegaan (tijdelijk) ouderdompensioen	18.065	21.008	21.135	19.363	17.817
Ingegaan nabestaandenpensioen	3.414	3.982	4.047	3.765	3.408
Ingegaan Wezenpensioen	21	22	21	20	14
TOTAAL PENSIOENVERPLICHTINGEN (A)	70.618	95.544	101.229	85.692	71.698
Marktrente verplichtingen	2,491%	0,595%	0,243%	0,798%	1,451%
Voorziening VPL ⁴⁾	-	-	-	2.201	1.521

VERMOGEN T.B.V. DEKKINGSGRAAD (X €1 MILJOEN)	2022	2021	2020	2019	2018
Algemene reserve (B)	4.718	6.397	- 3.781	- 787	- 427
Vermogen t.b.v. dekkingsgraad (C = A+B)	75.336	101.941	97.448	84.905	71.271
Dekkingsgraad (D = C/A)	106,7%	106,7%	96,3%	99,1%	99,4%
Beleidsdekkingsgraad ⁵⁾	108,1%	100,9%	91,3%	97,6%	102,3%
Reële dekkingsgraad ⁶⁾	81,2%	81,4%	74,6%	78,2%	82,9%

4) Bij PMT betreft de voorziening VPL specifiek de voorwaardelijke rechten in verband met de overgangsregelingen. Per 31 december 2020 zijn deze voorwaardelijke rechten omgezet naar onvoorwaardelijke aanspraken. De voorziening VPL is per deze datum komen te vervallen.

5) De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de 12 maandelijkse aan DNB gerapporteerde dekkingsgraden.

6) Naast de nominale pensioenverplichtingen wordt ook rekening gehouden met de toekomstige indexatie. Om invulling te geven aan het voorwaardelijk karakter van de indexatie wordt deze gekwantificeerd met een (voor alle fondsen gelijk) verwacht rendement. Zie voor de exacte berekeningswijze art. 133b PW. De berekening van de reële dekkingsgraad sluit aan op de indexatieregel in het herziene financieel toetsingskader, die op dezelfde wijze onderscheid tussen de onvoorwaardelijke nominale toezegging en de voorwaardelijke indexatietoezegging maakt.

PREMIES	2022	2021	2020	2019	2018
Premiepercentages (%)					
Premie ouderdoms- en partnerpensioen ⁷⁾	27,98%	27,98%	22,20%	22,20%	22,60%
Premie VPL ⁸⁾	-	-	5,78%	5,78%	5,88%
Premiebijdragen (x € 1 miljoen)					
Premie ouderdoms- en partnerpensioen	2.916	2.826	2.133	1.997	1.899
Premie VPL	-	-	545	509	483
PREMIE-INKOMEN TOTAAL	2.916	2.826	2.678	2.506	2.382
Premievorderingen					
Te vorderen premiebijdragen (x € 1 miljoen)	77	75	82	62	75
Te vorderen premiebijdragen in percentage van het totale premie-inkomen	2,6%	2,7%	3,1%	2,5%	3,1%

PENSIOENUITKERINGEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021	2020	2019	2018
Uitkeringen ouderdomspensioen	1.242	1.180	1.104	1.040	1.006
Uitkeringen vervroegd ouderdomspensioen	119	119	121	116	110
Uitkeringen partnerpensioen	260	247	235	226	216
Uitkeringen wezenpensioen	4	4	4	4	4
Uitkeringen inzake ANW pensioen	15	15	15	15	15
SUBTOTAAL UITKERINGEN	1.640	1.565	1.479	1.401	1.351
Afkopen ⁹⁾	14	20	17	14	15
UITKERINGEN TOTAAL	1.654	1.585	1.496	1.415	1.366
GEMIDDELDE UITKERINGEN (X €1) ¹⁰⁾					
Uitkeringen ouderdomspensioen	7.248	7.087	6.864	6.651	6.550
Uitkeringen vervroegd ouderdomspensioen	27.036	25.082	24.871	23.913	22.925
Uitkeringen partnerpensioen	4.004	3.899	3.794	3.720	3.617
Uitkeringen wezenpensioen	1.659	1.606	1.539	1.590	1.485
Afkopen	2.765	2.587	1.357	1.149	1.346

7) Dit premiepercentage wordt geheven over het pensioengevend salaris minus de franchise ad 14.802,- (2021: 14.554,-). Hierbij geldt in 2022 een salarisgrens van 81.010,- (2021: 79.179,-). In de periode 2018 – 2021 was de premie op basis van loonsom gelijk. Over het pensioengevend jaarsalaris boven het de salarisgrens tot het maximum salaris van 114.866,- (2021: 112.189,-) geldt vanaf 1 januari 2017 een vrijwillige regeling op basis van een premiestaffel en jaarlijks vast te stellen opbouwpercentages 'laag' (2022: 1,19%) of 'hoog' (2022: 1,48%).

8) De VPL premie wordt geheven over dezelfde grondslag als die voor de premie ouderdoms- en partnerpensioen. Vanaf 2014 komt de premie volledig ten laste van de werkgevers. Vanaf 2021 is de VPL regeling komen te vervallen.

9) De afkopen zijn éénmalige uitkeringen van de contante waarde van toekomstige uitkeringen.

10) Het gepresenteerde gemiddelde – met uitzondering van de afkopen – betreft de totale uitkeringslasten ten opzichte van het gemiddeld aantal pensioengerechtigden.

OVERIGE PARAMETERS (X €1)	2022	2021	2020	2019	2018
Salarisgrens	81.010	79.719	78.348	74.327	73.711
Maximum salaris	114.866	112.189	110.111	107.593	105.075
Franchise	14.802	14.554	14.554	14.554	14.704
Inflatie (CPI-prijsindex, periode juli - juli)	1,29	1,56	1,49	1,73	1,36
SALDO WAARDEOVERDRACHTEN (X €1 MILJOEN)					
Waardeoverdrachten inkomend ¹¹⁾	627	108	55	45	70
Waardeoverdrachten uitgaand	349	341	32	96	228
KOSTEN (X €1 MILJOEN)					
Uitvoering Pensioenregeling	57	48	44	43	42
Kosten bestuur en bestuursbureau (50%)	7	7	7	6	5
Directe beleggingskosten (incl.50% kosten bestuur en bestuursbureau)	95	94	89	94	89
TOTAAL KOSTEN IN JAARREKENING	159	149	140	142	136
Integrale beheerkosten, dit zijn directe en indirecte beleggingskosten ¹²⁾	322	815	602	453	381

11) De inkomende waardeoverdracht is inclusief de collectieve waardeoverdracht van Pensioenfonds MN van € 400 miljoen.

12) De indirecte beleggingskosten zijn de kosten die verrekend zijn met het rendement op de beleggingen. Deze kosten zijn inclusief transactiekosten en worden niet apart in de jaarrekening gepresenteerd.

BELEGGINGEN	2022	2021	2020	2019	2018
SAMENSTELLING PORTEFEUILLE ULTIMO (X €1 MILJOEN) 13,14,15)					
Vastgoedbeleggingen	6.916	8.525	7.295	7.503	6.479
Aandelen	23.229	36.102	28.161	25.620	21.128
Vastrentende waarden	44.752	56.911	61.623	53.483	44.667
Overige beleggingen	348	327	278	414	431
TOTAAL BELEGD VERMOGEN	75.245	101.865	97.357	87.020	72.705
SAMENSTELLING PORTEFEUILLE ULTIMO (%) 13)					
Vastgoedbeleggingen	9,2%	8,4%	7,5%	8,6%	8,9%
Aandelen	30,9%	35,4%	28,9%	29,4%	29,1%
Vastrentende waarden	59,5%	55,9%	63,3%	61,5%	61,4%
Overige beleggingen	0,4%	0,3%	0,3%	0,5%	0,6%
TOTAAL BELEGD VERMOGEN	100%	100%	100%	100%	100%
TOTAAL RENDEMENT PER CATEGORIE BELEGGINGEN (X €1 MILJOEN)					
Vastgoedbeleggingen	- 970	1.576	- 439	975	276
Aandelen	- 2.189	8.697	2.255	5.078	- 341
Vastrentende waarden 14)	- 24.941	- 6.788	7.381	7.243	108
Overige beleggingen	28	49	- 2	35	68
TOTAAL RENDEMENT 15)	- 28.072	3.534	9.195	13.331	111
TOTAAL RENDEMENT PER CATEGORIE BELEGGINGEN (%) 16,17)					
Vastgoedbeleggingen	-12,9%	20,1%	-4,1%	14,6%	2,4%
Aandelen	-13,3%	23,0%	10,3%	27,0%	-7,3%
Vastrentende waarden	-38,5%	-9,0%	12,6%	16,1%	1,8%
Overige beleggingen	1,1%	39,1%	18,1%	12,5%	15,5%
SPLITSING RENDEMENT OVER TOTAAL BELEGD VERMOGEN (%)					
Totaal bruto rendement	-27,1%	4,4%	11,3%	18,9%	0,7%
Totaal netto rendement	-27,5%	3,6%	10,6%	18,4%	0,2%
waarvan direct rendement	2,5%	2,4%	2,3%	2,7%	2,8%
Z-SCORE					
Z-score per jaar	0,60	0,36	0,31	- 0,55	0,76
Beoordeling performance toets 18)	1,94	1,65	1,53	1,56	1,83

13) In de kerncijfers en het bestuursverslag worden de beleggingscategorieën (vermogen en resultaat) gepresenteerd conform de wijze waarop het (strategisch) beleggingsbeleid wordt vormgegeven. Voor nadere uitleg wordt verwezen naar toelichting op de balans (7).

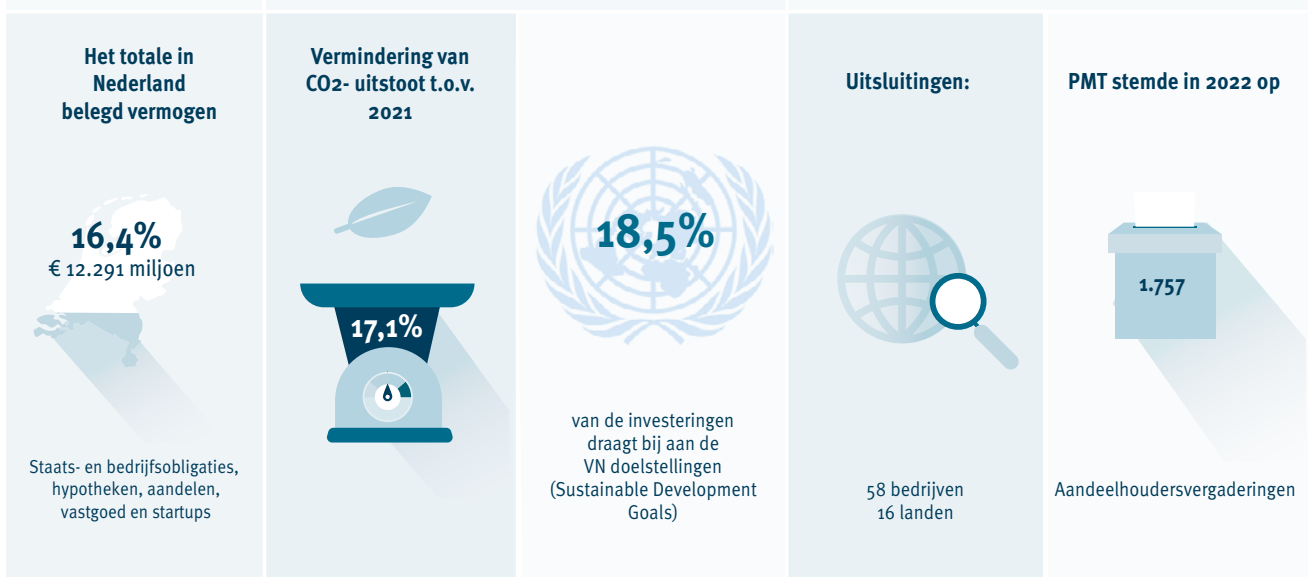
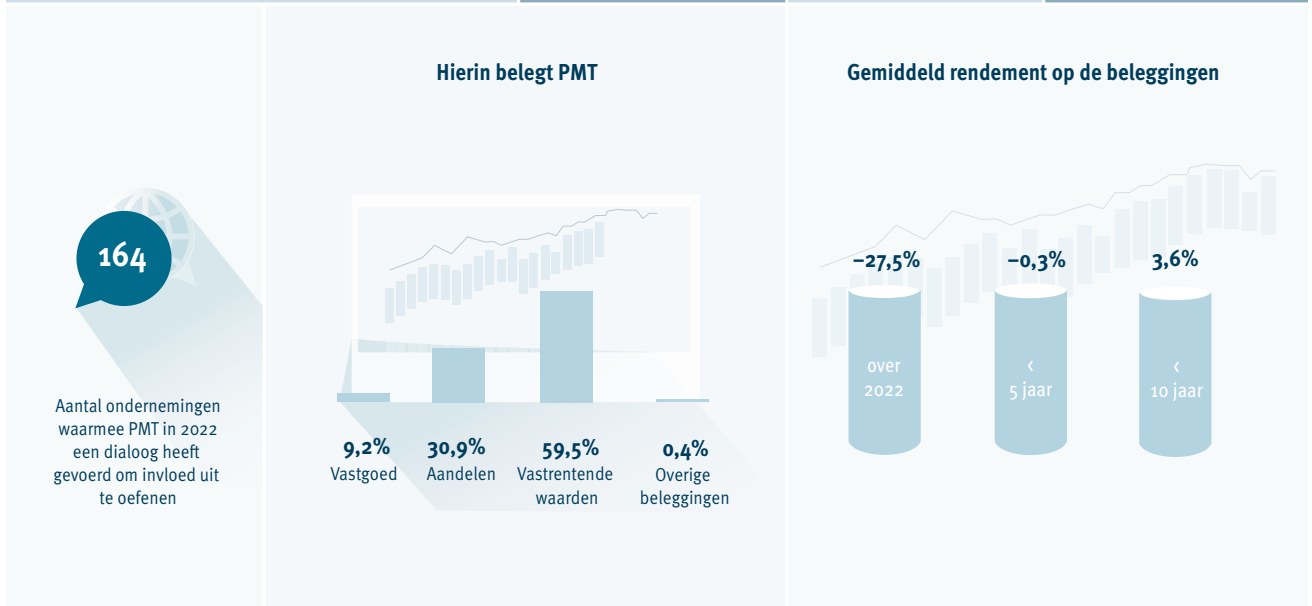
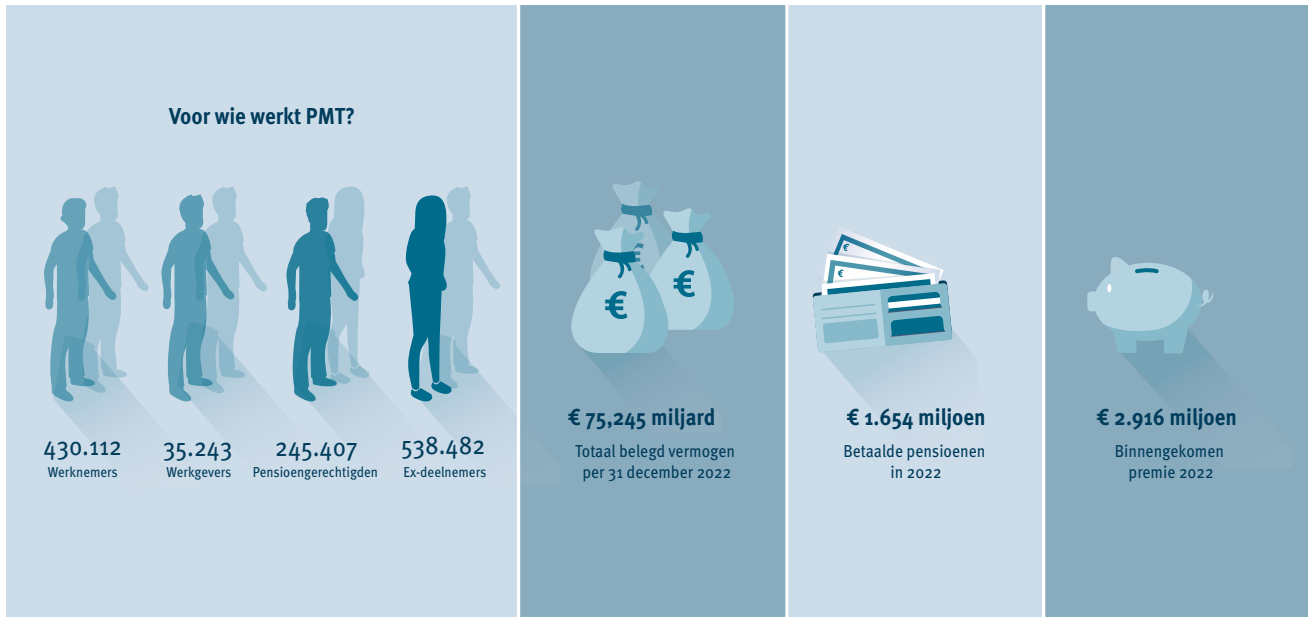
14) Het rendement dat behaald is op derivaten overlays voor valuta en renteswaps is volledig toegewezen aan Vastrentende waarden.

15) Het totaalrendement dat hier getoond is, is exclusief de aan vermogensbeheer toegerekende bestuur- en bestuursbureaunkosten (€ 7 miljoen).

16) De hier getoonde rendementpercentages zijn gebaseerd op het beleggingsbeleid (zie pagina 165 van dit jaarverslag).

17) Hier zijn per categorie de resultaten op derivaten overlays toebedeeld aan de juiste categorie.

18) De performancetoets geeft aan in hoeverre het feitelijk behaalde beleggingsrendement over een periode van 5 jaar afwijkt van het beleggingsrendement van de normportefeuille (benchmark) over diezelfde periode. Als beoordeling van de performancetoets is de uitkomst van deze toets (zoals die is beschreven in bijlage 1 bij het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000) vermeld inclusief optelling van 1,28. Daardoor is de performancetoets gehaald als de vermelde uitkomst groter of gelijk aan nul is.

DE AMBITIES
VAN PMT

1 EEN GOED PENSIOEN

PMT hanteerde bij de ambitie voor een goed pensioen in 2022 de volgende strategische focuspunten:

- We bekijken de mogelijkheden voor indexatieverlening waarbij we aandacht hebben voor prudentie enerzijds en de wens van de achterban tot indexatie anderzijds
- We stellen in november 2022 de premie voor 2023 vast
- We hebben de overeenkomst over uitvoering van de pensioenregeling met de Vakraad verlengd tot ingang van het nieuwe pensioencontract
- We bepalen op basis van de financiële positie of een herstelplan nodig is en dienen dat in voorkomend geval in bij DNB
- We werken aan de voorbereidingen voor de invoering van de wet Toekomst Pensioenen door onder meer het inrichten van een projectorganisatie, het opstellen van programmaplan en maandelijks te vergaderen met een bestuurlijke werkgroep waarbij kennis wordt gedeeld.

BEHAALDE MIJLPALEN

Een belangrijke mijlpaal was het feit dat we voor het eerst in 15 jaar weer konden indexeren: een tussentijdse indexatie per 1 oktober 2022 van 1,29% en een indexatie per 1 januari 2023 van 4,2%.

De beleidsdekkingsgraad bedroeg op 31 december 2022 108,1% en lag daarmee boven het vereist minimum vermogen volgens het huidige FTK van 104,3%. De actuele dekkingsgraad lag begin 2022 op 106,7%, fluctueerde in de loop van 2022 en eindigde weer op 106,7%. In deze einddekkingsgraad is zowel de indexatie per 1 oktober 2022 als de indexatie per 1 januari 2023 verwerkt.

FINANCIËLE POSITIE PMT

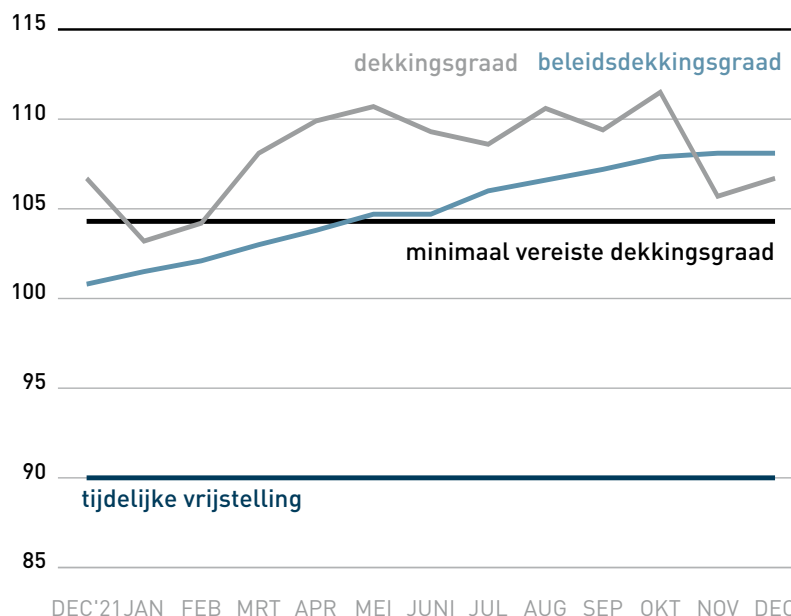
Het jaar 2022 was een roerig jaar. Net toen de coronacrisis achter ons leek te liggen, brak de oorlog in Oekraïne uit. Los van het menselijk leed dat deze oorlog met zich mee bracht, leidde dit conflict ertoe dat de stijgende energieprijzen nog veel harder stegen. Deze prijsstijgingen waren de belangrijkste oorzaak van een ongekend hoge inflatie. Tegelijkertijd steeg ook de rente.

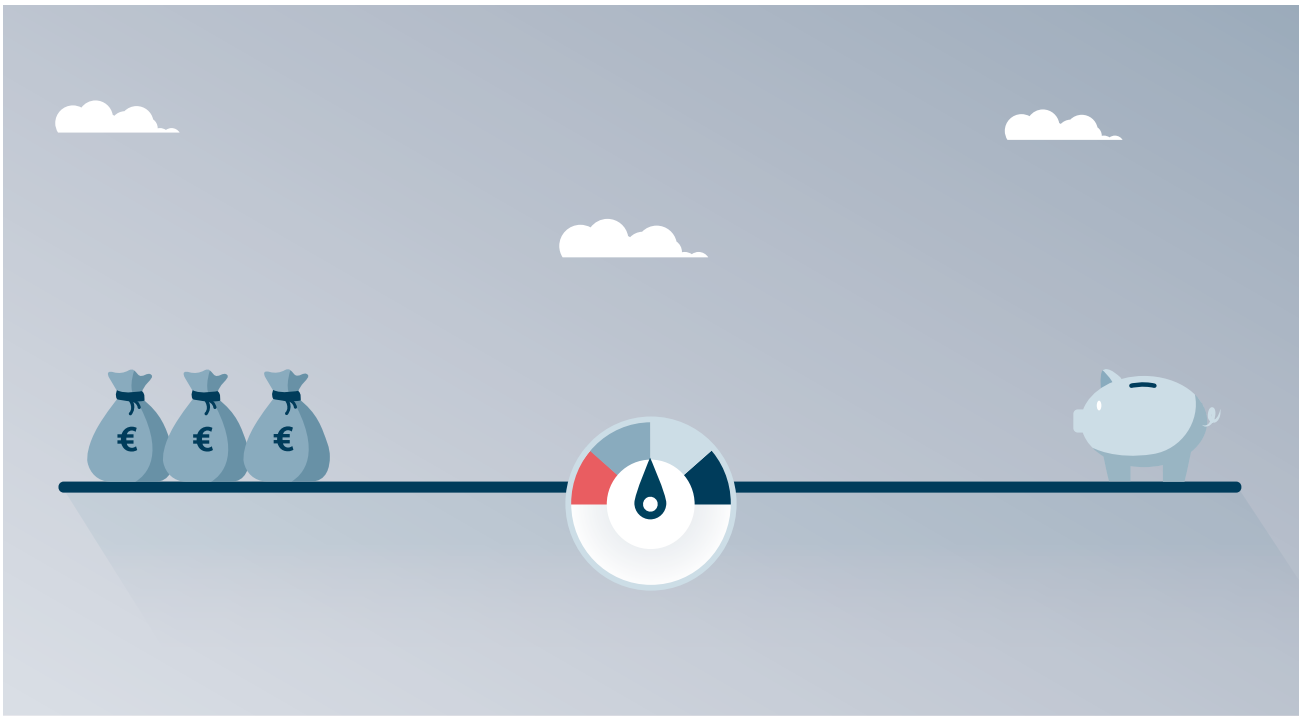
Omdat bij vastrentende beleggingen de rente en de waarde tegen elkaar in werken, daalde door de stijgende rente het vermogen. De voorgeschreven rekenmethode voor de verplichtingen (op basis van de rentetermijnstructuur) resulteerde er echter in dat de verplichtingen nog sterker in waarde daalden. Hierdoor ontstond ruimte voor indexatie. We besloten tot een tussentijdse indexatie per 1 oktober 2022 van 1,29% en een indexatie per 1 januari 2023 van 4,2%. We waren blij om te kunnen indexeren, maar realiseerden ons terdege dat dit niet voldoende was om de enorme inflatie waarmee de deelnemers en pensioengerechtigden te maken kregen volledig te kunnen compenseren.

Aan het begin van het jaar bedroeg de actuele dekkinggraad van PMT 106,7% en lag de rekenrente rond de 0,59%. De rente steeg in de loop van 2022. Per 30 juni 2022 bedroeg de interne rentevoet 1,97% en steeg verder tot bijna 2,45% per 31 oktober 2022. De respectievelijke actuele dekkinggraden bedroegen 109,3% en 111,5%. In de laatste maanden van 2022 is de rente eerst weer wat gedaald, maar in de laatste weken van december weer gestegen tot een niveau van 2,49% per 31 december 2022. De beleidsdekkinggraad steeg in 2022 van 100,8% tot 108,1%.

Het totale beleggingsresultaat over 2022 kwam uit op -27,5%. Zowel de rendementen van de returnportefeuille (-10,5%) en de matchingportefeuille (-46,3%) waren zeer negatief. De rendementsportefeuille bestaat uit de risicovolle beleggingen (aandelen, vastgoed, bedrijfsobligaties en -leningen); deze portefeuille heeft als doel een voldoende hoog overrendement te maken ten opzichte van de verplichtingen dat daarmee de indexatie-ambitie kan worden gefinancierd. De matchingportefeuille bestaat uit relatief veilige beleggingen en heeft als doel het renterisico van de verplichtingen voor een deel af te dekken. Het sterk negatieve rendement van de matchingportefeuille houdt verband met de sterk gestegen rente en de afdekking tegen rentedaling van 60%. Dit resulteert in een negatief rendement op matching beleggingen. Doordat het renterisico niet volledig is afgedekt, leidt de rentestijging per saldo tot een stijging van de actuele dekkinggraad. Een uitgebreide toelichting is opgenomen in het hoofdstuk 'Evenwichtig beleggingsbeleid' van dit jaarverslag.

VERLOOP DEKKINGSGRADEN IN 2022

WAT IS EEN DEKKINGSGRAAD?

De dekkingsgraad geeft aan hoe ‘gezond’ een pensioenfonds is. Het is de verhouding tussen de bezittingen (vermogen) van een fonds en de pensioenverplichtingen: de som van alle nu en in de toekomst uit te keren pensioenen (berekend volgens het Financieel Toetsingskader (FTK), gebaseerd op de risicovrije rente).

Een dekkingsgraad van 100% betekent dat er voor iedere euro die betaald moet worden precies één euro in kas is. Het pensioenfonds kan dan – bij ongewijzigde marktomstandigheden – exact aan zijn huidige en toekomstige verplichtingen voldoen.

Er zijn verschillende soorten (wettelijke) dekkingsgraden waarmee we de financiële positie van PMT beoordelen.

De belangrijkste zijn:

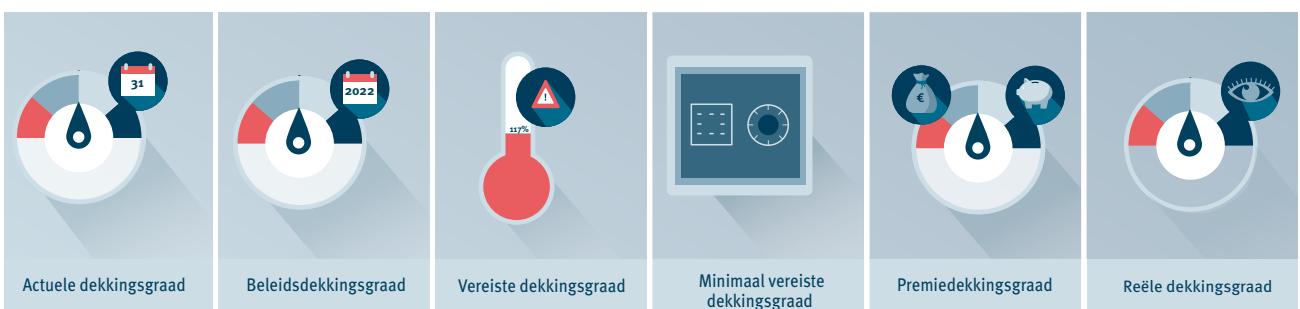
- Actuele dekkingsgraad
- Beleidsdekkingsgraad.

Bij het indienen van een herstelplan zijn ook van belang:

- Vereiste dekkingsgraad
- Minimaal vereiste dekkingsgraad

Andere belangrijke begrippen:

- Premiedekkinggraad
- Reële dekkingsgraad

Actuele dekkingsgraad

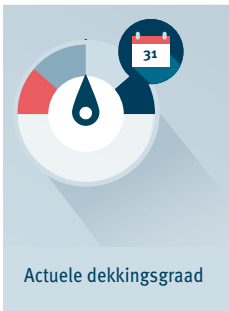
Beleidsdekkingsgraad

Vereiste dekkingsgraad

Minimaal vereiste dekkingsgraad

Premiedekkinggraad

Reële dekkingsgraad

Actuele dekkingsgraad

DE ACTUELE DEKKINGSGRAAD

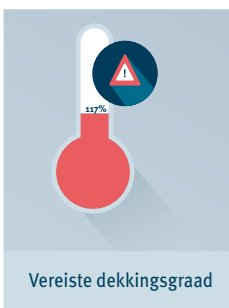
We bepalen wekelijks de actuele dekkingsgraad en rapporteren daar maandelijks over: elke maand kijken we hoe de verhouding tussen het vermogen van het fonds en de pensioenverplichtingen ervoor staat. Deze dekkingsgraad publiceren we elke maand op de **website van PMT**.

Beleidsdekkingsgraad

DE BELEIDSDEKKINGSGRAAD

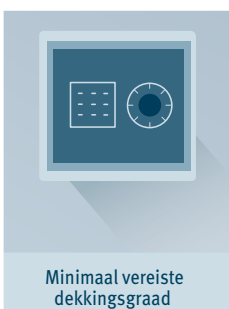
De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de laatste 12 maanden. Voor een pensioenfonds is de beleidsdekkingsgraad leidend. Op basis daarvan kunnen we beoordelen of de buffers (zie de vereiste dekkingsgraad) van PMT voldoende zijn.

Vereiste dekkingsgraad

DE VEREISTE DEKKINGSGRAAD

De vereiste dekkingsgraad geeft aan hoeveel geld we minimaal in kas moeten hebben om nu en in de toekomst onze verplichtingen te kunnen nakomen: de verplichtingen plus de buffer. Voor PMT bedraagt de vereiste dekkingsgraad ultimo 2022 (afgerond) 120,7%. Als de beleidsdekkingsgraad onder de vereiste dekkingsgraad komt, hebben we volgens het huidige FTK onvoldoende reserves in kas. Dat heet een reservetekort. We moeten dan een herstelplan indienen bij toezichthouder De Nederlandsche Bank (DNB). Hierin geven we dan aan hoe PMT binnen 10 jaar herstelt naar de vereiste dekkingsgraad.

Minimaal vereiste dekkingsgraad

DE MINIMAAL VEREISTE DEKKINGSGRAAD

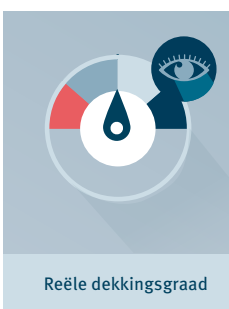
De minimaal vereiste dekkingsgraad geeft de benodigde buffer aan die volgens het huidige FTK nodig is om een onvoorwaardelijke verlaging te voorkomen. Als de beleidsdekkingsgraad hieronder komt, is er sprake van een dekkingstekort. We hebben dan te weinig vermogen om de pensioenen in de toekomst te kunnen uitkeren. Als de beleidsdekkingsgraad gedurende 5 jaar onder de minimaal vereiste dekkingsgraad blijft, moeten we de opgebouwde pensioenaanspraken verlagen. In 2020, 2021 en 2022 heeft de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid hiervoor weer een vrijstelling verleend.

Premiedekking

DE PREMIEDEKKINGSGRAAD

De premiedekking geeft aan in hoeverre de feitelijk betaalde premie in een jaar voldoende is om de nieuwe pensioenopbouw van dat jaar te financieren. Een premiedekking van 100% betekent zodoende dat voor elke euro kosten van de opbouw er één euro premie wordt betaald.

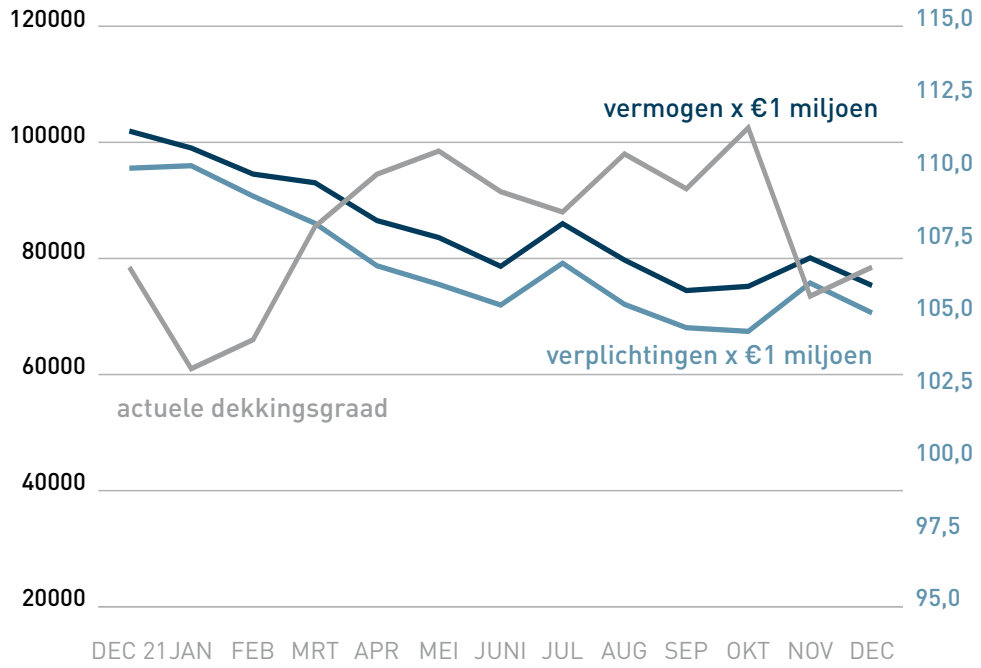

Reële dekkingsgraad

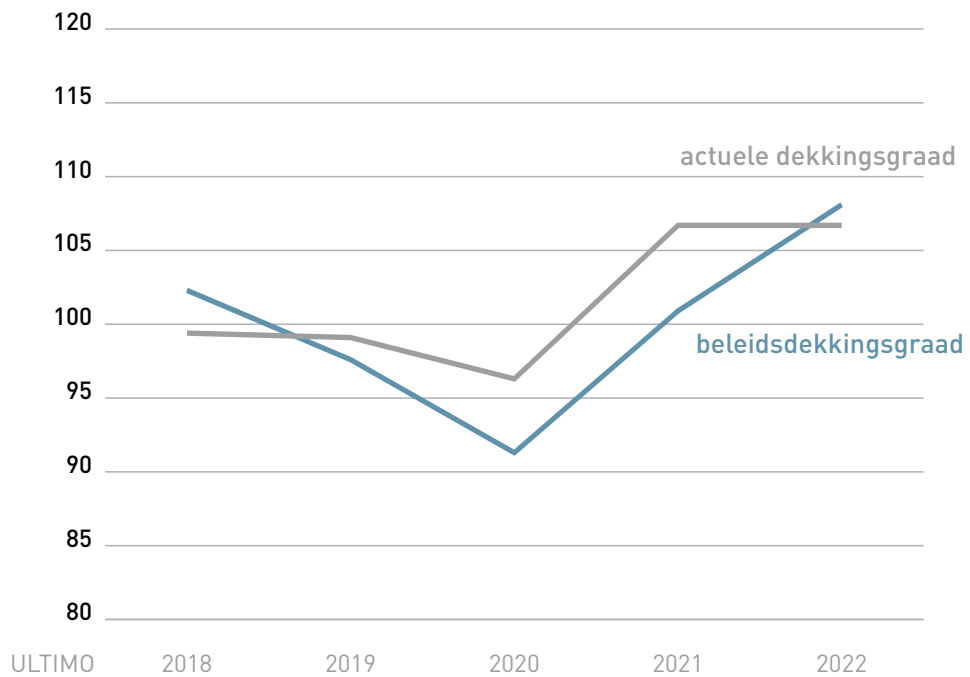
DE REËLE DEKKINGSGRAAD

De reële dekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij er rekening mee wordt gehouden dat de we de pensioenen in de toekomst kunnen verhogen met de stijging van de prijzen. We zijn wettelijk verplicht om deze dekkingsgraad tenminste eens per jaar te publiceren.

VERLOOP DEKKINGSGRAAD TEN OPZICHTE VAN VERPLICHTINGEN EN VERMOGEN

DEKKINGSGRADEN 2018 – 2022

DEKKINGSGRAAD PMT (X €1 MILJOEN)	ULTIMO	2022	2021
Vermogen t.b.v. dekkingsgraad		75.336	101.941
Voorziening pensioenverplichtingen		70.618	95.544
Dekkingsgraad		106,7%	106,7%
Beleidsdekkingsgraad		108,1%	100,9%
		01-01-2022	01-01-2021
Premiedekkingsgraad		76,9%	71,3%

In 2022 heeft de dekkingsgraad zich als volgt ontwikkeld:

ONTWIKKELING DEKKINGSGRAAD (IN %)	WERKELIJK	2022	2021
DEKKINGSGRAAD PER 1 JANUARI		106,7	96,3
Premie		-1,1	-0,9
Beleggingen		-29,0	4,0
Toeslagen		-4,3	-
Uitkeringen		0,1	-0,1
Rentetermijnstructuur		52,3	7,2
Overige oorzaken (waaronder schattingswijzigingen en kruiseffecten)		-18,0	0,2
DEKKINGSGRAAD PER 31 DECEMBER		106,7	106,7
SPECIFICATIE VERMOGEN T.B.V. DEKKINGSGRAAD PMT (X €1 MILJOEN)	ULTIMO	2022	2021
Totaal activa		90.799	110.299
Verplichtingen en overige schulden		-15.463	-8.358
VERMOGEN T.B.V. DEKKINGSGRAAD		75.336	101.941

MUTATIE PENSIOENVERPLICHTINGEN NAAR OORZAKEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
Voorziening pensioenverplichtingen op 1 januari	95.544	101.229
Wijziging van marktrente	-31.558	-8.110
Rentetoevoeging aan VPV	-477	-552
Wijziging door nieuwe pensioenaanspraken en overgangsregelingen	3.750	3.923
Onttrekkingen voor uitkeringen	-1.658	-1.585
Schattingswijzigingen	874	1.013
Toeslagen	4.048	-
Collectieve waardeoverdracht Pensioenfonds MN	363	-
Wijziging uit hoofde van waardeoverdrachten	-112	-219
Overig	-156	-155
VOORZIENING PENSIOENVERPLICHTINGEN OP 31 DECEMBER	70.618	95.544

De schattingswijzigingen 2022 betreffen wederom een wijziging van de UFR-methode (ad € 124 miljoen) en de aanpassing van de sterftegrondslagen. In 2022 is een nieuwe prognosetafel gepubliceerd door het Koninklijk Actuariel Genootschap (AG). Deze AG prognosetafel is meegenomen in de berekening van de technische voorziening. Daarnaast is er in 2022 een sterfteonderzoek uitgevoerd om rekening te houden met fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze beide onderdelen hebben geresulteerd in de PMT2022 prognosetafel. Door de toepassing van de PMT2022 prognosetafel, stijgt de voorziening met € 750 miljoen. De aanpassing van de AG prognosetafel alleen zou leiden tot een stijging van € 552 miljoen, de nieuwe waarderingsfactoren voor fondsspecifieke ervaringssterfte leiden tot een stijging van € 198 miljoen. De schattingswijziging in 2021 betrof de schattingswijziging van de UFR-methode (ad € 1.026 miljoen) en de schattingswijziging gehuwdheidsfrequenties (ad -€ 13 miljoen).

COLLECTIEVE WAARDEOVERDRACHT

In 2022 heeft er een collectieve waardeoverdracht plaatsgevonden naar PMT. Dat betrof de overdracht van de opgebouwde aanspraken en uitkeringen van het pensioenfonds MN per 1 december 2022. Het vermogen dat overging was circa € 400 miljoen. Vanaf 1 januari 2022 was de werkgever MN al vrijwillig aangesloten bij PMT. Per die datum bouwden de werknemers van MN reeds pensioen op bij PMT.

PREMIEBESLUIT 2023

We toetsen jaarlijks of de feitelijke premie (27,98% van de pensioengrondslag) kostendekkend is. Daarvoor hanteren we een gedempte kostendekkende premie.

KOSTENDEKKENDE EN FEITELIJKE PREMIE (X €1 MILJOEN)	2022	2022
Zuivere kostendekkende premie (o.b.v. actuele RTS, incl. solvabiliteitsopslag)	4.441	4.579
Actuarieel benodigde premie (o.b.v. actuele RTS) t.b.v. pensioenopbouw	3.753	3.923
Gedempte kostendekkende premie	2.900	2.810
Feitelijk geheven premie t.b.v. pensioenopbouw	2.900	2.810

De bovenstaande premies zijn inclusief de opslag voor uitvoeringskosten (te weten 0,55% van de pensioengrondslag, ofwel € 58 miljoen).

Bij het bepalen van de gedempte kostendekkende premie voor 2023 hebben we gekeken naar de rentestand en de premiedekkingsgraad. De premiedekkingsgraad kwam op basis van de rentestand ruim boven de 100%. Dat was voor ons aanleiding om de eerder vastgestelde prudentie-afslag van 0,1%-punt te laten vervallen. Het verwacht reëel rendement voor de bepaling van de (gedempte) kostendekkende premie hebben we daarom op 1,64% vastgesteld.

Daarna hebben we de risico- en kostenopslagen voor 2023 vastgesteld om de kostendekkende premie te kunnen berekenen. Bij een premie van 27,98% leidt dit tot een opbouwpercentage voor 2023 van 1,826%.

De premiedekkingsgraad bij dit opbouwpercentage op basis van de rentetermijnstructuur (RTS) per 30 september 2022 komt uit op 115,5%. Dat is een forse stijging ten opzichte de premiedekkingsgraad die per 1 januari 2022 76,9% bedroeg. Dat betekent dat de premie in tegenstelling tot voorgaande jaren nu in (bepaalde) mate bijdraagt aan de dekkingsgraad.

INDEXATIEBESLUITEN

Op 1 juli 2022 besloot de overheid (Besluit tot wijziging van het Besluit FTK pensioenfondsen) de voorwaarden voor indexatie van pensioenen te verlagen c.q. aan te passen. Dit besluit maakt het mogelijk dat pensioenfondsen kunnen indexeren. De volgende voorwaarden gelden:

- Het pensioenfonds moet een intentieverklaring geven om de opgebouwde rechten te willen ‘invaren’ in het nieuwe pensioenstelsel
- Het fonds moet een beleidsdekkingsgraad van boven de 105% hebben
- Na de indexatie moet de actuele dekkingsgraad van het fonds minimaal 105% zijn
- De indexatie mag alleen betrekking hebben op 2022 en 2023 (waarbij het fonds vóór 31 december 2022 moet besluiten)

Deze Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) indexatie vervalt per 1 januari 2023. In de wet Toekomst Pensioenen, die in 2023 van kracht wordt, is indexatie ook mogelijk vanaf een beleidsdekkingsgraad van 105%.

PMT voldeed aan alle voorwaarden die in de AMvB indexatie zijn gesteld. Onze beleidsdekkingsgraad bedroeg per 1 juli 2022 105,4%. We hebben daarom besloten om voor het eerst in 15 jaar te indexeren.

De indexatie is bepaald met behulp van eerder vastgesteld beleid: voor het bepalen van de indexatiehoogte gaan we uit van de prijsindex (CPI) over de referentieperiode die loopt van juli tot juli. Voor de indexatie in 2022 hebben we daarom de periode 1 juli 2020 – 1 juli 2021 gebruikt. Deze CPI bedraagt 1,29%. We waren ons ervan bewust dat dit cijfer een stuk lager lag dan het inflatiecijfer in juli 2022, maar we zagen geen aanleiding het beleid voor de referentieperiode hiervoor te wijzigen.

Daarbij hebben we ook in overweging genomen dat we in november 2022 opnieuw een besluit over indexatie, dan voor 2023, zouden nemen. Dan is de referentieperiode van 1 juli 2021 – 1 juli 2022 van toepassing met een CPI die fors hoger ligt.

We hebben ervoor gekozen om bij het toekennen van indexatie de groep pensioengerechtigden (en daarmee ook de gewezen deelnemers) hetzelfde te behandelen als de actieve deelnemers. We hebben conform het beleid daarom besloten alle aanspraken per 1 oktober 2022 met 1,29% te verhogen.

In november 2022 hebben we een besluit genomen over de indexatie voor 2023. De CPI bedroeg toen (periode juli 2021 – juli 2022) 12,46%. Op grond van de dekkingsgraad was een indexatie gelijk aan de CPI niet mogelijk. De actuele dekkingsgraad stond per 31 oktober 2022 op 111,5%. Daarin waren de nieuwe sterftetafels nog niet verwerkt. Na verwerking daarvan kwam de actuele dekkingsgraad uit op 111,2%.

In dit besluitvormingsproces hebben we verschillende indexatiepercentages bekeken ten opzichte van verschillende invaardekkingsgraden in 3 verschillende scenario's (wereldbeelden). Deze analyse gaf inzicht in mogelijke verlagingskansen op het moment van invaren in het nieuwe pensioencontract. Daaruit bleek dat er ook bij het achterwege laten van indexatie nog steeds een kans op verlaging bestond. Ook de generatie-effecten op moment van invaren zijn inzichtelijk gemaakt.

We hebben als bestuur vervolgens een weging gemaakt tussen prudentie (het verminderen van de kans op pensioenverlagingen en het op een financieel gezonde manier toe bewegen naar de invoering van het nieuwe pensioenstelsel, het ‘invaarmoment’) en de wens om met het oog op de hoge inflatie zoveel mogelijk indexatie te verlenen. Alle overwegingen, inclusief de risicoafwegingen, zijn uitgebreid in het bestuur besproken. Alles afwegende hebben we besloten tot een indexatie van 4,2% per 1 januari 2023.

UIT HET WEBSITEBERICHT VAN 15 NOVEMBER 2022

Jos Brocken: “Het besluit om te indexeren met 4,2% is weloverwogen genomen. Na jaren zonder indexatie is bij de huidige inflatie de nood onder gepensioneerden erg hoog. We beseffen heel goed dat we met ons indexatiebesluit de kans op een toekomstige verlaging vergroten maar we hebben jaren gezocht naar wegen om de pensioenuitkeringen eerder te verhogen. Nu het eindelijk kan, doen we het ook!”

Terry Troost: ”De hoge inflatie is een uitzonderlijke situatie. Op basis van onze dekkingsgraad van 111,2% is een volledige indexatie niet mogelijk maar we hebben met enige prudentie gedaan wat we kunnen.”

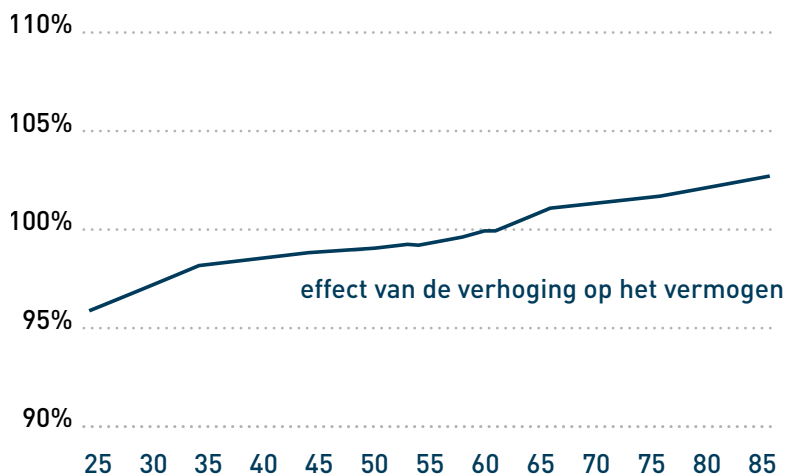
Bron: website PMT

We hebben het indexatiebesluit en de afwegingen daarover toegelicht in een vergadering met het verantwoordingsorgaan. Ook hebben we de raad van toezicht meegenomen in het proces dat het bestuur heeft doorlopen om te komen tot dit besluit.

WAT IS HET GEVOLG VAN DE VERHOOGING VOOR DE KORTE EN LANGE TERMIJN?

Het is belangrijk om bij elk besluit de korte- én langetermijngevolgen goed te bekijken. De belangen van alle deelnemers wegen we daarbij goed af. Het verhogen van de pensioenen is nu voor iedereen positief: het pensioen van iedereen gaat namelijk met 4,2% omhoog. Maar met het verhogen van de pensioenen daalt wel onze dekkingsgraad. De verhoging kost namelijk geld. Met een lagere dekkingsgraad wordt de kans op verlagingen in de toekomst wel groter. We hebben het verwachte effect van de verhoging voor de lange termijn berekend, rekening houdend met de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. We hebben de verschillende belangen zorgvuldig overwogen en zijn van mening dat we recht doen aan alle groepen deelnemers.

Bij een lagere dekkinggraad krijgt een jongere deelnemer op het overgangsmoment relatief minder vermogen toegeedeeld. Bij de overgang gaan we hier onder andere rekening mee houden. Voor een oudere deelnemer pakt dit juist relatief gunstig uit. Dat komt doordat oudere gepensioneerden een minder lange levensverwachting hebben. En daardoor minder merken van het dalende effect op de dekkinggraad. De grafiek hieronder toont het verwachte effect van de verhoging op het toekomstige vermogen. Voor een 45-jarige is er een relatief kleine daling van het vermogen. En voor een 75-jarige is er een kleine stijging.

Bron: website PMT

GEMISTE INDEXATIES

Helaas hebben we in de periode 2009 – 2021 de pensioenen van pensioengerechtigden, actieve en gewezen deelnemers niet kunnen verhogen vanwege de financiële positie van PMT. De tussentijdse verhoging van 1,29% die we per 1 oktober 2022 konden doorvoeren, is gebaseerd op de financiële positie per 1 juli 2022. Daarnaast is per 1 januari 2023 de toeslagverlening vastgesteld op 4,2%. Dit is lager dan de prijsindex per 1 januari 2023 (CPI over de periode juli 2021 – juli 2022) van 12,46%.

Per 1 januari 2023 is de gemiste toeslag (cumulatief) voor actieve deelnemers 31,96 % en voor pensioengerechtigden en gewezen deelnemers 29,91%.

Daarnaast heeft in 2013 een verlaging van de aanspraken plaatsgevonden van 6,3% en in 2014 van 0,4%. Het uitgangspunt voor toeslagverlening is een toeslag gebaseerd op de prijsindex.

HERSTELPLAN

In 2022 hebben we opnieuw een herstelplan ingediend bij DNB, gebaseerd op de voorlopige dekkinggraad per 31 december 2021, de voorgeschreven methodiek van DNB, de maximale waarden van de Commissie Parameters en uitgaande van een hersteltermijn van 10 jaar. Op basis van dit herstelplan komen we binnen 10 jaar uit reservetekort en hoefden we in 2022 geen voorwaardelijke pensioenverlaging aan te kondigen.

HAALBAARHEIDSTOETS

PMT is verplicht jaarlijks een zogenoemde haalbaarheidstoets uit te voeren. Met deze toets wordt bepaald of PMT – binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen – de verwachte pensioenresultaten kan behalen in verschillende economische scenario's over een periode van zestig jaar. Als de grenzen worden overschreden, dan moeten we met de sociale partners in de sector Metaal en Techniek overleggen over eventuele maatregelen.

Uit de haalbaarheidstoets in 2022 blijkt dat het verwachte pensioenresultaat in het gemiddelde scenario uitkomt op 88,4% van de geïndexeerde uitkeringen. Dit wil zeggen dat we over een periode van zestig jaar naar verwachting 88,4% van de pensioenverplichtingen, conform de ambitie van sociale partners om te streven naar een waardevast pensioen, kunnen uitkeren. Dit percentage ligt boven de grens van minimaal 80% zoals vastgesteld in de aanvangshaalbaarheidstoets. De uitkomst van het pensioenresultaat in het slecht-weersscenario bedraagt 63,5%. De relatieve afwijking tussen het verwachte pensioenresultaat in het gemiddelde en slechtweersscenario blijft met 28,2% binnen de grens vanuit de aanvangstoets van maximaal 37,5%.

WET TOEKOMST PENSIOENEN (WTP)

In het verslagjaar hielden we ons net als in 2021 intensief bezig met de voorbereidingen voor de invoering van het nieuwe pensioencontract. Tijdens het parlementaire traject in 2022 voerden we – zowel alleen als in samenwerking met andere fondsen en de Pensioenfederatie – op diverse onderwerpen lobby om aanpassingen in het wetsvoorstel te bewerkstelligen. De bestuurlijke werkgroep die we in 2021 instelden, kwam ook in 2022 elke maand bijeen om de verschillende onderdelen van het nieuwe pensioencontract en de transitiefase intensief te bespreken. De werkgroep bestond uit 6 bestuursleden met verschillende aandachtsgebieden. Desgewenst konden andere bestuursleden ook aansluiten.

Voor 2023 hebben we besloten om de vergaderingen van de werkgroep om te vormen tot vergaderingen voor het voltallige bestuur. Daarnaast organiseerden we kennissessies voor het verantwoordingsorgaan en de sociale partners in de sector Metaal en Techniek.

Op het bestuursbureau is een externe programmamanager aangesteld die de uitvoering van het programma WTP aanstuurt. Dat programma bestaat uit verschillende projecten waaronder transitie, nieuwe regeling, communicatie, vermogensbeheer en uitvoering. We werken vanuit het programma nauw samen met uitvoeringsorganisatie MN om de implementatie van de nieuwe regeling (inclusief het invaren van de bestaande aanspraken en uitkeringen) op een evenwichtige, transparante en juiste manier te laten verlopen. Hiervoor zijn plannings opgesteld voor de verschillende onderdelen, waarover besluitvorming moet plaatsvinden door PMT dan wel de sociale partners. Dit is een iteratief proces waarvoor ook gezamenlijke overleggen zijn ingepland. Voor de verschillende doorrekeningen naar de toekomst en het opstellen van scenario-analyses maken we gebruik van de expertise van Ortec Finance.

WAT HOUDT DE WET TOEKOMST PENSIOENEN IN?

Het kabinet heeft samen met werknemer- en werkgeversorganisaties in 2019 een pensioenakkoord gesloten. Dit wetsvoorstel komt daaruit voort en regelt de herziening van de tweede pijler van het pensioenstelsel. De tweede pensioenpijler bevat de aanvullende pensioenen die mensen opbouwen in het kader van hun loopbaan als werknemer of zelfstandige.

De pensioenopbouw wordt anders. Iedere deelnemer in een pensioenfonds gaat via een premieregeling pensioen opbouwen voor een persoonlijk pensioenvermogen. De pensioenpremie staat centraal en wordt voor alle leeftijden gelijk. In de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel moeten de bestaande afspraken aangepast worden naar de nieuwe regelingen. Daarvoor staan in het wetsvoorstel transitieregels. Ook staan in het wetsvoorstel regels over het overdragen van de pensioenrechten en pensioenaanspraken die zijn opgebouwd onder de huidige wetgeving ('invaren').

Verder geldt er in de transitieperiode een afwijkend financieel toetsingskader ('transitie-FTK'). Het financieel toetsingskader is het stelsel van financiële normen voor pensioenfondsen dat ervoor moet zorgen dat fondsen het afgesproken pensioen ook daadwerkelijk kunnen uitkeren aan alle generaties.

Tot slot worden ook de fiscale regels aangepast aan het nieuwe stelsel en de transitie. Dit onder andere om de fiscale regels over pensioenen minder afhankelijk te laten zijn van de vorm waarin arbeid wordt verricht, zoals loondienst of arbeid als ondernemer.

Naast de herziening van het pensioenstelsel regelt het wetsvoorstel ook standaardisering van het nabestaandenpensioen, experimenten voor pensioenopbouw door zelfstandigen in de tweede pijler en verkorting van de wachttijd voor pensioenopbouw voor uitzendwerknemers.

Bron: website Tweede Kamer

2 EVENWICHTIG BELEGGINGSBELEID

PMT hanteerde bij deze ambitie de volgende strategische focuspunten:

- We werken aan een verdere implementatie van het strategisch beleggingsbeleid 2021 – 2025
- We behalen een gemiddeld overrendement van 1,5% over de afgelopen 5 jaar
- We toetsen of we de overrendementsdoelstelling van 1,5% moeten aanpassen tot aan de implementatie van het nieuwe pensioencontract

BEHAALDE MIJLPALLEN

Het overrendement over de afgelopen 5 jaar was 2,9%. Daarmee is onze doelstelling behaald. Het overrendement over de afgelopen 5 jaar kwam, in verhouding tot het rendement en de verplichtingen, uit op:

	2022	2021	2020	2019	2018
Rendement portefeuille	-27,5%	3,6%	10,6%	18,4%	0,2%
Verplichtingen (marktrente)	-34,5%	-11,6%	16,7%	20,9%	4,1%
Overrendement	7,0%	15,2%	-6,1%	-2,5%	-3,9%

De resultaten van het overrendement over de afgelopen 5 jaar laten zien dat onze financiële positie in hoge mate afhankelijk is van de markt- en rentebewegingen. In 2022 was het (absolute) rendement op de beleggingen -27,5% terwijl de marktwaarde (op basis van de marktrente) van de verplichtingen daalde met -34,5%. Hierdoor kwam het overrendement in 2022 uit op 7%.

WAT IS OVERRENDEMENT?

Ons beleggingsbeleid is gebaseerd op de belangrijkste doelstelling van PMT: het nu en in de toekomst kunnen uitkeren van zoveel mogelijk waarde vaste pensioenen. We stellen elk jaar vast welk vermogen er nodig is om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Ons beleggingsbeleid is sinds 2015 gericht op het behalen van voldoende rendement om aan de verplichtingen (gewaardeerd op marktwaarde en UFR) te kunnen voldoen, plus een stukje rendement: dit heet overrendement.

Voor dit overrendement hanteren we een lange termijn doelstelling van gemiddeld 1,5% per jaar. Dit betekent dat het rendement op de beleggingen op lange termijn jaarlijks gemiddeld 1,5% hoger moet zijn dan de verandering van de verplichtingen, gewaardeerd op **marktwaarde** van de verplichtingen (voor de verandering van de actuele dekkingsgraad in enig jaar is de waarde van de verplichtingen op basis van de rts (incl. UFR) van belang).

We hebben deze doelstelling onderbouwd met een Asset Liability Management (ALM) studie en gebaseerd op de financiële situatie van het fonds en de economische omgeving. Bij een lage dekkingsgraad kunnen we overrendement alleen aanwenden voor het herstel van de dekkingsgraad en de buffer. Wanneer de financiële positie verbetert, kan overrendement in toenemende mate ook bijdragen aan indexatie.

Hoewel de term ‘overrendement’ de indruk geeft dat het rendement altijd positief is, kan het ook gebeuren dat het extra rendement niet wordt gehaald. Op korte en middellange termijn kunnen er grote verschillen zijn. In het bijzonder over een periode van structurele rentedaling zullen we de doelstelling waarschijnlijk niet halen en hebben we te maken met negatieve rendementen. Dat wordt ‘negatief overrendement’ genoemd.

GEMIDDELD OVERRENDEMENT 2018 – 2022: 2,9%

In 2022 konden we door de gestegen rente het overrendement voornamelijk aanwenden voor indexatie. Het gemiddelde overrendement (uitgaande van de marktrente) over de periode 2018 – 2022 kwam uit op 2,9%. Hiermee is de doelstelling van 1,5% ruimschoots behaald.

HERBEVESTIGING DOELSTELLING OVERRENDEMENT

In 2022 hebben we bekeken of de overrendementsdoelstelling van 1,5% op de lange termijn nog passend is, gegeven het huidige FTK. We hebben als bestuur vastgesteld dat:

- de overrendementsdoelstelling eigenlijk hoger zou moeten liggen, zodat de pensioenen mee kunnen bewegen met de hoge inflatie
- maar: dat het huidige risicoprofiel van de beleggingsportefeuille niet verder vergroot moet worden onder het huidige FTK (kans op een actuele dekkingsgraad <95% ligt tussen de 10% en 40% tot de overgang naar een het nieuwe pensioenstelsel)
- en: het niet zinvol is onder de huidige marktomstandigheden om het risicoprofiel te verhogen. Bovendien is dit ook niet toegestaan omdat PMT een reservetekort heeft.

We hebben daarom op basis van deze argumenten besloten om de overrendementsdoelstelling van 1,5% te herbevestigen tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

STRATEGISCH BELEGGINGSBELEID

Het beleggingsbeleid van PMT sluit zoveel mogelijk aan bij de kenmerken en voorkeuren van de sector Metaal en Techniek. We doen hier periodiek onderzoek naar onder deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers en nemen de uitkomsten mee bij de vormgeving van het beleggingsbeleid. De financiële ambitie staat voorop in ons beleggingsbeleid. Gegeven dat uitgangspunt, beleggen we zo verantwoord mogelijk. We nemen niet meer risico dan nodig is.

In het **Strategisch Beleggingskader 2020 – 2022** staat hoe ons beleggingsbeleid in de periode 2020 – 2022 bijdraagt aan het realiseren van een pensioen voor de deelnemers van PMT. In 2022 hebben we tevens het **Strategisch Beleggingskader 2023 – 2025** voorbereid en vastgesteld.

In het Strategisch Beleggingskader hebben we de doelstelling van het beleggingsbeleid vastgelegd, aangegeven welke beginselen we hanteren in het bereiken daarvan en welke risicohouding daarbij hoort. Onderdelen van het kader zijn onder andere de kosten van het vermogensbeheer, verantwoord beleggen, beleggen in Nederland en het transparant zijn over de beleggingen.

We evalueren de beleggingsportefeuille regelmatig ten opzichte van ontwikkelingen in de economie en op de financiële markten op de middellange termijn. We maken geen gebruik van tactisch beleid. Dit betekent dat we geen actieve (tijdelijke) over- of onderwegingen ten opzichte van de strategische portefeuille aanbrengen binnen de portefeuille. Over- of onderwegingen kunnen daarmee in principe alleen het resultaat zijn van bewegingen van markten, die we via herbalancering weer binnen de (grenzen van) de strategische portefeuille brengen, conform het vastgestelde beleid. Samengevat komt het erop neer dat we vinden dat voorspellingen op basis van kortere termijn marktbevingen geen geschikte basis vormen voor prudent beleggingsbeleid.

Het strategisch beleggingsbeleid omvat de periode 2021 – 2025, ondersteund door een strategisch beleggingskader voor de periode 2020 – 2022 en per eind 2022 door een kader voor de periode 2023 – 2025.

De strategische portefeuille 2021 – 2025 ziet er als volgt uit:

STRATEGISCHE BELEGGINGSPORTEFEUILLE	2021–2025
OVERRENDEMENTSDOEL	1,5%
Matchingportefeuille	42,5%
Strategische renteafdekking (markrente)	60%
Onroerend goed	12,5%
Hoogrentend	15%
Aandelen	30%

MATCHING- EN RETURNPORTEFEUILLE

Om de overrendementsdoelstelling van 1,5% voor de totale portefeuille te kunnen realiseren, hebben we de beleggingsportefeuille verdeeld in een matching- en een returnportefeuille.

De matchingportefeuille heeft als doel om de verplichtingen te volgen en de beoogde renteafdekking te leveren en heeft daarom geen overrendementsdoel. Met deze portefeuille werken we aan het vermogen voor het nominale pensioen. Deze beleggingen hebben daarom een relatief laag risico en een beperkt verwacht rendement. De matchingportefeuille bevat beleggingen die – net als de pensioenverplichtingen – in waarde stijgen als de rente daalt. Dit is nodig om het renterisico te beperken.

Met de returnportefeuille werkt PMT aan het vermogen voor een waardevast pensioen. Het toekennen van eventuele indexatie hangt (onder normale economische omstandigheden) dus nauw samen met de ontwikkeling van deze portefeuille. Het verwachte rendement op deze beleggingen is hoger dan het verwachte rendement op de matchingportefeuille. Daar staat een hoger risico tegenover. PMT beperkt dit risico door de beleggingen te verdelen over verschillende vermogensclusters: vastgoed, hoogrentende waarden en aandelen. Deze clusters hebben een eigen overrendementsdoelstelling. Het cluster onroerend goed heeft een doelstelling van 2,5%, het hoogrentend cluster 2,0% en het cluster aandelen moet een overrendement van 3,0% behalen.

BELEGGINGSPORTEFEUILLE 2022

Gedurende het jaar hebben we de portefeuille verder in lijn gebracht met het strategische beleggingsbeleid 2021 – 2025. De vermogensclusters vielen binnen de strategische bandbreedtes. Door de gestegen rente daalde de matchingportefeuille behoorlijk in waarde waardoor de returnportefeuille relatief in waarde steeg.

In 2022 brachten we het cluster aandelen meerdere keren terug binnen de bandbreedtes na een overschrijding van de bovenste bandbreedte. Dit leidde vooral tot verkopen van beursgenoteerde aandelen ontwikkelde landen en aandelen opkomende landen, omdat private equity – een illiquide beleggingscategorie – niet snel verkoopbaar is tegen acceptabele prijzen. Het resultaat daarvan is dat het cluster aandelen eind 2022 binnen de strategische bandbreedte ligt.

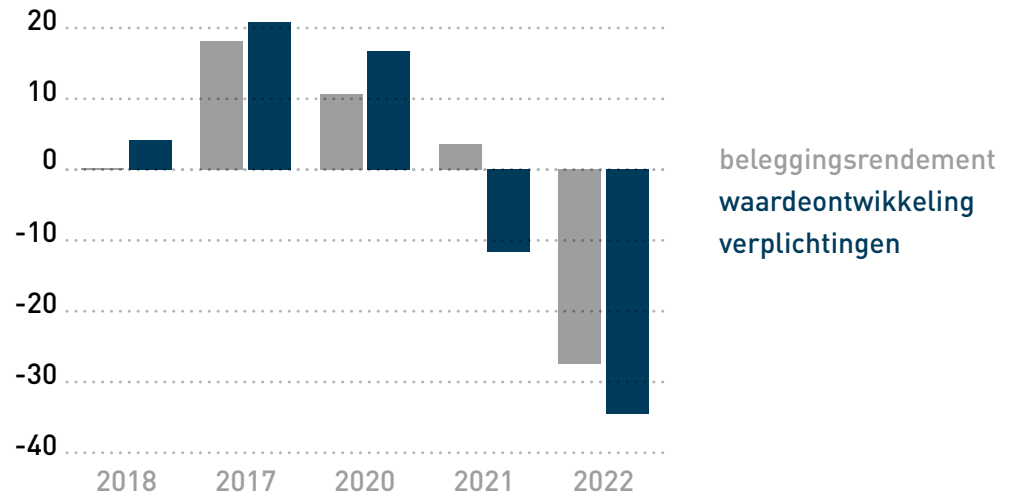
De onderliggende beleggingscategorieën aandelen ontwikkelde landen en aandelen opkomende landen zijn echter onderwogen (buiten de bandbreedte) en private equity overwogen (ook buiten de bandbreedte). Daarom hebben we in 2022 tevens een langjarig afbouwplan voor private equity vastgesteld dat jaarlijks wordt geëvalueerd en, indien nodig, aangepast.

RENDEMENTEN 2022

Het gemiddelde feitelijke rendement over de periode 2018 – 2022 kwam uit op -0,3%. Een overzicht van de **sinds 1948 behaalde rendementen** is te vinden op onze website.

In 2022 liet de matchingportefeuille een waardedaling zien in verband met de stijging van de marktrente (rendement -46,3%). De returnportefeuille kwam uit op een rendement van -10,6%. Binnen de returnportefeuille behaalden alle clusters negatieve rendementen. Het cluster aandelen kwam uit op -9,7%, onroerend goed op -12,2% en hoogrentende waarden op -11,5%. Over heel 2022 kwam het totaal beleggingsrendement uit op -27,5% (2021: 3,6%). Het gemiddelde rendement over de afgelopen 5 en 10 jaar bedroeg respectievelijk -0,3% en 3,6%.

BELEGGINGSRESULTATEN AFGELOPEN 5 JAAR

Het overrendement (het rendement van de beleggingen bovenop de waardeverandering van de verplichtingen) kwam uit op 6,9% (2021: 15,2%). De rente is in 2022 fors gestegen, waardoor de matchingportefeuille en de verplichtingen in waarde zijn gedaald. De returnportefeuille is ook in waarde gedaald. De waardedaling van de verplichtingen was per saldo ruim voldoende om de waardedaling van de matchingportefeuille en de returnportefeuille te compenseren, waardoor in 2022 het beoogde jaarlijkse overrendement van 1,5% is behaald.

RENDEMENTEN EN VERMOGENSSAMENSTELLING BELEGGINGSPORTEFEUILLE PMT	ULTIMO	2022	2021
RENDEMENT (IN % NETTO)			
MATCHINGPORTEFEUILLE		-46,35	-11,60
RETURNPORTEFEUILLE		-10,65	18,55
Vastgoed	-12,18	19,76	
Hoogrentende waarden	-11,49	0,43	
Aandelen (inclusief private equity)	-9,70	26,62	
TOTAAL		-27,52	3,61
SAMENSTELLING VERMOGEN (IN %)			
MATCHINGPORTEFEUILLE		42,7	42,0
RETURNPORTEFEUILLE		57,3	58,0
Vastgoed	10,0	8,7	
Hoogrentende waarden	15,6	13,6	
Aandelen (inclusief private equity)	31,7	35,7	

De mate waarin we risico's nemen in het vermogensbeheer is in lijn is met ons beleggingsbeleid: consistent en vooraf bepaald. De risicohouding van PMT kent daarbij 2 aan elkaar verwante perspectieven:

- Het beleggingsbeleid is bepalend voor het realiseren van de financiële ambitie van PMT. De pensioenpremie ligt gedurende de looptijd van de bedrijfstak-uitvoeringsovereenkomst (buo) vast. Het gaat dus met name om hoeveel risico's we kunnen en willen nemen om de financiële ambitie te halen. We hebben gekozen voor een lange termijn doelstelling van jaarlijks gemiddeld 1,5% overrendement. Daarvoor is een strategische beleggingsmix nodig met een risicoprofiel dat past bij deze doelstelling.
- We hanteren een bij het risicoprofiel passend risicomanagement. De wijze waarop we dat doen, vormt een belangrijk onderdeel van het strategisch beleggingskader.

Een belangrijk uitgangspunt voor het risicomanagement is dat we niet meer risico nemen dan nodig is voor het realiseren van de rendementsdoelstelling. Een belangrijk risico is de afhankelijkheid van de rente.

Door een evenwichtige afweging van de diverse risico's hebben we gekozen voor een renteafdekking van 60% op basis van de marktwaarde rentecurve, met een bandbreedte van plus of min 2,5%-punt. Daarnaast kiezen we voor spreiding binnen de beleggingsportefeuille. Voor de returnportefeuille is dat een belangrijke manier om risico's te verminderen. We hebben via een risicokader grenzen gesteld aan de risico's die we willen lopen. In 2022 bleven we binnen deze kaders.

Z-SCORE EN PERFORMANCETOETS

De Z-score is een maatstaf voor de mate waarin het werkelijk rendement van een pensioenfonds afwijkt van het rendement van de door het bestuur vastgestelde normportefeuille. Een positieve Z-score geeft aan dat het rendement hoger was dan dat van de normportefeuille. De Z-score wordt berekend aan de hand van de norm en het portefeuillerendement van 2022 volgens de voorgeschreven regels. De performancetoets betreft de cumulatieve Z-score over de laatste 5 jaar. Deze mag niet minder bedragen dan $-1,28$. Inclusief $1,28$ bedraagt de performancetoets (de toetsgrootheid) $1,94$ positief.

Z-score 2022	0,60
Performancetoets 2018 – 2022	1,94

Deze Z-score laat zien dat PMT in 2022 en gedurende de afgelopen 5 jaar een hoger rendement heeft behaald dan dat van de normportefeuille.

3 INTEGER, BETROUWBAAR EN WENDBAAR

Aan de ambitie integer, betrouwbaar en wendbaar koppelde PMT in 2022 de volgende strategische focuspunten:

- We waarborgen dat het Integraal Risico Management (IRM) framework ten aanzien van alle risico's en onderdelen van het framework voldoet aan volwassenheidsniveau 4
- We zorgen ervoor dat de uitbestede werkzaamheden worden uitgevoerd in lijn met het risicobeleid van PMT en binnen de door PMT geschetste kaders
- We borgen dat alle veranderprojecten worden uitgevoerd in lijn met het beleid en binnen de door PMT geschetste sturingskaders

TOELICHTINGSNIVEAU BEOORDELINGSKADER

- 1. Initieel** – Governance vereisten voor een formeel risicomangementkader zijn niet of nauwelijks aanwezig. De risicomangementprocessen en -kaders zijn niet volledig gedocumenteerd, inconsistent en/of onduidelijk. Risicomangementactiviteiten zijn niet (voldoende) afgestemd op de bedrijfsstrategie en de uitvoering van risicomangementactiviteiten is afhankelijk van individuen. De risicomangementcyclus wordt in beperkte mate doorlopen.
- 2. Reproduceerbaar en informeel** – De organisatie voldoet aan de minimale verwachtingen van interne en externe belanghebbenden ten aanzien van risicomangementactiviteiten. Enkele risicomangementactiviteiten zijn vastgesteld en gedocumenteerd en zijn (in elk geval deels) in lijn met de strategie. Er is een beperkte focus op opkomende risico's en/of samenhang tussen risico's. Risicobeleidsprocessen zijn op hoofdlijnen gedocumenteerd, maar niet integraal vastgesteld. Beheersmaatregelen zijn genomen, maar niet formeel vastgelegd en de effectiviteit wordt niet standaard integraal beoordeeld.
- 3. Gedefinieerd** – De directie en het management vertrouwen er steeds meer op dat risico's effectief worden beheerd op basis van aantoonbare inspanningen. De risicobereidheid is integraal vastgesteld en, waar mogelijk via relevante Kritieke Risico Indicatoren (KRI's), doorvertaald naar toleranties en limieten. Risicomangementactiviteiten zijn gericht op het behalen van de strategie. Het risicomangementproces wordt periodiek geëvalueerd, maar dit is nog niet altijd aantoonbaar.

4. **Beheerst en meetbaar** – De risicomanagement activiteiten zijn geïntegreerd en gecoördineerd en de doelstellingen voor risicomanagement zijn consistent in lijn met de bedrijfsstrategie. De risicomanagementcyclus wordt aantoonbaar periodiek doorlopen en beheersmaatregelen worden periodiek aantoonbaar integraal geëvalueerd. De uitkomst van de evaluatie geeft aantoonbaar aanleiding tot aanpassingen. Er wordt waar relevant infrastructuur gebruikt voor risicometing, risicobeheersing en de risicorapportage.
5. **Continu verbeteren** – De risicomanagementactiviteiten zijn volledig ingebed in strategische planning en de dagelijkse besluitvorming. Er is een goed werkend systeem om de directie en het management vroegtijdig te waarschuwen en op de hoogte te stellen van risico's buiten de vastgestelde toleranties en limieten. Risicomanagement vormt en dient als bron van concurrentievoordeel.

BEHAALDE MIJLPALLEN

We hebben de doelstellingen over 2022 grotendeels behaald. We hebben het risicomanagement verder verbeterd, met name op het gebied van de risicodialoog, het gebruik van risico-opinies als onderdeel van de besluitvorming en de verdere ontwikkeling van de risicocultuur. We stemden de kaders voor de uitvoering van de uitbestede werkzaamheden af met MN en we deelden de sturingskaders voor veranderprojecten met MN. Binnen het programma Nieuwe Pensioenstroom (NPS) en wet Toekomst Pensioenen (WTP) passen zowel wij als MN deze kaders toe.

RISICOMANAGEMENT EN COMPLIANCE

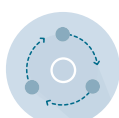
Een goed risicomanagement is voor PMT essentieel. We beheren de pensioenen voor bijna 1,3 miljoen mensen. Zij moeten erop kunnen vertrouwen dat PMT alle risico's die daarmee gepaard gaan, goed beheerst. Onze risicohouding is bepaald op basis van wat de deelnemers willen en op grond van wat verantwoord is. We nemen daarom niet meer risico dan nodig is.

DIVERSE SOORTEN RISICO'S

Pensioenfondsen hebben te maken met veel risico's en onzekerheden. Risico's zijn gebeurtenissen die een mogelijk negatief effect kunnen hebben op de (toekomstige) pensioenuitkeringen. We hebben in de PMT Risicobereidheidsverklaring via onderstaande risicobeginselen vastgelegd hoe we willen omgaan met risico's:

- PMT richt zich primair op bieden van financiële zekerheid, hetgeen een **overrendement** van 1,5% vereist en een hoog niveau van risicobeheersing.
- Wij nemen **niet meer risico dan nodig** is voor het behalen van het benodigde overrendement.

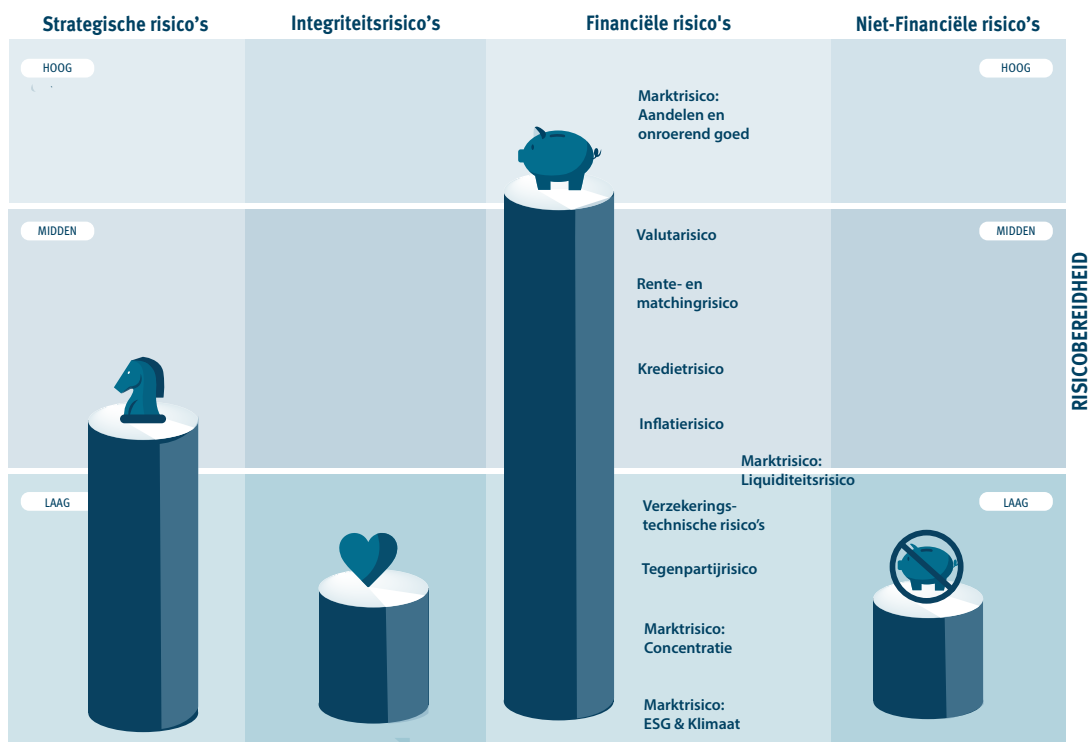

- Wij beheersen de risico's in onze kerntaken in de uitvoering van pensioenbeheer en vermogensbeheer, maar **niet tegen elke prijs** en accepteren een beperkt restrisico.
- Wij zijn alert op ontwikkelingen in de omgeving, en acteren op **nieuwe en opkomende risico's**.

- Wij maken risico's en kansen **bespreekbaar** en zijn ons ervan bewust dat ons (risico)gedrag een **voorbeeld** voor anderen is.
- Risico's worden **bewust afgewogen** en betrokken in de besluitvorming. Randvoorwaarde daarbij zijn de voor PMT belangrijke soft controls helderheid, transparantie, aanspreekbaarheid en uitvoerbaarheid.

Deze risicobeginselen vormen de basis voor het vaststellen van de risicobereidheid die we hebben ten aanzien van de verschillende risicocategorieën en de risicostrategie die we hierbij volgen.

De risicostrategie van PMT is verbonden aan de vraag of een risicocategorie kan bijdragen aan waardecreatie. Voor risico's die bijdragen aan waardecreatie zal onze risicostrategie gericht zijn op het bewust en beheerst nemen van risico's en zal de risicobereidheid meestal groter dan laag zijn.

Hierbij geldt altijd het principe: we nemen niet meer risico dan nodig is om het benodigd rendement te behalen. Als het nemen van meer risico niet leidt tot meer rendement – zoals het geval is bij integriteits- en niet-financiële risico's – zal onze risicostrategie gericht zijn op het voorkomen of beperken van de mogelijkheid dat de risico's zich voordoen en daarmee is de bereidheid in principe altijd laag. Slechts als de kosten van de beheersing groter zijn dan het risico zelf, kunnen we besluiten om het risico (tijdelijk) te accepteren.

De risicomangementprocessen stellen ons in staat om op een efficiënte en effectieve manier de risico's te identificeren, te beheersen en te monitoren. Op deze manier controleren we of de risico's in lijn zijn met de risicobereidheid we vooraf hebben bepaald. Als dat niet het geval is, dan sturen we bij, ook wanneer zich stress-scenario's voordoen.

BEÏNVLOEDBARE EN NIET-BEÏNVLOEDBARE RISICO'S

Er zijn verschillende risico's die de financiële positie van PMT kunnen bedreigen. Sommige risico's kunnen we zelf beïnvloeden, maar andere niet. We hebben bijvoorbeeld geen invloed op de ontwikkeling van de financiële markten of de ontwikkeling van de levensverwachting. Beide risico's kunnen echter wel een fors effect op het fonds hebben. Hoewel deze externe factoren niet stuurbaar zijn, brengen we ze wel in beeld en hebben ze een plek in ons risicoraamwerk. We nemen dan maatregelen om de negatieve effecten zo veel mogelijk te beperken. Het raamwerk vormt een structureel onderdeel van de beheersing van de risico's van het beleggingsbeleid, het pensioenbeheer en andere niet-financiële risico's van PMT.

PMT-RISICORAAMWERK

Belangrijke elementen van het PMT-ricoraamwerk zijn:

- We vertalen de pensioenambitie in kwantitatieve en kwalitatieve zin. De risicohouding en -strategie zijn leidend bij het concretiseren en realiseren van de ambitie. We bepalen de kwantitatieve ambitie, de benodigde rendementen en de hoogte van de kostendekkende premie mede op basis van de uitkomsten van strategische studies zoals ALM-studies, optimalisatiestudies en stress-scenario's.
- We onderkennen verschillende rollen en verantwoordelijkheden in het kader van risicomangement en we sluiten aan bij de zogenaamde '3 lines' principes. Het bestuur en de bestuurscommissies op het gebied van vermogensbeheer en pensioenbeheer vormen daarbij de eerste lijn, de risicomangement functie de tweede lijn en de interne audit functie de derde lijn. De inrichting is geformaliseerd in beleid en procedures. Een periodieke evaluatie van het risicoraamwerk en de effectiviteit daarvan is onderdeel hiervan.
- Veel van de niet-financiële risico's van PMT hebben betrekking op de uitvoeringsorganisatie MN en worden daar beheerst. We monitoren de adequate uitvoering van de risicomangementfunctie bij MN op grond van vooraf vastgestelde criteria. Onderdeel hiervan zijn de periodieke performance en de risico- en compliance rapportages, rapportages over de uitkomsten van uitgevoerde audits bij MN en de jaarlijkse ISAE 3402 rapportages van MN. Op basis van onder meer deze rapportages sturen we daar waar nodig bij door het aanscherpen van de kaders, risicobereidheid en performance eisen. Zie hiervoor ook de paragraaf 'Uitvoering bij MN' verderop in dit hoofdstuk.

BELANGRIJKSTE RISICO'S EN ONTWIKKELINGEN 2022

Jaarlijks inventariseren we de risico's en leggen we de prioriteiten op dit gebied vast in een beleidsplan. De 3 gebieden waarop PMT de belangrijkste risico's loopt, zijn:

- **Financieel risico en solvabiliteitsrisico:** het solvabiliteitsrisico is het belangrijkste risico voor PMT. Dit risico wordt mede bepaald door de financiële risico's die PMT loopt in de beleggingsoperatie. Met de sterke stijging van de rente gedurende 2022 nam ook de actuele dekkingsgraad van PMT toe waardoor het mogelijk was om gedurende het jaar de pensioenaanspraken 2 keer te indexeren: de eerste keer per 1 oktober 2022 (1,29%) en de tweede keer per 1 januari 2023 (4,2%). Het vermogen nam significant af, met name als gevolg van diezelfde rentestijging, waardoor staatsobligaties en rentederivaten in waarde daalden.
- **Strategische risico's en toekomstige pensioenuitvoering:** om het pensioenakkoord uit te kunnen voeren, is een nieuw pensioenadministratiesysteem noodzakelijk. We hebben MN opdracht gegeven om de pensioenadministratie fundamenteel te vernieuwen. In 2019 is gestart met een nieuw programma om dit te realiseren: de Nieuwe Pensioen Stroom (NPS). NPS heeft een doorlooptijd van enige jaren. We volgen de voortgang nauwlettend. Zie ook de paragraaf 'Vernieuwing pensioenadministratie' verderop in dit hoofdstuk en het hoofdstuk 'Vooruitblik'.
- **Uitvoeringsrisico:** voor de realisatie van de kwalitatieve ambities in relatie tot de pensioenuitvoering zijn we in grote mate afhankelijk van de performance en risicobeheersing bij MN. In dit kader zijn de uitbestedingskaders aangescherpt en monitoren we de naleving daarvan nauwgezet. Daarnaast is de risicomanagement functie bij MN verstevigd. We vragen van deze functie een onafhankelijk oordeel over de risicobeheersing bij MN, zowel voor de reguliere gang van zaken als voor strategische projecten als NPS en WTP. In de dienstenbeschrijving van zowel pensioenbeheer als vermogensbeheer hebben we meer specifieke afspraken opgenomen over de dienstverlening van de afdeling Risk en Compliance. Daarnaast zijn we voor de continuïteit en kwaliteit van dienstverlening aan deelnemers en werkgevers sterk afhankelijk van de kwaliteit van de informatiebeveiliging bij MN, bestaande uit een complete set van organisatorische en technische maatregelen.

In 2022 brachten we de volwassenheid van het risicomanagement opnieuw naar een hoger niveau. Daarbij hebben we eerstelijns risicoparagrafen en tweedelijnsopinions toegevoegd aan alle documenten die ter besluitvorming aan commissies en het algemeen bestuur werden voorgelegd. Verder hebben we veel aandacht besteed aan de risicocultuur, daarbij zijn afspraken gemaakt over gedragsregels tijdens commissie- en bestuursvergaderingen. Tevens is in 2022 uitgebreid aandacht besteed aan een aantal actuele risicocategorieën zoals datakwaliteit-, cyber- en ESG-risico's. PMT heeft op het gebied van risicomanagement in 2022 intensief afgestemd met MN onder meer ten aanzien van de risicorapportages die PMT van MN ontvangt. In 2022 zijn diverse Risico Self Assessments (RSA's) door het bestuur en de bestuurscommissies van PMT herzien of geactualiseerd. We hebben bijvoorbeeld de strategische RSA geheel herzien naar aanleiding van de herijking van de strategische ambities. Ook is de Eigen Risico Beoordeling door het bestuur geactualiseerd.

Samen geven deze RSA's een integraal beeld van de risico's van PMT op strategisch, financieel- en niet-financieel niveau en ten aanzien van juridische, omgevings- en integriteitsrisico's. Voor een aantal strategische projecten hebben we specifieke risicoanalyses uitgevoerd en maatregelen getroffen. Een belangrijke ontwikkeling in 2022 is het invoeren van een integrale PMT risicorapportage die 3 keer per jaar wordt opgesteld door de verantwoordelijke bestuurlijke commissies en, samen met de risico-opinie van de risicomanagementfunctie, in de bestuursvergadering wordt besproken. Op basis hiervan monitoren we welke risico's zich buiten de risicobereidheid bevinden en waar actie op dient te worden ondernomen.

De sleutelfunctiehouders risicobeheer, actuariaat en interne audit gaven in 2022 hun rol onder andere vorm via jaarrapportages, risico-opinies en uitgevoerde audits. De voorzitter van de bestuurlijke Commissie Financiën en Risicomanagement (CFR) is tevens sleutelfunctiehouder risicobeheer en lid van het PMT bestuur.

FINANCIEEL RISICO EN SOLVABILITEITSRISICO

We werken met een strategisch beleggingskader dat geldt voor de periode **2020–2022** en voor jaareinde is geactualiseerd (huidige versie: **2023-2025**). Het kader legt de doelstelling van het beleggingsbeleid vast, verduidelijkt de risicohouding en geeft aan welke beginselen PMT hanteert in het bereiken daarvan. Het kader en de bijbehorende analyses geven ook invulling aan de prudent person wetgeving. In het hoofdstuk ‘Evenwichtig beleggingsbeleid’ van dit jaarverslag is het strategisch beleggingsbeleid en bijbehorende risicomanagement verder toegelicht.

SOLVABILITEITSRISICO

Het belangrijkste risico dat ook in ons strategisch beleggingskader terugkomt, is het solvabiliteitsrisico: het risico dat we niet over voldoende vermogen beschikken om de pensioenverplichtingen te dekken. Als de solvabiliteit van PMT zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat we, als ultieme remedie, de pensioenen moeten verlagen. Mede vanuit dit perspectief hebben we ervoor gekozen om als concrete beleggingsdoelstelling uit te gaan van het lange termijn overrendement. De resultaten van deze doelstelling zijn opgenomen in het hoofdstuk ‘Evenwichtig beleggingsbeleid’ van dit jaarverslag.

De grote invloed van het belangrijkste financiële risico (renterisico) voor de actuele dekkingsgraad was ook gedurende 2022 duidelijk zichtbaar en leidde tot een forse afname van de voorziening pensioenverplichtingen (–€ 31,6 miljard). Daarnaast was er sprake van een toename van € 0,1 miljard van de voorziening per 31 december 2022 wegens het effect van de wijziging (in stappen) van de UFR-methodiek. Overigens gaan we per 1 januari 2023 over op de nieuwe UFR-parameters in lijn met het advies van de Commissie Parameters. Dit zal per 1 januari 2023 leiden tot een toename van de voorziening pensioenverplichtingen van € 358 miljoen.

SPREIDING EN AFDEKKING

We beperken de beleggingsrisico's door de beleggingen te spreiden over verschillende soorten, ieder met hun eigen bandbreedte. Verder dekken we het renterisico van de verplichtingen voor 60% af door beleggingen in vastrentende waarden en rentederivaten (ultimo 2022). Als de rente daalt of stijgt, gaat de waarde van deze obligaties en derivaten tegengesteld omhoog of omlaag. Dat effect, met consequenties voor de actuele dekkingsgraad, wordt door de afdekking voor 60% beperkt. Zie voor een nadere toelichting hierover ook de risicoparagraaf van de jaarrekening.

RISICOPARAGRAAF JAARREKENING

De risicoparagraaf van de jaarrekening maakt de belangrijkste financiële risico's inzichtelijk in de gevoeligheid van de actuele dekkingsgraad voor veranderingen in de marktrente, de aandelenkoersen, de vastgoedwaarderingen, valuta's en kredietopslagen. Hierin hebben duidelijk 2 risico's de grootste impact op deze dekkingsgraad. Enerzijds het – na afdekking resterende – renterisico: een renteschok van -1% leidt tot een daling van de actuele dekkingsgraad met 4,8%: van 106,7% naar 101,9%. Anderzijds het aandelenrisico: koersschokken tussen -30% en -40% voor verschillende investeringen zouden in een actuele dekkingsgraad van 94,6% resulteren. In het verlengde hiervan is deze dekkingsgraad ook zeer gevoelig voor een combinatie van de 2 risico's. We volgen deze gevoeligheid met behulp van scenarioanalyses. Ook staat in de risicoparagraaf van de jaarrekening hoe we deze risico's beheersen, onder andere via risicoafdekking (rente en valuta) of door spreiding over verschillende beleggingscategorieën, regio's en sectoren.

UITVOERING BIJ MN

We hebben vrijwel alle operationele activiteiten op het gebied van pensioenuitvoering en vermogensbeheer uitbesteed aan MN. De beheersing van het uitbestedingsrisico is van groot belang en is vormgegeven in een uitbestedingsbeleid. Daarbij maken we onderscheid tussen de gebruikelijke onderdelen als de monitoring van de lopende uitbesteding (met behulp van diverse rapportages, service level agreements) en jaarlijkse overeenkomsten als het beleggingsplan. Ook de ISAE 3402 verklaring die toeziet op de financiële verslaglegging laat zien in hoeverre MN de lopende uitvoering conform onze wensen en eisen uitvoert.

Sinds de verzelfstandiging van MN in 2001 hebben we de sturing van de uitvoeringsrelatie steeds aangepast aan de ontwikkelingen in de maatschappij, de ontwikkelingen in de sector Metaal en Techniek en de ontwikkelingen van de MN-organisatie. Door het beleid mee te ontwikkelen in de tijd blijven we in control over de uitbesteding en de hiermee samenhangende risico's. Dit uit zich onder andere in de nauwe betrokkenheid van PMT bij het bepalen van de strategische projectkalender van MN en het programma voor de fundamentele vernieuwing van de pensioenadministratie (NPS) waarmee MN in 2019 is gestart. We volgen de verhoging van het volwassenheidsniveau van de risicobeheersing bij MN nauwlettend om te beoordelen of deze voldoet aan de verwachtingen.

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Per medio 2017 zijn de stemrechten van de aandelen MN volledig in lijn gebracht met het aandeel certificaten van PMT van 78,3%. Ultimo 2021 is dit belang, inclusief de stemrechten, uitgebreid naar 95% door de overname van de certificaten van Pensioenfonds PME en de Raad van Overleg Metalektro (ROM). Per 31 december 2022 is 95% van het aandelenkapitaal van Mn Services N.V. in het bezit van PMT. De overige 5% is in handen van Bedrijfspensioenfonds voor de Koopvaardij. Voorheen was PMT certificaathouder en was 95% van het aandelenkapitaal in bezit van Stichting Administratiekantoor MN. De certificering is beëindigd en Stichting Administratiekantoor MN is geliquideerd. Omdat PMT en MN daardoor samen een groep vormen, is er sprake van een fiscale eenheid voor de btw en geldt tevens de verplichting tot consolidatie van de jaarrekening van MN. Dit heeft alleen te maken met verslaglegging en raakt de uitbestedingsrelatie of de strategische samenwerking niet.

Op 15 juni 2022 heeft PMT agio gestort aan Mn Services N.V. voor een bedrag van € 9,5 miljoen. Samen met de storting van de andere aandeelhouder voldoet MN Services daarmee aan de wettelijke vereisten die vanuit IFD/IFR op Mn Services N.V. van toepassing zijn.

VERNIEUWING PENSIOENADMINISTRATIE

We verwachten van MN een flexibele, robuuste pensioenadministratie die in staat is de toekomstige ontwikkelingen in de pensioensector efficiënt op te vangen. MN is in 2021 tot een samenwerking met PGGM, de pensioenuitvoerder van het pensioenfonds Zorg en Welzijn, gekomen. Deze samenwerking, onder de programmaam NPS-MAP, is in 2022 voortgezet. Naar verwachting zal eind 2023 het PGGM-systeem ook inzetbaar zijn voor de pensioenuitvoering van PMT door MN. Het NPS-MAP-programma blijft een hoog risicoprofiel houden, mede door de tijdsdruk van de implementatie van de nieuwe pensioenregeling. De invoering van de nieuwe regeling zal na de implementatie van NPS-MAP plaatsvinden.

RISICOMANAGEMENT BIJ MN

We steunen bij de risicobeheersing ook op het risicobeheer zoals dat bij MN is ingericht. MN voert immers de belangrijkste operationele processen voor ons uit (vermogensbeheer en pensioenbeheer). Het is daarbij essentieel dat de risicomanagementfunctie onafhankelijk binnen de MN-organisatie is geplaatst. We hebben de relatie met de risicomanagement functie van MN in 2022 verder geïntensiveerd om de risicobeheersing met name rondom de pensioenadministratie verder te verbeteren. Dit heeft geleid tot onder meer een nieuwe opzet van de risicorapportage inclusief een meer geautomatiseerde *control testing*.

UITBESTEDING VERMOGENSBEHEER

MN is de fiduciaire vermogensbeheerder van PMT, maar beheert ook circa de helft van het PMT-vermogen in specifieke beleggingsmandaten die door PMT zijn verstrekt. We hebben – naast het formele contract – onze uitvoeringsbeginselen ten aanzien van de samenwerking met MN vastgelegd. Het gaat dan bijvoorbeeld om de selectie en monitoring van de vermogensbeheerders van PMT door MN, de aanwezigheid van MN bij de bestuurscommissie Beleggingen (CBL) of de governance van de portefeuilleaansturing. Dit hebben we vastgelegd in het strategisch beleggingskader. Voor MN Vermogensbeheer is een ISAE 3402 type 2-rapportage over 2022 ontvangen zonder beperkingen.

UITBESTEDING PENSIOENBEHEER

De uitvoering van de pensioenadministratie is uitbesteed aan MN. De voorwaarden daarvoor zijn contractueel bepaald. Daarnaast is vooral de bedrijfsuitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement van PMT richtinggevend voor de gewenste uitvoering. De diensten van MN aan PMT zijn verder gespecificeerd in een dienstenbeschrijving. We voeren periodiek overleg met de directie van MN over de uitvoeringspraktijk en beleidsmatige aangelegenheden in de bestuurscommissie Pensioenen (CPS). Over 2022 heeft MN aan PMT een ISAE 3402 type-2 rapportage afgegeven voor MN Pensioenbeheer zonder beperkingen.

INTEGRITEITSRISICO

Risicomanagement heeft ook betrekking op het bewaken van de integriteit. Begin 2022 hebben we de Systematische Integriteitsrisico Analyse (SIRA) geactualiseerd en vastgesteld. PMT is eindverantwoordelijk voor alle werkzaamheden die MN namens PMT uitvoert. We verzekeren ons er daarom van dat MN voldoende in control is over de integriteitsrisico's die MN loopt bij het uitvoeren van de werkzaamheden voor PMT en dat MN ook de integriteitregels van PMT in acht neemt. We doen dit door aan MN Compliance kenbaar te maken welke elementen van het *legal framework* – inclusief integriteitsrisico's – we gemonitord willen zien.

MN voert structureel SIRA's uit voor de verschillende bedrijfsonderdelen en daar waar actie vereist is, monitoren de compliance functie van zowel MN als wijzelf de opvolging daarvan. We zijn met MN overeengekomen dat MN jaarlijks verantwoording aflegt over de beheersing van de door MN geïventariseerde integriteitsrisico's. MN doet dit via een verklaring integriteit. Ook voor 2022 is deze verklaring van MN ontvangen.

COMPLIANCE

Een externe compliance officer monitort voor ons de beheersing van de integriteitsrisico's, naleving van onder andere de gedragscode en insiderregeling en compliance met wet- en regelgeving. De externe compliance officer doet dat op basis van een jaarlijks door het bestuur vastgesteld compliance programma. Elk kwartaal ontvangen we een rapportage met de uitkomsten van zijn werkzaamheden. De externe compliance officer monitort ook de werking van de afdeling Compliance van MN. Kijk voor meer informatie in de **Gedragscode** die PMT hanteert.

Voor wat betreft compliance zijn er 2 belangrijke ontwikkelingen op het vlak van wet- en regelgeving: de voorbereiding op de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel via de implementatie van de Wet toekomst pensioenen en de implementatie van de nadere (Level 2) verplichtingen vanuit de SDFR (Sustainable Finance Disclosure Regulation), de Europese wetgeving inzake transparantie en verantwoording over hoe duurzaamheid wordt verankerd in onder meer het beleggingsbeleid.

NALEVING AVG EN GEDRAGSLIJN VERWERKING PERSOONS- GEGEVENS PENSIOENFONDSEN PENSIOENFEDERATIE

In het kader van de Algemene Verordening Gegevensverwerking (AVG) hebben we sinds 2018 een Privacy Officer aangesteld, die toezicht houdt op de naleving van de AVG-richtlijn.

We onderschrijven de gedragslijn Verwerking persoonsgegevens pensioenfondsen van de Pensioenfederatie en zorgen voor de naleving daarvan. We monitoren deze gedragslijn ook bij uitvoeringsorganisatie MN. Hiervoor vindt regulier afstemming en overleg plaats met de Functionaris Gegevensbescherming van MN.

In 2022 waren er 3 meldingsplichtige datalekken bij de uitvoeringsorganisatie. Deze zijn gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens en aan de betrokkenen. In totaal waren er 34 datalekken, waarvan 31 zonder risico voor betrokkene. De meeste datalekken zijn veroorzaakt door menselijk handelen. Een verkeerd mailadres of verouderd postadres zijn de voornaamste oorzaken. Het aantal meldingen in 2022 ligt in lijn met het aantal meldingen van datalekken in 2021.

4 PROACTIEF EN ZICHTBAAR

In 2022 koppelde PMT aan de ambitie ‘proactief en zichtbaar’ de volgende strategische focuspunten:

- We zijn zichtbaar voor deelnemers, pensioengerechtigden, werkgevers en overige stakeholders zoals overheid, politiek en toezichhouders door het PMT-beleid en -standpunten onder de aandacht te brengen en uit te dragen
- We zetten ons beleid kracht bij in de lobby
- We vergroten en voeden het vertrouwen in PMT en pensioen in het algemeen
- We verbeteren de waardering van actieve deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers door de manier waarop PMT invulling geeft aan de strategische ambitie ‘proactief en zichtbaar’

BEHAALDE MIJLPALLEN

We laten jaarlijks door een onafhankelijk onderzoeksbureau onderzoeken hoe actieve deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers aankijken tegen de manier waarop we invulling geven aan de ambitie ‘proactief en zichtbaar’ en het algemene gevoel dat men heeft bij PMT. Het onderzoek heeft begin 2022 plaatsgevonden.

Een meerderheid van de respondenten ervaart PMT als proactief en zichtbaar. Voor deelnemers en werkgevers is dit een verbetering ten opzichte van 2021. Pensioengerechtigden vinden PMT minder proactief en zichtbaar. Hierbij geven zij aan dat dit komt omdat indexatie uitblijft, in combinatie met de oplopende inflatie. Bijna de helft van alle respondenten vindt dat PMT opkomt voor hun belangen.

Ook meten we jaarlijks het algemene gevoel over PMT. De meting heeft plaatsgevonden begin 2022. In 2022 is de vragenlijst herijkt. We gaan het onderzoek ook met een nieuwe methodiek uitvoeren. De genoemde cijfers betreffen dan ook de meting van begin 2022. Het positieve gevoel is begin 2022 onder deelnemers en werkgevers toegenomen. Van de actieve deelnemers heeft 77% een (zeer) goed gevoel over PMT (2021: 69%). Van de werkgevers heeft 77% een goed gevoel over PMT, ten opzichte van 71% in 2021. De inspanningen die we hebben geleverd om via meerdere kanalen zichtbaar te zijn en deelnemers en werkgevers frequent van heldere informatie te voorzien hebben hun vruchten afgeworpen in de waardering.

Bij de pensioengerechtigden is het goede gevoel over PMT gedaald naar 72% (2021: 78%). Ook hier speelt mee dat er lang niet geïndexeerd is, terwijl de inflatie oploopt. We concluderen op basis van deze uitkomsten dat de doelstellingen voor 2022 zijn behaald voor de deelnemers en de werkgevers. Voor pensioengerechtigden is extra inzet nodig.

	DEELNEMERS	PENSIOEN- GERECHTIGDEN	WERKGEVERS
Proactief en zichtbaar	2021: 63%	77%	58%
	2022: 64%	72%	62%
(zeer) goed gevoel bij PMT = indicatie voor vertrouwen	2021: 69%	78%	71%
	2022: 77%	72%	77%

PROACTIEVE MEDIA-AANPAK

Als grootste marktfonds met bijna 1,3 miljoen deelnemers en meer dan 35.000 werkgevers vindt PMT het belangrijk om zichtbaar te zijn voor zijn deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers. Dat is ook wat we van de achterban van PMT te horen krijgen: ‘laat zien waar jullie voor staan en kom zichtbaar op voor onze belangen’. In deze tijd, waarin het vertrouwen in pensioenfondsen laag is en men zich afvraagt wat het nieuwe stelsel voor hen straks betekent, vinden we het nóg belangrijker een proactieve media-aanpak te hebben.

Het jaar begon met de bekendmaking van ons aangescherpte engagementbeleid, specifiek in de olie- en gassector, gevolgd door diverse publicaties daarover in de rest van het jaar. Ook hebben we in 2022 geregeld onze standpunten over de uitwerking van het pensioenakkoord onder de aandacht gebracht en kwamen hiermee zichtbaar op voor de belangen van onze deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers. Samenvattend kunnen we terugkijken op een jaar met mooie publicaties in zowel de kranten, online, diverse vakbladen en radio-uitzendingen.

VOORBEELDEN MEDIA-AANPAK

We begonnen 2022 met onze klimaataanpak: specifiek over ons engagement met bedrijven in de olie- en gassector. Vervolgens werd ons besluit om de aandelen in Russische bedrijven te verkopen opgemerkt en op vele nieuwssites opgenomen én konden we daar op BNR-radio een toelichting op geven. Een ander mooi artikel verscheen in het blad Pensioen, Bestuur en Management over communicatie richting deelnemers: “De wijsheid op dit vlak heeft niemand in pacht, maar bij PMT gebeuren op communicatievlak toch wel hele interessante dingen”. Daarnaast brachten we elke 3 maanden een kwartaalbericht uit, met specifieke boodschappen richting onze achterban. De quotes van de voorzitters werden geregeld in zijn geheel overgenomen in de media.

De ombudsman was onder de indruk van onze aanpak in de begeleiding van onze deelnemers en nam dit als goed voorbeeld in zijn jaarverslag op, waardoor dit ook in de landelijke dagbladen werd genoemd. Ook onze inspanningen om bij te dragen aan een goede leefomgeving door het plaatsen van AED's bij onze huurwoningen werden breed in de media opgepakt.

Ten slotte was er aandacht voor PMT als fonds in het algemeen. Bijvoorbeeld via een interview met werknemersvoorzitter Jos Brocken over zijn persoonlijke drijfveren, zijn motivatie en betrokkenheid bij PMT, zijn hart voor onze (vak)mensen en het belang van solidariteit. Ook de live radio-uitzendingen bij NBR en de start van de blog ‘Jos en Terry over...’ werden goed geluisterd en gelezen en gewaardeerd. Daarnaast verscheen een interview in de Telegraaf over de geschiedenis van de pensioenfondsen; over ons bestaansrecht!

Ook maakten we ons sterk voor het kunnen indexeren van de pensioenen van deelnemers en pensioengerechtigden. Via onze website en de blog “Jos en Terry over...” informeerden we onze achterban over de (toekomstige) mogelijke toekenning en de totstandkoming van de hoogte van indexatie.

“Verbinding met de sector bestuur verankerd”

In deze uitgave van PBM staat communicatie centraal. Een belangrijk thema voor de pensioensector, zeker in de aanloop naar het nieuwe stelsel. Als het bereiken van de deelnemer onder normale omstandigheden al lastig is, hoe neem je hem dan mee op de uitdagende transitietrip? De wijsheid op dit vlak heeft niemand in pacht, maar bij PMT gebeuren op communicatievlak toch wel hele interessante dingen. We gingen in gesprek met Terry Troost en Jos Brocken, respectievelijk werkgevers- en werknemersvoorzitter van het bedrijfstakpensioenfonds voor de sector Metaal en Techniek. Twee ervaren bestuurders met een snuiter en praktische kijk op communicatie, en nog veel meer.

Deelnemers lezen informatie niet

PMT investeert EUR 600 miljoen extra in hernieuwbare energie

Geplaatst op 21 september 2022

Pensioenfonds Metaal en Techniek (PMT) gaat 600 miljoen euro extra investeren in hernieuwbare energieprojecten in Europa. Denk daarbij aan windenergie, zonne-energie en energieopslag. Het betreft onder meer projecten in Nederland, België en Duitsland. De nieuwe investering draagt zodoende bij aan de werkgelegenheid in de Europese metaal- en technieksector. De investering voldoet aan het rendementprofiel, dat wil zeggen dat de beoogde impact samen gaat met een goed financieel rendement.

Bron: Pensioenfonds Metaal en Techniek (PMT)

OPKOMEN VOOR BELANGEN

Werknemers- en werkgeversvertegenwoordigers komen bij PMT gezamenlijk op voor de belangen van de deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers. Zo hebben we de afgelopen jaren hard geknokt voor de pensioenen van zijn deelnemers en pensioengerechtigden. We hebben ons sterk gemaakt voor een nieuw pensioencontract dat past bij de werknemers in de sector en hebben op weg naar het wetsvoorstel aandacht gevraagd voor de transitiefase en de kans op verlagingen van de pensioenen.

We wilden en hebben voorkomen dat pensioenen verlaagd moesten worden, zeker op weg naar het nieuwe pensioencontract en hebben verkondigd dat het fonds in het huidige stelsel de zogenaamde zekerheid niet waar kan maken. Dat is slecht voor het vertrouwen in het pensioenstelsel in het algemeen. Straks is dat anders. In het nieuwe stelsel is de kans op verhoging van pensioenen groter wanneer de rendementen positief zijn en zien deelnemers positieve beleggingsresultaten sneller terug in de hoogte van de pensioenen. In slechte economische tijden zal het effect ook eerder merkbaar zijn, maar het nieuwe stelsel biedt nog steeds mogelijkheden om de effecten daarvan te dempen en solidariteit te behouden.

Ook maakten we ons sterk voor het kunnen indexeren van de pensioenen van deelnemers en pensioengerechtigden. Via onze website en de blog “Jos en Terry over...” informeerden we onze achterban over de (toekomstige) mogelijke toekenning en de totstandkoming van de hoogte van indexatie.

BELEGGINGSBELEID ONDER EEN VERGROOTGLAS

Er is steeds meer aandacht voor het beleggingsbeleid van pensioenfondsen. Niet alleen omdat mensen willen weten hoe hoog het rendement is, maar ook omdat men wil weten waarin wordt belegd. De maatschappij roept steeds harder om verantwoord te beleggen, mede doordat de opwarming van de aarde wereldwijd merkbaar en zorgelijk is. NGO's, waaronder verschillende milieuorganisaties, en ook deelnemers kloppen aan bij pensioenfondsen om hun zorgen te uiten over onder andere het milieu en het mogelijke effect van bepaalde investeringen.

PMT heeft in 2022 in de media en via de website de resultaten van het engagementbeleid laten zien. Zo hebben we in november kenbaar gemaakt dat we 19 van de 42 eerder gekozen fossiele energiebedrijven in de aandelenportefeuille hebben uitgesloten omdat ze niet voldoen aan de engagementdoelstellingen die PMT heeft gesteld voor het eerste deel van het aangescherpte engagementprogramma. Daarnaast kondigden we aan dat we onze doelstelling verhogen voor impactinvesteringen van € 2 miljard naar minimaal € 4 miljard in 2025, én heeft een impactambitie van € 10 miljard per ultimo 2030 als doel gesteld, waarvan € 4 miljard binnen het thema energietransitie. Aanvullend is het streven om 35% van de € 10 miljard in Nederland te beleggen. Zie ook het hoofdstuk 'Pensioen op verantwoorde wijze' in dit jaarverslag.

ZICHTBAAR VOOR DEELNEMERS EN WERKGEVERS

Bestuursleden van PMT vinden het heel belangrijk om binding met de deelnemers en pensioengerechtigden te hebben en te weten wat er leeft en waar ze zich zorgen over maken. Dat sluit ook goed aan bij de behoefte van de deelnemers en pensioengerechtigden van PMT die willen dat het fonds zichtbaar is en dat bestuursleden toegankelijk zijn en met hen in gesprek gaan. Bestuursleden sluiten daarom altijd aan bij fysieke- en online bijeenkomsten voor onder andere pensioengerechtigden en zijn geregeld bij pensioenpresentaties bij werkgevers die worden gegeven voor actieve deelnemers door de PMT-pensioenconsulenten.

Werkgevers en brancheorganisaties van de sector Metaal en Techniek vinden het ook belangrijk om in gesprek te zijn met bestuursleden. In 2022 hebben bestuursleden veelvuldig gesproken met de brancheorganisaties en informatiebijeenkomsten gehouden om iedereen te voorzien van de benodigde informatie over de aanstaande veranderingen. De informatie-uitwisseling gaf in de meeste gevallen aanleiding tot een publicatie in het blad van de brancheorganisatie.

PROACTIEVE COMMUNICATIEAANPAK

Om de binding met de deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers verder te versterken en informatie nog meer proactief aan te bieden, zijn we in 2022 verder gegaan met het vaker informeren van deze groepen. We hebben de frequentie van de nieuwsbrieven verhoogd van 5 maal per jaar naar 8 maal in 2022. Daarnaast zijn we in 2022 gestart met de 'factuurspecial' voor werkgevers: een speciale bijlage bij de kwartaalfactuur met informatie hierover.

De openingsratio's van de nieuwsbrieven en de factuurspecial zijn zeer goed. Het online pensioenmagazine en het papieren pensioenjournaal is 2 maal uitgegeven en ook de hogere frequentie van informatie berichten op sociale media is doorgezet. We hebben in 2022 bijvoorbeeld regelmatig op social media gepost over de vastgoedprojecten van PMT. De inzet van sociale media geeft ons inzicht in sentimenten over pensioen.

AANDACHT VOOR INNOVATIE

Technologische ontwikkelingen volgen elkaar snel op, de behoefte aan persoonlijke dienstverlening op maat neemt toe en duurzaamheid is een niet meer weg te denken factor. We willen inspelen op deze ontwikkelingen en uiteraard op de wensen en behoeften van deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers.

In 2022 is het innovatielab 'Mlab' van MN voor ons doorgegaan met experimenten voor gepersonaliseerde en gesegmenteerde communicatie richting werkgevers. Een voorbeeld daarvan is de servicemail aan werkgevers voordat de aanmaning werd verstuurd. Ruim 300 werkgevers betaalden hierdoor op tijd.

Daarnaast is Mlab gestart met onderzoek naar verbeterinitiatieven, waaronder de optie om pensioenvermogen via een bank-app in te zien en de mogelijkheid om pensioeninformatie te koppelen aan de interne communicatie van werkgevers. Deze initiatieven gaan we in 2023 verder onderzoeken.

Tevens zijn we in 2022 gestart met het project 'Pensioenservices'. Dit is een initiatief van de pensioensector. Via dit project onderzoeken we of bepaalde processen van life events voor deelnemers sectorbreed te vergemakkelijken zijn. In 2022 is gestart met onderzoek naar het life event 'scheiden'. Ook dit initiatief krijgt in 2023 een vervolg.

5 LAAGDREMPELIG EN BETROKKEN

Voor de ambitie laagdrempelig en betrokken richtte PMT in 2022 op de volgende strategische focuspunten:

- We geven verdere invulling aan de uitgangspunten van het strategisch communicatiebeleidskader 2020 – 2022
- We verbeteren de waardering van actieve deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers voor de manier waarop PMT invulling geeft aan de strategische ambitie ‘laagdrempelig en betrokken’

DOELSTELLINGEN 2022 GROTENDEELS BEHAALD, AMBITIE LIGT HOGER

Om deze doelstellingen te realiseren, hebben we in 2022 vooral verdere stappen gezet op het gebied van digitale informatievoorziening en digitale dienstverlening. Voorbeelden zijn doelgroepgerichte webinars, interactieve informatievideo's en verdere verruiming van de digitale selfservice mogelijkheden. Hiermee is het voor deelnemers en pensioengerechtigde makkelijker om informatie te vinden, contact op te nemen en persoonlijke pensioenkeuzes te maken. We werken daarom hard aan het verhogen van het aantal emailadressen in onze administratie, zodat nog meer mensen hiervan gebruik kunnen gaan maken. Ook voor werkgevers zijn de digitale mogelijkheden toegenomen. Daarnaast blijft de optie van persoonlijk contact via de afdelingen Klanteninformatie en Accountbeheer of via de PMT-pensioenconsulenten voor werknemers en werkgevers.

We laten jaarlijks door een onafhankelijk onderzoeksbureau onderzoeken hoe actieve deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers aankijken tegen de manier waarop we invulling geven aan de ambitie ‘laagdrempelig en betrokken’. Ook vragen we hen om een algemeen rapportcijfer te geven. Het onderzoek heeft begin 2022 plaatsgevonden. In 2022 is de vragenlijst herijkt. We gaan het onderzoek ook met een nieuwe methodiek uitvoeren. De genoemde cijfers betreffen dan ook de meting van begin 2022.

De meerderheid van de respondenten ervaart PMT als laagdrempelig en betrokken. Zij zijn tevreden over de informatie van PMT en het contact met het fonds en ervaren de medewerkers van PMT als vriendelijk en behulpzaam. Bij pensioengerechtigden vinden zelfs bijna 4 op de 5 mensen PMT laagdrempelig en betrokken. Uitgedrukt in een rapportcijfer geven deelnemers en gepensioneerden van PMT een 7,1 respectievelijk 7,3 (2021: 7,0 resp. 7,5). Werkgevers waarderen PMT met een 6,8 (2021: 6,7). Hiermee zijn de doelstellingen in 2022 grotendeels behaald. We zijn blij met deze lichte stijging, maar we hebben de ambities wel op een hoger niveau liggen. We beseffen dat de financiële positie en het al dan niet kunnen overgaan tot indexatie van invloed is op de waardering voor het fonds met name onder de pensioengerechtigden.

		DEELNEMERS	GEPENSIONEERDEN	WERKGEVERS
Algemene waardering	2021	7,0	7,5	6,7
	2022	7,1	7,3	6,8
(zeer) goed gevoel bij PMT = indicatie voor vertrouwen	2021	68%	79%	67%
	2022	4%	77%	72%

SNELLER EN MAKKELIJKER INFORMATIE BESCHIKBAAR VOOR DEELNEMERS EN WERKGEVERS

We vinden het belangrijk dat deelnemers en werkgevers snel en makkelijk informatie kunnen vinden over hun pensioen via het door hun gekozen voorkeurskanaal. En als ze een aanvullende vraag hebben, moeten ze daar vlot antwoord op krijgen. Niet alleen schriftelijk en mondeling, maar ook digitaal. In 2022 is de digitale informatievoorziening verder uitgebreid. Hierna volgt een overzicht.

MEER DIGITALE MOGELIJKHEDEN VOOR WERKGEVERS

In 2022 hebben we de digitale mogelijkheden voor werkgevers uitgebreid. Voorbeelden hiervan zijn:

- Werkgevers kunnen de status van de factuur inzien in het inzendportaal, zoals of de factuur betaald is of niet. Dit was een veelgehoorde klacht van de werkgevers, die we hiermee opgelost hebben.
- Er is een berichtenbox ingericht in het Inzendportaal, waarin wij berichten voor de werkgevers kunnen plaatsen voor gerichte communicatie.
- Werkgevers kunnen zelf contactpersonen in het systeem toevoegen en beheren. Hiermee kunnen zij de juiste contactpersoon binnen hun bedrijf toevoegen voor de verschillende pensioenonderwerpen.
- We kunnen de kwartaalfactuur nu ook digitaal aanbieden. Dit was een veelgehoorde wens van werkgevers. Tot vorig jaar verstuurden we de facturen alleen per post.

CHATBOT EN LIVE CHAT WEBSITE

Sinds 2020 is er een chatbot gekoppeld aan onze website, waarmee vragen van deelnemers en werkgevers geautomatiseerd worden beantwoord. In 2022 hebben we deze functie verder verbeterd met directe links en plaatsing van video's bij antwoorden wanneer dit van toepassing is. Daarnaast is de live chat volledig operationeel voor deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers. Hoewel het kanaal niet heel veel wordt gebruikt, wordt de communicatiemogelijkheid wel gewaardeerd door de doelgroepen. In 2023 werken we verder aan het meer *conversational* maken van de chatbot en aan het realiseren van een naadloze overgang van chatbot naar livechat.

WEBINARS

Webinars, ofwel live-uitzendingen via internet, bieden ons de mogelijkheid om grote groepen deelnemers op een persoonlijke manier te informeren over complexe onderwerpen. Bij elk webinar benaderen we de doelgroep voor wie het onderwerp relevant kan zijn, mits er een emailadres bij ons bekend is. Daarnaast maken we de webinars bekend via de reguliere communicatiemiddelen (nieuwsbrieven, social media, website). In 2022 organiseerden we 2 webinars en 2 online uitzendingen waarvan één voor deelnemers en gepensioneerden en één voor werkgevers.

Webinar 'Uw werknemers en hun pensioen' 23 februari 2022
Doelgroep: **werkgevers en administratiekantoren**

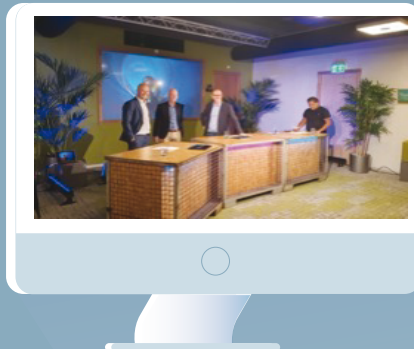

Aantal uitnodigingen	40.646
Aantal aanmeldingen	2.297
Aantal live kijkers	978
Aantal terugkijkers	1.465
Gem. kijktijd	46 minuten
Waardering	8,0

In het webinar lichten we toe hoe de pensioenregeling van PMT eruit ziet en hoe werkgevers de pensioenadministratie het beste kunnen uitvoeren.

Online uitzending werkgevers 9 november 2022

Doelgroep: werkgever waarvan het emailadres bekend is bij PMT.

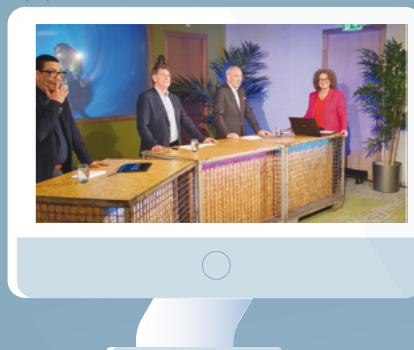

 Aantal uitnodigingen	8.298
 Aantal aanmeldingen	759
 Aantal live kijkers	333
 Aantal terugkijkers	206
 Gemiddelde kijktijd	38 minuten
 Waardering	7,4

In de online uitzending gaven bestuursleden uitleg over de actuele situatie van PMT, de veranderingen in de pensioenadministratie en de ontwikkelingen van het nieuwe pensioenstelsel.

Online uitzending deelnemers en pensioengerechtigden 9 november 2022

Doelgroep: pensioengerechtigden en deelnemers

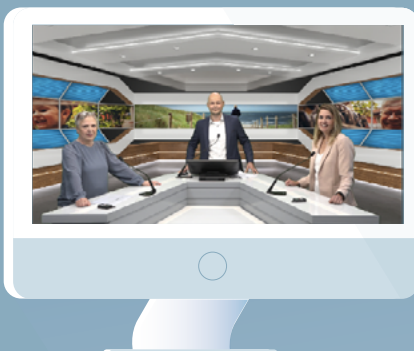

 Aantal uitnodigingen	275.629
 Aantal aanmeldingen	5.113
 Aantal live kijkers	2.208
 Aantal terugkijkers	361
 Gemiddelde kijktijd	32 minuten
 Waardering	7,8

In de online uitzending gaven bestuursleden uitleg over de actuele situatie van PMT in het algemeen, het pensioen van de kijkers en de ontwikkelingen van het nieuwe pensioenstelsel. Host was Jörgen Raymann.

Webinar 'Een goed pensioen regelt u nu al' 30 juni 2022

Doelgroep: deelnemers tot 45 jaar

 Aantal uitnodigingen	65.269
 Aantal aanmeldingen	944
 Aantal live kijkers	294
 Aantal terugkijkers	301
 Gemiddelde kijktijd	38 minuten
 Waardering	8,2

In het webinar legden we uit hoe het pensioen in Nederland en bij PMT is geregeld.

INTERACTIEVE VIDEO'S

In 2022 publiceerden we een aantal interactieve video's voor deelnemers die in de fase zijn gekomen om zich te oriënteren op de pensioenaanvraag en de bijbehorende keuzes. Een aantal onderwerpen dat door de deelnemers als complex wordt ervaren, wordt met een interactieve video uitgelegd. De deelnemer kiest in deze video de situatie die op hem of haar van toepassing is en krijgt op deze manier de informatie die in zijn of haar situatie van toepassing is.

De interactieve video's die gemaakt zijn gaan over:

- het toepassen van de loonheffingskorting
- de mogelijkheden en gevolgen van uitruilen partnerpensioen
- de berekening van de AOW in geval van verblijf in het buitenland

De waardering van deze video's is goed en geeft in ruim 80% antwoord op de vragen van mensen.

GEPENSIONEERDENBIJEENKOMSTEN

In 2022 konden we weer gepensioneerdenuitkomsten organiseren, nadat deze 2 jaar lang vanwege COVID-19 niet konden doorgaan. We hebben in totaal 5 bijeenkomsten gehouden, verspreid door het land. We hebben de gepensioneerdenuitkomsten in een nieuw format gegoten, waarbij onze bestuursleden meer aan het woord zijn en rechtstreeks in gesprek gaan met de aanwezigen om vragen te beantwoorden. Ook het verantwoordingsorgaan krijgt de mogelijkheid om zich voor te stellen. De algemene waardering voor deze bijeenkomsten is gemiddeld een 7,8. Er zijn gemiddeld rond de 225 aanwezigen (incl. partner).

VERKIEZINGEN VERANTWOORDINGSORGAAN

In het eerste kwartaal van 2022 organiseerden we verkiezingen voor de deelnemers- en pensioengerechtigdenvertegenwoordigers in het verantwoordingsorgaan van PMT. Vanuit communicatie-oogpunt hebben we veel aandacht gegeven aan deze verkiezingen om deelnemers en pensioengerechtigden te bewegen zich kandidaat te stellen en vervolgens te gaan stemmen. Er is een gedrukte en online verkiezingskrant gemaakt, die is verzonden naar alle actieve deelnemers en pensioengerechtigden, er is een aparte website pagina aangemaakt met een galerij van alle kandidaten en via (betaalde) social media zijn oproepen gedaan om te gaan stemmen. Ondanks alle inspanningen, was de opkomst helaas erg laag. Verdere informatie over de verkiezingen van het verantwoordingsorgaan is opgenomen in het hoofdstuk 'Verantwoording & Toezicht' van dit jaarverslag en in het [jaarverslag van het verantwoordingsorgaan](#).

ONDERZOEK RISICOBEREIDHEID

Van 17 oktober tot 14 november 2022 hebben we een risicobereidheidsonderzoek laten uitvoeren onder onze deelnemers, voormalige deelnemers en pensioengerechtigden. Hiermee willen we onderzoeken hoeveel risico's onze achterban wil lopen met het pensioen. Dit vormt input voor de vormgeving van ons beleggingsbeleid in het nieuwe pensioenstelsel. Dit pakken we in 2023 verder op. Deelvragen van het onderzoek waren:

- wat is de risicobereidheid van verschillende leeftijdscohorten, van actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden?
- wat is de risicodraagkracht (in hoeverre zeggen deelnemers risico's te kunnen nemen)?
- in welke mate accepteren deelnemers volatiliteit in de uitkeringsfase?

In totaal zijn 271.500 deelnemers (actieve en gewezen deelnemers) en pensioengerechtigden uitgenodigd. De respons was 7,5%, wat een hoge respons is voor dergelijke onderzoeken.

PENSIOENCHECKER

Eind 2020 heeft de pensioensector gezamenlijk de app 'Pensioenchecker' geïntroduceerd. Via deze app heeft iedereen snel en simpel een totaaloverzicht van zijn of haar pensioen. In 2022 zijn er meerdere campagnes gevoerd en is geëxperimenteerd met influencers op social media om de app te promoten. Dit heeft geleid tot ruim 62.000 downloads in 2022. De mogelijkheid van inloggen via de DigiD-app is helaas niet gerealiseerd. In 2023 wordt bekeken om de app over te hevelen naar Stichting NPR (mijnpensioenoverzicht.nl) waar wel de mogelijkheid bestaat om in te loggen met de DigiD-app.

DEELNEMERS KUNNEN STEEDS MEER ZELF REGELEN

Deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers kunnen steeds meer zelf hun zaken digitaal regelen via de portalen. Werkgevers kunnen sinds 2022 via de werkgeversportalen de factuurstatus inzien en de factuur digitaal ontvangen. In 2022 meldden ruim 13.000 zich hiervoor al aan. Daarnaast kunnen zij zelf contactpersonen beheren voor de verschillende taken van de pensioenadministratie.

UNIFORME PENSIOENAANGIFTE (UPA)

In 2022 hebben we alle voorbereidingen gestart voor de implementatie van de Uniforme pensioenaangifte (UPA) per 1 januari 2024, inclusief de communicatie richting de verschillende belanghebbenden (softwareleveranciers, administratiekantoren en werkgevers). Ruim 28.000 werkgevers reageerden al op de vraag om salarispakket door te geven, wat een mooie stap richting een goed resultaat straks is. We communiceren over UPA via de nieuwsbrieven, waaronder een speciale 'UPA-update'.

DIGITALE PENSIOENAANVRAAG

Voor deelnemers hebben we het mogelijk gemaakt om zelf alle pensioenberekeningen van de verschillende pensioenkeuzes te maken en daarna de aanvraag digitaal af te ronden. Deelnemers kunnen de aanvraag, inclusief de ondertekening door een eventuele partner, ondertekenen via DigiD. Voor deze digitale aanvraag hebben we het communicatieproces aangepast en versturen we activatie-mails om deelnemers te wijzen op de verschillende keuzes die er zijn.

Ook hebben we in 2022 alle voorbereidingen getroffen om de nieuwe pensioenkeuze ‘bedrag ineens’ aan te kunnen bieden. Deze optie is wel een complexe keuze die veel financiële en fiscale gevolgen kan hebben. In de planner is al waar mogelijk rekening gehouden met de fiscale gevolgen. De PMT-pensioenconsulenten kunnen inmiddels berekeningen maken waarbij de optie ‘bedrag ineens’ wordt meegenomen. Voor deelnemers wordt deze mogelijkheid om dit soort berekeningen te maken pas geboden op het moment dat duidelijk is wanneer de deelnemer dit kan aanvragen. Naar verwachting is dat per 1 januari 2024.

BEWIJS VAN LEVEN VIA DE ADV-APP

Voor pensioengerechtigden hebben we in 2022 de ‘ADV-app’ geïntroduceerd. Gepensioneerde deelnemers die in het buitenland wonen, moeten elk jaar hun ‘bewijs van leven’ (Attestatie De Vita, kortweg ADV) inleveren, zodat we weten dat de deelnemer nog leeft en recht heeft op de pensioenuitkering. Dit ‘bewijs van leven’ is vaak een omslachtig proces, omdat de pensioengerechtigde hiervoor naar het consulaat moet of een notarisverklaring nodig heeft. Met de ADV-app kan een gepensioneerde deelnemer aantonen dat hij of zij nog in leven is, door een scan van het paspoort en het maken van een actuele foto met de camera van de mobiele telefoon. We zijn eerst gestart met een pilot. In 2022 heeft eerst een pilot gelopen. Ruim 35% van de pensioengerechtigden leverde het ADV aan via de app. Deze goede score was aanleiding om ADV-app op te gaan nemen in het reguliere proces.

CAMPAGNE EMAILADRESSEN

Digitale communicatie tussen (ex-)deelnemers, pensioengerechtigden en PMT is snel, milieuvriendelijk, kostenefficiënt en vergroot het gemak doordat deelnemers alle correspondentie overzichtelijk bij elkaar hebben op hun eigen portaal. Maar de inzet van digitale post staat of valt bij het beschikbaar hebben van emailadressen. We zijn daarom een langlopende campagne gestart om het aantal deelnemers en pensioengerechtigden met een bij PMT geregistreerd emailadres te verhogen. De campagne loopt via bestaande kanalen zoals het pensioenmagazine, brieven en social media.

In 2022 hebben we extra inzet gepleegd op het verzamelen van emailadressen met 2 campagnes. In het tweede kwartaal van 2022 hebben we een direct mailing verstuurd naar 65.000 deelnemers. Bij het pensioenjournaal van november hebben we een campagneflyer toegevoegd. Bij beide campagnes konden deelnemers kans maken op een Ipad. Hoewel het resultaat van die inzet goed is, blijft het aantal emailadressen aan de lage kant. Ook in 2023 zullen we dus structureel doorgaan met het verzamelen van emailadressen.

PERSOONLIJK CONTACT BLIJFT BELANGRIJK

Voor veel deelnemers is een pensioenregeling ingewikkelde kost. Ook werkgevers zijn niet dagelijks met de pensioenvoorziening bezig. Voor deelnemers is de afdeling Klanteninformatie het eerste aanspreekpunt als er behoefte is aan persoonlijk contact. Voor werkgevers is dat de afdeling Accountbeheer. Contact opnemen kan via de telefoon, e-mail en live chat. Daarnaast beschikken we over een team van 14 pensioenconsulenten (10 voor werknemers en 4 voor werkgevers) dat klaar staat voor deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers. Pensioenconsulenten beantwoorden vragen over de persoonlijke pensioensituatie van deelnemers, geven uitleg over de regeling en houden presentaties. De werkzaamheden van onze consulenten worden hoog gewaardeerd en vormen een belangrijk onderdeel van onze dienstverlening.

Dit jaar hebben onze pensioenconsulenten weer volledig kunnen benutten voor het voeren van gesprekken en het houden van presentaties bij bedrijven. Door de ervaringen tijdens de COVID-19 pandemie hebben we nu ook online gesprekken en online presentaties in onze dienstverlening opgenomen. Daarvan is in 2022 door de weer toegestane mogelijkheid van live contact minder gebruikt gemaakt, maar deelnemers en werkgevers waarderen dat het als extra dienstverlening wordt aangeboden.

In 2022 hebben we vooral extra geïnvesteerd in de contacten met werkgevers. Het aantal bedrijfsbezoeken is gestegen naar 259.

PMT PENSIOENCONSULENTEN	2022	2021
Aantal gevoerde gesprekken	2.327	2.223
Afgehandelde telefonische en schriftelijke vragen	20.382	21.600
Aantal afgelegde bedrijfsbezoeken	259	105

COMMUNICATIE OVER DE PENSIOENREGELING

In 2022 hebben we onder andere gecommuniceerd over wijzigingen en mogelijke onduidelijkheden in de pensioenregeling.

LEEFTIJDSGRENS VROEGPENSIOEN

De pensioenregeling is na signalen van de pensioenconsulenten gewijzigd op het vlak van eerder met pensioen gaan (vroegpensioen). Voor actieve deelnemers was er geen ondergrens qua leeftijd voor het vroegpensioen. Voor ex-deelnemers lag de leeftijdsgrens op 5 jaar voor AOW-datum. Dit is voor alle deelnemers gewijzigd naar 10 jaar voor AOW-datum. Hiermee lopen we vooruit op de regeling zoals die in de wet Toekomst Pensioenen staat.

VOORWAARDELIJKE PENSIOENREGELING (VPL) DEFINITIEF TOEGEKEND

De VPL-regeling betrof een overgangsregeling waarvoor deelnemers onder voorwaarden in aanmerking konden komen. Deze regeling hebben we in 2021 definitief toegekend aan deelnemers die hier recht op hebben en deze rechten zijn in 2022 in het UPO opgenomen. In 2022 hebben we zo'n 25 – 30 hardheidsgevallen behandeld (verzoeken om coulance). We hebben besloten om het beroep op hardheid voor dit onderwerp te verlengen tot 2024. Daarna beoordelen we opnieuw of we deze termijn verlengen.

AANPASSING COMMUNICATIE NAAR AOW-LEEFTIJD

De communicatie over de pensioenrichtleeftijd van 68 jaar leverde vragen en onduidelijkheden op bij deelnemers. Deelnemers dachten aanvankelijk ten onrechte dat men bij PMT pas op 68-jarige leeftijd met pensioen kon gaan. In 2022 hebben we de communicatie hierover in alle uitingen aangepast naar AOW-leeftijd, ook op het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) 2022. Hiermee is het aantal vragen afgenomen tot bijna nihil.

COMMUNICATIE OVER DE DEKKINGSGRAAD EN INDEXATIE

In 2022 vertoonde de actuele dekkingsgraad van PMT een forse verbetering en nam de kans op indexatie toe. We berichtten via onder meer de website, de nieuwsbrieven en social media over de ontwikkeling van de actuele dekkingsgraad. In oktober 2022 konden we een eerste tussentijdse indexatie toekennen van 1,29% en per 1 januari 2023 een indexatie van 4,2%. We brachten de deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers hiervan via de verschillende communicatiekanalen op de hoogte.

DEELNEMERS DENKEN MEE

We willen graag weten hoe de verschillende doelgroepen denken over PMT. Hiervoor houden wij stelselmatig verschillende onderzoeken. In 2022 betrof dat onder meer het ambitieonderzoek en het risicobereidheidsonderzoek, maar ook een onderzoek naar de communicatie over 'bedrag ineens'. De onderzoeksvraag in dat onderzoek was in hoeverre de deelnemers de optie 'bedrag ineens' in de planner begrijpen en de toelichting van de financiële en fiscale gevolgen van deze optie helder was.

Los van de jaarlijkse en incidentele onderzoeken meten we structureel de algemene waardering, de klanttevredenheid over de verschillende klantreizen en de contactmomenten per telefoon en per email.

PENSIOENKEUZES

Onze deelnemers kunnen gebruik maken van diverse keuzemogelijkheden in de pensioenregeling. Deelnemers met een jongere partner kiezen er vaker voor om een hoger pensioen te ontvangen totdat de partner ook een AOW-uitkering krijgt. Voor anderen geldt dat zij in de eerste pensioenjaren meer inkomen willen hebben dan op latere leeftijd. Ook ruilt een aantal mensen het partnerpensioen in voor een hoger ouderdompensioen. Voor deelnemers die alleenstaand zijn, ruilen we het partnerpensioen altijd om voor een hoger ouderdompensioen.

PERSOONLIJKE BEGELEIDING KEUZE PENSIOENINGANGSDATUM

De ingangsdatum van het pensioen is verreweg de belangrijkste keuze voor deelnemers. We willen hen daarbij zo goed mogelijk ondersteunen. Door middel van individuele gesprekken met deelnemers en presentaties bij bedrijven geven we uitgebreid uitleg aan de deelnemers over de keuzemogelijkheden. Ook benaderen we deelnemers circa 6 maanden voor hun AOW-datum proactief om hen te begeleiden bij de keuzes die ze hebben.

REGELING VERVROEGD UITTREDEN (RVU)

In de cao Motorvoertuigen geldt sinds 1 mei 2021 een RVU-regeling (Regeling Vervroegd Uittreden). Deelnemers die hiervan gebruik maken, vragen om een deel van het pensioen als aanvulling. Ook in de cao Metaal en Techniek spraken sociale partners in 2022 een RVU-regeling af, met als ingangsdatum 1 januari 2023. In 2022 meldden zich al een aantal deelnemers bij onze pensioenconsulenten die aangaven in 2023 gebruik te willen gaan maken van deze regeling.

Door de komst van de RVU-afspraken in beide cao's zien we dat er tijdelijk minder gebruik wordt gemaakt van het Generatiepact.

PENSIOENREGELING: AANTAL DEELNEMERS DAT VAN DEZE MOGELIJKHEID GEBRUIK MAAKTE	2022	2021
KEUZEMOGELIJKHEID		
Pensioendatum naar eigen keuze (toegekend in 2022, VOP)	1.662	1.619
Pensioen ingegaan in het verslagjaar	1.701	1.109
Deeltijdpensioen ultimo 2022	396	524
Deeltijdpensioen ingegaan 2022	56	118
Partnerpensioen inruilen voor hoger ouderdompensioen	4.596	3.980
Pensioenopbouw vrijwillig voorzetten	52	45
Hoog/laag-constructie (of andersom)	1.082	1.253

GENERATIEPACT: MINDER WERKEN VOOR OUDEREN, MEER VAST WERK VOOR JONGEREN

In de pensioenregeling zijn de keuzemogelijkheden voor deelnemers vastgelegd. Naar aanleiding van cao-afspraken in de sector Metaal en Techniek is daarnaast sinds 2019 het Generatiepact mogelijk gemaakt in het pensioenreglement. In de sector Motorvoertuigen- en Tweewielerbedrijven is het Generatiepact sinds 2020 van kracht.

Het Generatiepact beoogt oudere werknemers minder te laten werken en tegelijkertijd meer jongeren aan een vaste baan in de sector te helpen. De werknemer maakt in overleg met de werkgever de keuze om minder uren per week te werken, maar de pensioenopbouw door te laten lopen alsof toch volledig salaris wordt verdiend. PMT zorgt voor de registratie van de werkgevers en deelnemers aan het generatiepact en de juiste afhandeling van het pensioenonderdeel. Werkgevers zien het Generatiepact terug in het werkgeversportaal.

AANTALLEN DEELNEMERS GENERATIEPACT IN 2022

In 2022 maakten in totaal 5.584 mensen gebruik van het Generatiepact:

AANTAL DEELNEMENDE WERKNEMERS	ULTIMO	2022	2021	2020	2019
BRANCHE					
Metaal & Techniek		4.735	3.819	2.243	545
Motorvoertuigen- en Tweewielerbedrijf		849	692	536	90
TOTAAL		5.584	4.511	2.779	635

De meeste deelnemers kiezen voor de variant van het Generatiepact waarbij men 80% van het aantal uren werkt tegen een salaris van 90% en een pensioenopbouw van 100%.

We zien dat langer doorwerken niet altijd gemakkelijk is. Het aantal arbeidsongeschikten neemt toe. We hebben in 2022 onderzoek gedaan naar de oorzaak van deze toename. Daaruit kwam naar voren dat de ontwikkeling van het aantal arbeidsongeschikte deelnemers bij PMT niet afwijkt van die bij andere grote fondsen. Ook is er geen afwijkende trend zichtbaar ten opzichte van de landelijke cijfers van het UWV. Voor deelnemers voor wie het werk te zwaar wordt, kan de keuzemogelijkheid van deeltijdpensioen een oplossing zijn om langzaam af te bouwen richting de pensionering. Ook het Generatiepact kan daarvoor mogelijkheden bieden.

KLACHTEN EN GESCHILLEN

We streven ernaar de pensioenregeling naar tevredenheid van alle deelnemers uit te voeren. Toch kan het gebeuren dat er een verschil van inzicht ontstaat. Ook dan willen we laagdrempelig en betrokken zijn. De klachten- en bezwarenprocedure van PMT voorziet daarin en kent ook de mogelijkheid om in bepaalde situaties gehoord te worden door een commissie. Dit hoorrecht geeft de deelnemer een extra mogelijkheid om de omstandigheden van zijn of haar geval nader toe te lichten.

We hanteren 'elke uiting van ongenoegen' als definitie voor een klacht. In 2022 hebben we 282 klachten behandeld. Dit is een stijging ten opzichte van 2021 (239 klachten). De stijging komt door klachten over de indexatie van de pensioenen, het nieuwe pensioenstelsel en de dekkingsgraad en/of het beleggingsbeleid van PMT. Mensen dienen klachten voor het merendeel digitaal in: per mail (195), per telefoon (29), per post (57) of via een pensioenconsulent van PMT (1).

Er is in 2022 geen gebruik gemaakt van het hoorrecht.

GESCHILLEN	AANTALLEN
Geschillen in behandeling 1 januari 2022	3
Ingediende geschillen 2022	282
Afgewikkelde geschillen 2022	281
In behandeling 31 december 2022	4

KLACHTEN VIA OMBUDSMAN PENSIOENEN	AANTALLEN
Geschillen in behandeling 1 januari 2022	0
Ingediende geschillen 2022	7
Afgehandeld in 2022	7
In behandeling 31 december 2022	0

COULANCEBELEID

Het is uiteraard van groot belang dat deelnemers krijgen waar ze recht op hebben. We hebben daarom de voorwaarden van de PMT pensioenregeling vastgelegd in het pensioenreglement en beleidsregels. Zo is voor iedereen duidelijk wat de regels zijn en waaraan voldaan moet worden.

Onverkorte toepassing van die regels kan echter in uitzonderlijke situaties leiden tot uitkomsten die onredelijk en onbillijk zijn. Daarom hebben we in het reglement de mogelijkheid opgenomen om een beroep te doen op hardheid en coulance, waarbij door de betrokkene aan PMT wordt gevraagd om voor een individuele situatie af te wijken van de regels. Hier wordt met enige regelmaat gebruik van gemaakt.

In het verslagjaar betrof het 65 gevallen (2021: 91). Daarvan hebben 30 verzoeken betrekking op de overgangsregelingen. In de besluitvorming houdt de commissie Pensioenen – aan wie het bestuur het coulancebeleid heeft gemandateerd – altijd rekening met de specifieke omstandigheden van iedere situatie. Ook criteria als kenbaarheid en verwijtbaarheid en gerechtvaardigd vertrouwen spelen een rol bij de vraag of een aanspraak of uitkering moet worden herzien.

We maken bij de toepassing van het coulancebeleid altijd een afweging tussen de belangen van het individu en het collectief. Het gaat tenslotte altijd om het geld van alle deelnemers van PMT.

6 PENSIOEN OP VERANTWOORDE WIJZE

Voor de ambitie pensioen op verantwoorde wijze richtte PMT zich in 2022 op de volgende strategische focuspunten:

- We betrekken deelnemers en een bredere groep stakeholders bij ons verantwoord beleggen beleid
- We doen investeringen met een positieve impact
- We houden rekening met mens, milieu en maatschappij bij onze beleggingen (ESG-integratie), en zetten in op engagement met bedrijven
- We dragen bij aan de klimaatdoelstellingen van het Parijsakkoord

TOELICHTING STRATEGISCHE FOCUSPUNTEN

WE BETREKKEN DEELNEMERS EN BREDERE GROEP STAKEHOLDERS BIJ ONS VERANTWOORD BELEGGEN BELEID

We willen doorlopend rekening houden met de voorkeuren van onze deelnemers in ons verantwoord beleggen beleid. Ook consulteren en informeren we een brede groep stakeholders.

WE DOEN INVESTERINGEN MET EEN POSITIEVE IMPACT

We willen direct beleggen in de energietransitie, circulaire economie, innovatie in Europa, betaalbare huisvesting en gezondheidszorg. Met deze impactbeleggingen willen we een meetbare, positieve impact maken. Ons doel is om ten minste € 4 miljard te beleggen in impactinvesteringen per eind 2025, en onze ambitie is om ten minste € 10 miljard te beleggen in impactinvesteringen per eind 2030, waarvan € 4 miljard investeringen binnen het thema Energietransitie, en de ambitie om 35% van deze € 10 miljard te beleggen in Nederland.

WE HOUDEN REKENING MET MENS, MILIEU EN MAATSCHAPPIJ BIJ ONZE BELEGGINGEN (ESG-INTEGRATIE) EN ZETTEN IN OP ENGAGEMENT MET BEDRIJVEN

Onze doorlopende ambitie is om alleen te beleggen in bedrijven, vastgoed en landen die (boven)gemiddeld presteren ten aanzien van mens, milieu en maatschappij (ESG) factoren. Tegelijkertijd laten we geen bedrijven vallen die hun best doen om te verbeteren op ESG-thema's en dit ook laten zien in de gesprekken (engagement). We verwachten van onze vermogensbeheerders (managers) dat hun beleid en werkwijzen aansluiten bij het verantwoord beleggen beleid van PMT.

WE DRAGEN BIJ AAN DE KLIMAATDOELSTELLINGEN

We willen bijdragen aan het doel om de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 1,5 graden, aansluitend bij het Akkoord van Parijs, het commitment van de financiële sector aan het Nederlandse Klimaatakkoord, en het Net Zero Asset Owner Commitment van de Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC). De klimaatdoelstellingen en ambities worden in nader detail omschreven in onze klimaatactieplannen en het [PMT Verantwoord Beleggen jaarverslag 2022](#).

De focuspunten, bijbehorende doelstellingen en acties worden verder toegelicht in ons verantwoord beleggen jaarverslag.

BEHAALDE MIJLPALLEN EN BELANGRIJKE GEBEURTENISSEN IN 2022

De mijlpalen en resultaten rondom verantwoord beleggen worden uitgebreid omschreven in het PMT verantwoord beleggen jaarverslag 2022. Hierna volgt een korte samenvatting.

BETREKKEN VAN DEELNEMERS EN ANDERE STAKEHOLDERS BIJ HET VERANTWOORD BELEGGEN BELEID

We vinden het belangrijk dat ons verantwoord beleggen beleid aansluit bij de voorkeuren van de deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers. Daarnaast zijn we ons bewust van de bredere maatschappelijke belangstelling voor verantwoord beleggen. We consulteren en informeren daarom een bredere groep stakeholders (waaronder kennisinstellingen en NGO's) over ons verantwoord beleggen beleid. We werkten bijvoorbeeld in 2022 mee aan onderzoeken en enquêtes van de Principles for Responsible Investment (PRI), de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO), het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) Convenant, de Eerlijke Pensioenwijzer en de Eerlijke Geldwijzer. In mei 2022 namen we deel aan een openbare hoorzitting in het Europees Parlement, waar we uiteenzetten hoe de Taxonomie wetgeving kan bijdragen aan verantwoord beleggen.

INVESTERINGEN MET POSITIEVE IMPACT

Impactinvesteringen

We beleggen in bedrijven en infrastructuurprojecten die een directe bijdrage leveren aan de realisatie van de energietransitie, de circulaire economie, innovatie in Europa, betaalbare huisvesting en gezondheidszorg. Eind 2022 vormden impact investeringen ca. 2,3% van onze portefeuille met een waarde van € 1.710 miljoen (2021: ca. 1,6% met een waarde van € 1.622 miljoen). In het verantwoord beleggen jaarverslag 2022 gaan we uitgebreider in op deze thema's en de gerealiseerde impact.

SDI-meting

Elk jaar meten we het aandeel Sustainable Development Investments (SDI's) in onze portefeuille. Dit betreft investeringen die raken aan de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties (VN). Als algemene richtlijn willen we het aandeel van onze aandelenportefeuille dat bijdraagt aan de SDG's ieder jaar minstens gelijk houden en liever nog verder vergroten. Eind 2021 droeg 15,1% van onze portefeuille bij aan de SDG's. In 2022 steeg dit aandeel tot 18,5%.

Duurzame beleggingen volgens de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

We hebben een commitment naar duurzame beleggingen van 10%. Onder de SFDR wordt een belegging als een duurzame belegging gezien wanneer de belegging enerzijds bijdraagt aan een ecologische of sociale doelstelling en anderzijds geen ernstige afbreuk doet aan andere ecologische of sociale doelstellingen. De hierboven genoemde SDI-meting is de basis voor de berekening van het aandeel 'duurzame beleggingen' zoals gedefinieerd onder de SFDR. Dit jaar rapporteren we voor het eerst over het percentage duurzame beleggingen onder SFDR. Dit percentage hebben we opgenomen in de bijlagen van dit jaarverslag in het door de wet voorgeschreven rapportage template (zie ook de bijlage bij dit jaarverslag: Sustainable Finance Disclosure Regulation – Rapportage).

ESG-INTEGRATIE EN ENGAGEMENT

In alle beleggingscategorieën houden we rekening met verschillende duurzaamheids-thema's, de zogenaamde Environmental, Social en Governance (ESG) factoren. We willen mogelijke negatieve impact op mens, milieu en maatschappij zo veel mogelijk verkleinen en onze positieve impact zo veel mogelijk vergroten. Dit doen we door onze beleggingen op een bewuste manier te selecteren. In navolging van de 'Bewuste Selectie methodiek' die we in 2018 introduceerden, werkten we in 2022 samen met onze fiduciair manager MN verder aan de *Portefeuille van Morgen*. Het doel is om de beleggingsportefeuille nog passender te maken bij onze overtuigingen, identiteit en ambities op het gebied van duurzaamheid. De energietransitie en de arbeidstransitie zijn daarbij 2 centrale thema's.

Als actieve aandeelhouder zijn we in gesprek met ondernemingen (engagement). We kennen verschillende soorten engagement:

- Thematisch Engagement op ESG-thema's (zoals klimaat, biodiversiteit en arbeidstransitie)
- Incidenten & Controverses
- Toezicht op Nederlandse Beursgenoteerde bedrijven
- Engagement op sociale thema's via het IMVB-convenant

Ieder type is opgebouwd uit één of meerdere engagementprogramma's. In 2022 voerden we met 164 bedrijven engagement en stemden we op 1.757 aandeelhoudersvergaderingen.

In 2022 heeft PMT zich aangesloten bij het *Advance* initiatief van de PRI. In dit initiatief gaan 121 investeerders gezamenlijk de dialoog aan met bedrijven over mensenrechten en sociale vraagstukken. Het doel van *Advance* is het voorkomen en mitigeren van mensen- en arbeidsrechtenrisico's in de portefeuille. Het betreft bedrijven in de metals & mining sector en de renewables sector.

Ook op het gebied van incidenten en controverses hebben we het engagement uitgebreid. We voeren sinds 2022 ook engagement via engagement provider Sustainalytics. Met dit type engagement willen we bedrijven beïnvloeden om zich te houden aan de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, de United Nations Global Compact Principles en de Guiding Principles on Business and Human Rights.

KLIMAAT

Conform de afspraken uit het Klimaatcommitment hebben we in 2022 **klimaatactieplannen** geformaliseerd voor de relevante beleggingscategorieën. De rode draad in deze actieplannen is dat het leveren van een echte bijdrage aan de energietransitie centraal staat. We willen investeren in bedrijven die bijdragen aan de energietransitie. In de carbon intensieve sectoren betreft dit bedrijven met veranderpotentieel: bedrijven die nu nog (relatief) veel uitstoten, maar geloofwaardig beleid voeren om hun uitstoot in de toekomst te verminderen.

Voortgang op de reductiedoelstellingen

Eind 2020 hebben we sectorreductiedoelstellingen³ vastgesteld voor onze aandelenportefeuille. Alle sectoren, behalve de aluminiumproducenten, laten dit jaar een reductie zien ten opzichte van de meting van vorig jaar.⁴ Toch laat de navolgende tabel ook zien dat deze carbon intensieve sectoren nog grote stappen zullen moeten nemen richting de doelstellingen voor 2030. Door middel van onder andere engagement proberen we de performance op deze doelstellingen te verbeteren.

³ De reductiedoelstellingen zijn gebaseerd op berekeningen van het Transition Pathway Initiative (TPI).

⁴ De voortgang wordt gemeten met data van het Transition Pathway Initiative (TPI). Het aandeel van bedrijven waarvoor dit jaar TPI-data beschikbaar was beslaat 7,0% van het totaal belegd vermogen in de aandelenportefeuille. PMT vraagt bedrijven om meer te rapporteren, om zo de dekking te verhogen.

SECTOR	MEETEENHEID	2022	2021	VERSCHIL	DOELSTELLING 2030	BENODIGDE REDUCTIE
Olie- & Gasindustrie	Gram CO ₂ e per geproduceerde megajoule energie	70,30	71,76	-2,0%	40,95	42%
Elektrische nutsbedrijven	Ton CO ₂ e per geproduceerde megawattuur energie	0,27	0,31	-12,0%	0,14	48%
Luchtvaartmaatschappijen ⁵	Gram CO ₂ per RTK (Revenue tonne kilometres)	-	1.047,96	-	616,00	-
Aluminiumproducenten	Ton CO ₂ e per geproduceerde ton aluminium	7,78	7,66	+1,5%	3,07	61%
Autofabrikanten	Gem. uitstoot van nieuw geproduceerde auto's in gram CO ₂ /km	8,70	127,96	-93,2%	41,00	-
Cementproducenten	Ton CO ₂ per geproduceerde ton cementproduct	0,58	0,59	-2,6%	0,42	27%
Staalproducenten	Ton CO ₂ per geproduceerde ton staal	1,20	1,76	-32,0%	1,13	5%

Naast de voortgang op de reductiedoelstellingen voor de hiervoor genoemde sectoren voert PMT sinds 2015 een brede meting uit van de CO₂-voetafdruk van de aandelenportefeuille en sinds 2021 die van de bedrijfsobligatieportefeuille. We vergelijken de carbon footprint van onze portefeuille met die van een brede index (de benchmark). De afdruk van de meting in 2022 was 17,1% lager dan de vorige meting. De CO₂-voetafdruk van de portefeuille is dit jaar 14,7% lager dan de benchmark.

KLIMAATENGAGEMENT

We hebben het engagement met olie- en gasector bedrijven en achterlopers in de nutssector geïntensiveerd en uitgebreid. Aan de hand van strenge eisen hebben we gesprekken met deze bedrijven gevoerd en beoordeeld of zij voldoen aan onze klimaatdoelen. In juni 2022 hebben we een eerste evaluatie op de voortgang van het dialoogprogramma gedaan, met de conclusie dat 19 bedrijven onvoldoende klimaatambities toonden. Hierop hebben we besloten om deze per 1 oktober uit de portefeuille te sluiten op basis van een onsuccesvolle dialoog. Op de website van PMT staat een [uitsluitingslijst](#) met een totaaloverzicht van alle uitgesloten bedrijven en sectoren.

OOK IN 2022 WERD ONS VERANTWOORD BELEGGEN BELEID ALS GOED BEOORDEELD

PMT scoorde dit jaar 100% in de IMVB Monitoring. Dat betekent dat we de bepalingen van het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Convenant volledig in ons beleggingsbeleid en in de uitbesteding hebben verankerd. Ook kregen we in 2022 wederom een goede beoordeling in de benchmark verantwoord beleggen van de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO). PMT staat op de vierde plaats (van de 49 beoordeelde pensioenfondsen).

⁵ Ultimo 2021 had PMT geen luchtvaartmaatschappijen in de portefeuille waarvoor TPI-data beschikbaar is.

Daarnaast behaalden we opnieuw een hoge score voor ons verantwoord beleggen beleid in het jaarlijkse onderzoek van de Principles for Responsible Investments (PRI). Met name het verantwoord beleggen beleid en de ESG-integratie voor aandelen van PMT kregen voor 2021 een hoge score toegewezen. Er zijn ook beleggingscategorieën waarvoor we nog ruimte voor verbetering zien naar aanleiding van de PRI-beoordeling, zoals private equity en infrastructuur.

BELEGGEN IN NEDERLAND

PMT hecht belang aan beleggen in Nederland: 16,4% van onze totale portefeuille bestaat uit beleggingen in Nederland. Zowel tijdens het opbouwen van hun pensioen als tijdens hun pensionering zijn de deelnemers van PMT doorgaans verbonden met Nederland. Een gezonde Nederlandse economie en een bloeiend bedrijfsleven, met bijbehorende werkgelegenheid, komt hen ten goede. We willen daarom bijdragen aan het bevorderen van economische groei en werkgelegenheid in Nederland. Uiteraard blijft een goed rendement op de investeringen daarbij voorop staan.

Ook doen we een deel van de eerder omschreven impactbeleggingen in Nederland. Het betreft dan vooral investeringen in betaalbare huisvesting. We streven ernaar om de in 2022 vastgestelde impactambitie van € 10 miljard per 2030 in te vullen met 35% beleggingen in Nederland.

In 2022 belegden we in Nederland vooral in:

- **Vastgoed (woningen)**

PMT is een van de grootste vastgoedbeleggers in Nederland. We zijn eigenaar van woningen, winkels en kantoren. We streven naar een toekomstbestendige portefeuille van gezonde, betaalbare en veilige gebouwen. Het aantal betaalbare woningen is toegenomen van 3.900 in 2021 naar 4.108 in 2022 en het percentage betaalbare woningen is gestegen van 76,2% naar 80,5% van de totaalwaarde woningen in de vastgoedportefeuille. Daarnaast is begin 2022 het nieuwbouwproject 'Het Ravelijn' in Zaltbommel opgeleverd, bestaande uit 43 middenhuurwoningen die vallen binnen de betaalbaarheidsgrenzen.

- **Hypotheke**

PMT startte in 2014 samen met 2 andere pensioenfondsen met het verstrekken van Nederlandse hypotheke via het label Munt Hypotheke. We kiezen daarbij voor de verstrekking van hypotheke met NHG-garantie en niet-NHG hypotheke met een laag risicoprofiel. Deze hypotheke leveren meer rendement op dan staatsobligaties. Daarnaast geef het onderpand extra zekerheid. Bovendien investeren we zo nog eens extra in de Nederlandse economie. Daarnaast dragen we bij aan verduurzaming van Nederlandse woningen: hiervoor kan additioneel tot 6% boven op de taxatiewaarde van de woning geleend worden (tot maximaal € 9.000).

- **Bedrijfsleningen**

In 2022 hebben we een nieuwe strategie goedgekeurd op het gebied van private financiering aan ondernemingen in West-Europa. In deze strategie is rekening gehouden met beleggen in Nederland. We hebben daaraan invulling gegeven door voor Nederland geen allocatielimiet te hanteren in tegenstelling tot bij andere landen. In 2023 zullen we passende vermogensbeheerders selecteren om het nieuwe product te implementeren. We hebben hiermee een product waarmee we de eigen sector mogelijk beter kunnen ondersteunen tegen een voor de deelnemers goed rendement voor het bijbehorende risico.

- **Nederlandse startups**

Sinds januari 2020 nemen we deel in een nieuw investeringsfonds, Innovation Industries II. Dit fonds richt zich vooral op jonge spin-offs van universiteiten. Hiermee willen we voorkomen dat veelbelovende startups worden opgekocht door grote buitenlandse techbedrijven en er zo kennis naar het buitenland verdwijnt. Met het fonds kunnen we impact hebben op ontwikkelingen in innovatie én op het scheppen van werkgelegenheid. Innovation Industries werkt nauw samen met de technische universiteiten in Enschede, Delft, Eindhoven en Wageningen en met TNO. De portefeuille van Innovation Industries is in 2022 verder gegroeid met veelbelovende innovatieve deep-tech ondernemingen in Nederland. PMT, in samenwerking met PME, wordt als een van de meest vooruitstrevende partijen gezien bij het investeren in een innovatief Nederland.

BELEGD VERMOGEN IN NEDERLAND x € 1 MILJOEN	2022	2021
Staatsobligaties	2.799	4.050
Bedrijfsobligaties	1.238	1.446
Hypotheken	3.216	4.007
Aandelen	371	607
Vastgoed	2.571	2.552
Overig ⁶	2.096	381
Totaal in Nederland	12.291	13.043
TOTAAL BELEGD VERMOGEN	74.789	101.424

⁶ De categorie 'overig' betreft derivaten in onderpand in cash en in stukken en cash bij de Nederlandse banken per 31 december.

7 KOSTEN

Voor de ambitie pensioen op verantwoorde wijze richtte PMT zich in 2022 op de volgende strategische focuspunten als het gaat om kosten:

- Onze reguliere kosten voor pensioen- en vermogensbeheer liggen op of onder het gemiddelde van de door PMT gestelde benchmark
- Onze reguliere kosten zijn niet hoger dan de kosten in 2021
- We monitoren en bewaken de kosten die gemoeid zijn met de niet-reguliere strategische projecten in relatie tot de meerwaarde daarvan

DOELSTELLINGEN DEELS BEHAALD

Vrijwel alle kosten van PMT zijn terug te voeren op de 2 kernactiviteiten van PMT: de pensioenuitvoering en het vermogensbeheer. De totale pensioenuitvoeringskosten zijn gestegen en liggen hoger dan in 2021. Ook de kosten per deelnemer zijn gestegen. De oorzaak van de stijging ligt vooral in verdere investeringen in het pensioenadministratiesysteem NPS-MAP: € 18,- per deelnemer. De totale pensioenuitvoeringskosten per actieve deelnemer en pensioengerechtigde zijn zoals verwacht hoger dan de CEM-benchmark over 2021. De kosten voor vermogensbeheer liggen net boven de CEM-benchmark voor 2021. De belangrijkste oorzaak daarvoor zijn de hoge prestatieafhankelijke vergoedingen voor private equity in 2021. In 2022 is een forse afname van deze vergoedingen te zien.

De doelstellingen zijn daarmee deels behaald: de reguliere kosten voor de pensioenuitvoering liggen in lijn met 2021, maar de totale kosten zijn boven het kostenniveau van vorig jaar en boven het gemiddelde van de CEM-benchmark 2021. De vermogensbeheerkosten voor 2022 liggen net boven de CEM-benchmark 2021. De CEM-benchmark over 2022 is nog niet bekend, maar we verwachten dat het kostenniveau voor de pensioenuitvoering boven de benchmark zal liggen.

VISIE BESTUUR PMT

De pensioensector staat aan de vooravond van een grootschalige transitie. Ook PMT bereidt zich daarop voor. De eerste stap daarin is een meerjarige, grootschalige vernieuwing van onze ICT-systemen voor de uitvoering van de pensioenadministratie: het project NPS-MAP. Met deze vernieuwing borgen we enerzijds de continuïteit van de dienstverlening aan deelnemers en werkgevers en zorgen we anderzijds voor een toekomstbestendig systeem in voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel.

In ons jaarverslag over 2021 gaven we al aan dat de totale pensioenuitvoeringskosten in 2022 vooral hierdoor zouden stijgen. Ook in 2023 zullen we te maken krijgen met een kostenniveau boven de benchmark als gevolg van het NPS-MAP project en de voorbereidingen op de invoering van de wet Toekomst Pensioenen.

Als bestuur van PMT vinden we de kostenontwikkeling van pensioenuitvoering onverminderd zorgelijk. De stijging van de kosten is – naast de investeringen in de NPS-MAP en een aantal andere, kleinere projecten – verder verklaarbaar doordat uitvoeringsorganisatie MN het schaalnadeel door het vertrek van PME voor pensioenbeheer en de afsplitsing van de schade- en opleidingsfondsen moet absorberen. Wij hebben in 2022 afspraken gemaakt met de directie van MN om voor PMT op het kostenniveau van eind 2021 te komen. De voortzetting van de samenwerking tussen MN en PGGM en het verkennen van de mogelijkheden om de samenwerking op het gebied van pensioenbeheer te intensiveren kunnen hiertoe bijdragen.

KOSTEN PENSIOENUITVOERING

De pensioenuitvoeringskosten zijn verdeeld in 3 onderdelen:

- De reguliere kosten voor de uitbesteding aan uitvoeringsorganisatie MN
- De kosten voor de projecten die zijn uitbesteed aan uitvoeringsorganisatie MN
- De besturingskosten van PMT voor pensioenbeheer

UITSPLITSING KOSTEN PENSIOENUITVOERING	ULTIMO	2022	ULTIMO	2021
	X €1 duizend	X €1 per deelnemer	X €1 duizend	X €1 per deelnemer
REGULIER				
Pensioenuitvoering MN regulier	44.345	65,64	42.900	64,53
Pensioenuitvoering MN projecten	14.251	21,10	4.956	7,46
PMT bestuur / bestuursbureau (inclusief toezicht)	6.777	10,03	6.763	10,17
TOTAAL PENSIOENUITVOERINGSKOSTEN	65.373	96,77	54.619	82,16

Naast de kosten voor de pensioenuitvoering heeft PMT op 15 juni 2022 agio gestort aan Mn Services N.V. voor een bedrag van € 9,5 miljoen. Samen met de storting van de andere aandeelhouder voldoet MN Services daarmee aan de wettelijke vereisten die vanuit IFD/IFR op Mn Services N.V. van toepassing zijn.

KOSTEN PER DEELNEMER HOGER VANWEGE VERNIEUWING PENSIOENADMINISTRATIESYSTEEM

De totale kosten voor het uitvoeren van de pensioenregeling bedroegen in 2022 € 65,4 miljoen (2021: € 54,6 miljoen). Dit betekent een stijging van de kosten van circa 19,7% ten opzichte van 2021. De kosten per deelnemer zijn gestegen van € 82,16 per deelnemer in 2021 naar € 96,77 in 2022.

Naast de eerdergenoemde grootschalige vernieuwing van het pensioenadministratiesysteem en de schaalnadelen door het vertrek van PME voor het pensioenbeheer bij MN, zorgen ook kleinere projecten ter verbetering van de dienstverlening voor een stijging van onze kosten per deelnemer. Een voorbeeld is het project Uniforme Pensioenaangifte (UPA), waarmee we de aanlevering van informatie door werkgevers efficiënter maken. Daarnaast doen we investeringen om de informatiebeveiliging op een nog hoger niveau te krijgen. Een ander onderdeel van onze dienstverlening is de inzet van pensioenconsulenten. Dit is kosteloos voor de deelnemers en werkgevers, is zeer laagdrempelig en wordt zeer gewaardeerd.

Samen met onze uitvoeringsorganisatie MN werken we aan een excellente dienstverlening aan deelnemers, pensioengerechtigden en bedrijven. Dit is vastgelegd in een Service Level Agreement (SLA). In 2022 vond de dienstverlening conform de in de SLA gemaakte afspraken plaats.

We kondigden vorig jaar al in ons jaarverslag over 2021 aan dat de kosten per deelnemer zouden stijgen als gevolg van de vernieuwing van het pensioenadministratiesysteem. Dit komt ook naar voren in de CEM-benchmark. Jaarlijks onderzoekt CEM, een extern, gespecialiseerd bureau, het kostenniveau in de pensioensector via benchmarkanalyses. De focus ligt daarbij op een vergelijking van de reguliere pensioenuitvoeringskosten van vergelijkbare grote pensioenfondsen in Nederland. De afgelopen jaren lag het kostenniveau van PMT steeds op of onder het gemiddelde van de vergelijkingsgroep. In de CEM benchmark over 2021 was het kostenniveau van PMT € 82 per deelnemer ten opzichte van het gemiddelde van € 78 per deelnemer.

KOSTEN VERMOGENSBEHEER

PMT wil een zo volledig en helder mogelijk inzicht geven in de kosten die het fonds maakt voor het vermogensbeheer. Niet alleen omdat de deelnemers in toenemende mate inzicht vragen in de kosten van pensioen, maar ook omdat goed inzicht een scherpe en kritische sturing op kosten beter mogelijk maakt. We streven continu naar het vergroten van transparantie van de kosten van vermogensbeheer en het omlaag brengen van het kostenniveau.

DISCUSSIE OVER PRESTATIEVERGOEDINGEN PRIVATE EQUITY

De hoge prestatievergoedingen voor private equity riepen in de politiek en de maatschappij vragen op. Deze signalen zijn nadrukkelijk gespreksonderwerp bij de keuzes die ons bestuur maakt in het beleggingsbeleid, want ook wij vinden de kosten hoog. Het beleggen in private equity en de selectie en monitoring van private equity fondsen wordt daarom uitvoerig besproken aan de bestuurderstafel. Het bestuur van PMT wordt daarin bijgestaan door de beleggingscommissie en uitvoerder MN.

Verantwoordingsorgaan ook betrokken

Ook zijn de private equity beleggingen uitgebreid besproken met ons verantwoordingsorgaan (vo) en het vo kan zich vinden in private equity-investeringen en begrijpt de daarbij behorende vergoedingen. Het vo vindt de vergoedingen wel hoog maar ziet ook in dat PMT dit niet alleen kan aanpassen en vindt het geen reden om uit PE te stappen. Het vo vindt deze kosten acceptabel zolang de rendementen gemiddeld genomen hoog genoeg zijn om deze hoge kosten te kunnen verantwoorden. Dit blijkt in de praktijk het geval, aangezien PMT eist dat er minimaal 8% behaald moet zijn om over te kunnen gaan tot het betalen van prestatievergoedingen.

Het vo vindt het wel belangrijk dat er wordt belegd volgens de beleidslijn van PMT, waarin *financial engineering* niet is toegestaan. De kritiek op deze stijl is dat private equity partijen gebruik maken van excessieve externe schuld bij overnames, waardoor ze de balans van de onderneming verzwakken en bedrijven in ontredde staat achterlaten. In het beleid van PMT wordt uitdrukkelijk gekeken of de private equity beheerder de lange termijn gezondheid van de onderneming en de waardecreatie hierbij als uitgangspunt heeft.

KOSTENNIVEAU VERMOGENSBEHEER NET BOVEN BENCHMARK

De manier waarop we de kosten van vermogensbeheer presenteren, is gebaseerd op de 'Aanbevelingen uitvoeringskosten, nadere uitwerking kosten vermogensbeheer' van de Pensioenfederatie. De kosten staan niet op zichzelf, maar zijn onlosmakelijk verbonden met het beleggingsbeleid en de behaalde rendementen. Om te kunnen beoordelen of de gemaakte kosten 'passend' zijn, leggen we de relatie tussen kosten, risicoprofiel, rendementspotentieel en de beleggingsfilosofie van PMT.

Ook voor vermogensbeheer laten we CEM jaarlijks ons kostenniveau onderzoeken via benchmarkanalyses, die altijd het jaar voorafgaand aan het verslagjaar betreffen. De benchmark voor 2021 werd in 2022 door CEM gepresenteerd. De focus ligt daarbij op een vergelijking van de vermogensbeheerkosten van vergelijkbare grote pensioenfondsen in Nederland. In de CEM-benchmarkvergelijking over 2021 lag het rendement en het kostenniveau van PMT net boven die van de specifieke vergelijkingsgroep. Dit is voor een groot deel veroorzaakt door de hoge prestatieafhankelijke vergoedingen voor private equity in 2021.

Ons gemiddeld belegd vermogen is in 2022 gedaald van € 97 miljard (2021) naar € 84 miljard (2022). De vermogensbeheerkosten daalden van € 815 miljoen (2021) naar € 322 miljoen (2022). Dit betekent dat de kosten als percentage van het vermogen ook daalden: van 0,84% (2021) naar 0,38% (2022). Dit is het gevolg van een forse afname van de prestatievergoedingen voor private equity fondsen in 2022.

ONTWIKKELING TOTALE KOSTEN VERMOGENSBEHEER (X €1 MILJOEN / IN % TEN OPZICHTE VAN HET GEMIDDELDE BELEGD VERMOGEN)	2022		2021		2020		2019		2018	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
DIRECTE KOSTEN (1)	84,5	0,10	81,1	0,08	81,7	0,09	82,4	0,10	86,6	0,12
Vaste beheerkosten	72,3	0,09	74,4	0,08	74,3	0,08	78,2	0,10	82,4	0,11
Incidentele kosten	12,2	0,01	6,7	0,01	7,3	0,01	4,2	0,01	4,2	0,01
IN FONDSSEN VERWERKTE KOSTEN (2)	128,1	0,15	649,3	0,67	389,2	0,44	268,0	0,33	218,2	0,30
Vaste beheerkosten	111,9	0,13	104,8	0,11	123,7	0,14	114,0	0,14	93,4	0,13
Prestatieafhankelijke kosten	16,2	0,02	544,6	0,56	265,5	0,30	154,0	0,19	124,8	0,17
OVERIGE KOSTEN (3)	10,0	0,01	10,7	0,01	12,3	0,01	10,1	0,01	5,0	0,01
Kosten custody, advies, controle, bestuursbureau, bankkosten	10,0	0,01	10,7	0,01	12,3	0,01	0,0	0,00	0,0	0,00
TOTAAL BEHEERKOSTEN (1+2+3)	222,6	0,26	741,1	0,76	483,2	0,54	360,5	0,44	309,9	0,43
IN ONDERLIGGENDE BELEGGINGSFONDSEN (4)	29,9	0,04	22,1	0,02	23,7	0,03	22,4	0,03	20,4	0,03
In fondsen verwerkte kosten	29,9	0,04	22,1	0,02	23,7	0,03	22,4	0,03	20,4	0,03
VERMOGENSBEHEER- KOSTEN, EXCL. TRANSAC- TIEKOSTEN (1+2+3+4)	252,5	0,30	763,2	0,79	506,8	0,57	382,9	0,47	330,2	0,46
TRANSACTIEKOSTEN (5)	69,6	0,08	51,3	0,05	95,2	0,11	69,6	0,09	50,8	0,07
Agv Operationeel Portefeuillebeheer	60,6	0,07	50,2	0,05	89,5	0,10	57,5	0,07	41,1	0,06
Agv Strategische Herschikking	9,1	0,01	1,1	0,00	5,7	0,01	12,1	0,01	9,7	0,01
	322,1	0,38	814,5	0,84	602,1	0,68	452,5	0,56	381,0	0,53
GEMIDDELD BELEGD VERMOGEN	83.931		96.901,0		89.031,7		81.504,8		72.158,3	

	Gem. Belegd vermogen	Bruto rendement	Totale kosten	Beheer kosten	Transactie kosten	Netto rendement	Benchmark	+/- BM
	(mln)	(%)	(bp)	(bp)	(bp)	(%)	(%)	(%)
MATCHINGPORTEFEUILLE	32.988	-46,22%	12,5	5,0	7,5	-46,35%	-46,40%	0,05%
Euro Staatsobligaties	11.377	-36,65%	3,7	0,6	3,1	-36,68%	-36,01%	-0,68%
Kortlopende Obligatieportefeuille	4.469	-3,84%	7,8	0,9	6,9	-3,91%	-0,67%	-3,24%
Matching Overlay*	-4.704							
Investment Grade Bedrijfsobligaties Euro	12.498	-13,55%	10,1	1,8	8,4	-13,65%	-13,77%	0,12%
Investment Grade Bedrijfsobligaties Dollar	1.077	-4,50%	35,2	11,0	24,2	-4,85%	-5,47%	0,62%
Hypotheken	3.516	-17,84%	23,8	23,8	-	-18,08%	-18,08%	0,00%
Liquide middelen	4.755							
RETURNPORTEFEUILLE	50.943	-10,06%	59,2	50,4	8,8	-10,65%	-10,93%	0,28%
Direct Onroerend Goed Nederland	2.661	1,04%	29,7	26,7	3,1	0,75%	1,00%	-0,25%
Internationaal (Niet Beursgenoteerd)	2.671	1,14%	61,6	61,6	-	0,53%	-3,17%	3,69%
Internationaal (Beursgenoteerd)	2.969	-29,43%	26,8	21,9	4,9	-29,70%	-29,71%	0,01%
Infrastructuur	353	9,79%	306,3	306,3	-	6,73%	-10,89%	17,62%
ONROEREND GOED & INFRASTRUCTUUR	8.654	-11,68%	49,9	47,2	2,6	-12,18%	-14,00%	1,82%
HOOGRENTENDE WAARDEN	13.279	-10,95%	53,7	28,3	25,4	-11,49%	-11,29%	-0,20%
Aandelen ontwikkelde landen	18.644	-13,09%	3,8	2,7	1,1	-13,13%	-13,11%	-0,02%
Aandelen opkomende landen	2.505	-14,50%	21,5	7,1	14,4	-14,71%	-14,81%	0,10%
Private equity (incl. overig)	8.245	3,11%	210,3	207,8	2,5	1,00%	1,00%	0,00%
Aandelen	29.394	-9,07%	63,2	60,6	2,6	-9,70%	-9,70%	0,00%
VALUTA AFDEKKING	-384							
Matchingportefeuille	32.988	-46,22%	12,5	5,0	7,5	-46,3%	-46,40%	0,05%
Returnportefeuille	50.943	-10,06%	59,2	50,4	8,8	-10,6%	-10,93%	0,28%
TOTAAL BELEGD VERMOGEN	83.931	-27,11%	40,8	32,5	8,3	-27,52%	-27,36%	-0,16%
Overige kosten			-	-	-			
TOTALE KOSTEN			44,8	36,5	8,3			

* Het rendement dat is behaald is op matching overlays is volledig toegewezen aan het totaalrendement van vastrentende waarden en daarmee ook verwerkt in het rendementspercentage van het totaal.

VOORUITBLIK

PENSIOENAKKOORD / WET TOEKOMST PENSIOENEN (WTP)

Nu het wetsvoorstel WTP in de Eerste Kamer ligt en naar verwachting per 1 juli in werking zal treden, zullen wij samen met sociale partners in 2023 belangrijke besluiten gaan nemen. Die gaan zowel over de vormgeving van de nieuwe regeling, waarbij de sociale partners leidend zijn, als over de vormgeving van de transitie naar het nieuwe stelsel. We zijn ons ervan bewust dat bij deze belangrijke besluiten een evenwichtige afweging van de belangen van alle deelnemers en alle generaties gemaakt moet worden. Daarnaast bereiden we ons voor op het beleggingsbeleid in het nieuwe stelsel.

We hebben een intensief programma opgezet waarbij het bestuur elke maand een aparte vergadering over alleen de WTP heeft belegd. We praten het verantwoordingsorgaan iedere vergadering uitgebreid bij over de verschillende aspecten die een rol spelen. Verder faciliteren we de Vakraad in hun traject om tot besluiten te komen. Dit alles heeft tot doel om eind van dit jaar een transitieplan en implementatieplan af te kunnen ronden.

VERNIEUWING PENSIOENADMINISTRATIE

MN en PGGM werken samen in het NPS-MAP programma aan een nieuw systeem voor de pensioenadministratie van MN. Dit systeem wordt gebaseerd op het PGGM-systeem MAP. Doelstelling van het project is in eerste instantie de vernieuwing van de pensioenadministratie om de continuïteit voor de dienstverlening aan deelnemers en werkgevers te borgen. De volgende stap is de voorbereiding van het systeem op de wet Toekomst Pensioenen. Het programma is in 2022 grotendeels volgens plan verlopen. De verwachting is nog steeds dat medio 2023 het nieuwe systeem wordt opgeleverd. In de tweede helft van 2023 staat de voorbereiding van de implementatie en de datamigratie centraal. Met ingang van 2024 kan MN dan met het andere systeem werken.

KOMENDE JAREN NAAR VERWACHTING HOGERE UITVOERINGSKOSTEN

Door het vertrek van pensioenfonds PME eind 2021 met zijn pensioenbeheer bij MN zullen de vaste kosten van de pensioenadministratie voor een groter deel bij PMT terechtkomen. MN heeft zoals al aangekondigd in ons jaarverslag over 2021 naar verwachting enkele jaren nodig om dit op een beheerste manier terug te brengen naar een acceptabel niveau. Wij zullen daardoor de komende jaren naar verwachting met hogere uitvoeringskosten worden geconfronteerd. Daarbij staat uiteraard voorop dat we proberen om de kosten zo min mogelijk te laten stijgen en waar mogelijk te verlagen. Het terugbrengen van de vaste kosten in combinatie met de vernieuwing van de pensioenadministratie zal naar verwachting in de toekomst leiden tot een kostenniveau dat weer op of onder de benchmark ligt.

STRATEGISCHE SAMENWERKING MN/PGGM

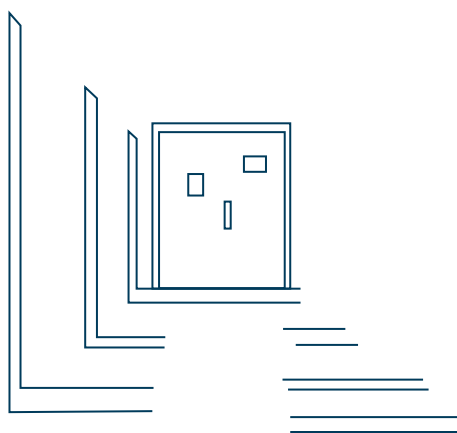
De samenwerking tussen MN en PGGM in het NPS-MAP-programma heeft een basis gelegd voor een oriëntatie op de verdere samenwerking. Beide uitvoeringsorganisaties zijn in gesprek om de mogelijkheden te verkennen om het systeem gezamenlijk voor te bereiden op de wet Toekomst Pensioenen (WTP).

IMPACTINVESTERINGEN

Met onze impactinvesteringen willen we een meetbare, positieve impact maken en daarmee uitvoering geven aan de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties in combinatie met financieel rendement. We meten hiervoor jaarlijks onze bijdrage aan de impact van impactinvesteringen in de energietransitie, circulaire economie, innovatie in Europa, betaalbare huisvesting en de gezondheidszorg. We willen ten minste voor € 4 miljard beleggen in impactinvesteringen per eind 2025. Daarnaast hebben we de ambitie om ten minste € 10 miljard te beleggen in impactinvesteringen per eind 2030, waarvan € 4 miljard investeringen binnen het thema Energietransitie, en de ambitie om 35% van deze € 10 miljard te beleggen in Nederland.

PORTEFEUILLE VAN MORGEN

In 2023 introduceren we onze *Portefeuille van Morgen*: een verfijning en aanscherping van de huidige selectiemethode die we toepassen om beleggingen te kiezen die goed scoren op het gebied van duurzaamheid. Met als doel om onze beleggingsportefeuille nog beter te laten aansluiten bij onze beleggingsovertuigingen, identiteit en ambities op gebied van duurzaamheid. In 2022 zijn de eerste stappen hiervoor gezet. We hebben inzichtelijk gemaakt welke ESG-thema's relevant zijn voor PMT, op welke thema's we ons het meest willen richten en wat we op de verschillende thema's willen bereiken. Bijvoorbeeld door thema's die voor PMT belangrijk zijn, sterker mee te wegen bij de selectie van beleggingen. Of door de best passende data te selecteren voor screenings op verschillende onderwerpen. Door bedrijven die onvoldoende presteren niet op te nemen, verwachten we ook de risico's in de portefeuille op de langere termijn te kunnen reduceren.

VERANTWOORDING
EN TOEZICHT
2022

VERANTWOORDING EN TOEZICHT

BESTUURLIJKE EVALUATIE

SAMENSTELLING BESTUUR

PMT heeft een paritair bestuursmodel, met vertegenwoordigers van de werkgevers, werknemers en pensioengerechtigden. Er zijn 4 zetels voor de vertegenwoordigers van werknemersverenigingen, 2 zetels voor vertegenwoordigers van pensioengerechtigden en 6 zetels voor de vertegenwoordigers van werkgeversverenigingen.

BESTUURSWIJZIGINGEN 2022

In het verslagjaar hebben enkele wijzigingen plaatsgevonden in de bestuursamenstelling. Dominique Dijkhuis trad per 1 januari 2022 als bestuurslid namens de werkgevers af vanwege aanvaarding van een functie buiten PMT. De procedure voor haar opvolging was reeds in 2021 gestart en leidde per 1 april 2022 tot de benoeming van Karin Merkus. Per 1 september 2022 hebben we afscheid genomen van Paul Amels als bestuurslid namens de pensioengerechtigden. Per diezelfde datum is Mieke van Veldhuizen op deze zetel benoemd, op voordracht van de pensioengerechtigdengeleding van het verantwoordingsorgaan.

Per 31 december 2022 liep de zittingstermijn van werknemersvoorzitter Jos Brocken af. Na een periode van ruim 16 jaar als bestuurslid en voorzitter was de maximale zittingstermijn bereikt. Eunice Bronswijk is benoemd als zijn opvolger per 1 januari 2023. Vooruitlopend daarop nam zij sinds mei 2022 deel aan de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur van PMT en nam zij zitting in de commissies Pensioenen en Communicatie & Dienstverlening.

Karin Merkus heeft ons laten weten met ingang van 1 januari 2023 een functie buiten PMT te hebben aanvaard, waardoor zij het bestuur per die datum verlaat. We hebben de opvolgingsprocedure inmiddels opgestart.

BESTUURLIJKE THEMA'S 2022

We hebben als bestuur in 2022 over een breed scala aan onderwerpen gesproken. Dat gebeurde in bestuursvergaderingen, maar een aantal thema's hebben we op speciale themadagen uitgebreider besproken:

- Voortgang van het project NPS-MAP
- Mogelijke samenwerking MN/PGGM
- Voorbereiding op de wet Toekomst Pensioenen inclusief gevolgen voor de pensioenregeling en uitvoering van pensioen- en vermogensbeheer
- Financiële positie van het fonds
- Risicocultuur (als onderdeel van het Integraal Risicomanagement (IRM) plan van aanpak)
- Vaststelling van een nieuwe uitbestedings- en aandeelhoudersstrategie in vervolg op de 'Visie op Uitvoering 2030'
- Verdieping op de strategische ambities en risico's inclusief het herijken daarvan
- Verdieping op de pensioenambitie en overrendementsdoelstelling en herbevestiging daarvan
- Indexatiebeleid
- Verlenging bedrijfstakuitvoeringsovereenkomst (buo)
- Technologische innovaties binnen de pensioensector en binnen PMT
- Datakwaliteit en -management
- Strategisch beleggingskader inclusief *Portefeuille van Morgen*

ZELFEVALUATIE BESTUUR

Eind 2022 hebben we, zoals altijd onder begeleiding van een externe deskundige, de jaarlijkse bestuurlijke zelfevaluatie gehouden. Voorafgaand aan de evaluatie van het bestuur voerden alle bestuurlijke commissies een eigen zelfevaluatie uit. De uitkomsten daarvan vormden mede input voor de bestuurlijke zelfevaluatie.

Eén van de acties uit de zelfevaluatie van vorig jaar voor ons als bestuur was het werken aan de risicocultuur binnen het bestuur. Dat hebben we gedaan: de bestuursvergaderingen zijn vooral op het gebied van risicomangement in voorbereiding en dialoog sterk verbeterd. Voor 2023 blijven we dit aandacht geven. Een ander actiepunt uit de zelfevaluatie van 2021 was nog meer bestuurlijke focus op strategische sturing. In de zelfevaluatie 2022 stelden we dit nogmaals aan de orde. Onze conclusie was dat we op veel strategische dossiers voortgang boeken. Gezien de toenemende wet- en regelgeving en toekomstige overgang naar het vernieuwde pensioenstelsel blijft het voor ons als bestuur een uitdaging focus te houden op de strategische dossiers en hierin te sturen op basis van een strategische visie. Tot slot hebben we, mede gelet op de toetreding van een aantal nieuwe bestuurders, opnieuw de groepssamenstelling volgens de methodiek van Belbin in kaart gebracht en besproken.

GESCHIKTHEIDSBELEID BESTUUR

We willen graag dat alle bestuursleden hun deskundigheid op peil houden. Alle bestuursleden beschikken over deskundigheidsniveau B of hoger op de verschillende deskundigheidsgebieden.

Alle bestuursleden maken jaarlijks een persoonlijk ontwikkelplan (POP) waarin zij vastleggen op welke deskundigheidsgebieden en/of competenties zij zich verder willen ontwikkelen. We schakelen daarbij altijd een externe deskundige in om ons te ondersteunen. Als we zien dat meerdere bestuursleden dezelfde ontwikkelbehoefte hebben op een bepaalde deskundigheid, organiseren we hiervoor in-company opleidingen of nemen we dit mee in themabijeenkomsten. In 2022 hebben we onder andere aandacht besteed aan kennis over de ontwikkelingen rondom de wet Toekomst Pensioenen, ook op het gebied van vermogensbeheer.

RAAD VAN TOEZICHT

De raad van toezicht (rvt) bestaat uit 3 leden. De rvt heeft als wettelijke taak het houden van toezicht op het bestuursbeleid en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De rvt staat het bestuur met raad terzijde. De wet kent de rvt specifieke goedkeuringsrechten toe, waaronder het jaarverslag, de profielschets van bestuurders en het beloningsbeleid van het fonds. De rvt heeft inzicht in alle bestuursstukken.

VERGADERINGEN

De rvt vergaderde 2 keer met het algemeen bestuur, 3 keer met het dagelijks bestuur en 3 keer met het verantwoordingsorgaan. Daarnaast vonden er 6 bijpraatsessies plaats over de grote lopende projecten met diverse deskundigen van het bestuursbureau van PMT. Ook heeft de raad van toezicht het eigen functioneren geëvalueerd in de jaarlijkse zelfevaluatie, die ook altijd onder begeleiding van een externe deskundige plaatsvindt.

Belangrijke onderwerpen die de rvt in 2022 besprak met het (dagelijks) bestuur en/of het bestuursbureau betroffen onder meer de financiële positie van het fonds en diverse strategische en toekomstgerichte onderwerpen zoals de voorbereiding op de wet Toekomst Pensioenen, de vernieuwing van de pensioenadministratie en governance-vraagstukken.

OORDEELSVORMING

Na afloop van het verslagjaar houdt de rvt gesprekken met de bestuursleden van PMT, medewerkers van het bestuursbureau, de sleutelfunctiehouders van PMT, de externe actuaris en externe accountant van PMT en met de directie en RvC van uitvoeringsorganisatie MN en de directie van de Vakraad. Het doel van deze bijna 30 gesprekken is het toetsen van het beeld dat de rvt zich gedurende het jaar heeft gevormd en verdere verdieping daarvan. Dit resulteert in een verslag van bevindingen en een aantal aanbevelingen. Naast de verantwoording in het bestuursverslag (hierna volgend) legt de rvt separaat verantwoording over het gehouden toezicht af aan het verantwoordingsorgaan.

VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

Op grond van de wet heeft de raad van toezicht (rvt) tot taak om toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene zaken bij PMT. De rvt staat het bestuur met raad terzijde en houdt in elk geval toezicht op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Daarnaast kent de wet de rvt een aantal specifieke goedkeuringsrechten toe, waaronder de goedkeuring van het jaarverslag, de profielschets van bestuurders en het beloningsbeleid van het fonds. De rvt kijkt ook naar de manier waarop PMT de Code Pensioenfondsen toepast. De rvt vervult zijn taak met inachtneming van de VITP-Toezichtcode.

WERKWIJZE

De rvt monitort de werkwijze van het bestuur onder meer op basis van overleggen met het (dagelijks) bestuur, de vergaderstukken van het bestuur en de verslagen van de bestuursvergaderingen. Over (deel)onderwerpen ontvangt de rvt gevraagd en ongevraagd informatie. In 2022 overlegde de rvt 2 keer met het bestuur, 3 keer met het dagelijks bestuur, 6 keer met inhoudelijk deskundigen van het PMT-bestuursbureau en 3 keer met het verantwoordingsorgaan. Ook sprak de rvt, net als in voorgaande jaren, 2 keer met DNB over de gang van zaken bij het fonds. Daarnaast spreekt de rvt aan het eind van het verslagjaar met alle bestuursleden, vertegenwoordigers van het verantwoordingsorgaan (vo), medewerkers van het bestuursbureau, de accountant, de actuaris, de compliance officer en met vertegenwoordigers van uitvoeringsorganisatie MN.

De rvt is tot het verslag van bevindingen 2022 en de aanbevelingen voor 2023 gekomen op basis van het bestuderen van vergaderstukken, verslagen en documenten en de hierboven genoemde gesprekken. De rvt legt over het gehouden toezicht verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan en in het jaarverslag.

BELEID VAN HET BESTUUR

In zijn algemeenheid is de rvt positief over het functioneren van het bestuur. Het bestuur heeft de aanbevelingen van de rvt, de sleutelfunctionarissen en de eigen risicoanalyse omgezet in concrete acties en deze ook opgevolgd.

RISICOBEBEERSING

Het risicomanagement is in 2022 op een hoger volwassenheidsniveau gebracht. De risicodialoog wordt nadrukkelijk gevoerd en de risicorapportages zijn verbeterd, zowel binnen PMT als in relatie tot MN.

EVENWICHTIGE BELANGENAFWEGING

Het bestuur heeft in 2022 goede stappen voorwaarts gezet om nog duidelijker de afwegingen vast te leggen om te komen tot een evenwichtige besluitvorming. De rvt ziet daarbij nog wel verbetermogelijkheden zoals het verder vastleggen van de afwegingen per deelbesluit en toetsing van de besluitvorming door deskundigen.

KOSTENNIVEAU

Het vertrek van pensioenfonds PME eind 2021 bij MN voor de pensioenuitvoering leidt in eerste instantie tot een verhoging van de kosten per deelnemer voor PMT. De rvt zou een mogelijke ontwikkeling naar een kostenniveau van meer dan € 100,- per deelnemer zorgelijk vinden vanuit het belang van deelnemers. De rvt vindt het positief dat het bestuur voor het nadenken over de toekomstige uitbesteding het scenario-denken heeft omarmd. De rvt adviseert het bestuur om voor deze verschillende toekomstscenario's businesscases op te (laten) stellen om tot een afgewogen besluit voor toekomstige uitbesteding van de pensioenuitvoering te kunnen komen. De samenwerking tussen MN en PGGM biedt daarbij kansen als het gaat om kostenreductie per deelnemer.

OVERIGE PUNTEN

De ingezette vereenvoudiging van de governance – zowel binnen het fonds als in de relatie met de uitvoeringsorganisatie MN – draagt naar mening van de rvt bij aan een sterkere strategische (be)sturing van het pensioenfonds. Andere positieve ontwikkelingen zijn de wijze waarop PMT vormgeeft aan het verantwoord beleggen beleid, de positionering van de voorzitters in de media over de uitleg van het pensioenstelsel en de veranderingen en de totstandkoming van de bedrijfstakuitvoeringsovereenkomst (buo).

TOEPASSING CODE PENSIOENFONDSEN

Op basis van de rapportage die het bestuur heeft gemaakt over naleving van de Code Pensioenfonds en constateert de rvt dat PMT vrijwel alle normen uit de Code naleeft. Op het terrein van diversiteit voldoet PMT niet aan alle normen. Er is geen bestuurslid dat jonger dan 40 jaar is. Het is tot nu toe niet mogelijk gebleken om een jong bestuurslid te vinden dat voldoet aan alle eisen qua geschiktheid zoals die bij een groot en complex fonds als PMT gelden. De rvt is positief over het feit dat PMT ook in 2022 2 stageplekken beschikbaar heeft gesteld en deze in overleg met PensioenLab heeft ingevuld.

AANBEVELINGEN

De rvt heeft het bestuur ook in het verslag van bevindingen 2022 een aantal aanbevelingen gedaan. Deze hebben, in lijn met het bovenstaande, onder andere betrekking op de transitie naar het nieuwe pensioencontract en de uitbesteding van de pensioenuitvoering.

REACTIE VAN HET BESTUUR OP HET VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

Als bestuur ervaren we dat de rvt op een positieve, constructief kritische manier betrokken is bij het reilen en zeilen van PMT. Gedurende het verslagjaar is er veel contact met de rvt over alle belangrijke ontwikkelingen en geeft de rvt waardevolle adviezen over voorgenomen besluiten. We kunnen ons dan ook vinden in de bevindingen en aanbevelingen van de rvt, nemen deze over en zullen hieraan opvolging geven. We spreken de hoop en het vertrouwen uit dat de goede samenwerking met de rvt in 2023 op dezelfde wijze wordt voortgezet.

VERANTWOORDINGSORGAAN

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit 16 leden en is samengesteld als een afspiegeling van het deelnemersbestand van PMT (8 werknemers, 5 pensioengerechtigden). De werkgevers zijn met 3 personen vertegenwoordigd.

VERKIEZINGEN

Per mei 2022 liep de zittingstermijn van het verantwoordingsorgaan af. Daarom hebben we in maart 2022 verkiezingen georganiseerd voor de zetels van de actieve en pensioengerechtigde deelnemers. De werkgeversorganisaties benoemen de vertegenwoordigers namens de werkgevers in het verantwoordingsorgaan. De verkiezingen vonden plaats in de week van 15 tot en met 22 maart 2022. Het zittende verantwoordingsorgaan adviseerde het bestuur over de opzet van de verkiezingen en was betrokken bij de uitvoering daarvan. De verkiezingen zijn gehouden onder auspiciën van een verkiezingscommissie waarin naast een bestuurslid 2 niet-herkiesbare leden van het verantwoordingsorgaan zitting namen.

Na diverse oproepen via de communicatiemiddelen van PMT meldden zich maar liefst 29 kandidaten (al dan niet verenigd in een lijst) voor de 5 zetels namens de pensioengerechtigden en 24 kandidaten voor de 8 zetels namens de actieve deelnemers. Daarentegen was de opkomst voor de verkiezingen teleurstellend: slechts een beperkt aantal deelnemers van PMT heeft een stem uitgebracht.

Per mei 2022 hebben we het nieuwe verantwoordingsorgaan van PMT geïnstalleerd. Er zijn 4 leden herkozen namens de actieve deelnemers en 3 leden namens de pensioengerechtigden. De 3 leden namens de werkgevers zijn herbenoemd voor een nieuwe zittingstermijn. Daarmee konden we 6 nieuwe, niet eerder gekozen leden in het verantwoordingsorgaan verwelkomen, waarvan 3 vrouwen. In de periode mei – september 2022 volgden de nieuwe leden een inwerkprogramma, waaronder de opleiding Fundament voor Verantwoordingsorganen van de Stichting Pensioenopleidingen (SPO). Ook verzorgde het verantwoordingsorgaan een eigen inwerktraject voor de nieuwe leden.

VERGADERINGEN

Het verantwoordingsorgaan kwam in 2022 14 keer in vergadering en/of themabijeenkomst bijeen. Bij 3 vergaderingen was de rvt aanwezig. Daarnaast vonden er 10 vergaderingen plaats met een afvaardiging van het bestuur.

Belangrijke onderwerpen in deze vergaderingen waren onder andere de financiële positie van PMT, de wet Toekomst Pensioenen, de voortgang van de vernieuwing van de pensioenadministratie en het beleggingsbeleid van PMT, waaronder de private equity investeringen van PMT.

Het verantwoordingsorgaan bracht 4 formele adviezen uit aan het bestuur: over de collectieve waardeoverdracht van het Ondernemingspensioenfonds MN, het premiebesluit 2023, het beloningsbeleid per 2023 en de verlenging van de bedrijfstakuitvoeringsovereenkomst (buo).

In het kader van kennismaking en verdere verdieping organiseerden we een gezamenlijke themadag voor het verantwoordingsorgaan en het bestuur waarbij het nieuwe pensioencontract en het beleggingsbeleid centraal stonden.

OORDEEL

Het verantwoordingsorgaan geeft jaarlijks een oordeel over het bestuurlijk handelen van PMT. Dit oordeel is hierna opgenomen.

OORDEEL VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN

EEN NIEUW VO PER MEI 2022

Conform de statuten van het PMT moeten er na een periode van 4 jaar verkiezingen gehouden worden voor de benoeming van vo-leden. Hierbij geldt de volgende zetelverdeling: 8 zetels namens de deelnemers, 5 zetels namens de pensioengerechtigden en 3 zetels namens de werkgevers. De zetels namens de werkgevers worden ingevuld door de werkgeversorganisaties.

De verkiezingen hebben in maart 2022 plaatsgevonden. Er zijn 4 vertegenwoordigers namens de deelnemers en 3 vertegenwoordigers namens de pensioengerechtigden herkozen en er zijn 6 nieuwe leden geïnstalleerd. De 3 leden namens de werkgevers zijn herbenoemd. Hiermee blijft de opgebouwde kennis voor het vo behouden. Het nieuwe vo is in mei 2022 geïnstalleerd. Met de verkiezing van een aantal nieuwe leden wordt de continuïteit in de toekomst mogelijk gemaakt.

OORDEELSVORMING

Eén van de belangrijkste taken van het verantwoordingsorgaan (vo) is het geven van een oordeel over het bestuurlijk handelen van PMT over het afgelopen jaar en de toekomstplannen van het bestuur voor het komend jaar. De basis daarvoor ligt enerzijds in een goede en tijdige informatievoorziening vanuit het bestuur van PMT en anderzijds in een kritische vraagstelling vanuit het vo.

VERGADERINGEN 2022

In 2022 kwam het verantwoordingsorgaan 13 keer in vergadering bijeen, waarvan 10 keer aansluitend ook met een afvaardiging van het bestuur. De raad van toezicht (rvt) woonde 3 vo-vergaderingen bij, waarbij naast toezichtthema's ook pensioenontwikkelingen centraal stonden.

Er werden 2 themabijeenkomsten georganiseerd, waarvan 1 met het bestuur van PMT. De themabijeenkomst voor het vo stond in het teken van het nieuwe pensioenstelsel. De bijeenkomst met het bestuur was enerzijds een kennismakingsbijeenkomst voor de nieuwe vo-leden en anderzijds een verdiepingsbijeenkomst over het nieuwe pensioenstelsel en het daarbij behorende beleggingsbeleid.

Het vo hanteert een proactieve houding ten aanzien van het bestuur en brengt regelmatig onderwerpen en ontwikkelingen onder de aandacht die een direct raakvlak hebben met de deelnemers. Het vo ervaart dat onderwerpen in openheid kunnen worden besproken en dat vragen waar mogelijk worden beantwoord. Mede hierdoor kan de samenwerking met het bestuur als positief en constructief worden aangeduid. Het contact met de rvt is in 2022 uitgebreid: naast de vergaderingen over het interne toezicht deelt de rvt zijn visie op de ontwikkelingen in de pensioensector ten minste eenmaal per jaar met het vo.

TERUGBLIK OP OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN 2021

In het oordeel over 2021 heeft het vo een aantal aanbevelingen meegegeven aan het bestuur van PMT. Een belangrijke aanbeveling betrof het blijven betrekken van het vo bij de actualiteiten en voorbereidingen ten aanzien van de wet Toekomst Pensioenen (WTP). Het bestuur heeft deze aanbeveling opgevolgd door het vo ook in 2022 mee te nemen in de actualiteiten en voorbereidingen op het nieuwe stelsel, waaronder een terugkoppeling van de gesprekken met de sociale partners. Dit vond plaats zowel tijdens vergaderingen als tijdens een gezamenlijke themadag van vo en bestuur.

Een ander punt in het oordeel over 2021 betrof de oproep van het vo om naast de fysieke bijeenkomsten ook online bijeenkomsten te blijven organiseren. Ook hieraan is gevolg gegeven. Het vo is van mening dat dit een goede toevoeging is aan de communicatiemiddelen van PMT.

Op het gebied van verantwoord beleggen adviseerde het vo om het ingezette beleid voort te zetten met specifieke aandacht voor bedrijven die in de fossiele sector actief zijn. Het vo constateert dat het in 2022 tot een intensivering van de gesprekken is gekomen met dit soort bedrijven en dat deze aanbeveling ook is opgevolgd.

Ten slotte vroeg het vo in het oordeel over 2021 het bestuur om de toelichting op bestuursbesluiten uit te breiden. Het vo concludeert over 2022 dat het bestuur daarin stappen heeft genomen, maar dat op dit vlak verdere verbetering mogelijk is. Deze aanbeveling komt terug in het oordeel over 2022.

ORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN 2022

Het vo spiegelt het oordeel over het bestuurlijk handelen van het bestuur in 2022 bij voorkeur aan de strategische ambities van PMT. Het bestuur heeft deze ambities per eind december 2021 herijkt en begin 2022 besproken met het vo. Het vo waardeert het dat het de mogelijkheid kreeg om hierover mee te praten. Hieronder is per strategische ambitie een korte toelichting en een oordeel gegeven.

AMBITIE: EEN GOED PENSIOEN

PMT draagt – tegen een gegeven premie – zorg voor een goed aanvullend inkomen voor deelnemers bij ouderdom en biedt ook financiële bescherming aan mensen die tijdens hun actieve loopbaan worden geconfronteerd met situaties waarin moet worden teruggevallen op het fonds, zoals bij overlijden, arbeidsongeschiktheid en werkloosheid. PMT streeft hierbij naar stabiliteit in uitkeringen en opbouw en naar waardevastheid. Om dit te bereiken geeft PMT uitvoering aan een collectieve, verplicht gestelde regeling waarin we risico's met elkaar delen. PMT doet dit zonder winstoogmerk.

Financiële positie PMT

Het vo maakt zich blijvend zorgen over de financiële positie van het fonds, ook met het oog op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. In 2022 daalde het vermogen van PMT met bijna € 27 miljard. Dit werd onder meer veroorzaakt door geopolitieke ontwikkelingen zoals de oorlog in Oekraïne, de fors toenemende inflatie en de risicohouding van PMT waarbij is gekozen voor een hoge renteafdekking. Door de stijgende rente daalden de verplichtingen van het fonds waardoor PMT per saldo minder last had van de verliezen, maar dat neemt niet weg dat het vo dit met volle aandacht blijft volgen. Temeer omdat het streven naar een waardevast pensioen in het geding zou kunnen komen.

Wet Toekomst Pensioenen

Net als in 2021 vormde de wet Toekomst Pensioenen (WTP) ook in 2022 een belangrijk punt van aandacht voor het vo. Het vo wordt goed betrokken bij de voortgang en krijgt elke vergadering een update van de stand van zaken, zowel inhoudelijk als procesmatig. Daarnaast zijn er themadagen voor het vo georganiseerd om de kennis over de diverse aspecten van de nieuwe wet up to date te houden. Het vo heeft het bestuur gevraagd om waar mogelijk nog meer aandacht te besteden aan de communicatie over de WTP.

Het vo is van mening dat helder moet worden uitgelegd wat de WTP voor de deelnemer betekent, zowel de positieve als de eventuele negatieve punten van de nieuwe wet. Voor veel deelnemers en pensioengerechtigden is en blijft pensioen immers ingewikkelde materie.

Premiebesluit 2023

Het bestuur heeft het opbouwpercentage 2023 vastgesteld op 1,826% en daarmee geen gebruik gemaakt van de bevoegdheid op grond van de bedrijfstakuitvoeringsovereenkomst (buo) om het opbouwpercentage te verlagen met het oog op de dekkingsgraad. Tevens is ervoor gekozen om de prudentieafslag van 0,1% in het verwacht reëel rendement te laten vervallen, zodat de (gedempte) kostendeekkende premie wordt gebaseerd op een rekenrente van 1,64%. In de afgelopen jaren is een prudentieafslag van 0,1% toegepast omdat vanwege de lage rente een reëel rendement van 1,64% niet haalbaar werd geacht en de premiedekkingsgraad flink lager was dan 100%. Inmiddels is de rente gestegen waardoor voor 2023 de premiedekkingsgraad nu ruim boven de 100% ligt en gerekend kan worden met 1,64% in plaats van 1,54% verwacht rendement. Daarmee kan voor de basisregeling de opbouw worden vastgesteld op 1,826%. Ook voor de excedentregeling kan in 2023 worden gerekend met een verwacht reëel rendement van 1,64%. Dit leidt tot een opbouw van 1,42% in de lage variant van de regeling en 1,76% in de hoge variant. Het verantwoordingsorgaan heeft positief geadviseerd over het premiebesluit. De belangrijkste argumenten daarvoor waren enerzijds dat de opbouw het maximale is wat technisch mogelijk is en anderzijds dat er is aangesloten bij bestendig beleid.

Indexatiebeleid

Het bestuur heeft besloten tot een tussentijdse indexatie van 1,29% per 1 oktober 2022 en een indexatie van 4,2% per 1 januari 2023. Het vo onderschrijft dat het bestuur heeft gekozen voor het maximale wat verantwoord mogelijk was in het kader van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Tegelijkertijd beseft het vo ook dat deze indexaties onvoldoende zijn om de hoge inflatie te compenseren waarmee de achterban van het fonds dagelijks te maken heeft. De verleende indexaties kunnen echter ook negatieve gevolgen hebben voor de uitgangspositie richting de pensioentransitie.

Het vo heeft de processen rondom de indexatiebesluiten als wisselend ervaren. Enerzijds vindt het vo het positief dat het bestuur de dilemma's waarvoor men stond vooraf heeft gedeeld met het vo. Anderzijds had een deel van het vo moeite met het feit dat de pers min of meer tegelijk met het vo en de deelnemers is geïnformeerd over het indexatiebesluit. Het vo heeft daarnaast aangegeven dat de gevolgen voor de verschillende leeftijdsgroepen (generatie-effecten) op de website uitgebreider weergegeven hadden kunnen worden.

ABTN

De Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) geeft de centrale criteria aan op basis waarvan het (financiële) beleid van PMT wordt gevoerd. Dit document wordt elk jaar geactualiseerd. De ABTN wordt elk jaar ook besproken met het vo. Het vo vindt dat alle deelnemers van PMT dit zouden moeten kunnen inzien en heeft het bestuur geadviseerd om de ABTN voortaan op de website te plaatsen. Het bestuur heeft dit advies overgenomen. Met ingang van februari 2023 is het document op de downloadpagina van de PMT-website te vinden.

Verlenging bedrijfstakuitvoeringsovereenkomst (buo)

Het vo is positief over het feit dat de buo is verlengd tot aan de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel en dat sociale partners rekening hebben gehouden met de voorwaarden die PMT vooraf had gesteld voor de opdrachtaanvaarding. Het proces rondom de adviesaanvraag aan het vo is goed verlopen en het vo heeft positief geadviseerd.

Collectieve waardeoverdracht Ondernemingspensioenfonds MN

De medewerkers van MN zijn met ingang van 1 januari 2022 deelnemer geworden bij PMT. In het kader daarvan heeft het bestuur van het Ondernemingspensioenfonds MN (Opf MN) gevraagd om de tot die tijd opgebouwde rechten en uitkeringen bij het opf MN over te dragen aan PMT.

Bij een collectieve waardeoverdracht van meer dan 0,5% van het belegd vermogen moet het vo advies uitbrengen. Het vo was van mening dat de onderliggende informatie niet volledig genoeg was om tot een advies te komen. Na dit rappel verstrekke het bestuur aanvullende informatie en bracht het vo een positief advies uit over deze collectieve waardeoverdracht.

AMBITIE: EVENWICHTIG BELEGGINGSBELEID

Het beleggingsbeleid van PMT is erop gericht om voldoende rendement op het belegde vermogen te behalen om zo een betaalbaar pensioen te combineren met het streven naar een stabiel en waardevast pensioen. Er wordt niet meer risico genomen dan nodig is.

Beleid renteafdekking

PMT is een lange-termijnbelegger met een lange-termijnbeleggingsbeleid. Eén van de keuzes binnen het beleggingsbeleid betreft een hoge renteafdekking. Op langere termijn kan dit positief uitpakken, maar op dit moment werkt de renteafdekking remmend op de vermogensgroei van het fonds. Enkele vo-leden twijfelen daardoor aan de keuze voor een hogere renteafdekking. Dit geluid is in het verslagjaar een aantal keer onder de aandacht gebracht van het bestuur, waarna het bestuur de gemaakte keuzes nader heeft toegelicht. Het vo heeft kennis genomen van deze toelichting.

AMBITIE: INTEGER, BETROUWBAAR EN WENDBAAR

Onze gepensioneerden, deelnemers en werkgevers ervaren dagelijks een excellente en passende dienstverlening. In onze werkzaamheden zijn onze ambities herkenbaar en wij werken daarbij als vanzelfsprekend binnen de grenzen van de wetgeving en komen onze afspraken na. Waar nodig of gewenst passen wij onze dienstverlening snel aan, aan de wijzigende omstandigheden of behoeften van onze doelgroepen.

Vernieuwing pensioenadministratie

Het vo is nog steeds positief over de samenwerking die pensioenuitvoerder MN in 2021 is aangegaan met PGGM, de uitvoeringsorganisatie van het pensioenfonds Zorg en Welzijn, om gebruik te maken van het administratiesysteem van PGGM. Hiermee heeft MN – en daarmee PMT – belangrijke uitvoeringsrisico's verminderd: het nieuwe systeem brengt de gewenste vernieuwing op het gebied van pensioenadministratie.

Het vo is gedurende 2022 tijdens elke vergadering met het bestuur op de hoogte gebracht van de voortgang van het project. Hoewel er duidelijk vooruitgang is, zijn de haalbaarheid, robuustheid en de planning nog wel zorgpunten voor het vo. Het vo vindt dit een kritisch aandachtspunt en verwacht van het bestuur dat men dit traject intensief blijft monitoren en sturen.

Visie op uitvoering 2030

Begin 2022 besprak het bestuur zijn visie op de uitvoering van de PMT-pensioenregeling, met een horizon van 2030: voorbij de invoering van het nieuwe pensioenstelsel. Het vo had hierop in 2021 al input gegeven. Belangrijke elementen in de visie zijn welke producten en diensten PMT in 2030 aan deelnemers, werkgevers en pensioengerechtigden wil aanbieden op het gebied van klantbediening, vermogensbeheer en administratie. De visie vormt input voor het uitbestedingskader van PMT naar de uitvoeringsorganisatie, maar betreft niet de pensioenregeling zelf. De invulling van de regeling ligt bij sociale partners. Het vo waardeert en is positief over het feit dat PMT al verder denkt dan de invoering van de nieuwe pensioenwet (WTP) en dit al in een vroeg stadium heeft gedeeld met het vo.

Aanpassing commissiestructuur

Het bestuur van PMT heeft in 2022 besloten om per 1 januari 2023 de bestuurlijke commissies terug te brengen tot twee commissies die de kernactiviteiten van het fonds betreffen: Pensioenen en Beleggingen. Het vo is hierover bijgepraat door het bestuur. Eén van de wijzigingen is dat de commissie Communicatie & Dienstverlening opgaat in de commissie Pensioenen. Het vo is van mening dat de commissie Communicatie & Dienstverlening een belangrijke rol heeft, zeker met het oog op de toekomstige ontwikkelingen. Het vo meent daarom dat een aparte commissie Communicatie & Dienstverlening toegevoegde waarde heeft. Het bestuur heeft toegezegd dit na één jaar te evalueren.

AMBITIE: PROACTIEF EN ZICHTBAAR

We dragen zichtbaar bij aan het maatschappelijk debat over pensioenen en laten zien dat wij de belangen behartigen van alle belanghebbenden. Wij bieden relevante informatie op een begrijpelijke manier naar onze werkgevers, deelnemers en gepensioneerden over ontwikkelingen in het pensioendomein. De achterban waardeert onze proactieve en zichtbare aanpak en gedrag hetgeen bijdraagt aan het vertrouwen in PMT.

Communicatie over gevolgen WTP

De vo-leden ervaren dat de gevolgen van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel lastig te begrijpen zijn. Het vo heeft daarom bij het bestuur aangedrongen om te onderzoeken of PMT naast het verstrekken van algemene communicatie ook gericht naar de verschillende leeftijdsgroepen kan communiceren. Vooral voor deelnemers die 50-55 jaar of ouder zijn en voor pensioengerechtigden is het belangrijk om te weten wat de gevolgen zijn voor hun naderende pensionering c.q. hun pensioenuitkering.

Zichtbaarheid in de media

Het vo ontvangt regelmatig een overzicht van de publicaties die PMT heeft geïnitieerd. Het vo is positief over de zichtbaarheid van PMT in de media, zowel over de (inhoudelijke) publicaties van het fonds zelf als over de positionering van beide voorzitters.

AMBITIE: LAAGDREMPELIG EN BETROKKEN

Deelnemers, werkgevers en pensioengerechtigden voelen zich gekend, begrepen en geholpen door PMT. Wij verplaatsen ons in hun wensen en behoeften en tonen dat in onze houding, gedrag en acties. We zijn zowel digitaal als in persoonlijk contact makkelijk bereikbaar. Wij helpen deelnemers en werkgevers bij pensioenvraagstukken en bij het maken van belangrijke keuzes over hun pensioen. Deelnemers en werkgevers ervaren op deze manier dat PMT voor hen klaarstaat.

In verbinding blijven met de achterban

Het vo is blij dat er weer live bijeenkomsten kunnen plaatsvinden na COVID-19. Pensioenconsulenten kunnen weer fysieke gesprekken met deelnemers voeren en de gepensioneerd bijeenkomsten kunnen weer door het hele land plaatsvinden. Het vo is positief over de nieuwe opzet van deze bijeenkomsten, die goed aansluiten bij de vragen die bij gepensioneerde deelnemers leven. Het feit dat bestuursleden zelf op het podium staan om vragen te beantwoorden, wordt duidelijk door het publiek gewaardeerd. Daarnaast vindt het vo het een positieve ontwikkeling dat de (vice-)voorzitter van het vo in de gelegenheid wordt gesteld om iets over het vo te vertellen.

In de pandemieperiode heeft PMT gebruik gemaakt van digitale communicatiemiddelen als webinars, online uitzendingen en videobellen met deelnemers. Het vo is met PMT van mening dat deze communicatievormen een waardevolle aanvulling zijn op de fysieke bijeenkomsten en afspraken en vindt het een goede ontwikkeling dat deze ook in 2023 zullen worden voortgezet.

AMBITIE: PENSIOEN OP VERANTWOORDE WIJZE

PMT stelt zich tot doel om binnen de kaders van de risicohouding, aanvaardbare kosten en het streven naar overrendement te voldoen aan de eisen van ESG-integratie. Daarbij streeft PMT ernaar om negatieve maatschappelijke effecten van zijn beleggingen te voorkomen. Waar mogelijk wil PMT positieve maatschappelijke impact realiseren, onder andere door bij te dragen aan een inclusieve energietransitie. Bij de vormgeving van het beleggingsbeleid houdt PMT zo veel mogelijk rekening met deelnemersvoorkeuren.

Verantwoord beleggen beleid

Het vo is positief over de verdere ontwikkeling van het verantwoord beleggen beleid van PMT. Vooral het stellen van reductiedoelstellingen per sector en het engagementprogramma Fossiel zijn in het oog springende beleidsonderdelen, die ook veel media-aandacht hebben gegenereerd. Het vo waardeert dat PMT op dit gebied één van de voorlopers is, waarbij het beleid enerzijds goed aansluit op de wensen van de mensen in de sector Metaal en Techniek en anderzijds geen concessies worden gedaan aan de rendementseisen.

Kostenniveau

Het vo vindt de kostenontwikkeling van de pensioenuitvoering net als in 2021 nog steeds zorgelijk. Voor het vo blijft voorop staan dat deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers – in het bijzonder kleine werkgevers zonder HR-afdeling – op een bij hen passende manier informatie krijgen over het PMT-pensioen.

Voor het vo is vooral een kwalitatief goede dienstverlening van belang tegen een acceptabel kostenniveau: welk niveau van dienstverlening wordt geleverd tegen welke kosten. De pensioenconsulenten spelen daarin een belangrijke rol, evenals een robuuste en betrouwbare pensioenadministratie. De investeringen voor de noodzakelijke nieuwe pensioenadministratie en de schaalnadelen die zijn ontstaan door het wegvallen van het pensioenbeheer van PME voor MN zorgen ervoor dat het kostenniveau in 2022 is gestegen en naar verwachting de komende jaren nog verder zal stijgen.

Het vo adviseert het bestuur om de kostenstijging zo beperkt mogelijk te houden en hecht eraan dat de kosten in verhouding blijven staan tot andere grote pensioenfondsen. Het vo zal hiervoor onder meer de resultaten van de CEM-benchmark – waarin de kosten van pensioenfondsen onderling worden vergeleken – blijven volgen. Het vo ziet in dit verband de samenwerking tussen MN en PGGM op het vlak van ICT als een positieve stap en gaat ervan uit dat dit bijdraagt aan een noodzakelijke kostenverlaging in de toekomst.

Daarnaast heeft het vo uitgebreid stilgestaan bij de kosten die gemoeid zijn met de private equity beleggingen van PMT. Het vo vindt de vergoedingen hoog, maar begrijpt dat PMT dit niet alleen kan aanpassen en vindt het geen reden om uit private equity te stappen. Het vo vindt deze kosten acceptabel zolang de rendementen gemiddeld genomen hoog genoeg zijn om deze hoge kosten te kunnen verantwoorden. Dit blijkt in de praktijk het geval, aangezien PMT eist dat er minimaal 8% behaald moet zijn om over te kunnen gaan tot het betalen van prestatievergoedingen.

Het vo vindt het wel belangrijk dat er wordt belegd volgens de beleidslijn van PMT, waarin *financial engineering* niet is toegestaan. De kritiek op deze stijl is dat private equity partijen gebruik van excessieve externe schuld bij overnames, waardoor ze de balans van de onderneming verzwakken en bedrijven in ontredde staat achterlaten. In het beleid van PMT wordt uitdrukkelijk gekeken of de private equity beheerder de lange termijn gezondheid van de onderneming en de waardecreatie hierbij als uitgangspunt heeft.

Algemeen oordeel 2022

Samenvattend geeft het verantwoordingsorgaan een positief oordeel over het handelen van het bestuur in 2022. Het vo waardeert de betrokkenheid bij en openheid van het bestuur naar het vo. De toekenning van indexatie per 1 oktober 2022 en per 1 januari 2023 zijn op korte termijn gunstig voor de deelnemers van PMT, al heeft het vo ook oog voor mogelijke negatieve effecten daarvan voor de overgang naar het nieuwe stelsel. Positieve ontwikkelingen in 2022 waren de verbetering van het risicomanagement, de voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel, de samenwerking met PGGM in de vernieuwing van de pensioenadministratie en het verantwoord beleggen beleid. Desondanks blijft de financiële positie van het fonds, nu en voor de (nabije) toekomst, een belangrijk punt van zorg voor het vo.

Vooruitblik

Het vo is van mening dat 2023 een uitdagend jaar is voor PMT. Niet alleen staat de besluitvorming over de invoering van de wet Toekomst Pensioenen op de agenda, maar de verdere vernieuwing van de pensioenadministratie zal ook veel aandacht van het bestuur vragen.

Pensioenakkoord / wet Toekomst Pensioenen (WTP)

Het vo kan zich vinden in de manier waarop het bestuur van PMT dit project aanpakt en verwacht dat de informatievoorziening aan het vo en de nauwe betrokkenheid van het vo bij de ontwikkelingen ook in 2023 wordt voortgezet.

Vernieuwing pensioenadministratie

Het vo is positief over de samenwerking tussen MN en PGGM. Het vo verwacht eenzelfde transparantie over deze samenwerking en de voortzetting daarvan als in 2022 heeft plaatsgevonden. Het vo is voorstander van deze samenwerking en adviseert het bestuur om deze ook op het vlak van de WTP-voorbereiding voort te zetten.

Kostenniveau

PMT heeft van MN de toezegging gekregen dat men de uitvoeringskosten zo laag mogelijk houdt. Ook PMT zal hiervoor een uiterste inspanning leveren. Het vo spreekt de hoop uit dat de inzet van zowel MN als PMT in de toekomst leidt tot een kostenniveau dat weer op of onder de benchmark ligt.

Verantwoord beleggen

Het vo is tevreden over de plannen van het bestuur ten aanzien van de impact-investeringen die uitvoering geven aan de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties en over de voorgenomen introductie van de 'Portefeuille van Morgen' waarmee PMT zich nog meer gaat richten op de ESG-thema's die voor PMT relevant zijn.

Algemeen

Het vo roept het bestuur op om het vo zoveel mogelijk proactief te blijven informeren over de ontwikkelingen in het algemeen en het vo tijdig te betrekken bij de besluitvorming en de daaruit voortvloeiende adviesaanvragen voor het vo. Daarbij doet het vo een appèl op het bestuur om het vo zo zorgvuldig en volledig mogelijk te informeren over voorgenomen bestuursbesluiten. Bijvoorbeeld door de uitgangspunten voor de besluitvorming op te nemen, alternatieven te benoemen, de risico-opinie weer te geven en een uitgebreide omschrijving van de bestuurlijke afwegingen die tot het voorgenomen besluit hebben geleid, mee te geven in de adviesaanvragen aan het vo.

Daarnaast benadrukt het vo het belang van heldere, uitgebreide en frequente communicatie over het nieuwe pensioenstelsel in het algemeen en de pensioenregeling van PMT in het bijzonder. Deelnemers moeten begrijpen wat er verandert en welke gevolgen dat heeft voor hun persoonlijke situatie, zowel in positieve als eventuele negatieve zin.

Eigen jaarverslag verantwoordingsorgaan

Het vo stelt elk jaar een **eigen jaarverslag** op. Dit jaarverslag is te vinden op de **website** van het verantwoordingsorgaan.

REACTIE VAN HET BESTUUR OP HET OORDEEL VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN

We bedanken het vo voor het gefundeerde oordeel en het feit dat het vo het bestuurlijk handelen in 2022 als positief heeft ervaren. Als bestuur ervaren we de samenwerking met het vo als open en plezierig, waarbij er natuurlijk altijd ruimte is voor verdere verbetering. De aanbevelingen van het vo, waaronder die ten aanzien van adviesaanvragen, zullen wij dan ook ter harte nemen.

We realiseren ons dat het vo zeker komend jaar voor een aanzienlijke opgave staat. Niet alleen als het gaat om een grondige verdieping in de ontwikkelingen van de wet Toekomst Pensioenen, maar ook ten aanzien van het beoordelen van de manier waarop PMT zich daarop voorbereidt en de besluiten die daaruit voortvloeien.

We zetten er als bestuur op in om het vo ook in 2023 zoveel mogelijk te blijven informeren over en betrekken bij deze ontwikkelingen, ook rond het communicatiebeleid ten aanzien van het nieuwe pensioenstelsel. Datzelfde geldt voor andere belangrijke onderwerpen als de vernieuwing van de pensioenadministratie en de ontwikkeling van het kostenniveau, zowel voor pensioenuitvoering als vermogensbeheer.

Ten slotte willen we de leden van het verantwoordingsorgaan die zich niet opnieuw beschikbaar hebben gesteld of niet herkozen zijn bij de vo-verkiezingen in maart 2022 bedanken voor hun bijdrage aan het vo in de afgelopen zittingsperiode. Daarnaast willen we de nieuwe vo-leden complimenteren met de manier waarop zij zich in korte tijd de vaak toch ingewikkelde pensioenmaterie eigen hebben weten te maken, waarbij zij in belangrijke mate zijn ondersteund door de herkozen vo-leden. Door dit gedegen inwerktraject ervaren wij dat het vo ook in de nieuwe samenstelling weer op volle kracht is. Wij zien uit naar de verdere samenwerking in 2023.

EXTERN TOEZICHT

TOEZICHT DNB

In 2022 hadden we meerdere keren en in verschillende samenstellingen overleg met De Nederlandsche Bank (DNB). Elk kwartaal overlegt DNB met een delegatie van ons bestuur. Net als in 2021 vormden ook in 2022 de financiële positie van PMT, de risico-beheersing van zowel financiële als niet-financiële risico's en mede in het licht van de Wet toekomst pensioenen het verandervermogen van PMT en zijn uitvoeringsorganisatie MN de belangrijkste gespreksonderwerpen.

Daarnaast hebben we, mede naar aanleiding van een onderzoek door DNB, het data-kwaliteitsbeleid vernieuwd. Hiermee is ons beleid ook geschikt voor het toekomstige pensioenstelsel omdat het recent door de Pensioenfederatie en DNB ontwikkelde Normenkader leidend is geweest voor de vernieuwing.

Ook presenteerde DNB dit jaar de resultaten van het on-site onderzoek naar het vermogensbeheer van PMT. De uitkomsten daarvan waren positief: dit onderzoek heeft geen grote bevindingen opgeleverd.

In november 2022 startte DNB een on-site onderzoek naar onze governance en de manier waarop we de pensioentransitie rondom de nieuwe pensioenregeling vormgeven. Dit onderzoek geeft DNB, naast de opzet, ook inzicht in de werking van de governance en het risicobeheer rond de transitie naar de nieuwe pensioenregeling. Het onderzoek werd eind 2022 afgerond. DNB presenteert de uitkomsten van dit onderzoek in het eerste kwartaal van 2023 aan het bestuur van PMT.

Verder hebben we in 2022 DNB continu geïnformeerd over de lopende ontwikkelingen met betrekking tot de vernieuwing van de pensioenadministratie. Ook MN heeft regelmatig contact gehad met DNB hierover. In 2023 zullen we dit blijven voortzetten.

TOEZICHT AFM

In 2022 werkten we mee aan het jaarlijkse onderzoek van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) waarin we informatie op deelnemersniveau verstrekken.

Per 1 januari 2023 gelden specifiekere transparantieregels voor duurzaamheidsinformatie in de financiële sector, gebaseerd op de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). AFM deed in 2022 onderzoek naar de toepassing van de algemenere regels die nu al gelden. Ook wij werden gevraagd om deel te nemen aan dit onderzoek.

Ten slotte deed de AFM een informatieverzoek over de tussentijdse indexatie die we per 1 oktober 2022 doorvoerden. De gevraagde gegevens hiervoor hebben we bij AFM aangeleverd.

CODE PENSIOENFONDSEN

Sinds 1 juli 2014 is de Code Pensioenfondsen van kracht. Daarbij geldt het ‘pas toe of leg uit’ principe. Op de website van PMT is in het [document Code Pensioenfondsen](#) beschreven op welke wijze PMT invulling geeft aan de Code Pensioenfondsen.

In 2022 hebben we de Code op vrijwel alle normen nageleefd. Op het terrein van diversiteit voldoen we helaas niet aan alle normen. Er is geen bestuurslid dat jonger dan 40 is. Het blijkt in de praktijk tot nu toe niet mogelijk om een jong bestuurslid te vinden dat voldoet aan alle eisen qua deskundigheid en tijdsbeslag zoals die bij een groot en complex fonds als PMT gelden. Wat betreft de diversiteit naar geslacht doen we het beter: het bestuur bestond in 2022 uit 9 mannelijke en 3 vrouwelijke bestuursleden.

Het verantwoordingsorgaan voldoet wel aan de diversiteitsnorm. In maart 2022 hebben de verkiezingen voor een nieuw verantwoordingsorgaan voor PMT plaatsgevonden. Bij de communicatie over deze verkiezingen is extra ingezet op communicatie richting jongeren en vrouwen. Met ingang van mei 2022 bestaat het verantwoordingsorgaan uit 13 mannen en 3 vrouwen. Er zijn 2 leden 40 jaar of jonger.

We blijven nadenken op welke manier we jongeren in het bestuur kunnen opnemen. Net als in 2021 stelden we afgelopen jaar 2 stageplekken beschikbaar voor jongeren. Deze plekken konden we opnieuw in samenwerking met de stichting PensioenLab invullen. De stagiaires woonden de vergaderingen bij van de commissie Pensioenen en van het verantwoordingsorgaan, beschikten over de voorbereidende vergaderstukken en kregen begeleiding vanuit het bestuursbureau.

Voor specifieke onderwerpen woonden de stagiaires ook bestuursvergaderingen bij. We vinden het belangrijk om stageplekken beschikbaar te stellen en hopen hiermee jonge mensen uit de pensioensector kennis te laten maken met een pensioenfonds en hen te interesseren voor een toekomstige bestuursfunctie of functie binnen een verantwoordingsorgaan in de pensioensector.

Den Haag, 19 april 2023

Het bestuur

E. Bronswijk-Pais,
*voorzitter namens de werknemers
en pensioengerechtigden*

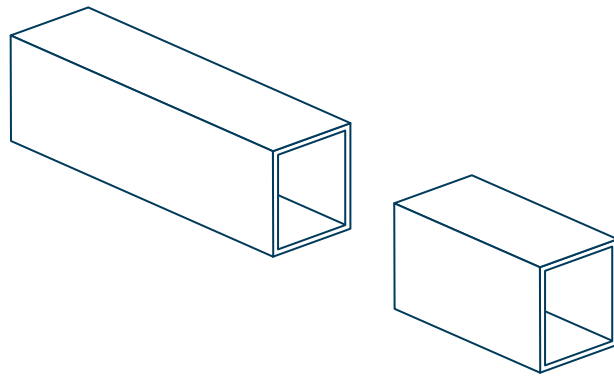
M. Hulsegge
G.P.M.J. Roest
J. van Stigt

Namens de pensioengerechtigden

J.J.P. Schouten
M.B. van Veldhuizen

T.W. Troost,
voorzitter namens de werkgevers

G.J.J. de Booij
R.J.B.M. Follon
A.A. Jaarsma
A.J.C. de Ruiter

OVER PMT

PMT ORGANISATIE VAN OPENBAAR BELANG (OOB)

Sinds 2020 is het 'Besluit aanwijzing organisaties van openbaar belang' van kracht, waarin pensioenfondsen met een belegd vermogen van meer dan € 10 miljard zoals PMT zijn aangewezen als 'Organisatie van Openbaar Belang (OOB)'.

De OOB-status stelt vooral strengere eisen ten aanzien van kwaliteitsbeheersing en de onafhankelijkheid van de accountant van de controle van de jaarrekening. Daarnaast is er aanvullende informatie ten aanzien van niet-financiële informatie in het jaarverslag noodzakelijk (milieu, sociale zaken, personeel, beleid ten aanzien van beschermingen mensenrechten, anti-corruptie en anti-omkoping).

We rapporteren in het hoofdstuk 'Pensioen op verantwoorde wijze' van dit jaarverslag over de manier waarop we in ons beleggingsbeleid rekening houden met milieu, klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen. In het **PMT Verantwoord Beleggen Jaarverslag 2022** gaan we daar uitgebreider op in. Daarnaast is er uitgebreide informatie over ons verantwoord beleggen beleid te vinden op onze [website](#).

ORGANISATIE PMT

Wij werken binnen PMT met het paritaire model als bestuursvorm. Dit betekent dat het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van werkgevers, werknemers en pensioengerechtigden. We hebben ook de mogelijkheid om een externe deskundige als bestuurslid te benoemen buiten de geledingen om. In 2022 hebben we daarvan geen gebruik gemaakt. Binnen de bestuursgeledingen is de deskundigheid voldoende verankerd.

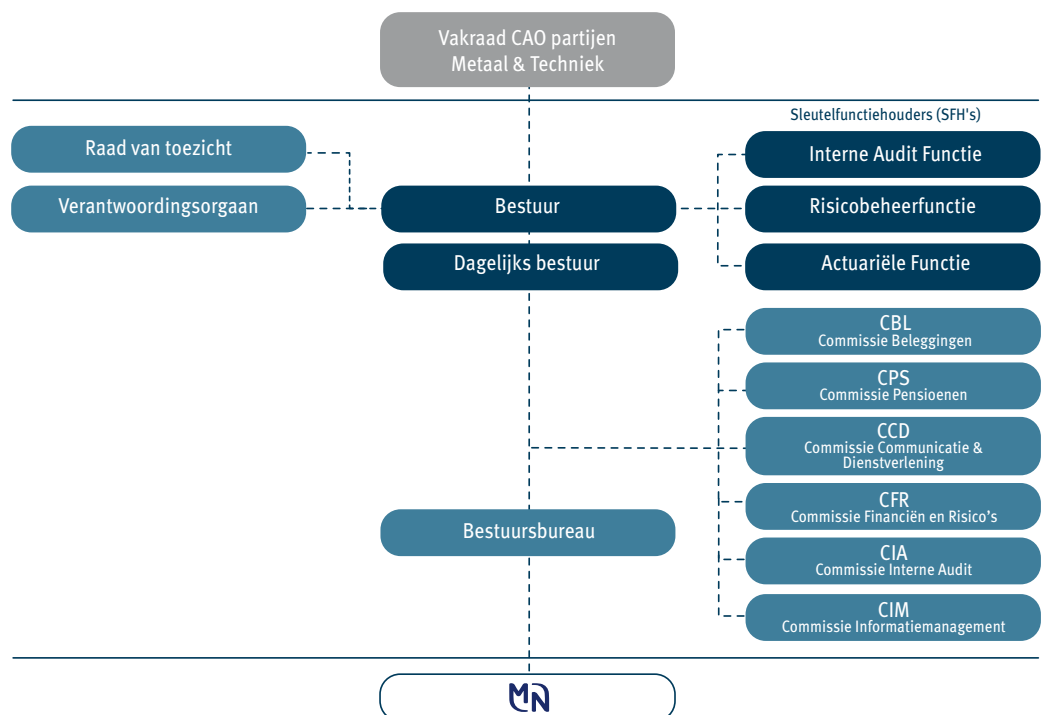
Ook kunnen we in de bestuurlijke commissies externe deskundigen benoemen. In 2022 is er een externe deskundige toegevoegd aan de commissie Beleggingen.

Binnen het paritaire model legt het bestuur verantwoording af aan de belanghebbenden bij PMT door middel van een verantwoordingsorgaan. Dit verantwoordingsorgaan bestaat bij PMT uit actieve deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers. Het interne toezicht op ons fonds berust bij de raad van toezicht.

Het bestuur kende in 2022 de volgende bestuurlijke commissies:

- Commissie Beleggingen (CBL)
- Commissie Communicatie en Dienstverlening (CCD)
- Commissie Financiën en Risico's (CFR)
- Commissie Interne Audit (CIA)
- Commissie Informatiemanagement (CIM)
- Commissie Pensioenen (CPS)

Schematisch zag de organisatie van PMT er in 2022 als volgt uit:

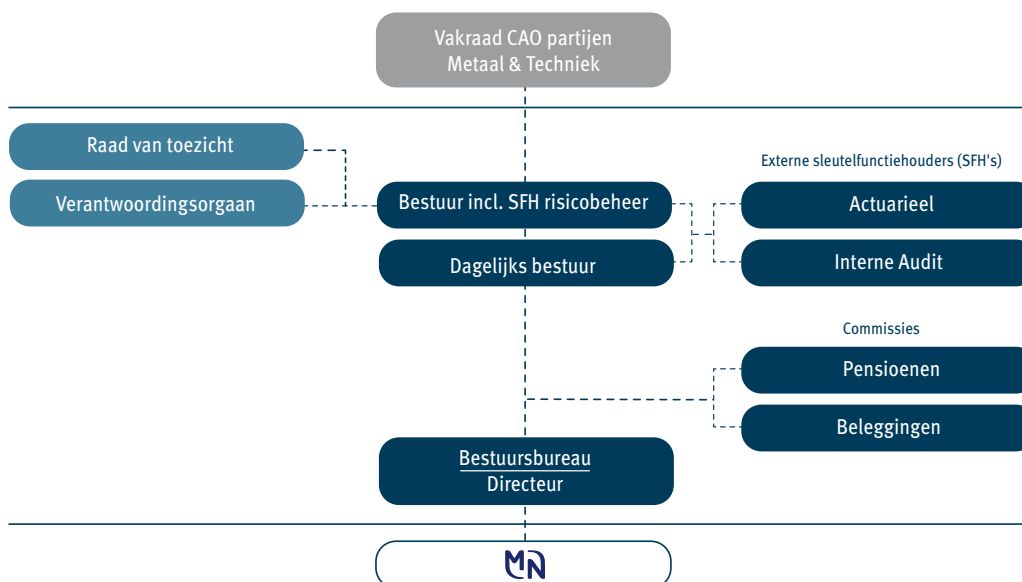

De Vakraad treedt op als opdrachtgever voor het bestuur van PMT. De verhouding tussen de Vakraad en het bestuur van PMT is vastgelegd in de bedrijfstakuitvoeringsovereenkomst (buo).

NIEUWE ORGANISATIESTRUCTUUR PER 2023

In 2022 hebben we gewerkt aan de voorbereiding van een nieuwe organisatiestructuur. We hebben gekeken naar de verankering van risicomanagement en de interne audit functie van PMT en een verdere optimalisatie van de commissiestructuur.

Het volwassenheidsniveau van de risicobeheersing binnen PMT, de visie op effectief dynamisch risicomanagement in primaire bestuurscommissies en de wens om communicatie en dienstverlening dichter op het beleid te organiseren hebben ertoe geleid dat we per 1 januari 2023 volgens 2 bestuurlijke lijnen gaan werken, namelijk de bestuurscommissie Pensioenen en de bestuurscommissie Beleggingen. Met ingang van 1 januari 2023 ziet onze organisatie er als volgt uit:

MEDEZEGGENSCHAP

Medezeggenschap is binnen PMT een gezamenlijke verantwoordelijkheid van management, medewerkers en sinds 1 april 2022 ook de ondernemingsraad (OR).

Met de gemaakte samenwerkingsafspraken tussen bestuurder en OR geven we invulling aan toekomstige advies- en instemmingsaanvragen. De vroegtijdige betrokkenheid van de OR in het proces draagt bij aan een constructieve samenwerking, waarbij de OR zijn rol goed kan invullen.

ADVIESAANVRAGEN EN INSTEMMINGSVERZOEKEN

In 2022 heeft de OR de bestuurder bij een aantal vraagstukken voorzien van een gedegen advies of de nodige instemming. De belangrijkste onderwerpen waarop of instemming of advies is gegeven door de OR zijn:

- Aanstelling externe klachtencommissie
- Arbeidsvoorwaardenreglement
- Benoeming nieuwe vertrouwenspersoon

Met de positieve instemmingen en adviezen van de ondernemingsraad zetten we belangrijke stappen voorwaarts in de modernisering van ons HR-instrumentarium. De directie van PMT bedankt de OR voor de constructieve samenwerking en ziet uit naar een verdere verdieping hiervan in 2023.

BESTUUR EN FUNCTIONARISSEN PMT PER 31 DECEMBER 2022

BESTUUR PMT

LEDEN VAN WERKGEVERSZIJDDE

De heer T.W. Troost	Federatie Werkgeversorganisaties Techniek – <i>voorzitter namens werkgevers</i>
De heer G.J.J. de Booij	Federatie Werkgeversorganisaties Techniek
De heer A.A. Jaarsma	Federatie Werkgeversorganisaties Techniek
De heer R.J.B.M. Follon	Federatie Werkgeversorganisaties Techniek
Mevrouw K. Merkus	Federatie Werkgeversorganisaties Techniek
De heer A.J.C. de Ruiter	Federatie Werkgeversorganisaties Techniek

LEDEN VAN WERKNEMERSZIJDDE

De heer J.P.M. Brocken ⁴	FNV – <i>voorzitter namens werknemers</i>
Mevrouw E. Bronswijk-Pais ⁵	FNV – <i>deelnemer</i>
De heer M. Hulsegge	CNV
De heer G.P.M.J. Roest	FNV
Mevrouw J. van Stigt	FNV

LEDEN NAMENS DE PENSIOENGERECHTIGDEN⁶

De heer P.D. Amels ⁷	CNV / FNV
De heer J.J.P. Schouten	VG-PMT
Mevrouw M.B. van Veldhuizen ⁸	<i>Op persoonlijke titel</i>

COMMISSIE BELEGGINGEN

De heer A.J.C. de Ruiter	<i>voorzitter</i>
De heer M. Hulsegge	<i>sleutelfunctiehouder risicobeheer</i>
Mevrouw K. Merkus	
De heer G.P.M.J. Roest	
De heer C. Vlaar ⁹	<i>deelnemer</i>

COMMISSIE COMMUNICATIE EN DIENSTVERLENING

De heer J.J.P. Schouten	<i>voorzitter</i>
De heer R.J.B.M. Follon	<i>vice-voorzitter</i>
De heer J.P.M. Brocken	
Mevrouw E. Bronswijk-Pais ¹⁰	<i>deelnemer</i>
De heer M. Hulsegge	<i>sleutelfunctiehouder risicobeheer</i>
De heer T.W. Troost	

⁴ Tot en met 31 december 2022

⁵ Mevrouw Bronswijk-Pais is benoemd tot voorzitter namens de werknemers per 1 januari 2023. Vooruitlopend daarop is zij sinds 1 mei 2022 deelnemer aan de vergaderingen van het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de commissie Pensioenen en de commissie Communicatie en Dienstverlening.

⁶ De bestuursleden namens de pensioengerechtigden worden voorgedragen door de pensioengerechtigdengedelegeerde van het verantwoordingsorgaan

⁷ Tot 1 september 2022.

⁸ Per 1 september 2022.

⁹ Per 1 september 2022.

¹⁰ Per 1 mei 2022

COMMISSIE FINANCIËN EN RISICO'S

De heer M. Hulsegge	<i>voorzitter</i>
De heer G.J.J. de Booi	
De heer P.M.M. Gubbels	<i>sleutelfunctiehouder interne audit</i>
De heer J.J.P. Schouten	<i>deelnemer namens commissie Interne Audit</i>

COMMISSIE INFORMATIEMANAGEMENT

De heer M. Hulsegge	<i>voorzitter</i>
De heer G.J.J. de Booi	
De heer P.M.M. Gubbels	<i>externe deskundige</i>
De heer J.J.P. Schouten	<i>deelnemer</i>

COMMISSIE INTERNE AUDIT

De heer P.M.M. Gubbels	<i>voorzitter / externe deskundige</i>
De heer M. Hulsegge	<i>sleutelfunctiehouder risicobeheer</i>
De heer J.J.P. Schouten	<i>vice-voorzitter</i>
De heer G.J.J. de Booi	<i>deelnemer namens commissie Financiën en Risico's</i>

COMMISSIE PENSIOENEN

De heer A.A. Jaarsma	<i>voorzitter</i>
De heer P.D. Amels ¹¹	
De heer J.P.M. Brocken	
Mevrouw E. Bronswijk-Pais ¹²	<i>deelnemer</i>
De heer R.J.B.M. Follon	
De heer M. Hulsegge	<i>sleutelfunctiehouder risicobeheer</i>
Mevrouw J. van Stigt	
De heer T.W. Troost	
Mevrouw M.B. van Veldhuizen ¹³	

SLEUTELFUNCTIEHOUDERS

De heer P.M.M. Gubbels	<i>sleutelfunctiehouder interne audit</i>
De heer M. Hulsegge	<i>sleutelfunctiehouder risicobeheer</i>
De heer M. van Heemskerk AAG	<i>sleutelfunctiehouder actuaariaat</i>

¹¹ Tot 1 september 2022.

¹² Per 1 mei 2022

¹³ Per 1 september 2022.

VERANTWOORDINGSORGAAN TOT 1 MEI 2022¹⁴

LEDEN VAN WERKNEMERSZIJDE

De heer M. de Koomen (47 jaar)	De Unie, vakbond voor industrie en dienstverlening – <i>voorzitter</i>
De heer V. Amiabel (36 jaar)	CNV
Mevrouw I. Bussem (51 jaar)	<i>op persoonlijke titel</i>
De heer R. Kleine (62 jaar)	FNV
De heer A. van Maurik (68 jaar)	CNV
De heer L. Rolf (61 jaar)	<i>op persoonlijke titel</i>
De heer G.H. Verberne (66 jaar)	FNV
De heer J. Wolthuis (68 jaar)	FNV

LEDEN VAN WERKGEVERSZIJDE

De heer M. van den Bos (62 jaar)	Federatie Werkgeversorganisaties Techniek
De heer R. Carton (59 jaar)	Federatie Werkgeversorganisaties Techniek
De heer J.A. Vaas (67 jaar)	Federatie Werkgeversorganisaties Techniek

LEDEN NAMENS DE PENSOENGERECHTIGDEN

De heer J.C.P. Marcelis (81 jaar)	VG-PMT – <i>vice-voorzitter</i>
De heer R. Bernsen (71 jaar)	VG-PMT
De heer R.K. Nieuwenhuis (70 jaar)	<i>op persoonlijke titel</i>
De heer R.E.A. Surig (76 jaar)	KBO-PCOB
De heer D.N.P.R. Tak Labrijn (73 jaar)	VG-PMT

VERANTWOORDINGSORGAAN PER 1 MEI 2022¹⁴

Leden van werknemerszijde

De heer M. de Koomen (47 jaar)	CNV – <i>voorzitter</i>
De heer E. Helwerda (52 jaar)	Actief Deelnemers Belang Metaal & Techniek
De heer R. Kleine (62 jaar)	FNV
Mevrouw C. Koekkoek (32 jaar)	<i>op persoonlijke titel</i>
De heer L. Rolf (61 jaar)	Actief Deelnemers Belang Metaal & Techniek
Mevrouw S. Sanders (49 jaar)	<i>op persoonlijke titel</i>
De heer J. Tourrich (40 jaar)	Actief Deelnemers Belang Metaal & Techniek
De heer G.H. Verberne (66 jaar)	FNV

LEDEN VAN WERKGEVERSZIJDE

De heer M. van den Bos (62 jaar)	Federatie Werkgeversorganisaties Techniek
De heer R. Carton (59 jaar)	Federatie Werkgeversorganisaties Techniek
De heer J.A. Vaas (67 jaar)	Federatie Werkgeversorganisaties Techniek

LEDEN NAMENS DE PENSOENGERECHTIGDEN

De heer R. Bernsen (71 jaar)	VG-PMT – <i>vice-voorzitter</i>
De heer P. Borgman (66 jaar)	FNV
De heer J.C.P. Marcelis (81 jaar)	VG-PMT
De heer R.K. Nieuwenhuis (70 jaar)	<i>op persoonlijke titel</i>
Mevrouw A. Wieman - Hesterman (68 jaar)	<i>op persoonlijke titel</i>

¹⁴ De leeftijden zijn weergegeven per peildatum 31 december 2022

RAAD VAN TOEZICHT

De heer E.J.G.V. Boers *voorzitter*
Mevrouw A.C. Joosten-Hendriks
De heer M.J.M. van den Berg

DIRECTIE

Mevrouw I.T. van den Doel

UITVOERINGSORGANISATIE

MN

ACCOUNTANT

De heer drs. M. van Luijk RA, Deloitte Accountants B.V.

CERTIFICEREND ACTUARIS

De heer M. Heemskerk AAG, Mercer (Nederland) B.V.

WERKGEVERSVERTEGENWOORDIGERS IN HET BESTUUR

De heer G.J.J. de Booi

1958 | *in bestuur sinds* 2021 | *overige relevante functies* Financieel directeur BOVAG – Bestuurslid BOVAG vereniging – Bestuurder stichting Scooter Recycling Nederland¹⁵ – Secretaris stichting Auto Recycling Holding¹⁶ – Bestuurder stichting Administratiekantoor Bovemij – Bestuurder stichting Nationale Autopas III – Bestuurder stichting 100% onderhouden

De heer R.J.B.M. Follon

1967 | *in bestuur sinds* 2018 | *overige relevante functies* Algemeen secretaris Federatie Werkgeversorganisaties Techniek (FWT) – (vice-)voorzitter Vakraad Metaal & Techniek – Bestuurslid stichting administratiekantoor Schadeverzekering Metaal en Technische bedrijfstakken – Bestuurslid stichting sociaal fonds Metaal en Techniek – Bestuurslid stichting kinderopvang Metaal en Technische bedrijfstakken – (vice-)voorzitter stichting vervoegd uittreden Metaal en Techniek – Bestuurslid werkgelegenheidsfonds Metaal en Technische bedrijfstakken – (Vice-)voorzitter Stichting Administratiekantoor MN (StAK) – (Vice-)voorzitter stichting Private Aanvulling ww en WGA Metaal en Techniek – Eigenaar mr. R.J.B.M. Follon Consultancy B.V.

De heer A.A. Jaarsma

1957 | *in bestuur sinds* 2018 | *overige relevante functies* Lid raad van commissarissen Mevas B.V. – Voorzitter raad van commissarissen KMU Verzekeringen

Mevrouw K. Merkus

1971 | *in bestuur sinds* 2022 | *overige relevante functies* Chief Investment Officer (CIO) Rabobank Pensioenfondsen – lid raad van toezicht Stichting Shell Pensioenfondsen¹⁷

De heer A.J.C. de Ruiter

1965 | *in bestuur sinds* 2021 | *overige relevante functies* CIO stichting Pensioenfondsen TNO – Bestuurslid stichting Pensioenfondsen Achmea – Gastdocent Nyenrode Business University – Universitair hoofddocent VU Amsterdam

De heer T.W. Troost

1965 | *in bestuur sinds* 2018 | *overige relevante functies* Lid Stichtingsraad Netspar – Eigenaar Cater B.V. – Eigenaar Troost Consultancy

¹⁵ Per 20 juni 2022

¹⁶ Per 4 oktober 2022

¹⁷ Van 1 oktober tot 31 december 2022

WERKNEMERS- EN PENSIOEN- GERECHTIGDENVERTEGENWOORDIGERS IN HET BESTUUR

NAMENS DE WERKNEMERS

De heer J.P.M. Brocken

1958 | *in bestuur sinds* 2006 | *overige relevante functies* Bestuurder FNV – Bestuurslid Bedrijfsraad Motorvoertuigen – Bestuurslid Stichting Administratiekantoor MN (StAK)

Mevrouw E. Bronswijk-Pais¹⁸

1971 | *in bestuur sinds* 2022 | *overige relevante functies* Teamleider Pensioenteam FNV¹⁹ – Bestuurslid namens de pensioengerechtigden Pensioenfonds VLEP²⁰ – Lid financiële commissie Pensioenfonds VLEP²¹

De heer M. Hulsegge

1960 | *in bestuur sinds* 2012 | *overige relevante functies* Bestuurslid Pensioenfonds Vervoer²² – Bestuurslid en sleutelfunctiehouder risico Stichting Pensioenfonds voor de Nederlandse Groothandel²³ – Bestuurslid Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zuivel²⁴ – Toezichhoudend bestuurslid stichting Particuliere Aanvulling ww en WIA (SPAWW) – Bestuurslid Rural Outreach Program (ROP) – Eigenaar Hulsegge Consultancy

De heer G.P.M.J. Roest

1957 | *in bestuur sinds* 2018 | *overige relevante functies* Pensioenbestuurder FNV – Lid raad van bestuur Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO)²⁵ – Lid stuurgroep Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) convenant Pensioenfondsen²⁶

Mevrouw J. van Stigt

1963 | *in bestuur sinds* 2018 | *overige relevante functies* Vakbondsbestuurder FNV – Werknemersvoorzitter Vakraad Metaal & Techniek – (Vice-) voorzitter stichting Private Aanvulling ww en WGA Metaal en Techniek – Bestuurslid stichting administratiekantoor Schadeverzekering Metaal en Technische bedrijfstakken – Bestuurslid Stichting Administratiekantoor MN (StAK) – Executive IndustriAll EU – Executive IndustriAll Global – Bestuurslid raad van overleg in de Metalektro

NAMENS DE PENSIOENGERECHTIGDEN

De heer P.D. Amels²⁷

1951 | *in bestuur sinds* 2018 | *overige relevante functies* geen

De heer J.J.P. Schouten

1948 | *in bestuur sinds* 2014 | *overige relevante functies* geen

Mevrouw M.B. van Veldhuizen²⁸

1955 | *in bestuur sinds* 2022 | *overige relevante functies* geen

¹⁸ Mevrouw Bronswijk-Pais is benoemd tot voorzitter namens de werknemers per 1 januari 2023. Vooruitlopend daarop is zij sinds 1 mei 2022 deelnemer aan de vergaderingen van het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de commissie Pensioenen en de commissie Communicatie en Dienstverlening.

¹⁹ Tot 1 september 2022

²⁰ Tot 1 september 2022

²¹ Tot 1 september 2022

²² Tot 5 maart 2022

²³ Per 1 april 2022

²⁴ Per 1 april 2022

²⁵ Beëindigd per mei 2022

²⁶ Tot juli 2022

²⁷ Tot 1 september 2022.

²⁸ Per 1 september 2022.

RAAD VAN TOEZICHT

De heer E.J.G.V. Boers

1966 | in raad van toezicht sinds 2020 | *overige relevante functies* Lid raad van commissarissen Triodos Bank²⁹ – Lid raad van commissarissen Univé – Bestuurder Coöperatie Medisch Specialisten Gelre (CMS Gelre) – Voorzitter bestuur Stichting Nationaal Energiebespaarfonds (NES) – Lid raad van toezicht Stichting Fonds Duurzaam Funderingsherstel (FDF) – onafhankelijk voorzitter Ahold Delhaize Pensioenfonds – Lid raad van toezicht PVF Particuliere Hypothekenfonds Syntrus Achmea Real Estate & Finance – Supervisory boardmember stichting FILE³⁰

Mevrouw A.C. Joosten - Hendriks

1975 | in raad van toezicht sinds 2017 | *overige relevante functies* Uitvoerend bestuurder en Chief Investment Officer Philips Pensioenfonds Nederland – Lid commissie Asset & Liability Management vBA Beleggingsprofessionals

De heer M.J.M. van den Berg

1961 | in raad van toezicht sinds 2021 | *overige relevante functies* Lid raad van toezicht Altrecht – Lid raad van commissarissen Espria – lid raad van toezicht Koninklijke Kentalis – voorzitter bestuur Instituut voor Doven

²⁹ Geëindigd per 20 mei 2022.

³⁰ Onbezoldigd, per augustus 2022

VERGOEDINGEN

De hoogte van de vergoeding is afhankelijk van de uit te voeren bestuursactiviteiten en bedroeg in 2021:

VERGOEDING		2022	2021
FUNCTIE	VTE*		
Bestuurslidmaatschap	0,4	€ 46.112,-	€ 45.687,-
Additioneel voor lidmaatschap van een bestuurscommissie		€ 11.527,-	€ 11.421,-
Additioneel voor voorzitterschap van een bestuurscommissie		€ 6.917,-	€ 6.853,-
Additioneel voor lidmaatschap dagelijks bestuur (tevens voorzitterschap bestuur)	0,6	€ 50.722,-	€ 50.254,-
Commissielidmaatschap, niet tevens bestuurslid		€ 23.055,-	€ 22.843,-
Voorzitter raad van toezicht	0,2	€ 35.189,-	€ 34.865,-
Lidmaatschap raad van toezicht	0,1	€ 29.323,-	€ 29.053,-

* *VTE = voltijd equivalent score: de wettelijke norm die het tijdsbeslag van een bestuurder en toezichthouder van een pensioenfonds uitdrukt, zoals vastgelegd in het Besluit uitvoering Pensioenwet.*

We hebben het totaal van de vergoedingen per individueel bestuurslid gemaximeerd op € 115.279,- per jaar. We keren de vergoeding uit aan de voordragende organisatie of aan het bestuurslid. Ons **beloningsbeleid** kent geen bonussen of winstuitkeringen.

UITGEKEERDE VERGOEDINGEN BESTUUR (X €1 EXCLUSIEF BTW)
2022
2021

LEDEN BESTUUR	PERIODE	FUNCTIE		
J.P.M. Brocken	1/1 – 31/12	VOORZITTER namens de werknemers en pensioengerechtigden Lid commissie Communicatie & Dienstverlening Lid commissie Pensioenen	€ 115.279,-	€ 114.217,-
T.W. Troost	1/1 – 31/12	VOORZITTER namens de werkgevers Lid commissie Pensioenen Lid commissie Communicatie & Dienstverlening	€ 115.279,-	€ 114.217,-
P.D. Amels	1/1 - 31/08	BESTUURSLID Lid commissie Pensioenen	€ 38.426,-	€ 57.108,-
G.J.J. de Booij	1/1 - 31/12	BESTUURSLID Lid commissie Financiën en Risico's	€ 57.639,-	€ 57.108,-
E. Bronswijk-Pais	1/4 – 31/12	DEELNEMER Bestuur en dagelijks bestuur Deelnemer commissie Communicatie & Dienstverlening Deelnemer commissie Pensioenen	€ 45.149,-	-
R.J.B.M. Follon	1/1 - 31/12	BESTUURSLID Vice-voorzitter commissie Communicatie & Dienstverlening Lid commissie Pensioenen	€ 69.166,-	€ 68.529,-
M. Hulsegge	1/1 - 31/12	BESTUURSLID Voorzitter commissie Financiën en Risico's Sleutelfunctiehouder risicobeheer	€ 99.132,-	€ 98.220,-
A.A. Jaarsma	1/1 - 31/12	BESTUURSLID Voorzitter commissie Pensioenen	€ 64.556,-	€ 63.961,-
K. Merkus	1/4 – 31/12	BESTUURSLID Lid commissie Beleggingen	€ 43.229,-	-
G.P.M.J. Roest	1/1 - 31/12	BESTUURSLID Lid commissie Beleggingen	€ 57.639,-	€ 57.108,-
A.J.C. de Ruiter ³¹	1/1 - 31/12	BESTUURSLID Voorzitter commissie Beleggingen	€ 64.556,-	³² € 60.915,-
J.J.P. Schouten	1/1 - 31/12	BESTUURSLID Voorzitter commissie Communicatie en Dienstverlening Vice-voorzitter commissie Interne Audit	€ 87.610,-	€ 86.803,-
J. van Stigt	1/1 - 31/12	BESTUURSLID Lid commissie Pensioenen	€ 57.639,-	€ 57.108,-
M.B. van Veldhuizen	1/9 – 31/12	BESTUURSLID Lid commissie Pensioenen	€ 19.213,-	-
TOTAAL			€ 934.512,-	€ 899.255,-

³¹ De heer De Ruiter is per 1 januari 2022 benoemd tot voorzitter van de commissie Beleggingen.

³² Inclusief correctie over 2020

LOONSTIJGING CONFORM SECTOR

De bestuursvergoedingen zijn per 1 januari 2022 verhoogd met de loonstijging zoals deze is afgesproken voor de cao's Metaal en Techniek. Als we onverhoopt moeten besluiten om de aanspraken en uitkeringen van de deelnemers in de pensioenregeling te verlagen, dan worden de vergoedingen van de bestuursleden en de aanspraken en uitkeringen van (oud-)medewerkers van PMT met eenzelfde percentage verlaagd.

VERGOEDINGEN FONDSORGANEN

In de bestuurscommissies participeren voornamelijk bestuursleden, aangevuld met enkele externe deskundigen. Het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht bestaan volledig uit niet-bestuursleden.

UITGEKEERDE VERGOEDINGEN EXTERNE LEDEN VAN FONDSORGANEN (X €1 EXCLUSIEF BTW)	2022	2021
Commissie Beleggingen	€ 11.457,-	€ 36.915,-
Commissie Pensioenen	-	-
Commissie Communicatie en Dienstverlening	-	-
Commissie Financiën en Risico's	€ 23.055,-	€ 22.843,-
Commissie Internal Audit	€ 18.444,-	€ 18.274,-
Commissie Informatiemanagement	-	-
TOTAAL VERGOEDING EXTERNE LEDEN FONDSORGANEN	€ 52.956,-	€ 78.032,-

UITGEKEERDE VERGOEDINGEN RAAD VAN TOEZICHT (X €1 EXCLUSIEF BTW)	2022	2021		
LEDEN RVT	VTE	FUNCTIE		
E.J.G.V. Boers	0,2	Voorzitter	€ 35.189,-	€ 34.865,-
A. Joosten-Hendriks	0,1	Lid	€ 29.323,-	€ 29.053,-
M.J.M. van den Berg ³³	0,1	Lid	€ 29.323,-	€ 16.948,-
TOTAAL	0,4		€ 93.835,-	€ 80.866,-

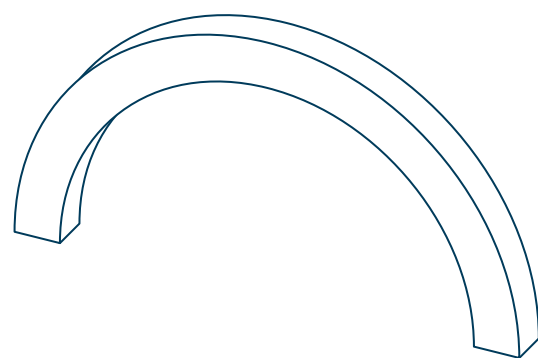
UITGEKEERDE VERGOEDINGEN VERANTWOORDINGS-ORGAAN (X €1 EXCLUSIEF BTW)	2022	2021
TOTAAL UITGEKEERDE VERGOEDINGEN	€ 142.114,-	€ 118.250,-

Voor leden van het verantwoordingsorgaan geldt een eigen vergoedingsregeling die aansluit bij de SER-vacatieregeling. Als het vo-lid deel uitmaakt van de werknemersgeleding en in dienst is bij een werkgever, kan ook worden gekozen voor een regeling waarbij een vergoeding wordt uitbetaald aan de betreffende werkgever. Over 2022 heeft PMT in totaal € 142.114,- betaald aan vo-leden of hun werkgever (exclusief reis- en onkostenvergoedingen).

³³ De heer Van den Berg is per 1 juli 2021 benoemd.

UITGEKEERDE VERGOEDING DIRECTIE BESTUURSBUREAU (X €1 EXCLUSIEF BTW)	2022	2021
I.T. VAN DEN DOEL		
Salaris	€ 230.964,-	€ 228.216,-
Pensioen-, sociale en overige lasten	€ 53.906,-	€ 61.046,-
TOTAAL	€ 284.870,-	€ 289.262,-

In lijn met de Nederlandse Corporate Governance Code geven wij ook de beloningsverhouding binnen de organisatie van PMT weer: de verhouding tussen de hoogst betaalde bestuurder (directeur PMT, totaal € 284.870) en het mediaan basissalaris op basis van 40 uur van alle medewerkers (totaal € 110.085) was 2,6 over 2022.

ENKELVOUDIGE
JAARREKENING
2022

8 ENKELVOUDIGE BALANS

(na resultaatbestemming)

ACTIVA (X €1 MILJOEN)		31-12-2022	31-12-2021
Materiële vaste activa	(1)	1	1
BELEGGINGEN VOOR RISICO PENSIOENFONDS			
• Vastgoedbeleggingen	(2)	6.844	8.316
• Aandelen	(3)	15.077	28.378
• Vastrentende waarden	(4)	43.432	55.118
• Derivaten	(5)	3.164	6.724
• Overige beleggingen	(6)	8.513	8.215
Totaal beleggingen	(7)	77.030	106.751
Deelnemingen	(8)	46	45
Vorderingen uit hoofde van beleggingen	(9)	11.373	630
Overige vorderingen en overlopende activa	(10)	87	68
OVERIGE ACTIVA			
Liquide middelen	(11)	2.262	2.804
TOTAAL ACTIVA		90.799	110.299
PASSIVA (X €1 MILJOEN)			
STICHTINGSKAPITAAL EN RESERVES (12)			
• Algemene reserve	(13)	4.718	6.397
Totaal stichtingskapitaal en reserves		4.718	6.397
TECHNISCHE VOORZIENINGEN [14]			
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		70.618	95.544
Verplichtingen uit hoofde van beleggingen	(15)	15.420	8.320
Overige schulden en overlopende passiva	(16)	43	38
TOTAAL PASSIVA		90.799	110.299

De hierboven vermelde nummers verwijzen naar het hoofdstuk Toelichting op de enkelvoudige balans.

9 ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

BATEN (X €1 MILJOEN)		2022	2021
Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	(17)	2.916	2.826
Beleggingsresultaat voor risico pensioenfonds	(18)	- 28.079	3.527
Resultaat op deelnemingen		- 3	5
Overige baten	(19)	8	17
TOTAAL BATEN		- 25.158	6.375

LASTEN (X €1 MILJOEN)		2022	2021
Pensioenuitkeringen	(20)	1.654	1.585
Uitvoeringskosten pensioenregeling	(21)	65	55
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	(22)		
* Pensioenopbouw		3.750	3.923
* Rentetoevoeging		- 477	- 552
* Onttrekking voor uitkeringen		- 1.658	- 1.585
* Wijziging marktrente		- 31.558	- 8.110
* Wijziging UFR-methode		124	1.026
* Schattingswijziging		750	- 13
* Toeslagen		4.048	-
* Wijziging uit hoofde van waardeoverdrachten		- 112	- 219
* Collectieve waardeoverdracht Pensioenfonds MN		363	-
* Overige mutaties		- 156	- 155
TOTAAL MUTATIE VOORZIENING PENSIOEN-VERPLICHTINGEN VOOR RISICO PENSIOENFONDS		- 24.926	- 5.685
Saldo overdrachten van rechten	(23)	- 278	233
Overige lasten	(24)	6	9
TOTAAL LASTEN		- 23.479	- 3.803
SALDO VAN BATEN EN LASTEN		- 1.679	10.178

BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN

Het saldo van baten en lasten is via de resultaatbestemming als volgt verdeeld naar de reserves:

Onttrekking aan Algemene reserve		- 1.679	-
Toevoeging aan Algemene reserve		-	10.178
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		- 1.679	10.178

De hierboven vermelde nummers verwijzen naar het hoofdstuk Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten.

10 ENKELVOUDIG KASSTROOM- OVERZICHT

KASSTROOM (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
KASSTROOM UIT PENSIOENACTIVITEITEN		
Premies	2.898	2.828
Uitgekeerde pensioenen	- 1.639	- 1.564
Afkopen	- 14	- 20
Uitgaven wegens overgedragen verplichtingen	278	- 233
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	- 67	- 40
Overige ontvangsten/uitgaven	13	10
TOTALE KASSTROOM UIT PENSIOENACTIVITEITEN	1.469	981
KASSTROOM UIT BELEGGINGSACTIVITEITEN		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	45.461	40.241
Ontvangen direct beleggingsresultaat	2.374	2.384
Aankopen van beleggingen	- 49.148	- 44.797
Betaalde kosten van vermogensbeheer	- 95	- 94
TOTALE KASSTROOM UIT BELEGGINGSACTIVITEITEN	- 1.408	- 2.266
KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN		
Storten agioreserve	- 10	-
TOTALE KASSTROOM UIT FINANCIERINGSSACTIVITEITEN	- 10	-
Netto kasstroom	51	- 1.285
Koers- en omrekeningsverschillen op liquide middelen	- 270	- 86
MUTATIE IN GELDMIDDELEN	- 219	- 1.371
De mutatie in geldmiddelen bestaat uit de volgende balansposten:		
Liquide middelen	2.262	2.804
Verplichtingen aan bancaire instellingen	- 708	- 1.031
Stand per einde boekjaar	1.554	1.773
Stand per einde vorig boekjaar	1.773	3.144
MUTATIE IN GELDMIDDELEN	- 219	- 1.371

11 ALGEMENE TOELICHTING EN GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMEEN

ACTIVITEIT

Stichting Pensioenfonds Metaal en Techniek (PMT), statutaire zetel te Den Haag en vestigingsadres is Prinses Beatrixlaan 15, 2595 AK te Den Haag, is een bedrijfstak-pensioenfonds voor werknemers in de sector Metaal en Techniek. Het fonds is ingeschreven in de Kamer van Koophandel onder nummer 41149569.

OVEREENSTEMMINGSVERKLARING

De jaarrekening is opgesteld op basis van in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving en de wettelijke bepalingen inzake de jaarrekening, zoals deze zijn vermeld in Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfondsen.

VERBONDEN PARTIJEN

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend. Ook statutaire directieleden of andere sleutelfunctionarissen in het management van het fonds en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn uitgegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Stichting Administratiekantoor MN en Mn Services N.V.

Per 31 december 2022 is 95% van het aandelenkapitaal van Mn Services N.V., gevestigd op Prinses Beatrixlaan 15, 2595 AK te Den Haag en ingeschreven in de Kamer van Koophandel onder nummer 27191631, in het bezit van PMT. Voorheen was PMT certificaathouder en was 95% van het aandelenkapitaal in bezit van Stichting Administratiekantoor MN. De certificering is beëindigd en Stichting Administratiekantoor MN is geliquideerd.

N.V. Schadeverzekering voor de Metaal en Technische Bedrijfstakingen

Alle aandelen zijn in beheer bij de Stichting Administratiekantoor Schadeverzekering voor de Metaal en Technische Bedrijfstakingen (StAK). PMT hield tot 31 december 2022 100% van de certificaten. Hiermee is een scheiding aangebracht tussen het juridische en economische eigendom van aandelen. Het juridische eigendom (het stemrecht op de algemene vergadering van N.V. Schadeverzekering voor de Metaal en Technische Bedrijfstakingen) zit bij StAK. Per 31 december 2022 zijn alle certificaten door PMT verkocht aan Stichting Vakraad Metaal en Techniek.

TRANSACTIES MET (VOORMALIGE) BESTUURDERS

Er zijn geen leningen verstrekt aan of vorderingen op (voormalige) bestuurders.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE JAARREKENING

ALGEMENE WAARDERING

De pensioenverplichtingen zijn gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde) en de beleggingen gewaardeerd op reële waarde, tenzij hierna anders is vermeld. Per categorie is aangegeven hoe deze waarde is bepaald. De overige balansposten zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, tenzij anders vermeld. Alle bedragen in de balans luiden in miljoenen euro's.

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen die in de balans zijn gehanteerd. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten zijn rechtstreeks verantwoord in het resultaat. De baten en lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben. Alle bedragen in de staat van baten en lasten luiden in miljoenen euro's.

STELSELWIJZIGINGEN

In 2022 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

SCHATTINGEN EN VERONDERSTELLINGEN

Bij toepassing van grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur van het pensioenfonds zich verschillende oordelen en maakt schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

SCHATTINGSWIJZIGING UFR-METHODE

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2022 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. De Nederlandsche Bank heeft toegelicht dat de rentetermijnstructuur vanaf 1 januari 2021 in 4 stappen wordt gewijzigd. Een wijziging die volgt uit het advies van de Commissie Parameters. Tezamen met het effect van de verwachte daling van het tienjaars voortschrijdende gemiddelde van de rente zal een verhogend effect op de technische voorzieningen ontstaan wat een drukkend effect op de dekkingsgraad heeft. Het effect van de nieuwe UFR-methode op de technische voorziening op 31 december 2022 bedraagt € 124 miljoen (2021 € 1.026 miljoen).

SCHATTINGSWIJZIGING AANPASSING AG-PROGNOSETAFEL

In 2022 is een nieuwe prognosetafel gepubliceerd door het Koninklijk Actuariel Genootschap (AG). Het bestuur heeft deze AG prognosetafel meegenomen in de berekening van de technische voorzieningen en rekening gehouden met fondsspecifieke ervaringssterfte, hetgeen geresulteerd heeft in de PMT2022 prognosetafel. Door de toepassing van de PMT2022 prognosetafel, stijgt de voorziening met € 750 miljoen. De aanpassing van de AG prognosetafel alleen zou leiden tot een stijging van € 552 miljoen, de nieuwe waarderingsfactoren leidt tot een stijging van € 198 miljoen.

SCHATTINGSWIJZIGING 2021

De schattingswijziging in 2021 had betrekking op de aanpassing gehuwdheidsfrequentie, hierdoor daalde de voorziening met € 13 miljoen.

OPNAME VAN ACTIEF, VERPLICHTING, BATE OF LAST

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een passief heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

VREEMDE VALUTA**Functionele valuta**

De jaarrekening is opgesteld in euro's: de functionele en presentatievaluta van PMT.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkelingen en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

DEKKINGSGRAAD**Actuele dekkingsgraad**

Deze dekkingsgraad geeft een indicatie voor de vermogenspositie van het fonds. Hierbij wordt het pensioenvermogen gedeeld door de technische voorzieningen.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is de dekkingsgraad waarop het fonds zijn beleidsbeslissingen baseert en wordt berekend als het gemiddelde van de dekkingsgraden van de laatste 12 maanden.

RENTETERMIJNSTRUCTUUR

De VPV is berekend aan de hand van de rentetermijnstructuur zoals die door DNB gepubliceerd wordt. Het eindniveau werd tot ultimo 2020 gebaseerd op het voortschrijdend gemiddelde van de gerealiseerde maandelijkse '20-jaars forward rentes' in de voorgaande 10 jaar. Op basis van het advies van de Commissie Parameters 2019 wordt het eindniveau vanaf 2020 gebaseerd op het voortschrijdend gemiddelde van de gerealiseerde maandelijkse '30-jaars forward rentes' in de voorgaande 10 jaar. Deze wijziging wordt in 4 stappen doorgevoerd, te beginnen in 2021. Per 1 januari 2022 is 50% van deze wijziging verwerkt in de rentetermijnstructuur. De verzwaring van de verplichtingen wordt echter, op aanwijzing van DNB, per 31 december 2022 verwerkt in de voorziening pensioenverplichtingen.

GRONDSLAGEN VOOR DE BALANS

MATERIËLE VASTE ACTIVA

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten verminderd met de lineaire afschrijvingen. De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname op basis van de geschatte economische levensduur, rekening houdend met de restwaarde.

Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. De vennootschap beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

BELEGGINGEN

De beleggingen zijn gerubriceerd naar de aard van de financiële instrumenten. In de toelichting is de aansluiting op de indeling volgens het strategisch beleggingsbeleid van het fonds weergegeven. Deze laatste indeling is gehanteerd in de kerncijfers en het bestuursverslag. Tenzij anders vermeld worden de beleggingen gewaardeerd tegen de reële waarde, waarbij de reële waarde de boekwaarde benadert.

VASTGOEDBELEGGINGEN

Onder de post vastgoedbeleggingen zijn opgenomen:

- Directe vastgoedbeleggingen, inclusief vastgoedbeleggingen in ontwikkeling;
- Indirecte vastgoedbeleggingen.

Directe vastgoedbeleggingen

Beleggingen in direct vastgoed worden gewaardeerd tegen actuele waarde. De actuele waarde is gebaseerd op door onafhankelijke deskundigen verrichte taxaties. Er wordt gebruik gemaakt van 5 verschillende gerenommeerde taxatiekantoren, waarbij de gehele vastgoedportefeuille om de 3 jaar gerouleerd wordt tussen de taxatiekantoren. De gehele vastgoedportefeuille wordt één keer per (medio)jaar met een desktop review getaxeerd, en eenmaal per (ultimo) jaar volledig getaxeerd (inclusief bezoek van alle objecten). In de tussenliggende kwartalen worden objecten met grote contractmutaties extern getaxeerd. Resultaten door wijziging in actuele waarde worden in de staat van baten en lasten verantwoord. Bij de waardering wordt gebruikgemaakt van zowel de huurkapitalisatie- als de Discounted Cash Flowmethode (DCF) en de vergelijkingsmethode. De taxaties worden hierbij uitgevoerd door vastgoed gecertificeerde taxateurs. Bij de taxaties is gewerkt volgens de richtlijnen van de Royal Institution of Chartered Surveyors (RICS), Investment Property Databank (MSCI), International Valuation Standard (IVS) en het Nederlands Register Vastgoed Taxateurs (NRVT). De taxateurs hebben bevestigd dat ze ten behoeve van de taxaties de gevraagde informatie ontvangen hebben en door het fonds is verklaard dat het fonds alle relevante informatie aan taxateurs heeft aangeleverd.

Beleggingen in direct vastgoed waarvoor een onvoorwaardelijke verkoopovereenkomst tot stand is gekomen doch die aan het eind van het verslagjaar nog niet geleverd zijn, zijn gewaardeerd tegen de overeengekomen verkoopprijs.

Indirecte vastgoedbeleggingen

De indirecte vastgoedbeleggingen betreffen participaties in beursgenoteerde vastgoedmaatschappijen of niet beursgenoteerde vastgoedbeleggingsinstellingen.

Participaties in beursgenoteerde indirecte vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Participaties in niet-beursgenoteerde indirecte vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers gecorrigeerd voor kasstromen in de periode tot balansdatum. Hierbij zijn de onderliggende vastgoedbeleggingen gewaardeerd op reële waarde die in de meeste gevallen is ontleend op basis van onafhankelijke taxatie, en in enkele gevallen aangevuld met schattingen van het management van het vastgoedfonds. Bij niet-beursgenoteerde indirecte vastgoedbeleggingen worden periodieke analyses van resultaten uitgevoerd, evenals analyse van de gecontroleerde jaarrekeningen van de indirecte vastgoedbeleggingen, en vergelijking met de waardenopgaven van de fondsmanagers. Niet in alle gevallen zijn gecontroleerde jaarrekeningen beschikbaar voor vaststelling van de jaarrekening.

AANDELEN

Onder de post aandelen zijn verantwoord:

- Beursgenoteerde aandelen;

Beursgenoteerde aandelen

Beursgenoteerde aandelen zijn gewaardeerd tegen de slotkoers op balansdatum. Aan deze beurswaarde worden de ultimo jaar betaalbaar gestelde maar nog niet ontvangen dividenden toegevoegd.

VASTRENTENDE WAARDEN

De post vastrentende waarden bestaat uit:

- Obligaties, leningen op schuldbekentenis en andere waardepapieren met een vaste rente;
- Participaties in beleggingsinstellingen die beleggen in vastrentende waarden;
- Hypothecaire leningen;
- Deposito's;
- Infrastructuur leningen

Obligaties, leningen en andere waardepapieren

Obligaties zijn gewaardeerd tegen de beurskoers op balansdatum inclusief de lopende interest ultimo jaar. Leningen op schuldbekentenis zijn gewaardeerd tegen reële waarde op basis van de contante waarde van toekomstige kasstromen.

Beleggingsinstellingen

Participaties in beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de beurskoers (biedkoers) op balansdatum. Voor niet aan een beurs genoteerde fondsen betreft het de actuele waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van dat fonds laatste afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de reële waarde.

Hypothecaire leningen

Hypothecaire leningen zijn gewaardeerd tegen reële waarde. Voor participaties in hypotheekfondsen is dit de berekende intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Deposito's

Deposito's zijn gewaardeerd tegen reële waarde op balansdatum. Deze is gelijk aan de netto contante waarde van de toekomstige kasstromen.

Infrastructuurleningen

Infrastructuur leningen worden gewaardeerd tegen reële waarde. Deze waardering komt tot stand door de externe vermogensbeheerder, en wordt minimaal eenmaal per jaar gecontroleerd door een externe accountant, en is gebaseerd op de volgende waarderingmethode voor onderliggende individuele investeringen:

- Netto contante waarde berekeningen (discounted cash flow).

DERIVATEN

Derivaten zijn financiële instrumenten die zijn afgeleid van meer traditionele producten als aandelen en obligaties. Het betreft valutatermijncontracten, interest rate swaps en futures,

Positieve posities uit hoofde van derivatencontracten ultimo verslagjaar zijn gepresenteerd onder derivaten. Negatieve posities uit hoofde van derivatencontracten ultimo verslagjaar zijn gepresenteerd onder verplichtingen uit hoofde van de beleggingen. Onder deze laatste post zijn ook creditposities uit hoofde van credit support annexen (CSA) verantwoord. Debetposities uit hoofde van credit support annexen (CSA) worden verantwoord onder vorderingen uit hoofde van beleggingen.

De nominale waarde van derivaten geeft het bedrag aan waarover het contract is afgesloten. De marktwaarde is de waarde als het contract ultimo jaar zou worden verkocht of teruggedraaid. De waarde wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen. Voor de rentederivaten betreft dit het intern theoretisch waarderingmodel, welke de contractgegevens van de swappositie en relevante yieldcurves gebruikt om de waarde van de swappositie te bepalen. Voor de valutaderivaten wordt de waarde op afloopdatum bepaald door de nominale waarde te vermenigvuldigen met de wisselkoers op de afloopdatum van het contract minus de contractueel vastgelegde koers. Voor de afloopdatum wordt de wisselkoers op afloopdatum geschat met behulp van de verwachte wisselkoersmutaties in de markt, welke tot uitdrukking komen als 'forward tics' (de verwachte mutaties in wisselkoersen op basis van de renteversillen tussen de betrokken valuta's). De verwachte kasstromen worden contant gemaakt tegen de relevante yieldcurve, waarbij de curve van de betrokken valuta gebruikt wordt. Futures worden gewaardeerd tegen de laatst verhandelde dagprijs op de beurs waarop de future is genoteerd, waarbij de prijzen van de onderliggende waarden zijn gewogen.

De CSA-contracten hebben betrekking op derivatencontracten. De openstaande vorderingen en verplichtingen van de derivatencontracten worden periodiek per tegenpartij gesaldeerd. Bij een saldo boven de contractueel vastgestelde grens wordt er onderpand gestort door c.q. ontvangen van de tegenpartij. De ultimo jaar bestaande rechten en verplichtingen worden per tegenpartij gesaldeerd, waarbij een positief saldo per tegenpartij op de debetzijde van de balans terechtkomt en een negatief saldo per tegenpartij op de creditzijde van de balans (onder verplichtingen uit hoofde van beleggingen).

OVERIGE BELEGGINGEN

De overige beleggingen, bestaande uit Private Equity en Infrastructuur, worden gewaardeerd tegen reële waarde.

De waardering vindt plaats tegen het pro-rata aandeel van de investering in het eigen vermogen van het beleggingsfonds. Deze waardering komt tot stand door de externe vermogensbeheerder en wordt minimaal eenmaal per jaar gecontroleerd door een externe accountant en is gebaseerd op de volgende waarderingsmethode voor onderliggende individuele investeringen:

- Vergelijking met de actuele waarde van een ander financieel instrument dat vergelijkbare kenmerken heeft;
- Netto contante waarde berekeningen (discounted cash flow);
- Waarderingsmodellen.
- Laatste beschikbare statement van de externe manager met daarbij opgeteld de stortingen en onttrekkingen tot aan boekjaar.

Waardeveranderingen worden rechtstreeks in de winst- en verliesrekening verwerkt, zonder vorming van een herwaarderingsreserve.

DEELNEMINGEN

Mn Services N.V.

De deelneming is gewaardeerd tegen de nettovermogenswaarde, omdat er sprake is van invloed van betekenis. De eerste waardering van de deelneming is gebaseerd op de reële waarde van de activa en passiva op het moment van acquisitie. De vervolgwaaardering is gebaseerd op het saldo van de activa en passiva zoals gewaardeerd in de balans van de deelneming, die is opgesteld in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 BW. Indien de waardering volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd.

N.V. Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen

De eerste en vervolg waarderingen van de deelneming zijn gebaseerd op de reële waarde van de activa en passiva op het moment van acquisitie.

Het fonds heeft verder geen deelnemingen waar invloed van betekenis kan worden verondersteld.

VORDERINGEN UIT HOOFDE VAN BELEGGINGEN

De post vorderingen uit hoofde van beleggingen betreft de waarde van het verstrekte onderpand inzake credit support annexen, onderhanden beleggingstransacties en de te vorderen dividendbelasting.

OVERIGE VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA

De overige vorderingen en overlopende activa omvatten onder meer de te vorderen premiebijdragen op werkgevers met een looptijd korter dan 1 jaar. De te vorderen premies zijn bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde en bij vervolgwaaarderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, onder aftrek van een voorziening voor mogelijk oninbaarheid.

De overige vorderingen zijn bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde en bij de vervolgwaaardering gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorziening wegens oninbaarheid is in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

LIQUIDE MIDDELEN

De liquide middelen betreffen positieve rekening-courantposities bij bancaire instellingen, sight deposits en beleggingen in geldmarktfondsen die zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

STICHTINGSKAPITAAL EN RESERVES

Stichtingskapitaal en reserves zijn bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen – inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige voorzieningen – volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

Algemene reserve

De algemene reserve is de 'buffer' voor het dekken van algemene risico's, bijvoorbeeld het risico van een toenemende levensverwachting van de deelnemers. Ook is de algemene reserve een 'buffer' voor opvang van jaarlijkse schommelingen in de baten en lasten, vooral voor de beleggingsresultaten.

TECHNISCHE VOORZIENINGEN

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

De technische voorzieningen bestaan in zijn geheel uit de voorziening pensioenverplichtingen. De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De omvang van de voorziening pensioenverplichtingen is gebaseerd op de contante waarde van de verwachte toekomstige uitkeringen. Deze zijn gebaseerd op de ultimo verslagjaar opgebouwde pensioenen van de actieven, ex-deelnemers en gepensioneerden, alsmede de toekomstige totaal bereikbare pensioenen van arbeidsongeschikte deelnemers met een premievrije voortzetting van de pensioenopbouw. Er is geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Toeslagen

De per 1 januari van het volgende jaar toegezegde toeslagen op de aanspraken zijn opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen.

Rekenrente

De VPV is berekend aan de hand van de rentetermijnstructuur zoals die door DNB gepubliceerd wordt. Het eindniveau werd tot ultimo 2021 gebaseerd op het voortschrijdend gemiddelde van de gerealiseerde maandelijkse '20-jaars forward rentes' in de voorgaande 10 jaar. Op basis van het advies van de Commissie Parameters 2019 wordt het eindniveau gebaseerd op het voortschrijdend gemiddelde van de gerealiseerde maandelijkse '30-jaars forward rentes' in de voorgaande 10 jaar. Deze wijziging wordt in 4 stappen doorgevoerd. Per 1 januari 2022 is 50% van deze wijziging verwerkt in de rentetermijnstructuur. De verzwaaring van de verplichtingen wordt echter, op aanwijzing van DNB, per 31 december 2022 verwerkt in de voorziening pensioenverplichtingen.

Overlevingskansen

De overlevingskansen ultimo 2022 zijn ontleend aan de PMT prognosetafel, PMT2022. Dit is een fondsspecifieke afleiding van de AG Prognosetafel 2022 van het Koninklijk Actuarieel Genootschap. De fondsspecifieke afleiding is gebaseerd op de fondsspecifieke ervaringssterfte. De vergelijkende cijfers van 2021 zijn ontleend aan de PMT prognosetafel, PMT2020. Dit is een fondsspecifieke afleiding van de AG Prognosetafel 2020 van het Koninklijk Actuarieel Genootschap.

Veronderstellingen partnerpensioenen

Bij de berekening van de voorziening voor het partnerpensioen wordt verondersteld dat een (gewezen) deelnemer bij overlijden vóór pensioeningang een partner heeft volgens de partnerfrequenties Circuit 67. Voor gepensioneerden wordt alleen een voorziening voor het partnerpensioen berekend, als en zolang zij een partner hebben. Voor de voorziening van het partnerpensioen wordt verondersteld dat de man 3 jaar ouder is dan de vrouw.

Arbeidsongeschiktheid

Voor de arbeidsongeschikte deelnemers in het eerste of tweede ziektejaar wordt een voorziening gevormd voor het premievrijstellingsrisico. Deze voorziening is gelijk aan de premie voor financiering van premievrijstelling uit het voorgaande boekjaar en het huidige boekjaar. Aangezien de wachttijd in de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA) 2 jaar is, worden er 2 jaarpremies voorzien.

Voor arbeidsongeschikte deelnemers voor wie de pensioenopbouw premievrij wordt voortgezet, wordt voorzichtigheidshalve verondersteld dat zij niet zullen revalideren.

Dekking excassokosten

Ter dekking van excassokosten van ingegane pensioenen is in de voorziening pensioenverplichtingen een opslag van 1,70% opgenomen. Voorgaand boekjaar was opslag ook 1,70%.

Risico's en herverzekering

PMT draagt alle risico's voor de basisregeling (ouderdoms-, partner- en wezenpensioenen), de vrijwillige aanvullende regeling en voor het ANW Pensioen.

Kenmerken pensioenregeling

De pensioenregeling kan worden gekarakteriseerd als een voorwaardelijk geïndexeerde opbouwregeling.

De pensioenregeling voorziet in ouderdomspensioen ten behoeve van deelnemers en gewezen deelnemers en nabestaandenpensioen (weduwen, weduwnaars en wezen), waarbij ook geregistreerde en aangemelde partners worden meegenomen.

De pensioengrondslag wordt bepaald door het loon te verminderen met een franchise. Er is sprake van een maximum loon. De franchise en het maximum loon worden jaarlijks, per 1 januari, aangepast overeenkomstig de ontwikkelingen van de algemene prijs- en loonontwikkeling.

Jaarlijks wordt door het bestuur, op basis van door het fonds vastgesteld beleid, besloten of en zo ja, hoeveel toeslag er wordt verleend. De toeslagverlening is voorwaardelijk en is maximaal de prijsindex.

VERPLICHTINGEN UIT HOOFDE VAN BELEGGINGEN

De post verplichtingen uit hoofde van beleggingen betreft de waarde van het ontvangen onderpand inzake credit support annexen, onderhanden beleggingstransacties, schulden bancaire instellingen en verplichtingen uit hoofde van derivaten.

OVERIGE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA

De overige schulden en overlopende passiva omvatten de posten verschuldigd aan externe partijen en zijn bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde en bij vervolgwaaarderings gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De overige schulden en overlopende passiva hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

GRONDSLAGEN VOOR DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

ALGEMEEN

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

PREMIEBIJDRAGEN (VAN WERKGEVERS EN WERKNEMERS)

Als premiebijdragen is het totaal van de in het verslagjaar gefactureerde premies vermeld. Daarbij is rekening gehouden met de per balansdatum nog te factureren premies.

BELEGGINGSRESULTAAT VOOR RISICO FONDS

Onder het beleggingsresultaat zijn de directe en de indirecte beleggingsresultaten opgenomen, onder aftrek van de kosten van vermogensbeheer.

Direct beleggingsresultaat

Als direct beleggingsresultaat zijn verantwoord:

- de aan het verslagjaar toe te rekenen interest, (netto)huren en dergelijke;
- de in het verslagjaar gedeclareerde dividenden, inclusief stockdividend.

Indirect beleggingsresultaat

Als indirect beleggingsresultaat zijn alle gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten verantwoord. De indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Kosten vermogensbeheer

De kosten van vermogensbeheer worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Transactiekosten

Transactiekosten bij de verkoop van beleggingen worden verwerkt als onderdeel van de gerealiseerde waardeveranderingen

PENSIOENUITKERINGEN

De pensioenuitkeringen betreffen de opeisbare uitkeringen inzake het ouderdomspensioen, vervroegd ouderdomspensioen, partnerpensioen, wezenpensioen, ANW Pensioen en de afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslag.

UITVOERINGSKOSTEN PENSIOENREGELING

Voor pensioenuitvoeringskosten die hun oorsprong in het verleden hebben, maar waarvan de uitgaven pas in de toekomst zullen plaatsvinden, is een reservering getroffen.

Personeelsbeloningen

Personeelsbeloningen vormen geen aparte regel in de winst- en verliesrekening. Deze kosten zijn opgenomen in de uitvoeringskosten pensioenregeling. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de betreffende toelichting.

Pensioenen

De over het verslagjaar verschuldigde premie is als last verantwoord.

MUTATIE VOORZIENING PENSIOENVERPLICHTINGEN VOOR RISICO PENSIOENFONDS

De mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is opgesplitst in een aantal onderdelen. Deze onderdelen worden hieronder toegelicht.

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale aanspraken ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen en/of toeslagverlening.

Rentetoevoeging aan VPV

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met -0,486% (2021: -0,533%). Dit is de 1-jaars-rente per 31 december 2021, en wordt berekend over de gehele pensioenverplichting.

Onttrekking voor uitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in voorziening pensioenverplichtingen. De onder "onttrekking voor uitkeringen" opgenomen afname de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder 'wijziging marktrente'. Ultimo 2022 bedroeg de uit de toen gehanteerde rentetermijnstructuur af te leiden fondsspecifieke gemiddelde interne rekenrente 2,491%. Per einde 2021 was deze gemiddelde interne rekenrente op basis van de per die datum geldende rentetermijnstructuur 0,595%.

Wijziging UFR-methode

Per 31 december wordt het effect van de aanpassing van de UFR-methode verwerkt in de voorziening pensioenverplichtingen. De wijziging wordt in 4 stappen gewijzigd. De eerste stap van 25% werd in 2021 doorgevoerd. Eind 2022 wordt de volgende stap van 25% doorgevoerd. Het effect van deze verandering wordt verantwoord onder 'wijziging UFR-methode'.

Schattingswijziging

De wijziging grondslagen hebben betrekking op incidentele wijzigingen in actuariële grondslagen en/of methoden.

Toeslagen

De toeslagen toont het effect van de indexatie van 1,29% per 1 oktober 2022 en 4,2% per 1 januari 2023 op de technische voorziening.

Wijziging uit hoofde van waardeoverdrachten

Als wijziging uit hoofde van waardeoverdrachten is opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Overige mutaties

De resterende mutaties van de voorziening zijn opgenomen onder overige mutaties.

SALDO OVERDRACHTEN VAN RECHTEN

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen danwel overgedragen pensioenverplichtingen. De bij overdrachten van pensioenen bepaalde overdrachtswaarden van de individuele waardeoverdrachten zijn gebaseerd op de wettelijke berekeningsgrondslagen. Voor collectieve waardeoverdrachten zijn de overdrachtswaarden gebaseerd op grondslagen van PMT.

De waardeoverdrachten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarin de bijbehorende pensioenaanspraken zijn verwerkt.

OVERIGE BATEN EN LASTEN

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

GRONDSLAGEN VOOR HET KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode, waarbij onderscheid is gemaakt tussen kasstromen uit pensioen-, beleggings- en financieringsactiviteiten.

De geldmiddelen bestaan uit de mutatie van de posten Liquide middelen en Schulden bij bancaire instellingen (als onderdeel van Verplichtingen uit hoofde van beleggingen). De mutaties in het kasstroomoverzicht zijn indirect afgeleid uit de staat van baten en lasten en de balansmutaties.

12 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

(1) MATERIËLE VASTE ACTIVA

De materiële vaste activa ad € 1 miljoen (2021: € 1 miljoen) betreffen vooral de geactiveerde verbouwingskosten en de inventaris van het kantoor van het fonds. De geactiveerde verbouwingskosten worden in 10 jaar afgeschreven. De inventaris wordt afgeschreven in 3 tot 5 jaar.

(2) VASTGOEDBELEGGINGEN

Onder vastgoedbeleggingen zijn per 31 december inbegrepen:

VASTGOEDBELEGGINGEN (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Directe vastgoedbeleggingen	2.547	2.531
Indirecte vastgoedbeleggingen	4.297	5.785
WAARDE 31 DECEMBER	6.844	8.316

DIRECTE VASTGOEDBELEGGINGEN

Het verloop van de directe beleggingen in vastgoed is als volgt:

DIRECTE VASTGOEDBELEGGINGEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
WAARDE 1 JANUARI	2.531	2.217
Aankopen	120	125
Verkopen	- 44	- 22
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	- 60	211
WAARDE 31 DECEMBER	2.547	2.531

Ultimo 2022 is de waarde van de vastgoedbeleggingen in ontwikkeling € 251 miljoen (2021: € 156 miljoen) en zijn verantwoord als onderdeel van de directe vastgoedbeleggingen. De fase van ontwikkeling van vastgoedbeleggingen is afgerond wanneer het object volledig is opgeleverd.

INDIRECTE VASTGOEDBELEGGINGEN

Het verloop van de indirecte beleggingen in vastgoed is als volgt:

INDIRECTE VASTGOEDBELEGGINGEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
WAARDE 1 JANUARI	5.785	4.890
Aankopen	1.121	1.198
Verkopen	- 1.552	- 1.388
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	- 1.054	1.088
Overige mutaties	- 3	- 3
WAARDE 31 DECEMBER	4.297	5.785

De waarde van indirecte vastgoedbeleggingen is inclusief de ultimo 2022 nog te ontvangen dividenden ad € 6,2 miljoen (2021: € 8,8 miljoen te ontvangen). Deze mutatie is gepresenteerd onder de overige mutaties.

(3) AANDELEN

De post aandelen bestaat uit:

AANDELEN (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Beursgenoteerde aandelen	15.077	28.378
WAARDE 31 DECEMBER	15.077	28.378

Ultimo 2022 waren aandelen uitgeleend met een beurswaarde van € 17 miljoen (2021: € 80 miljoen). Voor het risico van niet-teruglevering worden adequate zekerheden gevraagd en gekregen. Deze zekerheden (€ 19 miljoen aan staatsobligaties) worden niet in de balans opgenomen. Het onderpand heeft minimaal rating Aa3 volgens Moody's of AA volgens S&P. De waarde van aandelen is inclusief de ultimo 2022 nog te ontvangen dividenden ad € 15,2 miljoen (2021: € 21,6 miljoen). PMT sluit beleggingen in premiebijdragende ondernemingen niet principieel uit. Dergelijke beleggingen kunnen zich voordoen bij de uitvoering van een beleggingsmandaat en dienen derhalve te voldoen aan alle beleggingsrichtlijnen van PMT (zoals spreiding). Beleggingen in premiebijdragende ondernemingen zijn zeer beperkt van omvang ten opzichte van de totale beleggingsportefeuille. Het betreft met name enkele Nederlandse dochterondernemingen van internationale bedrijven waarin het fonds belegd (2022: 0,09%).

BEURSGENOTEERDE AANDELEN

Het verloop van de post beursgenoteerde aandelen is als volgt:

BEURSGENOTEERDE AANDELEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
WAARDE 1 JANUARI	28.378	22.344
Aankopen	3.183	4.673
Verkopen	- 13.341	- 4.204
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	- 3.136	5.566
Overige mutaties	- 7	- 1
WAARDE 31 DECEMBER	15.077	28.378

(4) VASTRENTENDE WAARDEN

De post vastrentende waarden bestaat uit:

VASTRENTENDE WAARDEN (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Obligaties, leningen op schuldbekentenis en andere waardepapieren	37.110	49.549
Beleggingsinstellingen vastrentende waarden	64	89
Hypotheke	3.216	4.008
Deposito's	1.980	730
Infrastructuur leningen	1.062	742
WAARDE 31 DECEMBER	43.432	55.118

De waarde van de vastrentende waarden is inclusief de lopende interest, ad € 375 miljoen (2021: € 391 miljoen). De mutatie (€ 16 miljoen) is gepresenteerd onder de overige mutaties. Ultimo 2022 waren obligaties uitgeleend met een beurswaarde van € 2.639 miljoen (2021: € 2.180 miljoen). Voor het risico van niet-teruglevering worden adequate zekerheden gevraagd en gekregen. Deze zekerheden (€ 2.721 miljoen aan staatsobligaties) worden niet in de balans opgenomen. Het onderpand heeft minimaal rating Aa3 volgens Moody's of AA volgens S&P.

OBLIGATIES, LENINGEN OP SCHULDBEKENTENIS EN ANDERE WAARDEPAPIEREN

Het verloop van de post obligaties, leningen op schuldbekentenis en andere waardepapieren is als volgt:

OBLIGATIES, LENINGEN OP SCHULDBEKENTENIS EN ANDERE WAARDEPAPIEREN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
WAARDE 1 JANUARI	49.549	52.828
Aankopen	29.095	31.113
Verkopen en ontvangen aflossingen	- 32.405	- 32.922
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	- 9.113	- 1.462
Overige mutaties	- 16	- 8
WAARDE 31 DECEMBER	37.110	49.549

BELEGGINGSINSTELLINGEN VASTRENTENDE WAARDEN

Het verloop van de post beleggingsinstellingen vastrentende waarden is als volgt:

BELEGGINGSINSTELLINGEN VASTRENTENDE WAARDEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
WAARDE 1 JANUARI	89	92
Aankopen	-	11
Verkopen en ontvangen aflossingen	- 26	- 18
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	1	4
WAARDE 31 DECEMBER	64	89

HYPOTHECAIRE LENINGEN

Het verloop van de post hypothecaire leningen is als volgt:

HYPOTHECAIRE LENINGEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
WAARDE 1 JANUARI	4.008	4.017
Aankopen	5	-
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	- 797	- 9
WAARDE 31 DECEMBER	3.216	4.008

Deposito's

De deposito's die ultimo verslagjaar zijn uitgezet hebben allemaal een looptijd van korter dan één jaar en kennen een hoge omloopsnelheid. Om die reden wordt het verloop van de deposito's niet nader gespecificeerd.

Infrastructuur leningen

Het verloop van de post infrastructuur leningen is als volgt:

INFRASTRUCTUUR LENINGEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
WAARDE 1 JANUARI	742	-
Aankopen	465	749
Verkopen en ontvangen aflossingen	-	- 1
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	- 145	- 6
WAARDE 31 DECEMBER	1.062	742

De post Infrastructuur leningen betreft beleggingen in infrastructuur leningen fondsen.

(5) DERIVATEN

De posities die via derivaten zijn verkregen, zijn in de balans gesplitst weergegeven.

De positieve posities uit hoofde van derivatencontracten zijn opgenomen onder de post derivaten (als onderdeel van de beleggingen). De negatieve posities zijn opgenomen onder de post verplichtingen uit hoofde van beleggingen (15).

Per 31 december betreft het de volgende posities:

DERIVATEN (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Derivaten (5, Vorderingen)	3.164	6.724
Verplichtingen inzake derivaten (15)	- 13.084	- 2.917
SALDO POSITIE IN DERIVATEN	- 9.920	3.807

Het verloop van de derivaten is als volgt:

MUTATIES IN DERIVATEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
WAARDE 1 JANUARI	3.807	10.113
Verkopen	2.375	397
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	- 15.996	- 6.740
Overige mutaties	- 106	37
WAARDE 31 DECEMBER	- 9.920	3.807

PMT maakt voor de uitvoering van het beleggingsbeleid gebruik van financiële derivaten. PMT gebruikt derivaten in beginsel defensief om risico's af te dekken, maar kan afgeleide instrumenten ook inzetten voor de asset allocatie en het snel en flexibel (tijdelijk) inspelen op veranderende marktomstandigheden. Voor wat betreft de risicoafdekking zet PMT derivaten specifiek in voor afdekking van het renterisico (rente swaps) en afdekking van het valutarisico (valutatermijncontracten). De omvang waarin PMT deze instrumenten heeft ingezet blijkt uit de navolgende tabel:

POSITIES IN DERIVATEN (X €1 MILJOEN)	ULTIMO	2022	2021	
BELEGGINGSCATEGORIE EN SOORT INSTRUMENT (ACTIVA EN PASSIVA GESALDEERD) ¹⁾	NOMINALE WAARDE ²	REËLE WAARDE ³	NOMINALE WAARDE ²	REËLE WAARDE ³
VASTRENTENDE WAARDEN				
Interest rate swaps	73.481	- 10.192	64.225	4.354
Future bonds	537	-	348	- 1
OVERIGE BELEGGINGEN				
Futures equity	30	-	62	-
VALUTA				
Valutaderivaten	17.668	272	27.651	- 546
TOTAAL DERIVATEN (PER SALDO)		- 9.920		3.807

1) Het betreft saldo posities van activa en passiva. De exposure is in totaal verantwoord onder de post derivaten respectievelijk de post verplichtingen uit hoofde van beleggingen.

2) De nominale waarde geeft het absolute bedrag aan waarover het contract is afgesloten.

3) De reële waarde is de waarde als het contract ultimo jaar zou worden verkocht of teruggedraaid.

(6) OVERIGE BELEGGINGEN

Onder de overige beleggingen zijn per 31 december begrepen:

OVERIGE BELEGGINGEN (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Private equity en infrastructuur	8.513	8.215
WAARDE 31 DECEMBER	8.513	8.215

PRIVATE EQUITY EN INFRASTRUCTUUR

Het verloop van de post private equity en infrastructuur is als volgt:

PRIVATE EQUITY EN INFRASTRUCTUUR (X €1 MILJOEN)	2022	2021
WAARDE 1 JANUARI	8.215	6.267
Investerings	1.127	1.441
Verkopen	- 1.167	- 2.139
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	338	2.646
WAARDE 31 DECEMBER	8.513	8.215

(7) TOTAAL BELEGGINGEN

De totale beleggingen bestaan uit:

TOTAAL BELEGGINGEN (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Beleggingen voor risico pensioenfonds	77.030	106.751
TOTAAL	77.030	106.751

RELATIE JAARREKENING EN BELEGGINGSBELEID

De beleggingscategorieën in de jaarrekening wijken af van de categorieën die PMT hanteert in zijn beleggingsbeleid. De jaarrekening presenteert de beleggingen gepresenteerd naar de aard van de financiële instrumenten. Het bestuursverslag en de kerncijfers geven de beleggingscategorieën weer volgens de manier waarop PMT het (strategisch) beleggingsbeleid vormgeeft. Het belangrijkste verschil betreft vooral de toerekening van de derivaten, collateral, overlopende posten en de liquide middelen. In het strategisch beleggingsbeleid is een nulweging toegekend aan de liquide middelen. Uiteraard heeft PMT wel altijd de beschikking over een bepaalde positie in liquide middelen. Voor het beleggingsbeleid worden deze liquide posities toegewezen aan de beleggingscategorieën waaraan wel een strategische weging is toegekend. In de jaarrekening staan de liquide middelen als een aparte post (11) verantwoord, buiten de beleggingen.

Het volgende overzicht geeft de aansluiting weer tussen de jaarrekening en het beleggingsbeleid:

RELATIE JAARREKENING EN BELEGGINGSBELEID (X €1 MILJOEN)

	JAARREKENING	BELEGGINGSBELEID			
		Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Overige beleggingen
Belegd vermogen ¹⁾	TOTAAL				
Vastgoedbeleggingen	6.844	6.833	11	-	-
Aandelen	15.077	73	15.004	-	-
Vastrentende waarden	43.432	-	-	43.432	-
Derivaten	3.164	-	-	3.164	-
Overige beleggingen	8.513	-	8.163	-	350
TOTAAL BELEGGINGEN (7)	77.030	6.906	23.178	46.596	350
Vorderingen ²⁾	11.373	26	55	11.284	8
Verplichtingen ²⁾	- 15.420	- 16	- 4	- 15.390	- 10
Liquide middelen	2.262	-	-	2.262	-
TOTAAL	75.245	6.916	23.229	44.752	348
Portefeuillesamenstelling ultimo 2022		9,2%	30,9%	59,5%	0,4%
Portefeuillesamenstelling ultimo 2021		8,4%	35,4%	55,9%	0,3%

1) Inclusief de netto positie inzake onderpand van voornamelijk beurs verhandelde derivaten.

2) Vorderingen respectievelijk verplichtingen uit hoofde van beleggingen. De verplichtingen zijn inclusief negatieve posities uit hoofde van derivatencontracten ad € 13.084 miljoen.

(8) DEELNEMINGEN

Het verloop van de deelnemingen kan als volgt worden gespecificeerd:

DEELNEMINGEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
STAND PER 1 JANUARI	45	21
Omzetting achtergestelde converteerbare lening	-	12
Nettovermogenswaarde aankoop	-	7
Verkoop deelneming	- 6	-
Agio storting	10	-
Resultaat op deelnemingen	- 3	5
STAND PER 31 DECEMBER	46	45

Onder de post deelnemingen is opgenomen het 95,0% belang in Mn Services N.V. gevestigd in Den Haag (2021: 95,0% belang) van € 46 miljoen. Het 100% belang in N.V. Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakken is per 31 december verkocht aan Stichting Vakraad Metaal en Techniek voor een bedrag van € 6 miljoen. Op 15 juni 2022 heeft PMT agio gestort aan Mn Services N.V. voor een bedrag van € 9,5 miljoen.

(9) VORDERINGEN UIT HOOFDE VAN BELEGGINGEN

Onder de post vorderingen uit hoofde van beleggingen zijn per 31 december opgenomen:

VORDERINGEN UIT HOOFDE VAN BELEGGINGEN (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Vorderingen inzake Credit Support Annexen	10.403	359
Kortlopende vorderingen	970	271
TOTAAL	11.373	630

De vorderingen hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

De CSA-contracten hebben betrekking op derivatencontracten. Ultimo 2022 is er sprake van een negatieve derivaten positie van € 9,920 miljoen, waarvoor onderpand is uitgegeven.

(10) OVERIGE VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA

Onder de post overige vorderingen en overlopende activa zijn per 31 december begrepen:

OVERIGE VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Langlopende vorderingen	6	-
Te vorderen premiebijdragen op werkgevers	68	67
Overige overlopende activa	13	1
TOTAAL	87	68

Langlopende vorderingen

Per 31 december bestaan de langlopende vorderingen uit:

LANGLOPENDE VORDERINGEN (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Achtergestelde lening aan deelneming Stichting Vakraad Metaal en Techniek	6	-
TOTAAL	6	-

Op 31 december 2022 heeft PMT de certificaten N.V. Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen verkocht aan de Stichting Vakraad Metaal en Techniek. Hiermee was een bedrag van € 5,7 miljoen gemoeid. Voor de financiering hiervan is PMT een eeuwigdurende achtergestelde geldlening met de Vakraad overeengekomen. Over het van toepassing zijnde rentepercentage wordt nog een definitief besluit genomen, nadat met de Belastingdienst is afgestemd of het voorlopig afgesproken percentage in lijn is met wet- en regelgeving, mede in het licht van de sociale doelstelling van N.V. Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen.

Te vorderen premiebijdragen op werkgevers

De samenstelling per 31 december is als volgt:

TE VORDEREN PREMIEBIJDRAGEN OP WERKGEVERS (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Te vorderen van werkgevers	77	75
Af: Voorziening voor oninbare vorderingen	- 9	- 8
BEDRAG VAN DE VORDERINGEN NA AFTREK VAN DE VOORZIENING	68	67

Het verloop van de voorziening voor oninbare vorderingen is als volgt:

VOORZIENING VOOR ONINBARE VORDERINGEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
VOORZIENING 1 JANUARI	8	8
Mutatie vanwege oninbaarheid	- 5	- 8
Mutatie via resultaat	6	8
VOORZIENING 31 DECEMBER	9	8

De te vorderen premies en de toevoeging aan de voorziening voor oninbare premievorderingen zijn exclusief de heffingen waarvan de werkgever de verplichtstelling betwist ad € 34 miljoen (2021: € 23 miljoen). De eerste waarde benadert de reële waarde gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen.

Overige overlopende activa

Per 31 december bestaan de overige overlopende activa uit:

OVERIGE OVERLOPENDE ACTIVA (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Nog te ontvangen premieontvangsten met MN	12	1
Diverse vorderingen en overlopende activa	1	-
TOTAAL	13	1

De overige overlopende activa hebben een looptijd korter dan 1 jaar. De eerste waarde benadert de reële waarde gegeven het kortlopende karakter van de overlopende activa.

(11) LIQUIDE MIDDELEN

De liquide middelen ad € 2.262 miljoen betreffen posities in rekening-courant bij bancaire instellingen, sight deposits en beleggingen in geldmarktfondsen. De schulden in rekening-courant aan bancaire instellingen zijn verantwoord onder de verplichtingen uit hoofde van beleggingen. Het saldo van liquide middelen (actief) en schulden bij bancaire instellingen bedraagt € 1.554 miljoen (2021: € 1.773 miljoen). De liquide middelen staan ter vrije besteding van het pensioenfonds.

LIQUIDE MIDDELEN (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Sight deposits	75	76
Liquide middelen	2.187	2.728
TOTAAL	2.262	2.804

Ultimo 2022 heeft PMT bij ING Bank N.V. een kredietfaciliteit van € 100 miljoen. Hiervan wordt ultimo 2022 geen gebruik gemaakt.

PASSIVA

(12) STICHTINGSKAPITAAL EN RESERVES

Het stichtingskapitaal en reserves bestaat ultimo 2022 uit het stichtingskapitaal en de algemene reserve. De algemene reserve is vrij beschikbaar voor de uitvoering van de pensioenregeling en is daarmee een onderdeel van het vermogen ten behoeve van de dekkingsgraad.

(13) ALGEMENE RESERVE

Het verloop van de algemene reserve is als volgt:

ALGEMENE RESERVE (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
BEGINSTAND	6.397	- 3.781
Mutatie saldo baten en lasten	- 1.679	10.178
TOTAAL	4.718	6.397

Op basis van de pensioenwet is het minimaal vereiste vermogen voor PMT 4,3% van de voorziening pensioenverplichtingen. Dit komt neer op € 3.037 miljoen ultimo 2022 (2021: € 4.104 miljoen).

Het vereiste vermogen is gebaseerd op het DNB standaard risicomodel uitgaande van de werkelijke asset mix van de beleggingen.

De dekkingsgraad van PMT per 31 december 2022 bedroeg 106,7% (31 december 2021: 106,7%) en was daarmee hoger dan de benodigde 104,3% (2021: 104,3%).

Conform de richtlijnen van DNB heeft PMT voor 1 april 2022 een herstelplan ingediend, waarin het fonds heeft uitgewerkt hoe het binnen de gestelde termijn het reservetekort opheft. DNB heeft dit herstelplan goedgekeurd. De in dit herstelplan geprognosticeerde dekkingsgraad per 31 december 2022 (109,0%) bleek hoger dan de daadwerkelijke dekkingsgraad per deze datum (106,7%), met name vanwege de toegekende toeslagen per 1 oktober 2022 en 1 januari 2023.

De beleidsdekkingsgraad is vastgesteld op basis van een middeling van de dekkingsgraden van de 12 maandeinden over de periode januari 2022 tot en met december 2022 en bedraagt 108,1% (2021: 100,9%).

Ultimo 2022 bedraagt het vereiste vermogen (afgerond) 20,8% van de voorziening pensioenverplichtingen, dit is € 14.655 miljoen (2021: 18,6%). De algemene reserve ultimo 2022 bedraagt € 4.718 miljoen positief, zodat het aanwezige vermogen hoger is dan het minimaal vereiste vermogen, en lager dan het vereist eigen vermogen. Daardoor is er ultimo 2022 sprake van een reservetekort (ultimo 2021: reservetekort en dekkingstekort).

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. Het voorstel voor de verdeling van het resultaat 2022 is opgenomen onder de staat van baten en lasten.

Voorgesteld wordt om het resultaat van € 1.679 miljoen negatief ten laste te brengen van de algemene reserve. Dit voorstel is in de balans verwerkt.

(14) TECHNISCHE VOORZIENINGEN

De post technische voorzieningen bestaat in zijn geheel uit de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.

DE VOORZIENING PENSIOENVERPLICHTINGEN PER GROEP VAN DEELNEMERS (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Werknemers	32.112	46.801
Arbeidsongeschikten	786	1.070
Actieve deelnemers	32.898	47.871
Pensioengerechtigden	21.500	25.012
Gewezen deelnemers	16.220	22.661
TOTAAL	70.618	95.544

Hieronder staan de aantallen deelnemers waarop de hierboven gespecificeerde voorziening pensioenverplichting is gebaseerd:

PENSIOENVERPLICHTINGEN (IN AANTALLEN)	31-12-2022	31-12-2021
Actieve deelnemers	430.112	423.945
Pensioengerechtigden	245.407	240.866
Gewezen deelnemers	538.482	612.153
Niet opgevraagde pensioenen	65.662	65.143
TOTAAL	1.279.663	1.342.107

Het aantal gewezen deelnemers is afgenomen doordat de deelnemers zonder aanspraken uit de aantallen zijn gehaald. Per 31 december 2022 is de voorziening pensioenverplichtingen berekend op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur (RTS). Zie ook de toelichting onder de volgende tabel. De daarvan afgeleide interne rekenrente is toegepast als "marktrente" ultimo 2022 en bedraagt 2,491% (2021: 0,595%). De voorziening pensioenverplichtingen is in 2022 afgenomen met € 24.926 miljoen (2021: afgenomen met € 5.685 miljoen). De ontwikkeling van de voorziening is als volgt nader toe te lichten.

De ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen in het verslagjaar kan als volgt worden gespecificeerd:

ONTWIKKELING VAN DE VOORZIENING PENSIOENVERPLICHTINGEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
STAND 1 JANUARI	95.544	101.229
Pensioenopbouw	3.750	3.923
Rentetoevoeging	- 477	- 552
Ottrekking voor uitkeringen	- 1.658	- 1.585
Wijziging marktrente	- 31.558	- 8.110
Wijziging UFR-methode	124	1.026
Schattingswijziging	750	- 13
Toeslagen	4.048	-
Wijziging uit hoofde van waardeoverdrachten	- 112	- 219
Collectieve waardeoverdracht Pensioenfonds MN	363	-
Overige mutaties	- 156	- 155
SUBTOTAAL MUTATIE VAN DE VOORZIENING	- 24.926	- 5.685
VOORZIENING 31 DECEMBER	70.618	95.544

De 'wijziging UFR-methode' betreft de wijziging van de rentetermijnstructuur vanaf 1 januari 2021 in 4 stappen. Tezamen met het effect van de verwachte daling van het tienjaars voortschrijdende gemiddelde van de rente zal een verhogend effect op de technische voorzieningen ontstaan. Het effect van de nieuwe UFR-methode op de 31 december 2022 bedraagt € 124 miljoen als last (2021: 1.026 miljoen last).

De 'Schattingswijziging' in 2022 betreft de aanpassing naar de nieuwe Prognosetafel 2022 inclusief nieuwe waarderingsfactoren als gevolg van een door MN uitgevoerd sterfteonderzoek. Door de aanpassing stijgt de voorziening met € 750 miljoen. De aanpassing van de prognosetafel alleen zou leiden tot een stijging van € 552 miljoen. De aanpassing van de waarderingsfactoren leidt tot een stijging van € 198 miljoen.

Per 1 juli 2022 hebben pensioenfondsen de mogelijkheid om onder voorwaarden alvast gebruik te maken van versoepelde indexatie-regels, zoals deze ook van toepassing zijn tijdens de overgangsfase naar het nieuwe pensioenstelsel. Daardoor wordt het mogelijk om bij een beleidsdekkingsgraad van 105% te indexeren. PMT heeft op 5 juli 2022 besloten om per 1 oktober 2022 de pensioenen tussentijds structureel te verhogen met 1,29%, dit is gelijk aan de inflatie in de periode juli 2020 tot juli 2021.

Door de toeslagen stijgt de voorziening met € 1.234 miljoen. Daarnaast is half november besloten de pensioenen per 1 januari 2023 te verhogen met 4,2%, hierdoor stijgt de voorziening met € 2.814 miljoen. De hoge inflatie in de periode juli 2021 tot juli 2022 is een uitzonderlijke situatie. Op basis van de dekkingsgraad, op moment van besluitvorming, van 111,2% is een volledige indexatie niet mogelijk maar heeft PMT met enige prudentie gedaan wat het kan.

Per 1 december heeft de collectieve waardeoverdracht van Stichting Ondernemingspensioenfonds MN Services (Pensioenfonds MN) naar PMT plaatsgevonden. Bij deze overdracht zijn alle aanspraken en uitkeringen van alle deelnemers overgedragen aan PMT. De koopsom is € 400 miljoen, die bestaat uit € 363 miljoen bestemd voor de voorziening en € 37 miljoen dekkingsgraadopslag van 10,2%.

De overige mutaties ad € 156 miljoen negatief betreffen de wijzingen op de voorziening door:

OVERIGE MUTATIES VOORZIENING PENSIOEN- VERPLICHTINGEN (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Mutaties in verband met overlijden	-130	-105
Vrijval van excasso- en administratiekosten	-86	-78
Mutaties in verband met pensionering	-25	-51
Mutaties in verband met arbeidsongeschiktheid	1	54
Benodigd voor toekennen ANW	10	12
Aanpassing factoren tijdelijk pensioen (AOW)	56	-
Overige mutaties	18	13
TOTAAL	-156	-155

De aanpassing factoren tijdelijk pensioen (AOW), ontstaan door de verschuiving van de AOW-leeftijd van 66 jaar en 4 maanden naar 66 jaar en 7 maanden, heeft geleid tot aanpassing van de actuariële factoren voor uitkeringen en aanspraken gekoppeld aan deze AOW-leeftijd. De actuariële factoren kennen een op hele jaren afgeronde eind- of startleeftijd, die primo 2022 zijn gewijzigd naar een AOW-leeftijd van 67 jaar, in plaats van 66 jaar.

(15) VERPLICHTINGEN UIT HOOFDE VAN BELEGGINGEN

Onder de post verplichtingen uit hoofde van beleggingen zijn per 31 december opgenomen:

VERPLICHTINGEN UIT HOOFDE VAN BELEGGINGEN (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Verplichtingen inzake Credit Support Annexen	685	4.334
Verplichtingen inzake derivaten	13.084	2.917
Bancaire instellingen	708	1.031
Kortlopende schulden	943	38
TOTAAL	15.420	8.320

De post Bancaire instellingen betreft bankrekeningen met een negatief saldo ten behoeve van vermogensbeheer. Deze rekeningen vormen samen met de bankrekening met een positief saldo (€ 2.662 miljoen) het feitelijke banksaldo (€ 1.554 miljoen).

(16) OVERIGE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA

Onder de post overige schulden en overlopende passiva zijn per 31 december opgenomen:

OVERIGE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Verschuldigde loonheffing	33	32
Af te rekenen met MN	3	5
Nog uit te betalen waardeoverdrachten	6	-
Diverse schulden en overlopende passiva	1	1
TOTAAL	43	38

13 NIET IN DE BALANS OPGENOMEN ACTIVA EN VERPLICHTINGEN

Ultimo 2022 heeft PMT rondom de beleggingsportefeuille een aantal juridische procedures lopen in verband met gemiste rendementen. Op basis van de huidige inzichten en stand van zaken is de te claimen waarde onzeker (2021: ook onzeker). Uit voorzichtigheid zijn de claims in 2022 niet als vordering op de balans verantwoord.

Ultimo 2022 bedroegen de niet in de balans opgenomen beleggingsverplichtingen voor overige beleggingen € 3.005 miljoen (2021: € 2.784 miljoen). Deze verplichtingen zijn maximale bedragen die op basis van afgesloten contracten kunnen worden gevraagd te storten. De uiteindelijk hieruit voortvloeiende beleggingen zijn onzeker voor wat betreft werkelijke omvang en moment van opvragen. Voor 2022 geldt dat ten aanzien van de normportefeuille rekening is gehouden met de verwachte opvragingen in 2022. Daarnaast staan ultimo 2022 voor € 1.287 miljoen aan toekomstige verplichtingen uit in verband met vastgoedbeleggingen (2021: € 1.058 miljoen). PMT heeft een commitment van € 3.500 miljoen afgegeven inzake hypotheekleningen. Hiervan is in 2022 € 3.480 miljoen opgenomen (2021: € 3.475 miljoen). Ultimo 2022 staan voor € 54 miljoen aan toekomstige verplichtingen uit inzake Bedrijfsleningenfondsen (2021: € 54 miljoen). Tenslotte heeft PMT een commitment afgegeven van € 2.000 miljoen inzake infrastructuur leningen (2021: € 2.000 miljoen). Hiervan is in 2022 € 1.220 miljoen opgenomen (2021: € 749 miljoen).

PMT maakt onderdeel uit van een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. De fiscale eenheid bestaat uit Stichting Pensioenfonds Metaal en Techniek, Mn Services N.V., MN Services Vermogensbeheer B.V. en Mn Services Fondsenbeheer B.V. De entiteiten behorend tot de fiscale eenheid zijn uit dien hoofde aansprakelijk voor de belasting-schuld van de fiscale eenheid als geheel. Per 1 januari 2023 maakt N.V. Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen geen onderdeel meer uit van de fiscale eenheid voor de omzetbelasting. De wijziging van de fiscale eenheid is gemeld bij de Belastingdienst, zodat met ingang van 1 januari 2023 N.V. Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen niet meer hoofdelijk aansprakelijk is voor de schulden van de fiscale eenheid en vice versa. Voor schulden van de fiscale eenheid van voor 1 januari 2023 blijft de N.V. wel hoofdelijk aansprakelijk.

PMT heeft een kredietfaciliteit van € 20 miljoen verstrekt aan de deelneming Mn Services N.V. De kredietfaciliteit heeft een looptijd tot en met 31 december 2024. Er zijn geen beperkingen gesteld aan opnamen en aflossingen door MN. Over het niet opgenomen deel is MN een commitment fee verschuldigd van 50 basispunten. Per 31 december 2022 wordt er geen gebruik gemaakt van deze faciliteit.

PMT heeft met Mn Services N.V. een overeenkomst bereikt voor de uitvoeringskosten voor het jaar 2023. De pensioenuitvoeringskosten zullen € 59 miljoen bedragen. Voor de uitvoeringskosten Vermogensbeheer bedraagt de vergoeding ook € 59 miljoen.

PMT heeft een huurovereenkomst afgesloten voor de Zilveren Toren in Den Haag met einde looptijd 31 augustus 2024. Een huurbedrag van € 0,9 miljoen vervalt binnen 1 jaar. Binnen 1 tot 5 jaar vervalt een bedrag van € 0,6 miljoen.

14 RISICOPARAGRAAF

SOLVABILITEITSRISICO

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds en deelnemers is het solvabiliteitsrisico: het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen om de pensioenverplichtingen te dekken. Als de solvabiliteit van PMT zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen, er geen ruimte is voor (volledige) toeslagverlening en/of geen volledige uitkering mogelijk is. Of een uitkering en/of de pensioenaanspraken daadwerkelijk verlaagd moet gaan worden, wordt beoordeeld op basis van het (wettelijke bepaalde) herstelplan per ultimo van een kalenderjaar. Gegeven de regels van het herstelplan kan een kritisch niveau worden afgeleid voor de solvabiliteit, die wordt uitgedrukt in de hoogte van de dekkingsgraad. Algemeen geldt dat de kans op een verlaging sterk toeneemt naarmate de dekkingsgraad daalt richting het kritieke niveau.

Wettelijk moet er een toereikende buffer zijn voor het opvangen van tegenvallers. Die tegenvallers kunnen te maken hebben met de ontwikkeling van de rente en de koersen op de financiële markten, maar ook met actuariële zaken (zoals de levensverwachting van deelnemers).

De Nederlandsche Bank (DNB) heeft als toezichthouder het standaard risicomodel vastgesteld. Dit is een standaard methode om te toetsen of het fonds een voldoende grote buffer aanhoudt. In het standaard risicomodel worden verschillende risico's die van toepassing zijn op het fonds omgerekend naar een bepaalde vermogens eis. De combinatie van vermogens eisen geeft het vereiste eigen vermogen aan, oftewel de omvang van de buffer waarover het fonds minimaal moet beschikken. In het standaard risicomodel wordt rekening gehouden met diversificatie effecten, waardoor de totale benodigde kleiner is dan de som van de vermogens eisen voor de verschillende risico's.

PMT bepaalt het geldende vereiste eigen vermogen op grond van het standaard risicomodel. Dit geeft een adequate inschatting van het totale risicoprofiel van PMT. Het vereiste eigen vermogen wordt berekend op basis van de werkelijke en strategische asset mix. De werkelijke asset mix kan afwijken van de strategische asset mix omdat PMT gebruik maakt van bandbreedtes rondom de belangrijkste strategische weggingen.

Het vereiste eigen vermogen per eind 2022 op basis van de strategische asset mix bedraagt € 14.655 miljoen (2021: € 17.816 miljoen). Dit betekent dat de buffer die wordt berekend op basis van de strategische asset mix wordt gehanteerd. De volgende tabel laat de uitkomsten van het DNB standaard risicomodel per risicofactor zien.

VEREIST EIGEN VERMOGEN (X €1 MILJOEN)

SOLVABILITEIT (NA ITERATIE)

RISICOFACITOR	ULTIMO	2022	2021
STRATEGISCHE MIX			
S1 Renterisico (inclusief inflatie)		3.788	1.176
S2 Aandelen- en vastgoedrisico		10.012	13.378
S3 Valutarisico		2.070	3.099
S4 Grondstoffenrisico		-	-
S5 Kredietrisico		3.693	5.408
S6 Verzekeringstechnisch risico		1.936	2.859
S7 Liquiditeitsrisico		-	-
S8 Concentratierisico		-	-
S9 Operationeel risico		-	-
S10 Actief Beheer risico		-	-
SUBTOTAAL VAN ALLE RISICO'S		21.499	25.920
Diversificatie-effect		-6.844	-8.104
VEREIST EIGEN VERMOGEN		14.655	17.816
Aanwezige algemene reserve		4.718	6.397
VERSCHIL TUSSEN AANWEZIG VERMOGEN EN VEREIST EIGEN VERMOGEN		-9.937	-11.419
VEREIST EIGEN VERMOGEN (% VAN VOORZIENING PENSIOENVERPLICHTINGEN)	ULTIMO	2022	2021
FEITELIJKE ASSET MIX		20,7%	19,9%
STRATEGISCHE ASSET MIX		20,8%	18,6%

Zoals blijkt uit bovenstaande tabel is het aanwezige vermogen substantieel lager dan het vereist eigen vermogen. Eind 2022 is er sprake van een reservetekort.

PMT heeft in 2022 een herstelplan ingediend bij DNB, omdat de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2021 lager was dan de vereiste dekkingsgraad (118,6%). In het herstelplan staat aangegeven hoe PMT binnen de daarvoor gestelde termijn (10 jaar) uit het reservetekort kan komen, op basis van de dekkingsgraad per 1 januari 2022. DNB heeft het herstelplan 2022 goedgekeurd. Volgens het ingediende herstelplan 2022 zou de dekkingsgraad per 31 december 2022 uitkomen op 109,0%. De werkelijke dekkingsgraad per 31 december 2022 is uitgekomen op 106,7%.

In 2023 heeft PMT opnieuw een herstelplan ingediend, gebaseerd op de dekkingsgraad per 31 december 2022, de voorgeschreven methodiek van DNB, de nieuwe maximale waarden van de Commissie Parameters en uitgaande van een hersteltermijn van 10 jaar. Op basis van dit herstelplan zal PMT binnen 10 jaar geen reservetekort meer hebben (beleidsdekkingsgraad eind 2031 is hoger dan 120,8%) en hoeft PMT in 2023 geen voorwaardelijke pensioenverlaging aan te kondigen.

RENTERISICO

Het renterisico is het risico dat de waarden van vastrentende beleggingen en de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van veranderingen in de marktrente. De renteafdekking wordt gestuurd op marktwaarde met een beoogd niveau van 60%.

RENTEAFDEKKING	ULTIMO	2022
		MARKTWAARDE
Beoogde renteafdekking		60,0%
Bandbreedte		57,5% – 62,5%
WERKELIJKE RENTEAFDEKKING		59,1%

De basis voor de renteafdekking zijn langlopende staatsobligaties. Deze bieden samen met bedrijfsobligaties een bepaalde mate van afdekking. Om de totale rentegevoeligheid van de portefeuille op het gewenste niveau te krijgen, waarmee de waarde van de beleggingen verandert bij een verandering van de rente van 0,01% te delen door het bedrag waarmee de waarde van de verplichtingen verandert bij dezelfde rentewijziging 0,01%.

Het verschil in rentegevoeligheid tussen de beleggingen en de verplichtingen kan zichtbaar worden gemaakt door de invloed op de dekkingsgraad van een renteschok van 100 basispunten (= één procentpunt) te berekenen:

GEVOELIGHEID DEKKINGSGRAAD VOOR VERANDERINGEN IN DE MARKTRENTRE
 (X €1 MILJOEN)

RENTESCHOK	1% DALING	ULTIMO 2022	1% STIJGING
TOTAAL VERMOGEN TEN BEHOEVE VAN DEKKINGSGRAAD	85.048	75.336	66.054
Verplichtingen	83.433	70.618	59.568
DEKKINGSGRAAD (IN %)	101,9%	106,7%	110,9%

De hoogte van de renteafdekking is afhankelijk van de rentegevoeligheid van de beleggingen en verplichtingen. Deze rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is een maat voor de gewogen gemiddelde resterende looptijd van de kasstromen in jaren. De vastrentende waarden hebben ultimo 2022 een duration van 3,3 jaar. Door middel van rentederivaten, zoals renteswaps, is de duration van de vastrentende waarden verlengd met 8,3 jaar. De duration op de totale beleggingsportefeuille is 11,6 jaar. De duration van de verplichtingen bedraagt 20,9 jaar. Om de hoogte van de renteafdekking vast te stellen is naast de duration ook de verhouding tussen de beleggingen en de verplichtingen, oftewel de dekkingsgraad, van belang.

DURATIONBIJDRAGE BALANSPOSITIES (IN JAREN)	ULTIMO	2022	2021
Durationbijdrage beleggingen exclusief rentederivaten		3,3	4,0
Durationbijdrage rentederivaten		8,3	10,0
Durationbijdrage beleggingen inclusief rentederivaten		11,6	14,0
Duration pensioenverplichtingen		20,9	22,7

AANDELEN- EN VASTGOEDRISICO

Het aandelen- en vastgoedrisico (marktrisico) is het risico dat de waarde van deze zakelijke waarden verandert als gevolg van veranderingen in de desbetreffende marktprijzen. Het aandelenrisico wordt voornamelijk gemitigeerd door de beleggingen te spreiden over sectoren en regio's.

De onderstaande tabel geeft de spreiding van de aandelenportefeuille van PMT naar regio's weer:

REGIONALE VERDELING AANDELEN EN DEELNEMINGEN (X €1 MILJOEN)	ULTIMO	2022	2021
REGIO			
Aandelen Europa		3.368	6.055
Aandelen Noord-Amerika		8.946	16.035
Aandelen Verre Oosten		1.381	2.561
Aandelen Emerging Markets		1.382	3.727
TOTAAL		15.077	28.378

De vastgoedbeleggingen van PMT zijn deels direct en deels indirect. Het betreft voor 36,6% beleggingen in Nederland. Uit de onderstaande tabel blijkt de spreiding van de vastgoedportefeuille tussen direct en indirect vastgoed en binnen- en buitenland:

VERDELING VASTGOED NAAR BINNEN- EN BUITENLAND (X €1 MILJOEN)	ULTIMO	2022	2021
DIRECT/INDIRECT			
Direct vastgoedbeleggingen		2.547	2.531
Indirect vastgoedbeleggingen		4.297	5.785
TOTAAL		6.844	8.316
BINNEN-/BUITENLAND			
Nederland		2.547	2.531
Europa (exclusief Nederland)		3.318	3.636
Verenigde Staten		978	2.146
Azië		-	-
Overig		1	3
TOTAAL		6.844	8.316

Uit de onderstaande tabel blijkt de spreiding van de direct vastgoedportefeuille naar sectoren.

SECTORVERDELING VASTGOED (X €1 MILJOEN)	ULTIMO		2022		2021	
	WAARDE	%	WAARDE	%		
Woningen	1.373	54	1.405	56		
Winkels	452	18	490	19		
Kantoren	423	16	436	17		
Overige	299	12	200	8		
TOTAAL	2.547	100	2.531	100		

Het percentage zakelijke waarden (aandelen, vastgoed en overige beleggingen) in de beleggingsportefeuille van PMT ultimo 2022 is circa 41% (2021: 44%).

In het standaard risicomodel wordt een standaard schok gebruikt om de benodigde buffer voor het aandelen- en vastgoedrisico te bepalen. Deze standaard schok is gebaseerd op een 30% daling voor de aandelen van ontwikkelde markten en beursgenoteerd vastgoed, een 40% daling voor aandelen opkomende markten, 40% voor niet beursgenoteerde aandelen, zoals private equity en 15% voor niet-beursgenoteerd vastgoed. Het effect op de dekkingsgraad ultimo 2022 (106,7%) van een dergelijke schok op de feitelijke portefeuille wordt hieronder weergegeven. De waarde van aandelen bedraagt € 15,1 miljard, de waarde van beursgenoteerd vastgoed is € 1,5 miljard, de waarde van private equity is € 8,1 miljard en de waarde van infrastructuur € 0,3 miljard (totale waarde onderhevig aan scenario S2a t/m S2c is € 25,0 miljard). De waarde van niet beursgenoteerd vastgoed is € 5,5 miljard (onderhevig aan scenario S2d).

GEVOELIGHEID DEKKINGSGRAAD VOOR STANDAARD-SCHOK AANDELEN EN VASTGOED (X €1 MILJOEN EN %)	DALING	ULTIMO 2022
		NA EFFECT SCHOK
Aandelen	8.532	94,6%
Vastgoed	928	105,4%

VALUTARISICO

Het valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen en de verplichtingen vermindert als gevolg van veranderingen van vreemde valutakoersen. PMT loopt valutarisico, omdat de pensioenverplichtingen van PMT in euro luiden en een aanzienlijk deel van de beleggingsportefeuille genoteerd is in vreemde valuta.

De wijze waarop PMT omgaat met valuta-afdekking is vastgelegd als onderdeel van de clusterkenmerken. De beleggingen zijn verdeeld over verschillende vermogensclusters: vastgoed, hoogrentende waarden en aandelen. PMT heeft ook kenmerken vastgelegd waaraan deze clusters moeten voldoen. Per cluster geldt een strategische bandbreedte voor de gewenste euro exposure in het cluster. Voor de clusters gelden de volgende, strategische bandbreedtes:

- **Matchingportefeuille:** na afdekking moet het cluster 100% uit euro exposure bestaan
- **Vastgoed cluster:** na afdekking moet het cluster 100% uit euro exposure bestaan
- **Hoogrentende waarden cluster:** na afdekking moet het cluster tussen de 75% en 100% uit euro exposure bestaan
- **Aandelen cluster:** na afdekking moet het cluster tussen de 50% en 100% uit euro exposure bestaan

VALUTARISICO	MATCHING- PORTEFUILLE	CLUSTER VASTGOED	CLUSTER HOOG- RENTEND	CLUSTER AANDELEN
Afdekking USD	100%	100%	100%	75%
Afdekking GBP	100%	100%	100%	100%
Afdekking JPY	100%	100%	100%	100%
Euro exposure na afdekking	100%	100%	86%	90%
Strategische euro exposure	100%	100%	75%–100%	50%–100%

Voor de Britse Pond en Japanse Yen wordt vanuit de beleggingsbeginselen en het strategisch beleggingsbeleid uitgegaan van volledige afdekking. Voor de Amerikaanse Dollar (USD) kan gelden dat een lagere afdekking risicoverlagend is. De USD fungeert als veilige haven in tijden van crisis en daarom kan openstaand USD risico helpen de negatieve impact op de dekkingsgraad te mitigeren. PMT dekt structureel daarom maar 75% USD risico af, met mogelijkheid tot verdere verlaging indien dit vanuit risico's nodig wordt geacht. Ook een verhoging is mogelijk, bijvoorbeeld als juist als risico wordt gezien dat de rol van de USD als veilige haven in tijden van crisis onder druk komt te staan.

Ultimo 2022 bedraagt de totale marktwaarde van de valutaderivaten die zijn aangegaan om de valutapositie af te dekken ruim € 272 miljoen positief (2021: € 546 miljoen negatief).

De afdekking van valutaposities bij PMT blijkt uit de volgende tabel:

VALUTA-AFDEKKING (REËLE WAARDE X €1 MILJOEN)				ULTIMO	2022	2021
EXPOSURE PER VALUTA			VALUTADERIVATEN			
	voor valutahedge	valuta- derivaten	na valutahedge	REËLE WAARDE	REËLE WAARDE	
Euro	66,1%	22,3%	88,4%	271	-547	
Amerikaanse dollar	24,5%	-19,0%	5,5%	-	1	
Britse pond	1,5%	-2,3%	-0,8%	-	-	
Japanse yen	1,1%	-1,1%	0,0%	-	-	
Overige valuta	6,8%	0,1%	6,9%	1	-	
TOTAAL	100,0%	0,0%	100,0%	272	-546	

VALUTAKOERSEN (SLOTKOERS)		ULTIMO	2022	2021
EUR/GBP			0,88725	0,83960
EUR/JPY			140,8183	130,9543
EUR/USD			1,06725	1,13720

De standaardschok voor valuta is gebaseerd op een 20% daling op de feitelijke portefeuille voor ontwikkelde en 35% voor opkomende valuta. De standaardschok op de vreemde valuta gegeven de afdekkingspercentages is € 1,9 miljard. Dit verlaagt de dekkinggraad ultimo 2022 van 106,7% naar 104,0% mocht deze schok plaatsvinden.

GEVOELIGHEID DEKKINGSGRAAD VOOR STANDAARDSCHOK VALUTA (X €1 MILJOEN EN %)		DALING	ULTIMO 2022 NA EFFECT SCHOK
Valuta		1.858	104,0%

GRONDSTOFFENRISICO

In 2022 zijn er geen beleggingen in grondstoffen.

KREDIETRISICO

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor PMT doordat een tegenpartij in gebreke blijft om aan haar verplichtingen te voldoen, bijvoorbeeld als gevolg van faillissement of betalingsonmacht. Dit kunnen verplichtingen zijn tot het betalen van rente, maar het kan ook om terugbetaling van de uitgeleende bedragen zelf gaan. Voor PMT betreft het voornamelijk de beleggingen in obligaties en leningen. Het kredietrisico wordt gemitigeerd door spreiding van de vastrentende waarden naar regio, sector en uitgevende emittent.

De samenstelling van de vastrentende waarden kan als volgt worden samengevat:

SAMENSTELLING VASTRENTENDE WAARDEN (X €1 MILJOEN)	CREDIT SPREAD	ULTIMO	2022	2021	
MATCHINGPORTEFEUILLE					
Deposito's en repo's	0,0%	1.980	5%	730	1%
Kortlopende staatsobligaties	-0,3%	5.869	14%	8.149	15%
Staatsobligaties Euro	-0,1%	9.169	21%	14.088	27%
Bedrijfsobligaties Euro	0,9%	12.012	28%	12.122	22%
Bedrijfsobligaties USD	0,0%	-	0%	2.570	5%
Hypotheke	0,9%	3.216	7%	4.007	7%
RETURNPORTEFEUILLE					
Bedrijfsleningenfondsen	2,8%	64	0%	90	0%
Europa High Yield	3,0%	2.599	6%	3.324	6%
US High Yield	2,8%	2.491	6%	2.998	5%
Emerging Markets Debt	4,1%	4.970	11%	6.298	11%
Infrastructuur leningen	2,2%	1.062	2%	742	1%
TOTAAL		43.432	100%	55.118	100%

De creditspread is een maatstaf voor kredietrisico en geeft de opslag aan die de markt vraagt boven de risicovrije rente. De creditspread is bepaald ten opzichte van de relevante swapcurves in de desbetreffende valuta van de obligatie. Des te hoger de opslag, des te hoger de markt het kredietrisico op een partij beoordeelt en des te hoger de vergoeding (de spread) is die de markt wil ontvangen voor het nemen van dit kredietrisico.

De returnportefeuille bevat bedrijfsobligaties met een rating lager dan of gelijk aan A en obligaties die zijn uitgegeven door landen in opkomende regio's zoals Latijns Amerika, Azië, Pacific en Afrika.

De matchingportefeuille bestaat voor 28,4% uit euro staatsobligaties, uitgegeven door landen met een hoge kredietwaardigheid (voor 71,5% met rating AAA, 26,1% met een rating AA en 1,6% met rating A). De staatsobligaties bestaan uit Duitse (51,3%), Nederlandse (20,2%), Oostenrijkse (13,9%), Ierse (8,0%) en Finse (5,9%) staatsobligaties. De matchingportefeuille bevat daarnaast obligaties uitgegeven door bedrijven (37,3%) met een rating BBB en hypotheke (10,0%).

Het kredietrisico bij hypotheekleningen wordt zoveel mogelijk beperkt door het zwaartepunt van de portefeuilleconstructie te leggen op hypotheekleningen met een Nationale Hypotheek Garantie (NHG) en met een Loan To Value (LTV) van maximaal 90%. PMT heeft voor in totaal is € 3.500 miljoen aan het Nederlands Hypotheken Fonds (NHF) gecommiteerd. De commitment heeft een onbepaalde looptijd. Ultimo 2022 heeft PMT voor in totaal € 3.480 miljoen (2021: € 3.475 miljoen) gestort in het NHF. Ultimo 2022 is de marktwaarde van PMT in het Nederlands Hypotheken Fonds in totaal € 3.216 miljoen (2021: € 4.008 miljoen). Van de marktwaarde betreft € 3.184 miljoen (2021: 3.989 miljoen) door PMT verstrekte hypothecaire geldleningen. Het verschil betreft voornamelijk liquiditeiten.

SAMENSTELLING HYPOTHECAIRE LENINGEN (X €1 MILJOEN)						ULTIMO	2022
Soort	NHG	LTV <60%	LTV 60%-80%	LTV 80%-90%	LTV >90%	Totaal segment	
Variabel	3	13	6	-	-	22	
5 jaar	3	10	-	-	-	13	
10 jaar	162	210	25	3	-	400	
15 jaar	67	121	10	-	-	198	
20 jaar	573	1.090	242	19	-	1.924	
25 jaar	35	73	10	-	-	118	
30 jaar	188	245	73	3	-	509	
TOTAAL	1.031	1.762	366	25	-	3.184	

Het kredietrisico op obligaties wordt beperkt door te beleggen in bedrijven of overheden met een hoge kredietwaardigheid. In de volgende tabel is de verdeling naar kredietwaardigheid voor de portefeuille vastrentende waarden weergegeven zoals deze door internationale rating agencies wordt toegekend.

KREDIETWAARDIGHEID PORTEFEUILLE VASTRENTENDE WAARDEN	ULTIMO	2022	2021
RATING CATEGORIE			
AAA		30%	35%
AA		13%	11%
A		13%	15%
BBB		23%	21%
< BBB		16%	17%
Geen rating		5%	1%
TOTAAL		100%	100%

Ook het gebruik van 'over the counter' (OTC) derivaten brengt kredietrisico met zich mee. Dit zijn financiële instrumenten waarbij een afspraak wordt gemaakt met een tegenpartij zonder tussenkomst van een beursinstantie. Het kredietrisico op OTC derivaten wordt beperkt door zogeheten 'collateral management', waarbij liquide middelen of obligaties worden gebruikt als onderpand ter bescherming tegen het kredietrisico.

DERIVATEN VERSUS ONDERPAND-UITWISSELINGSOVEREENKOMSTEN (CSA) (X €1 MILJOEN)	ULTIMO	2022	2021
Derivatenposities ¹⁾	3.164		6.724
Verplichtingen inzake derivaten	-13.084		-2.917
TOTALE DERIVATENPOSITIE		-9.920	3.807
Totaal uitgegeven obligaties	1.332		1.509
Totaal ontvangen obligaties	-		-
Totaal uitgegeven cash	10.403		359
Totaal ontvangen cash	-685		-4.334
TOTALE POSITIE UIT HOOFDE VAN ONDERPAND		11.050	-2.466
SALDO		1.130	1.341

1) Collateral is inclusief initial margin van € 1.264 miljoen

GEVOELIGHEID DEKKINGSGRAAD VOOR STANDAARDSCHOK KREDIET (X €1 MILJOEN EN %)	DALING	ULTIMO 2022 NA EFFECT SCHOK
Krediet	3.282	102,0%

De standaardschok is gebaseerd op een stijging van de kredietopslag voor elke lening in de feitelijke portefeuille. Afhankelijk van de credit rating bedraagt de opslag tussen de 0,6% en 5,3%. De standaardschok op het kredietrisico is circa € 3,3 miljard. Mocht deze schok voorkomen dan verlaagt dit de dekkingsgraad ultimo 2022 van 106,7% naar 102,0%.

VERZEKERINGSTECHNISCHE RISICO'S

Het verzekeringstechnisch risico bestaat uit risico's van negatieve resultaten op de verzekeringstechnische (actuariële) grondslagen die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie.

PMT keert ouderdoms- en partnerpensioen levenslang uit. Daarom is de gemiddelde levensverwachting van de actieven, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden een zeer belangrijk gegeven voor het fonds. De levensverwachting van de Nederlandse bevolking is de afgelopen decennia gestaag omhoog gegaan. PMT houdt rekening met deze ontwikkeling door de omvang van de verwachte uitkeringen steeds af te stemmen op recente informatie inzake de levensverwachting. Daarnaast doet PMT regelmatig onderzoek naar de sterfteontwikkeling specifiek in de bedrijfstak Metaal en Techniek.

Ultimo 2022 hanteert PMT een generatietafel die is afgeleid van de AG prognosetafel 2022 (AG2022). AG2022 geldt voor de gehele Nederlandse bevolking. Uit onderzoek is gebleken dat de deelnemers in de Metaal en Techniek een hogere levensverwachting hebben dan de gemiddelde Nederlander. Hiermee is rekening gehouden in de fondsspecifieke generatietafel PMT2022. De tafels voorspellen dat de levensduur nog zal toenemen. Vanwege de lange horizon is zo'n voorspelling van de levensverwachting onzeker. Jaarlijks wordt getoetst of de gebruikte aannames ten aanzien van de correctiefactoren nog aansluiten bij de waarnemingen in PMT.

Omdat pensioenen veelal worden uitgekeerd vanaf de 68-jarige leeftijd is in de onderstaande tabel de ontwikkeling in de laatste 5 jaar opgenomen van de verwachte gemiddelde levensduur voor een 68-jarige:

ACTUARIËLE GRONDSLAGEN PMT VERWACHTE LEVENSDUUR

68-JARIGE	2022	2021	2020	2019	2018
man	86,3	86,0	85,9	86,2	86,1
vrouw	88,4	88,2	88,1	88,4	88,3

In 2022 is deze verwachte gemiddelde levensduur voor zowel mannen als vrouwen gestegen met respectievelijk 0,3 en 0,2 jaar.

LIQUIDITEITSRISICO

Liquiditeitsrisico is het risico dat het fonds over onvoldoende liquiditeiten beschikt om aan haar verplichtingen te kunnen voldoen. Omdat de inkomende geldstroom in de vorm van premies en directe beleggingsopbrengsten de uitgaande geldstroom in de vorm van uitkeringen en kosten ver te boven gaat, is het liquiditeitsrisico van het fonds zeer beperkt. Op korte termijn bestaat wel het risico dat bij extreme marktontwikkelingen de contractuele bijstortingsverplichtingen uit hoofde van derivatenposities kunnen leiden tot een vraag naar liquide middelen. PMT heeft voor dit risico een aantal risicomitigerende maatregelen genomen, zoals het aanhouden van een strategische buffer van liquide middelen en het maken van afspraken met tegenpartijen tot het uitwisselen van obligaties als onderpand, waarmee de kans op gedwongen verkoop van beleggingen wordt beperkt. Het beleid van PMT blijft er vooralsnog op gericht de hoeveelheid illiquide beleggingen op een adequate manier te beheersen. Vandaar dat er geen additionele buffers worden aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Daarnaast beschikt PMT over een kredietfaciliteit van € 100 miljoen bij ING Bank N.V. Ultimo 2022 wordt daar geen gebruik van gemaakt.

CONCENTRATIERISICO

Concentraties van risico's kunnen zich voordoen als gevolg van risico's ten opzichte van een debiteur of ten opzichte van een groep debiteuren met zodanig vergelijkbare kenmerken dat hun mogelijkheden om aan hun verplichtingen te voldoen naar verwachting op vergelijkbare wijze worden beïnvloed door veranderingen in economische of andere omstandigheden. In het beleid van het fonds staat risicospreiding centraal. Ten aanzien van de beleggingen zijn strikte risicorestricties gesteld in de vorm van limieten welke dagelijks worden bewaakt.

Beleggingen groter dan 2% van de totale balansstand worden aangegeven. Deze posities betreffen staatsobligaties van Europese landen.

STAATSOBLIGATIES (X €1 MILJOEN)	ULTIMO 2022		2021	
	WAARDE	% VAN BALANS-TOTAAL	WAARDE	% VAN BALANS-TOTAAL
Duitse overheid	6.482	7%	10.855	10%
Nederlandse overheid	2.829	3%	4.474	4%

OPERATIONEEL RISICO

Een operationeel risico is een risico dat samenhangt met ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting of procesuitvoering. Voorbeelden van operationele risico's zijn: verwerking, uitkering/betaling/settlement, informatie, productontwikkeling, kosten, personeel, fraudegevoeligheid en preacceptatie/transactie. In tegenstelling tot sommige risico's die een pensioenfonds bewust neemt in het kader van de financiële doelstelling (zoals marktrisico) hebben operationele risico's alleen een negatieve impact op het bereiken van de doelstellingen. Vandaar dat operationele risico's zo veel mogelijk beperkt worden. Tenzij een verdergaande reductie onevenredig veel inspanning en kosten met zich meebrengt.

In de beleidsregels uitbesteding pensioenfondsen staan voorwaarden omschreven waar een pensioenfonds aan moet voldoen bij de uitbesteding van zijn bedrijfsprocessen. Voor het fonds is de beleidsregel van toepassing omdat zowel het pensioenbeheer als het vermogensbeheer is uitbesteed. De beleidsregel schrijft onder meer voor dat het fonds het beleid vaststelt met betrekking tot de beheersing van risico's van uitbesteding. Hiertoe moeten uiteraard de afspraken met de uitvoeringsorganisatie goed worden vastgelegd.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de vermogensbeheerder MN en pensioenuitvoerder MN. Dat gebeurt onder andere door middel van performancerapportages, SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste interne beheersingsrapportages (ISAE 3402-rapportages). Aangezien de ISAE 3402 rapportages geen materiële bevindingen bevat is er sprake van adequate beheersing van de operationele risico's en worden door het fonds hiervoor geen additionele buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Als onderdeel van de standaard risicobeheersing van PMT beschikt uitvoeringsorganisatie MN over continuïteitsplannen waarin onder meer vermeld is wat er minimaal nodig is aan mensen en systemen om de dienstverlening te kunnen voortzetten tijdens onvoorziene omstandigheden.

ACTIEF BEHEER RISICO

Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die door portefeuillemanagers worden ingenomen ten opzichte van de benchmarkportefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van een tracking error. Deze tracking error meet de mate van afwijking tussen het rendement van een beleggingsportefeuille en het rendement op een benchmarkportefeuille. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de normportefeuille ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de normportefeuille afwijkt. Een hogere tracking error impliceert daarmee een hogere mate van actief risico.

Bij PMT wordt actief beheer bij de beursgenoteerde vastgoed portefeuille toegepast met een maximale tracking error van 3%. In de praktijk ligt dit ruim binnen deze limieten. Het actief beheer van de feitelijke portefeuille zorgt niet voor een wijziging van het vereist eigen vermogen.

RISICO MARKTWAARDEBEPALING

De beleggingen zijn gewaardeerd op reële waarde. Niet voor alle beleggingsinstrumenten zijn frequente marktnoteringen beschikbaar. Dat levert een hoger risico op ten aanzien van de benadering van de waardering van een belegging. In de tabel op de volgende bladzijde is het totale belegd vermogen van € 75.245 miljoen uitgesplitst naar 4 niveaus van waardering. Dit betreft het belegd vermogen, inclusief de vorderingen en verplichtingen uit hoofde van beleggingen én de liquide middelen, dat ook is vermeld in de toelichting op post 7 van de balans (onder de kop 'relatie jaarrekening en beleggingsbeleid').

Voor de waardering van de derivaten wordt gebruik gemaakt van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen die worden gevuld met marktconforme parameters. De toekomstige kasstromen van de rentederivaten worden contant gemaakt tegen de van toepassing zijnde curve. De verwachte kasstromen van de valutaderivaten worden contant gemaakt tegen de relevante yieldcurve van de betrokken valuta. De futures worden gewaardeerd tegen genoteerde marktprijzen.

De waardering van het direct vastgoed in Nederland gebeurt op basis van taxaties uitgevoerd volgens de richtlijnen van de Royal Institution of Chartered Surveyors (RICS), Investment Property Databank (MSCI), International Valuation Standard (IVS) en het Nederlands Register Vastgoed Taxateurs (NRVT).

Ultimo jaar wordt de gehele vastgoedportefeuille volledig getaxeerd (inclusief bezoek van alle objecten). Bij de waardering wordt gebruik gemaakt van zowel huurkapitalisatie- als de Discounted Cash Flowmethode (DCF). De waardering van de materiële vastgoedbeleggingen is gelet op de huidige marktomstandigheden een belangrijke schattingspost. Het risico bestaat dat materiële aanpassingen zich kunnen voordoen in de waardering in het volgende boekjaar.

Voor niet-beursgenoteerde fondsbeleggingen in vastgoed, private equity en infrastructuur wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportage, gecorrigeerd voor kasstromen in de periode vanaf de balansdatum van de fondsrapportage tot de balansdatum van de jaarrekening. De rapportages zijn niet door een accountant gecontroleerd en/of de periode van deze rapportages loopt niet synchroon met het boekjaar van PMT. Om onzekerheden ten aanzien van de waardering te mitigeren, vindt voor aanstelling van een beheerder een selectieprocedure inclusief due diligence plaats. Na aanstelling worden de beheerders zorgvuldig gemonitord. Daarnaast wordt jaarlijks achteraf een aansluiting gemaakt met de gecontroleerde jaarrekeningen van deze fondsen. De waardering kan hoger of lager zijn, maar is gezien de mitigerende maatregelen naar inschatting niet materieel voor het vermogen en het resultaat.

De investeringen in private equity, infrastructuur, niet-beursgenoteerd indirect vastgoed en investeringen in andere beleggingsfondsen, waaronder de hypotheke, welke bestaan uit participaties in hypothekefondsen, zijn in de verdeling opgenomen onder andere methode/intrinsieke waarde. Uitgangspunt hierbij is dat de waardering niet door MN, maar door de onderliggende beleggingsfondsen zelf gebeurt.

MARKTWAARDEBEPALING (X €1 MILJOEN)

 ULTIMO **2022**

 ULTIMO **2021**

BELEGGINGSCATEGORIEËN	Genoteerde markt-prijzen	Onaf-hankelijke taxaties	Netto contante waarde	Andere methode	TOTAAL	Genoteerde markt-prijzen	Onaf-hankelijke taxaties	Netto contante waarde	Andere methode	TOTAAL
VASTGOEDBELEGGINGEN										
Directe vastgoedbeleggingen	-	2.547	-	-	2.547	-	2.531	-	-	2.531
Indirecte vastgoedbeleggingen	1.495	-	-	2.802	4.297	3.540	-	-	2.245	5.785
AANDELEN										
Beursgenoteerde aandelen	15.077	-	-	-	15.077	28.378	-	-	-	28.378
VASTRENTENDE WAARDEN										
Obligaties	37.076	-	34	-	37.110	49.474	-	75	-	49.549
Deposito's	-	-	1.980	-	1.980	-	-	730	-	730
Beleggingsinstellingen vastrentende waarden	-	-	-	64	64	-	-	-	89	89
Infrastructuur leningen	-	-	-	1.062	1.062	-	-	-	742	742
Hypotheken	-	-	-	3.216	3.216	-	-	-	4.008	4.008
DERIVATEN										
Interest rate swaps	-	-	2.687	-	2.687	-	-	6.631	-	6.631
Futures	-	-	-	-	-	5	-	-	-	5
Valutaderivaten	-	-	477	-	477	-	-	88	-	88
OVERIGE BELEGGINGEN										
Private equity	-	-	-	8.163	8.163	-	-	-	7.888	7.888
Infrastructuur	-	-	-	350	350	-	-	-	327	327
TOTAAL	53.648	2.547	5.178	15.657	77.030	81.397	2.531	7.524	15.299	106.751

NIET IN DE BELEGGINGSCATEGORIEËN MEEGENOMEN ONDERDELEN VAN HET BELEGD VERMOGEN

Vorderingen inzake Credit Support Annexen (genoteerde marktprijzen)	10.403	359
Verplichtingen inzake Credit Support Annexen (genoteerde marktprijzen)	-685	-4.334
Verplichtingen uit hoofde van derivaten (netto contante waarde)	-13.084	-2.917
Kortlopende vorderingen beleggingen	970	271
Kortlopende schulden beleggingen	-943	-38
Liquide middelen positief	2.262	2.804
Liquide middelen negatief	-708	-1.031
TOTAAL BELEGD VERMOGEN	75.245	101.865

15 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

BATEN

(17) PREMIEBIJDRAGEN (VAN WERKGEVERS EN WERKNEMERS)

De totale premiebijdragen in 2022 zijn € 2.916 miljoen (2021: € 2.826 miljoen).

Deze baten bestaan uit:

PREMIEBIJDRAGEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
Werkgeversdeel pensioenpremies	1.831	1.775
Werknemersdeel pensioenpremies	1.069	1.035
Pensioenpremies	2.900	2.810
Premie ANW pensioen	16	16
WAARDE 31 DECEMBER	2.916	2.826

Voor de vaststelling van de feitelijk te betalen premie tot de salarisgrens geldt in 2022 een premiepercentage van 27,98% (2021: 27,98%) van de pensioengrondslag. In 2022 komt dit bij een volledig dienstverband neer op het salaris tot maximaal de salarisgrens van € 81.010,- (2021: € 79.719,-) minus de franchise van € 14.802,- (2021: € 14.554,-). Over het pensioengevend jaarsalaris boven de salarisgrens tot het maximum salaris van € 114.866,- geldt een vrijwillige regeling op basis van een premiestaffel en een jaarlijks vast te stellen opbouwpercentage. Hierbij kan de keuze gemaakt worden voor een opbouw 'laag' van 1,19% of 'hoog' van 1,48% (2021: laag 1,10% en hoog 1,37%). Voor de vrijwillige regeling is in 2022 € 32,1 miljoen aan premie ontvangen. Premies die zijn gefactureerd aan werkgevers die de verplichte aansluiting bij PMT betwisten (2022: per saldo € 11,7 miljoen positief en 2021: per saldo € 4 miljoen positief), zijn niet opgenomen in de post premiebijdragen.

Kostendekkende premie

In de toets op het kostendekkend zijn van de premie worden alleen de pensioenpremies betrokken en blijft de premie ANW uit bovenstaande tabel buiten beschouwing. PMT hanteert in zijn premiebeleid een gedempte kostendekkende premie. De gedempte kostendekkende premie in 2022 wordt gebaseerd op een (prudent vastgesteld) reëel verwacht netto rendement van 1,54% (2021: 1,54%). Dit rendement is het reële verwachte rendement gecorrigeerd voor inflatie en een prudentie-afslag.

Er wordt bekeken hoe de gedempte kostendekkende premie zich verhoudt tot de feitelijke betaalde premie. De post Pensioenpremies in 2022 bedraagt € 2.900 miljoen (2021: € 2.810 miljoen) en betreft de feitelijk betaalde premie als percentage van de pensioengrondslag. Dit is gelijk aan de gedempte kostendekkende premie ter dekking van pensioenopbouw 2022, zoals berekend op basis van het verwacht reëel rendement van 1,54%, ad € 2.900 miljoen (2021: € 2.810 miljoen).

De gedempte kostendekkende premie wordt ook getoetst met de premie gebaseerd op de actuele DNB rentetermijnstructuur ultimo 2021 (de actuariële benodigde premie). De actuariële benodigde premie bestaat uit de lasten voor pensioenopbouw en risicopremies. De zuivere kostendekkende premie bestaat naast de actuariële benodigde premie uit een opslag voor solvabiliteit. De solvabiliteitsopslag betreft een opslag waardoor de inkoop van nieuwe aanspraken op het vereiste niveau zou komen. Deze solvabiliteitsopslag hangt af van het vereiste vermogen en deze bedraagt voor PMT ultimo 2021 18,6%.

Het verschil tussen de ex-ante en ex-post vastgestelde gedempte kostendeekkende premie, veroorzaakt door bestandsontwikkeling, komt tot uitdrukking in 'meer ontvangen'.

De kostendeekkende premie kan achteraf als volgt worden becijferd:

KOSTENDEKKENDE PREMIE (X €1 MILJOEN)	2022		2021	
	zuivere DNB-RTS 31-12-2021	gedempte verwacht rendement 1,54%	zuivere DNB-RTS 31-12-2019	gedempte verwacht rendement 2,5%
Totale lasten pensioenopbouw	3.695	2.836	3.872	2.754
Kostenopslag	58	58	51	51
Solvabiliteitsopslag	688	-	656	-
Meer ontvangen	-	6	-	5
TOTAAL	4.441	2.900	4.579	2.810
Feitelijke premie ter dekking van pensioenopbouw	2.900	2.900	2.810	2.810
Marge tussen feitelijke premie en kostendeekkende premie (zonder solvabiliteitsopslag)	- 853	-	- 1.113	-

De actuariel benodigde premie in 2022 is hoger dan de feitelijke betaalde premie. Het tekort tussen de feitelijke betaalde premie en de actuariel benodigde premie leidt primo 2022 tot een premiedekkingsgraad van minder dan 100%, namelijk 76,9% (primo 2021: 71%). De premiedekkingsgraad is het quotiënt van enerzijds de feitelijke betaalde premie en anderzijds de actuariel benodigde premie (beide exclusief kosten- en solvabiliteitsopslagopslag).

(18) BELEGGINGSRESULTAAT VOOR RISICO PENSIOENFONDS

Het beleggingsresultaat bestaat uit:

BELEGGINGSRESULTAAT (X €1 MILJOEN)	2022	2021
Beleggingsresultaat risico pensioenfonds	- 28.079	3.527
TOTAAL	- 28.079	3.527

Beleggingsresultaat risico pensioenfondsen

Het beleggingsresultaat (op de fondsportefeuille) kan als volgt worden gespecificeerd:

BELEGGINGSRESULTAAT RISICO PENSIOENFONDS (X €1 MILJOEN)

BELEGGINGSCATEGORIE	2022				2021			
	Direct resultaat	Indirect resultaat	Kosten	Totaal resultaat	Direct resultaat	Indirect resultaat	Kosten	Totaal resultaat
Direct vastgoed-beleggingen	79	- 60	-	19	80	211	-	291
Indirect vastgoed-beleggingen	163	- 1.054	- 9	- 900	154	1.088	- 10	1.232
Aandelen	508	- 3.127	- 12	- 2.631	529	5.566	- 15	6.080
Vastrentende waarden	1.114	- 10.327	- 59	- 9.272	1.142	- 1.559	- 57	- 474
Derivaten	320	- 15.996	- 3	- 15.679	432	- 6.740	- 2	- 6.310
Overige beleggingen	58	338	- 5	391	72	2.646	- 3	2.715
SUBTOTAAL	2.242	- 30.226	- 88	- 28.072	2.409	1.212	- 87	3.534
Toerekening algemene kosten aan beleggingsresultaat				- 7				- 7
TOTAAL				- 28.079				3.527

Het resultaat op valuta-afdekkingen en andere derivaten is verantwoord onder de categorie 'derivaten'. Dit geldt voor alle derivaten (ook als de positie negatief is). Het negatieve resultaat op derivaten wordt grotendeels veroorzaakt door de rente-afdekking. De rente is in 2022 gestegen welke heeft geleid tot een negatief effect op het beleggingsresultaat.

Onder de beleggingskosten zijn begrepen de 'directe beheerkosten' waarvoor facturen zijn ontvangen. Tevens is een reservering getroffen voor de kosten die betrekking hebben op 2022, maar waarvoor nog geen facturen zijn ontvangen. De kosten die vermogensbeheerders direct ten laste van beleggingsfondsen hebben gebracht zijn niet apart als kosten verantwoord, maar wel begrepen in het indirect resultaat.

Conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie is 50% van de bestuurs- en bestuursbureaunkosten toegerekend aan de beleggingskosten. Voor het boekjaar 2022 bedraagt deze toerekening € 7 miljoen (2021: € 7 miljoen).

De kosten van vermogensbeheer kunnen als volgt worden uitgesplitst:

VERMOGENSBEHEER (X €1 DUIZEND)

BELEGGINGSCATEGORIE	BEHEERKOSTEN	OVERIGE KOSTEN	TOTAAL 2022
Vastgoed	15	–	15
Aandelen	6	–	6
Vastrentende waarden	3	–	3
Derivaten	36	–	36
Overige beleggingen	2	2	4
Fiduciair management	11	10	21
Kosten bewaarloon	3	–	3
TOTAAL	76	12	88

In de uitsplitsing van kosten vermogensbeheer zijn de fiduciaire kosten en de kosten bewaarloon separaat gepresenteerd.

De transactiekosten zijn in de jaarrekening onderdeel van de indirecte beleggingsresultaten. Het totaal aan transactiekosten voor het boekjaar 2022 bedraagt € 69,6 miljoen (2021: € 51,3 miljoen). Van deze transactiekosten is € 7,7 miljoen (2021: € 7,7 miljoen) op betrouwbare wijze vastgesteld. De overige transactiekosten zijn gebaseerd op schattingen of voorlopige opgaves van vermogensbeheerders.

Relatie jaarrekening en beleggingsbeleid

De beleggingen in de jaarrekening wijken af van de categorieën die PMT hanteert in zijn beleggingsbeleid. De jaarrekening presenteert de beleggingen naar de aard van de financiële instrumenten. Het bestuursverslag en de kerncijfers geven de beleggingscategorieën en de resultaten daarop weer volgens de manier waarop PMT het (strategisch) beleggingsbeleid vormgeeft.

Het volgende overzicht geeft de aansluiting weer tussen de jaarrekening en het beleggingsbeleid:

RELATIE JAARREKENING EN BELEGGINGSBELEID (X €1 MILJOEN)

BELEGGINGSRESULTAAT	JAARREKENING TOTAAL 2022	BELEGGINGSBELEID			
		Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Overige beleggingen
Direct vastgoedbeleggingen	19	19	-	-	-
Indirect vastgoedbeleggingen	- 900	- 898	- 2	-	-
Aandelen	- 2.631	- 91	- 2.540	-	-
Vastrentende waarden	- 9.272	-	-	- 9.272	-
Derivaten	- 15.679	-	- 10	- 15.669	-
Overige beleggingen	391	-	363	-	28
TOTAAL	- 28.072	- 970	- 2.189	- 24.941	28
Rendement 2022	-27,5%	-12,9%	-13,3%	-38,5%	1,1%
Rendement 2021	3,6%	20,1%	23,0%	-9,0%	39,1%

In geval beleggingsinstrumenten in meerdere beleidscategorieën voorkomen, worden de beleggingsresultaten pro-rata toegerekend op basis van de eindejaarsverdeling. Beleggingskosten worden toebedeeld aan de beleidscategorieën voor zover van toepassing. Niet aan beleggingsinstrumenten toe te rekenen kosten worden pro-rata toegerekend op basis van de eindejaarsverdeling.

(19) OVERIGE BATEN

De post overige baten bestaat uit:

OVERIGE BATEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
Opgelegde boete en interest	4	7
Interest	4	3
Overige	-	7
TOTAAL	8	17

De opgelegde boete betreft de boetebedragen die PMT op basis van het incassobeleid oplegt aan de werkgevers die de premienota niet tijdig voldoen.

LASTEN

(20) PENSIOENUITKERINGEN

De post uitkeringen is als volgt opgebouwd:

UITKERINGEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
Ouderdomspensioen	1.242	1.180
Vervroegd ouderdomspensioen	119	119
Partnerpensioen	260	247
Wezenpensioen	4	4
ANW pensioen	15	15
SUBTOTAAL UITKERINGEN	1.640	1.565
Afkoopsommen	14	20
TOTAAL	1.654	1.585

(21) UITVOERINGSKOSTEN PENSIOENREGELING

De kosten van de pensioenuitvoering ad € 65 miljoen (2021: € 55 miljoen) zijn exclusief de beleggingskosten. De beleggingskosten worden direct ten laste gebracht van het beleggingsresultaat (18). De uitvoering van het vermogensbeheer en de pensioenregeling is net als voorgaande jaren uitbesteed.

De post uitvoeringskosten pensioenregeling is als volgt te splitsen (in duizenden euro's ten behoeve van benodigde specificatie):

UITVOERINGSKOSTEN PENSIOENREGELING (X €1 DUIZEND)	2022	2021
Uitvoering pensioenregeling	58.596	47.856
Personeelskosten	6.613	6.952
Kosten huisvesting en benodigdheden	1.517	1.557
Vacatiegelden Bestuurders en commissies	987	977
Vacatiegelden Verantwoordingsorgaan	142	118
Vacatiegelden Raad van Toezicht	94	81
Accountantskosten	209	257
Kosten actuariële certificering	61	72
Kosten toezichthouders en overige organen	1.485	1.442
Overige kosten	2.446	2.070
Kosten bestuur en bestuursbureau	13.554	13.526
Aan beleggingsresultaat toegewezen kosten	- 6.777	- 6.763
	6.777	6.763
TOTAAL	65.373	54.619

De kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling zijn gestegen met € 10,7 miljoen tot € 58,6 miljoen (2021: € 47,9 miljoen). De reguliere overeengekomen vergoeding bedraagt € 56,5 (2021: € 42,9 miljoen). In dit bedrag is € 12,2 miljoen opgenomen om de administratie verder gereed te maken voor het nieuwe pensioenakkoord. Daarnaast is er € 2,1 miljoen in rekening gebracht voor incidentele kosten doorbelast aan PMT (2021: € 5 miljoen).

De kosten van bestuur en bestuursbureau zijn ongeveer gelijk gebleven op € 13,5 miljoen vergeleken met vorig jaar (2021: € 13,5 miljoen). Conform vorig jaar worden 50% van deze kosten, € 6.777 duizend toegerekend aan beleggingskosten (2021: € 6.763 duizend).

Het fonds heeft ultimo 2022 een eigen bezetting van 43 werknemers (2021: 45). Alle werknemers verrichten hun werkzaamheden in Nederland op de locatie van het fonds dan wel op decentrale locaties. Het fonds heeft naast het bestuur 20 functionarissen op specifieke gebieden zoals communicatie, risicomanagement, pensioenbeheer, actuariaat, vermogensbeheer, governance en IT. Dit is inclusief de directeur van het bestuursbureau. Daarnaast heeft het fonds 15 pensioenconsulenten (inclusief manager) en 8 medewerkers in overige ondersteunende functies. In 2022 heeft PMT ook gebruikt gemaakt van 2 interim-medewerkers.

In de personeelskosten zijn de salarissen, sociale lasten, en overige personeelsgerelateerde kosten, waaronder pensioenkosten en opleidingen, opgenomen. PMT heeft geen variabele beloningen.

PERSENEELSKOSTEN (X €1 DUIZEND)	2022	2021
Lonen en salarissen medewerkers PMT	4.928	4.899
Sociale lasten	453	426
Pensioenpremies	740	753
Overige personeelskosten	492	874
TOTAAL	6.613	6.952

De personeelskosten zijn in 2022 gedaald. De daling wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere kosten van tijdelijk ingeleend personeel.

PMT heeft naast een bestuur ook een verantwoordingsorgaan en een raad van toezicht. De vergoeding voor bestuur- en commissieleden wordt overgemaakt aan de bestuurders zelf, danwel naar de organisaties door wie zij zijn voorgedragen. De hoogte van deze vergoeding sluit aan bij de aanbeveling die de Pensioenfederatie hierover heeft opgesteld. De hoogte van de vergoedingen wordt jaarlijks per 1 januari aangepast aan de CAO-ontwikkeling in de sector Metaal en Techniek gedurende het voorgaande kalenderjaar. De laatste verhoging heeft begin 2022 plaatsgevonden. Hiermee zijn de vacatiegelden uitgekomen op € 1,2 miljoen (2021: € 1,2 miljoen).

De accountantskosten zijn als volgt te splitsen naar soort:

ACCOUNTANTSKOSTEN (X €1 DUIZEND)	2022	2021
Onderzoek van de jaarrekening	160	169
Andere controlewerkzaamheden	49	40
Fiscale advisering	-	-
Andere niet-controlediensten	-	-
TOTAAL¹	209	209

¹ In bovenstaande uitsplitsing zijn de accountantskosten toegerekend aan het jaar waarop de werkzaamheden betrekking hebben. Het totaal wijkt hierdoor af van het bedrag aan accountantskosten zoals genoemd bij de uitsplitsing van de uitvoeringskosten pensioenregeling.

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij het fonds zijn uitgevoerd door Deloitte in 2022. Deze honoraria hebben betrekking op het onderzoek van de jaarrekening en andere controlewerkzaamheden en op het betreffende boekjaar, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht. Onder de honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening vallen de volgende diensten; de controle van de jaarrekening, DNB-jaarstaten, basisgegevens, normportefeuille en z-score. De andere controlewerkzaamheden hebben betrekking op de controle van het maatschappelijk verantwoord beleggen jaarverslag.

De kosten toezichthouders, Pensioenfederatie en overige organen zijn als volgt te splitsen naar soort:

KOSTEN TOEZICHTHOUDERS, PENSIOEN-FEDERATIE EN OVERIGE ORGANEN (X €1 DUIZEND)	2022	2021
Kosten toezichthouder DNB	750	825
Kosten toezichthouder AFM	126	123
Kosten pensioenfederatie	523	538
Kosten overige organen	86	- 44
TOTAAL	1.485	1.442

(22) MUTATIE VOORZIENING PENSIOENVERPLICHTINGEN VOOR RISICO PENSIOENFONDS

In 2022 is de voorziening pensioenverplichtingen met € 24,926 miljoen afgenomen (2021: € 5,685 miljoen afgenomen). De stijging van marktrente in 2022 leidt tot een daling van de voorziening met € 31,558 miljoen (2021: € 8,110 miljoen daling). De doorgevoerde schattingswijzigingen leiden tot een stijging van de voorziening van € 750 miljoen.

Per 1 juli 2022 is het mogelijk om bij een beleidsdekkingsgraad van 105% of hoger en toeslag toe te kennen. De toeslagen worden toegepast als en voor zover de middelen van het fonds dit naar het oordeel van het bestuur toelaten. Het bestuur van PMT neemt hierover jaarlijks een besluit. De voorziening is per 1 oktober 2022 verhoogd met een toeslag van 1,29%. Per 1 januari 2023 is er nog een toeslag van 4,2% toegezegd. Dit leidt in totaal tot een stijging van de voorziening van € 4,048 miljoen.

(23) SALDO OVERDRACHTEN VAN RECHTEN

Sinds eind november 2021 is de beleidsdekkingsgraad weer boven de grens om waardeoverdrachten te kunnen afhandelen.

SALDO OVERDRACHTEN VAN RECHTEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
Inkomende waardeoverdrachten	-627	108
Uitgaande waardeoverdrachten	349	-341
TOTAAL	-278	-233

De inkomende waardeoverdrachten bestaan in 2022 voor € 99 miljoen uit reguliere waardeoverdrachten en € 128 miljoen waardeoverdracht kleine pensioenen.

Op 1 december heeft de collectieve waardeoverdracht van Pensioenfonds MN naar PMT plaatsgevonden voor € 400 miljoen. Bij deze overdracht zijn alle aanspraken en uitkeringen van alle deelnemers overgedragen aan PMT. De opbouw van pensioen is per 1 januari 2022 al overgegaan naar PMT.

In 2022 is er € 303 miljoen aan reguliere waardeoverdrachten en € 46 miljoen aan waardeoverdrachten kleine pensioenen uitbetaald.

(24) OVERIGE LASTEN

Onder de overige lasten zijn opgenomen:

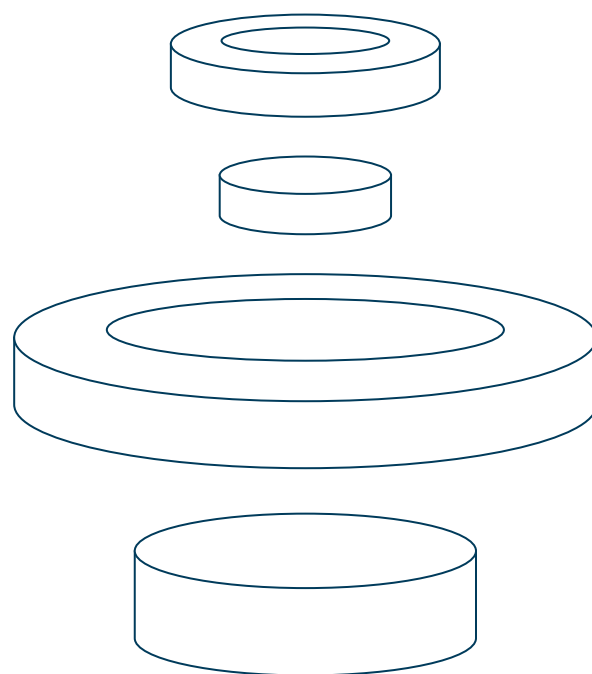
OVERIGE LASTEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
Mutatie van de voorziening voor oninbare vorderingen	6	8
Overige	-	1
TOTAAL	6	9

16 ACTUARIËLE ANALYSE

De actuariële resultaten over het verslagjaar kunnen als volgt worden gespecificeerd:

ACTUARIËLE RESULTATEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
Premies ten behoeve van pensioenopbouw	2.900	2.810
Pensioenopbouw ¹	- 3.750	- 3.923
RESULTAAT OP PREMIE	- 850	- 1.113
Beleggingsresultaat risico fonds	- 28.079	3.527
Resultaat op Deelnemingen en negatieve goodwill	- 3	12
Rentetoevoeging VPV	477	552
RESULTAAT OP BELEGGINGEN	- 27.605	4.091
RESULTAAT OP TOESLAGEN	- 4.048	-
RESULTAAT OP STERFTE (INCL. ANW)	135	108
RESULTAAT OP ARBEIDSONGESCHIKTHEID	- 1	- 54
RESULTAAT OP KOSTEN	21	23
Werkelijke uitkeringen	- 1.654	- 1.585
Onttrekking voor uitkeringen	1.658	1.585
RESULTAAT OP UITKERINGEN	4	-
Resultaat op waardeoverdrachten	- 10	- 14
Wijziging marktrente	31.558	8.110
Wijziging UFR methodiek	- 124	- 1.026
Schattingwijziging	- 750	13
Overige resultaten	- 9	40
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	- 1.679	10.178

¹ De pensioenopbouw betreft de kosten van de inkoop van de pensioenaanspraken in 2022, uitgaande van de rentetermijnstructuur (RTS) per 31 december 2021.

GECONSOLIDEERDE
JAARREKENING
2022

17 GECONSOLIDEERDE BALANS

(na resultaatbestemming)

ACTIVA (X €1 MILJOEN)		31-12-2022	31-12-2021
BELEGGINGEN VOOR RISICO PENSIOENFONDS			
Vastgoedbeleggingen		6.844	8.316
Aandelen		15.077	28.378
Vastrentende waarden		43.432	55.118
Derivaten		3.164	6.724
Overige beleggingen		8.513	8.215
Totaal beleggingen	(1)	77.030	106.751
Vorderingen uit hoofde van beleggingen	(2)	11.373	630
Overige activa	(3)	2.450	2.973
TOTAAL ACTIVA		90.853	110.354
PASSIVA (X €1 MILJOEN)			
Groepsvermogen	(4)	4.720	6.399
Technische voorzieningen	(5)		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		70.618	95.544
Overige voorzieningen	(6)	1	5
Langlopende schulden	(7)	4	5
Verplichtingen uit hoofde van beleggingen	(8)	15.433	8.332
Overige schulden en overlopende passiva	(9)	77	69
TOTAAL PASSIVA		90.853	110.354

De hierboven vermelde nummers verwijzen naar het hoofdstuk Toelichting op de geconsolideerde balans.

18 GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2022

BATEN (X €1 MILJOEN)		2022	2021
Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	(10)	2.906	2.826
Beleggingsresultaat voor risico pensioenfonds	(11)	- 28.122	3.486
Overige baten	(12)	83	120
TOTAAL BATEN		- 25.133	6.432
LASTEN (X €1 MILJOEN)			
Pensioenuitkeringen	(13)	1.654	1.585
Uitvoeringskosten pensioenregeling	(14)	91	109
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	(15)	- 24.926	- 5.685
Saldo overdrachten van rechten	(16)	- 278	233
Overige lasten	(17)	6	9
TOTAAL LASTEN		- 23.453	- 3.749
SALDO VAN BATEN EN LASTEN		- 1.680	10.181
Belastingen	(18)	1	- 2
RESULTAAT		- 1.679	10.179
Aandeel resultaat derden	(19)	-	- 1
TOTAAL RESULTAAT		- 1.679	10.178

BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN

Het saldo van baten en lasten is via de resultaatbestemming als volgt verdeeld naar de reserves:

RESULTAATBESTEMMING (X €1 MILJOEN)			
Onttrekking aan de Algemene reserve		- 1.679	-
Toevoeging aan de Algemene reserve		-	10.178
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		- 1.679	10.178

De hierboven vermelde nummers verwijzen naar het hoofdstuk Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten.

19 GECONSOLIDEERD KASSTROOM- OVERZICHT

KASSTROOM (X €1 MILJOEN)	2022	2021
KASSTROOM UIT PENSIOENACTIVITEITEN		
Premies	2.898	2.818
Uitgekeerde pensioenen	- 1.639	- 1.564
Afkopen	- 14	- 20
Uitgaven wegens overgedragen verplichtingen	278	- 233
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	- 96	- 101
Overige ontvangsten/uitgaven	89	104
TOTALE KASSTROOM UIT PENSIOENACTIVITEITEN	1.516	1.004
KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN		
Immateriële vaste activa	- 7	- 7
Materiële vaste activa	-	-1
TOTALE KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN	- 7	- 8
KASSTROOM UIT BELEGGINGSACTIVITEITEN		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	45.461	40.241
Ontvangen direct beleggingsresultaat	2.374	2.384
Aankopen van beleggingen	- 49.148	- 44.797
Betaalde kosten van vermogensbeheer	- 143	- 135
TOTALE KASSTROOM UIT BELEGGINGSACTIVITEITEN	- 1.456	- 2.307
Netto kasstroom	53	- 1.311
Koers- en omrekeningsverschillen op liquide middelen	- 270	- 86
MUTATIE IN GELDMIDDELEN	- 217	- 1.397

De mutatie in geldmiddelen bestaat uit de volgende balansposten:

Liquide middelen	2.336	2.871
Verplichtingen aan bancaire instellingen	- 725	- 1.043
Stand per einde boekjaar	1.611	1.828
Stand per einde vorig boekjaar	1.828	3.225
MUTATIE IN GELDMIDDELEN	- 217	- 1.397

20 GECONSOLIDEERDE ALGEMENE TOELICHTING EN GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

GRONDSLAGEN ALGEMEEN

De grondslagen voor waardering en resultaatbepaling van de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening zijn gelijk en zijn bindend voor groepsmaatschappijen.

GRONDSLAGEN VOOR DE CONSOLIDATIE

ALGEMEEN

In de consolidatie zijn betrokken Stichting Pensioenfonds voor de Metaal en Techniek en Mn Services N.V., waarbij Mn Services de uitvoerder en vermogensbeheerder is van de pensioenregeling van Stichting Pensioenfonds voor de Metaal en Techniek.

In de geconsolideerde jaarrekening worden de financiële gegevens opgenomen van entiteiten waarover zij overheersende zeggenschap kan uitoefenen. De integrale methode van consolidatie wordt toegepast, waarbij intercompany transacties en onderliggende vorderingen en verplichtingen worden geëlimineerd. Door te consolideren wordt door de juridische vorm van het kapitaalbelang heen gekeken en wordt direct inzicht gegeven in de financiële positie van de groep als geheel.

In de consolidatie zijn de financiële gegevens van de deelneming MN voor 100% opgenomen. PMT heeft echter een 95,0% belang in het eigen vermogen van de deelneming. Het belang van derden wordt apart gepresenteerd, zijnde het belang van derden in het resultaat.

GRONDSLAGEN VOOR DE BALANS

OVERIGE ACTIVA

De post andere activa bestaat uit immateriële vaste activa, materiële vaste activa, financiële vaste activa, overlopende activa en liquide middelen.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa wordt gewaardeerd op historische kostprijs, bestaande uit verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs en overige kosten onder aftrek van lineaire afschrijvingen op basis van de geschatte economische levensduur en indien van toepassing van bijzondere waardeverminderingen. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname.

Uitgaven voor ontwikkelingsprojecten worden geactiveerd als onderdeel van de vervaardigingsprijs als het waarschijnlijk is dat het project economische voordelen zal behalen en de kosten betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. Kosten van onderzoek worden verwerkt in de staat van baten en lasten.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa wordt gewaardeerd op historische kostprijs, bestaande uit verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs en overige kosten onder aftrek van lineaire afschrijvingen op basis van de geschatte economische levensduur en indien van toepassing van bijzondere waardeverminderingen. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname.

De afschrijvingen worden lineair berekend als een percentage van de aanschafwaarde, gebaseerd op de verwachte levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname.

Financiële vaste activa

Voor de waardering van de deelneming N.V. Schadeverzekering voor de Metaal en Technische Bedrijfstukken wordt verwezen naar de enkelvoudige jaarrekening.

De overige deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Overige vorderingen en overlopende activa

De overige vorderingen en overlopende activa omvatten onder meer de te vorderen premiebijdragen op werkgevers met een looptijd korter dan 1 jaar. De te vorderen premies zijn bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde en bij vervolgwaaordingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, onder aftrek van een voorziening voor mogelijk oninbaarheid.

Tevens is onder de overige vorderingen en overlopende activa een langlopende vordering opgenomen. Het betreft een annuïtaire vordering die bij de eerste verwerking is gewaardeerd tegen de reële waarde en bij de vervolgwaaording gewaardeerd is tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde.

De overige vorderingen zijn bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde en bij de vervolgwaaording gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorziening wegens oninbaarheid is in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

De liquide middelen betreffen positieve rekening-courantposities bij bancaire instellingen die zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De liquide middelen staan ter vrije beschikking tenzij anders vermeld.

GROEPSVERMOGEN

Het groepsvermogen wordt in de enkelvoudige jaarrekening toegelicht onder de post Stichtingskapitaal en reserves.

AANDEEL DERDEN

Het aandeel derden als onderdeel van het groepsvermogen wordt gewaardeerd tegen het bedrag van het netto-belang in het netto-activa van de desbetreffende groepsmaatschappijen.

OVERIGE VOORZIENINGEN

De post overige voorzieningen bestaat uit andere voorzieningen.

Andere voorzieningen

De andere voorzieningen worden gevormd tegen concrete of specifieke risico's en verplichtingen die op de balansdatum bestaan en waarvan de omvang onzeker is doch redelijkerwijs in te schatten. De risico's en verplichtingen zijn in rechte afdwingbaar of betreffen een feitelijke verplichting, waarvan de omvang op redelijk betrouwbare wijze kan worden geschat en waarbij uitstroom van liquide middelen noodzakelijk is. De andere voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

LANGLOPENDE SCHULDEN

Onder de langlopende schulden worden schulden en vooruitontvangen bedragen opgenomen met een resterende looptijd van meer dan een jaar. Deze worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na de eerste verwerking tegen de geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde van de langlopende schulden wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de schulden in de staat van baten en lasten als interestlast verwerkt.

GRONDSLAGEN VOOR DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

AANDEEL IN RESULTAAT VAN NIET-GECONSOLIDEERDE ONDERNEMINGEN WAARIN WORDT DEELGENOMEN

Het resultaat op deelnemingen betreft het aandeel van de vennootschap in het resultaat van de op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen, alsmede het in het verslagjaar gedeclareerde dividend van de op verkrijgingsprijs gewaardeerde deelnemingen.

TOTAAL RECHTSTREEKSE MUTATIES IN HET EIGEN VERMOGEN

Het resultaat wordt gecorrigeerd voor het belang van derden.

GRONDSLAGEN VOOR HET KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode, waarbij onderscheid is gemaakt tussen kasstromen uit pensioen-, investerings- en beleggingsactiviteiten.

De geldmiddelen bestaan uit de mutatie van de posten Liquide middelen en Schulden bij bancaire instellingen (als onderdeel van Verplichtingen uit hoofde van beleggingen). De mutaties in het kasstroomoverzicht zijn indirect afgeleid uit de staat van baten en lasten en de balansmutaties.

21 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

ACTIVA

(1) TOTAAL BELEGGINGEN

De post totaal beleggingen bestaat in zijn geheel uit beleggingen voor risico pensioen-fonds.

Voor een aanvullende toelichting op de totale beleggingen wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige balans.

(2) VORDERINGEN UIT HOOFDE VAN BELEGGINGEN

Onder de post vorderingen uit hoofde van beleggingen zijn per 31 december opgenomen:

VORDERINGEN UIT HOOFDE VAN BELEGGINGEN (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Vorderingen inzake Credit Support Annexen	10.403	359
Kortlopende vorderingen	970	271
TOTAAL	11.373	630

(3) OVERIGE ACTIVA

De post overige activa bestaat uit:

OVERIGE ACTIVA (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Immateriële vaste activa	4	4
Materiële vaste activa	4	5
Financiële vaste activa	1	7
Overige vorderingen en overlopende activa	105	86
Liquide middelen	2.336	2.871
TOTAAL	2.450	2.973

Onder de post Financiële vaste activa was de deelneming van PMT opgenomen. Het betrof het 100% belang van PMT in N.V. Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen (2021: € 6 miljoen). Per 31 december 2022 zijn de certificaten verkocht aan Stichting Vakraad Metaal en Techniek.

De overige vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan 1 jaar. De eerste waarde benadert de reële waarde gegeven het kortlopende karakter van de overlopende activa.

De liquide middelen ad € 2.336 miljoen betreffen posities in rekening-courant bij bancaire instellingen, sight deposits, beleggingen in geldmarktfondsen en gelden van derden. De schulden in rekening-courant aan bancaire instellingen zijn verantwoord onder de verplichtingen uit hoofde van beleggingen. Het saldo van liquide middelen (actief) en schulden bij bancaire instellingen bedraagt € 1.611 miljoen (2021: € 1.828 miljoen).

De onder liquide middelen opgenomen gelden van derden zijn ultimo 2022 ontvangen en begin 2023 afgedragen. De ontvangen c.q. betaalde rente is verrekend. Aan de creditzijde van de balans zijn deze gelden opgenomen onder af te dragen gelden derden.

Onder de liquide middelen is een bedrag van € 15,2 miljoen niet vrij besteedbaar. Dit bedrag dient uit hoofde van de Wet op het financieel toezicht te worden aangehouden in verband met de kapitaalvereisten van de vennootschappen Mn Services Vermogensbeheer B.V. en Mn Services Fondsenbeheer B.V. Verder staat een bedrag van € 1,2 miljoen niet ter vrije beschikking in verband met afgegeven bankgaranties. Het resterende deel van de liquide middelen staan ter vrije besteding van de geconsolideerde entiteit.

Ultimo 2022 heeft PMT bij ING Bank N.V. een kredietfaciliteit van € 100 miljoen. Hiervan wordt ultimo 2022 geen gebruik gemaakt.

PASSIVA

(4) GROEPSVERMOGEN

Het verloop van het groepsvermogen is als volgt:

GROEPSVERMOGEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
BEGINSTAND	6.397	- 3.781
Mutatie via de resultaatbestemming	- 1.679	10.178
	4.718	6.397
Beginstand aandeel van derden	2	6
Mutatie aandeel van derden	-	- 4
TOTAAL	4.720	6.399

Als gevolg van de consolidatie is het groepsvermogen € 2 miljoen hoger dan het eigen vermogen in de enkelvoudige balans. Het verschil betreft het aandeel van derden in het groepsvermogen.

De mutatie aandeel van derden bestaat uit resultaat aandeel derden.

(5) TECHNISCHE VOORZIENINGEN

De post technische voorzieningen bestaat in zijn geheel uit de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.

Voor een aanvullende toelichting op de voorziening pensioenverplichtingen wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige balans.

(6) OVERIGE VOORZIENINGEN

De post overige voorzieningen bestaat uit de voorzieningen Uitvoeringsorganisatie.

OVERIGE VOORZIENINGEN (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Voorzieningen Uitvoeringsorganisatie	1	5
TOTAAL	1	5

Het verloop van de voorzieningen Uitvoeringsorganisatie is als volgt:

VERLOOP VOORZIENING (X €1 MILJOEN)	2022	2021
BEGINSTAND	5	2
Dotatie ten laste van het resultaat	1	7
Vrijval ten gunste van het resultaat	- 1	- 2
Onttrekkingen	- 4	- 2
Mutatie	- 4	3
TOTAAL	1	5

De voorziening Uitvoeringsorganisatie is als langlopend (langer dan een jaar) aan te merken en heeft betrekking op:

- voorziening persoonsgebonden opleidingen voor personeelsleden;
- voorziening langdurig zieken.

(7) LANGLOPENDE SCHULDEN

De post langlopende schulden bestaat uit de achtergestelde schulden en uit overige langlopende schulden.

LANGLOPENDE SCHULDEN (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Overige langlopende schulden	4	5
TOTAAL	4	5

[8] VERPLICHTINGEN UIT HOOFDE VAN BELEGGINGEN

Onder de post verplichtingen uit hoofde van beleggingen zijn per 31 december opgenomen:

VERPLICHTINGEN UIT HOOFDE VAN BELEGGINGEN (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Verplichtingen inzake Credit Support Annexen	685	4.334
Verplichtingen inzake derivaten	13.084	2.912
Bancaire instellingen	725	1.043
Kortlopende schulden	939	43
TOTAAL	15.433	8.332

[9] OVERIGE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA

Onder de post overige schulden en overlopende passiva zijn per 31 december opgenomen:

OVERIGE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA (X €1 MILJOEN)	31-12-2022	31-12-2021
Verschuldigde loonheffing	36	35
Handelscrediteuren	5	4
Af te dragen gelden van derden	4	5
Diverse schulden en overlopende passiva	32	25
TOTAAL	77	69

22 NIET IN DE BALANS OPGENOMEN ACTIVA EN VERPLICHTINGEN

Ultimo 2022 heeft PMT rondom de beleggingsportefeuille een aantal juridische procedures lopen in verband met gemiste rendementen. Op basis van de huidige inzichten en stand van zaken is de te claimen waarde onzeker (2021: ook onzeker) Uit voorzichtigheid zijn de claims in 2022 niet als vordering op de balans verantwoord.

Ultimo 2022 bedroegen de niet in de balans opgenomen beleggingsverplichtingen voor overige beleggingen € 3.005 miljoen (2021: € 2.784 miljoen). Deze verplichtingen zijn maximale bedragen die op basis van afgesloten contracten kunnen worden gevraagd te storten. De uiteindelijk hieruit voortvloeiende beleggingen zijn onzeker voor wat betreft werkelijke omvang en moment van opvragen. Voor 2022 geldt dat ten aanzien van de normportefeuille rekening is gehouden met de verwachte opvragingen in 2022. Daarnaast staan ultimo 2022 voor € 1.287 miljoen aan toekomstige verplichtingen uit in verband met vastgoedbeleggingen (2021: € 1.058 miljoen). PMT heeft een commitment van € 3.500 miljoen afgegeven inzake hypotheekleningen. Hiervan is in 2022 € 3.480 miljoen opgenomen (2021: € 3.475 miljoen). Ultimo 2022 staan voor € 54 miljoen aan toekomstige verplichtingen uit inzake Bedrijfsleningenfondsen (2021: € 54 miljoen). Ten slotte heeft PMT een commitment afgegeven van € 2.000 miljoen inzake infrastructuur leningen (2021: € 2.000 miljoen). Hiervan is in 2022 € 1.220 miljoen opgenomen (2021: € 749 miljoen).

NIET IN BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN TEN BEHOEVE VAN ANDERE MAATSCHAPPIJEN

HUUROVEREENKOMST DEN HAAG

MN heeft een huurovereenkomst afgesloten voor de Zilveren Toren in Den Haag met einde looptijd oktober 2028. De jaarlijkse huur bedraagt € 6,2 miljoen. Deze verplichting wordt jaarlijks geïndexeerd. De afgegeven bankgarantie voor de huur van het pand bedraagt € 1,2 miljoen. Er is geen sprake van een verplichting tot herstel na afloop van het gebruik van het gebouw.

DATA CENTER

Met ingang van 1 augustus 2022 heeft MN een overeenkomst met een ICT dienstverlener voor de dienst ICT-infrastructuur van 2 jaar afgesloten. De kosten zijn afhankelijk van de werkelijk geleverde prestaties. De geschatte verplichting voor het komende jaar bedraagt circa € 4,2 miljoen.

CLAIM

MN heeft eind 2022 een schrijven ontvangen van een derde partij die MN aansprakelijk heeft gesteld voor het gebruik van software componenten in strijd met de met die partij als leverancier gesloten overeenkomst. MN heeft alle (beweerdelijke) vorderingen afgewezen. Er is (nog) geen sprake van een gerechtelijke procedure.

OVERIGE VERPLICHTINGEN

Ook heeft MN een contract afgesloten inzake het gebruiksrecht van programmatuur met betrekking tot de nieuwe pensioenregeling. De overeenkomst is van toepassing tot en met 31 december 2023. De verplichting voor het komende jaar bedraagt € 3,25 miljoen.

Tevens heeft MN met ingang van augustus 2022 een 3-jarig contract afgesloten voor desktop-applicaties. De geschatte verplichting voor 2023 bedraagt € 0,9 miljoen. De verplichting in 2024 en 2025 bedraagt € 1,4 miljoen.

MN heeft een verhuurovereenkomst met Cometec B.V. gesloten. Deze huurovereenkomst is per 1 augustus 2022 ingegaan met einddatum oktober 2028. Het totaal van de naar verwachting te ontvangen huuropbrengsten inclusief service opbrengsten met betrekking tot niet (tussentijds) opzegbare verhuur bedraagt op balansdatum € 14,8 miljoen, waarvan in het eerste jaar na balansdatum € 2,5 miljoen.

Daarnaast heeft MN een verhuurovereenkomst met Rijksvastgoedbedrijf gesloten. Deze overeenkomst is per 1 april 2023 ingegaan met einddatum oktober 2028. Het totaal van te ontvangen toekomstige huuropbrengsten inclusief service-opbrengsten met betrekking tot niet (tussentijds) opzegbare verhuur bedraagt op balansdatum € 19,3 miljoen, waarvan in het eerste jaar na balansdatum € 2,6 miljoen.

OPERATIONELE LEASEVERPLICHTINGEN

Per 1 augustus 2015 is een mantelovereenkomst gesloten met het recht om lease- en huurcontracten aan te gaan voor het wagenpark. De overeenkomst loopt tot juli 2024. De onderliggende leaseovereenkomsten hebben een looptijd van maximaal 5 jaar, dan wel een maximum van 160.000 kilometers. De geschatte verplichting voor het komende jaar bedraagt € 0,3 miljoen leasekosten en € 0,1 miljoen overige kosten. De geschatte verplichting voor de periode 1 tot 5 jaar bedraagt € 0,4 miljoen leasekosten en € 0,1 miljoen overige kosten. De geschatte verplichting voor de periode langer dan 5 jaar is nihil.

23 RISICOPARAGRAAF

In de enkelvoudige jaarrekening zijn de risico's die PMT als pensioenfonds loopt toegelicht. In de geconsolideerde jaarrekening komt ook de financiële positie van het uitvoeringsbedrijf naar voren.

Het risicoprofiel van de groep wijzigt niet ten opzichte van het enkelvoudige risicoprofiel als gevolg van de consolidatie. De financiële risico's van de uitvoeringsorganisatie zijn in verhouding van beperkte omvang.

24 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

BATEN

(10) PREMIEBIJDRAGEN (VAN WERKGEVERS EN WERKNEMERS)

De totale premiebijdragen in 2022 zijn €2.906 miljoen (2021: € 2.826 miljoen).

Deze baten bestaan uit:

PREMIEBIJDRAGEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
Werkgeversdeel pensioenpremies	1.825	1.775
Werknemersdeel pensioenpremies	1.065	1.035
Pensioenpremies	2.890	2.810
Premie ANW pensioen	16	16
WAARDE 31 DECEMBER	2.906	2.826

(11) BELEGGINGSRESULTAAT VOOR RISICO PENSIOENFONDS

Het beleggingsresultaat bestaat uit:

BELEGGINGSRESULTAAT (X €1 MILJOEN)	2022	2021
Beleggingsresultaat risico pensioenfonds	- 28.122	3.486
TOTAAL	- 28.122	3.486

BELEGGINGSRESULTAAT RISICO PENSIOENFONDS

Het beleggingsresultaat (op de fondsportefeuille) kan als volgt worden gespecificeerd:

BELEGGINGSRESULTAAT RISICO PENSIOENFONDS (X €1 MILJOEN)

BELEGGINGSCATEGORIE	2022				2021			
	Direct resultaat	Indirect resultaat	Kosten	Totaal resultaat	Direct resultaat	Indirect resultaat	Kosten	Totaal resultaat
Direct vastgoed-beleggingen	79	- 60	-	19	80	211	-	291
Indirect vastgoed-beleggingen	163	- 1.054	- 4	- 895	154	1.088	- 5	1.237
Aandelen	508	- 3.127	- 6	- 2.625	529	5.566	- 8	6.087
Vastrentende waarden	1.114	- 10.327	- 27	- 9.240	1.142	- 1.559	- 31	- 448
Derivaten	320	- 15.996	- 1	- 15.677	432	- 6.740	- 1	- 6.309
Overige beleggingen	58	338	- 2	394	72	2.646	- 2	2.716
SUBTOTAAL	2.242	- 30.226	- 40	- 28.024	2.409	1.212	- 47	3.574
Toerekening algemene kosten aan beleggingsresultaat				- 98				- 88
TOTAAL				- 28.122				3.486

(12) OVERIGE BATEN

De post overige baten bestaat uit:

OVERIGE BATEN (X €1 MILJOEN)

	2022	2021
Bedrijfsopbrengsten uitvoeringsorganisatie	75	103
Opgelegde boete	4	7
Interest	4	3
Overige	-	7
TOTAAL	83	120

LASTEN

(13) PENSIOENUITKERINGEN

De post uitkeringen is als volgt opgebouwd:

UITKERINGEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
Ouderdomspensioen	1.242	1.180
Vervroegd ouderdomspensioen	119	119
Partnerpensioen	260	247
Wezenpensioen	4	4
ANW pensioen	15	15
SUBTOTAAL UITKERINGEN	1.640	1.565
Afkoopsommen	14	20
TOTAAL	1.654	1.585

(14) UITVOERINGSKOSTEN PENSIOENREGELING

De kosten van de pensioenuitvoering ad € 91 miljoen (2021: € 109 miljoen) zijn exclusief de beleggingskosten. De beleggingskosten worden direct ten laste gebracht van het beleggingsresultaat (11).

De post uitvoeringskosten pensioenregeling is als volgt te splitsen (in duizenden euro's ten behoeve van benodigde specificatie):

UITVOERINGSKOSTEN PENSIOENREGELING (X €1 DUIZEND)	2022	2021
Personeelskosten	87.514	104.513
Afschrijvingen	2.622	2.775
Vacatiegelden bestuurders en commissies	987	977
Vacatiegelden Verantwoordingsorgaan	142	118
Vacatiegelden Raad van Toezicht	94	81
Bijzondere waardeverminderingen	5.474	4.777
Overige kosten	92.199	83.194
SUBTOTAAL KOSTEN	189.032	196.435
Aan beleggingsresultaat toegewezen kosten	- 97.606	- 87.890
TOTAAL	91.426	108.545

Per 1 januari 2022 heeft MN de pensioentoezeggingen gedaan aan haar personeelsleden ondergebracht bij PMT. Daarvoor waren deze ondergebracht bij Pensioenfonds MN.

Het pensioenfonds heeft ultimo 2022 een eigen bezetting van 43 werknemers (2021: 45). Alle werknemers verrichten hun werkzaamheden in Nederland op de locatie van het fonds dan wel op decentrale locaties. Het fonds heeft naast het bestuur 20 beleidsbepalers of -adviseurs, 15 pensioenconsulenten (inclusief manager) en 8 medewerkers in overige ondersteunende functies.

De uitvoeringsorganisatie heeft gemiddeld 826 werknemers in dienst (2021: 953 werknemers) die allen hun werkzaamheden in Nederland uitvoeren.

Onder vacatiegelden staat de vergoeding voor het bestuur en commissies van het pensioenfonds. De vergoeding voor de bestuurders van de uitvoeringsorganisatie staat onder personeelskosten.

Onder overige kosten zijn de accountantskosten verantwoord. De accountantskosten zijn als volgt te splitsen naar soort:

ACCOUNTANTSKOSTEN (X €1 DUIZEND)	2022	2021
Onderzoek van de jaarrekening	160	169
Andere controlewerkzaamheden	1.569	1.840
Fiscale adviseringen	-	-
Andere niet-controlediensten	-	-
TOTAAL	1.729	2.009

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij het fonds zijn uitgevoerd door Deloitte. Deze honoraria hebben betrekking op het onderzoek van de jaarrekening en andere controlewerkzaamheden en op het betreffende boekjaar, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht. Onder de honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening vallen de volgende diensten; de controle van de jaarrekening, DNB-jaarstaten, basisgegevens, normportefeuille en z-score. De andere controlewerkzaamheden hangen samen met de ISAE 3402-rapporten, de controle van de MN-beleggingsfondsen, de controle van de financiële jaarrapportages en verklaringen bij overige rapportages ten behoeve van opdrachtgevers van MN. Deze kosten zijn onderdeel van de totaal in rekening gebrachte MN-fees aan deze opdrachtgevers.

(15) MUTATIE VOORZIENING PENSIOENVERPLICHTINGEN VOOR RISICO PENSIOENFONDS

In 2022 is de voorziening pensioenverplichtingen met € 24,926 miljoen afgenomen (2021: € 5,685 miljoen afgenomen). De stijging van marktrente in 2022 leidt tot een daling van de voorziening met € 31,558 miljoen (2021: € 8,110 miljoen daling). De doorgevoerde schattingswijzigingen leiden tot een stijging van de voorziening van € 750 miljoen.

Per 1 juli 2022 is het mogelijk om bij een beleidsdekkingsgraad van 105% of hoger en toeslag toe te kennen. De toeslagen worden toegepast als en voor zover de middelen van het fonds dit naar het oordeel van het bestuur toelaten. Het bestuur van PMT neemt hierover jaarlijks een besluit. De voorziening is per 1 oktober 2022 verhoogd met een toeslag van 1,29%. Per 1 januari 2023 is er nog een toeslag van 4,2% toegezegd. Dit leidt in totaal tot een stijging van de voorziening van € 4.048 miljoen.

(16) SALDO OVERDRACHTEN VAN RECHTEN

Sinds eind november 2021 is de beleidsdekkingsgraad weer boven de grens om waardeoverdrachten te kunnen afhandelen.

SALDO OVERDRACHTEN VAN RECHTEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
Inkomende waardeoverdrachten	-627	108
Uitgaande waardeoverdrachten	349	-341
TOTAAL	-278	-233

De inkomende waardeoverdrachten bestaan in 2022 voor € 99 miljoen uit reguliere waardeoverdrachten en € 128 miljoen waardeoverdracht kleine pensioenen. Op 1 december heeft de collectieve waardeoverdracht van Pensioenfonds MN naar PMT plaatsgevonden voor € 400 miljoen. Bij deze overdracht zijn alle aanspraken en uitkeringen van alle deelnemers overgedragen aan PMT. De opbouw van pensioen is per 1 januari 2022 al overgegaan naar PMT.

In 2022 is er € 303 miljoen aan reguliere waardeoverdrachten en € 46 miljoen aan waardeoverdrachten kleine pensioenen uitbetaald.

(17) OVERIGE LASTEN

Onder de overige lasten zijn opgenomen:

OVERIGE LASTEN (X €1 MILJOEN)	2022	2021
Mutatie van de voorziening voor oninbare vorderingen	6	8
Overige	-	1
TOTAAL	6	9

[18] BELASTINGEN

Deze mutatie betreft de belastingbaten in het geconsolideerde resultaat van MN Services N.V. Afgerond bedraagt de belastingbaten € 1 miljoen euro positief.

[19] TOTAAL RECHTSTREEKSE MUTATIES IN HET EIGEN VERMOGEN

Deze mutatie betreft het minderheidsbelang van aandeel derden in het geconsolideerde resultaat van Mn Services N.V. Afgerond is het resultaat € 0 miljoen.

25 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

De zogeheten rentetermijnstructuur waarmee pensioenfondsen de waarde van hun toekomstige pensioenverplichtingen berekenen, wordt vanaf 1 januari 2023 gebaseerd op nieuwe UFR-parameters. Dat heeft DNB besloten. DNB volgt hiermee het advies van de Commissie Parameters. Onderdeel van het advies van de Commissie Parameters is het vaststellen van de parameters van de zogeheten Ultimate Forward Rate (UFR)-methode. Samen met de swaprentes vormt de UFR-methode de rentetermijnstructuur. DNB heeft de wettelijke taak om te bepalen met welke rentetermijnstructuur en dus met welke UFR-methode pensioenfondsen moeten rekenen om de waarde van hun toekomstige verplichtingen te bepalen. DNB onderschrijft het advies van de Commissie over de aanpassing van de UFR-methode. Indien de Voorziening pensioenverplichtingen per 31 december op de nieuwe UFR methodiek zou worden vastgesteld heeft dit een verhogend effect van € 358 miljoen (0,51%). De dekkingsgraad daalt door deze aanpassing met 0,5%-punt naar 106,2%.

Op 30 maart 2023 heeft PMT een agio gestort aan Mn Services N.V. voor een bedrag van € 19 miljoen. Samen met de storting van de andere aandeelhouder dient deze storting ter verdere versterking van het kapitaal van MN Services N.V.

26 OVERIGE TOELICHTINGEN

SEGMENTATIEOVERZICHT PER 31 DECEMBER 2022	Pensioen- fonds	Uitvoerings- organisatie MN	Reclass	Eliminatie Deelneming MN	Eliminatie Intercompany	Geconsolideerd
ACTIVA						
Beleggingen voor risico pensioenfonds	77.030					77.030
Deelneming	46	-	-46			-
Vorderingen uit hoofde van beleggingen	11.373					11.343
Overige vorderingen en overlopende activa	87	-	-87		-	-
Liquide middelen/Overige activa	2.263	119	133	-46	-19	2.450
TOTAAL	90.799	119	-	-46	-19	90.853
PASSIVA						
Groepsvermogen	4.718	48		-46	-	4.720
Technische voorzieningen	70.618					70.618
Overige voorzieningen	-	1				1
Langlopende schulden	-	4			-	4
Verplichtingen uit hoofde van beleggingen	15.420	17			-4	15.433
Overige schulden en overlopende passiva	43	49			-15	77
TOTAAL	90.799	119	-	-46	-19	90.853
BATEN						
Premiebijdragen	2.916				-10	2.906
Beleggingsresultaat	-28.079		-91		48	-28.122
Resultaat Deelneming	-3			3		-
Overige baten	8	182			-107	83
TOTAAL	-25.158	-	-91	3	-69	-25.133
LASTEN						
Pensioenuitkeringen	1.654					1.654
Uitvoeringskosten	65	186	-		-69	91
Mutatie technische voorzieningen	-24.956					-24.926
Saldo van rechten	-278					-278
Overige lasten	6					6
TOTAAL	-23.479	-	-	-	-69	-23.453
RESULTAAT (VOOR BELASTING)	-1.679	-4	-	3	-	-1.680
Belastingen	-	1				1
RESULTAAT (NA BELASTING)	-1.679	-3	-	3	-	-1.679
RESULTAAT AANDEEL DERDEN						-
RESULTAAT (NA BELASTING)	-1.679	-3	-	3	-	-1.679

Zowel Pensioenfonds Metaal en Techniek als Mn Services N.V. verrichten hun werkzaamheden in Nederland. Gezien de geringe omvang van Mn Services N.V. is geen verdere gesegmenteerde toelichting nodig.

OVERZICHT VAN DE IN DE CONSOLIDATIE BETROKKEN SIGNIFICANTE KAPITAALBELANGEN

ENTITEITEN	VESTIGINGSPLAATS	BELANG	KERNACTIVITEIT
Stichting Pensioenfonds voor de Metaal en Techniek	Den Haag	100	Bedrijfstakpensioenfonds
Mn Services N.V. (geconsolideerd)	Den Haag	95	Uitvoeringsbedrijf

Den Haag, 19 april 2023

Het bestuur

E. Bronswijk-Pais,
*voorzitter namens de werknemers
en pensioengerechtigden*

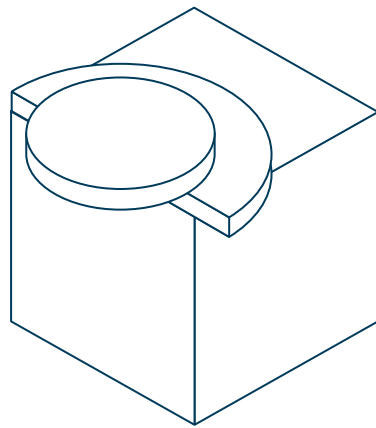
M. Hulsegge
G.P.M.J. Roest
J. van Stigt

T.W. Troost,
voorzitter namens de werkgevers

G.J.J. de Booij
R.J.B.M. Follon
A.A. Jaarsma
A.J.C. de Ruiter

Namens de pensioengerechtigden

J.J.P. Schouten
M.B. van Veldhuizen

OVERIGE
GEGEVENS
2022

STATUTAIRE REGELING

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. Het voorstel voor de verdeling van het resultaat 2022 is opgenomen onder de staat van baten en lasten.

Voorgesteld wordt om het resultaat van € 1.679 miljoen negatief ten laste te brengen van de algemene reserve. Dit voorstel is in de balans verwerkt.

ACTUARIËLE VERKLARING

OPDRACHT

Door Pensioenfonds Metaal en Techniek te Den Haag is aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een Actuariële Verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

ONAFHANKELIJKHEID

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Pensioenfonds Metaal en Techniek, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Omdat Mercer (Nederland) B.V. beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Mercer (Nederland) B.V. wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

GEGEVENS

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

AFSTEMMING ACCOUNTANT

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op 141 miljoen (0,2% van de technische voorzieningen). Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven 19 miljoen te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

WERKZAAMHEDEN

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het Minimaal Vereist Eigen Vermogen en het Vereist Eigen Vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuariel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

OORDEEL

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel gezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk Vereist Eigen Vermogen, maar hoger dan het wettelijk Minimaal Vereist Eigen Vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 waaraan niet wordt voldaan omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het Vereist Eigen Vermogen.

Het pensioenfonds heeft in 2022 gebruik gemaakt van het ‘Besluit toeslagverlening in bijzondere omstandigheden’ van 7 juni 2022 (Staatsblad 2022, 211) bij het besluit tot toeslagverlening per 1 oktober 2022 en 1 januari 2023. Daarbij heeft het pensioenfonds onderbouwd dat is voldaan aan de in het Besluit gestelde voorwaarden.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum lager dan de dekkingsgraad bij het Vereist Eigen Vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het Minimaal Vereist Eigen Vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Pensioenfonds Metaal en Techniek is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het Vereist Eigen Vermogen.

Amstelveen, 19 april 2023

ir. M.W. Heemskerk AAG
verbonden aan Mercer (Nederland) B.V.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Pensioenfonds Metaal en Techniek.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2022

ONS OORDEEL

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting Pensioenfonds Metaal en techniek (hierna: "PMT" of "het pensioenfonds") te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van PMT op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige en geconsolideerde balans per 31 december 2022.
2. de enkelvoudige en geconsolideerde staat van baten en lasten over 2022.
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van PMT zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

INFORMATIE TER ONDERSTEUNING VAN ONS OORDEEL

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

MATERIALITEIT

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 375.000.000. De materialiteit is gebaseerd op circa 0,5% van het pensioenvermogen. Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat dit een bepalende factor is in de berekening van de (beleids) dekkingsgraad die de financiële positie van het pensioenfonds weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur en de met governance belaste personen dat wij aan hen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 18.750.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Op verzoek van het bestuur hebben wij voor de controle van de vermogensbeheer- en pensioenuitvoeringskosten een lagere materialiteit bepaald, namelijk € 5.000.000, en zijn wij overeengekomen dat wij aan het bestuur en de raad van toezicht voor dit specifieke onderdeel geconstateerde afwijkingen boven de € 500.000 rapporteren.

REIKWIJDTE VAN DE GROEPSCONTROLE

PMT staat aan het hoofd van een groep van entiteiten, waaronder MN Services N.V. (hierna: “MN”). De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van PMT.

PMT kent een aantal kernactiviteiten welke grotendeels zijn uitbesteed aan MN. De stichting heeft het beheer van de beleggingen, de beleggingsadministratie en de pensioenadministratie uitbesteed aan uitvoeringsorganisaties welke onderdeel zijn van MN en daarmee de groep (hierna gezamenlijk: 'de uitvoeringsorganisaties'). De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie die is verstrekt door deze uitvoeringsorganisaties.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de uitvoeringsorganisaties verleende diensten en het effect hiervan op de voor de controle relevante interne beheersing van het pensioenfonds. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang, bepalen wij de aard en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden en voeren wij controlewerkzaamheden uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor PMT relevante interne beheersingsmaatregelen van de uitvoeringsorganisaties zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (Standaard 3402 type II) rapportages. Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen. Verder evalueren wij de in de Standaard 3402-rapportages beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2022 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan de uitvoeringsorganisaties.

In aanvulling hierop hebben wij eigen controlewerkzaamheden uitgevoerd, waaronder werkzaamheden ten aanzien van de aanwezige beheersingsmaatregelen op het niveau van het bestuur en het bestuursbureau.

Wij hebben de certificerend actuaris instructies gestuurd op basis van Standaard 620 en NBA handreiking 1120 ten aanzien van de actuariële certificering met betrekking tot onder andere de consistentie, prudentie en actualiteit van schattingen ten aanzien van de voorziening pensioenverplichtingen en de financiële positie, in overeenstemming met relevante wetgeving. Wij hebben geëvalueerd of de certificerend actuaris heeft voldaan aan onze instructies. Daarnaast hebben wij de adequaatheid van de werkzaamheden van de actuaris geëvalueerd. Ook hebben wij de competentie, capaciteiten en objectiviteit van de actuaris geëvalueerd. Wij verwijzen hiervoor naar het kernpunt Gevoeligheden ten aanzien van de waardering van de technische voorzieningen.

Door bovengenoemde werkzaamheden bij de significante activiteiten, gecombineerd met zelfstandig verrichte werkzaamheden op het totaalniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van het geheel verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

CONTROLE-AANPAK FRAUDERISICO'S

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg zijn van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de entiteit en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad van toezicht het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse, zoals opgenomen in de SIRA, geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode, klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij fraude-risicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie in samenwerking met onze forensische specialisten. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude. Hierbij hebben wij gebruik gemaakt van de elementen die tot fraude kunnen leiden: Rationalisatie, druk (motivatie) en gelegenheid. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Het risico dat het management maatregelen van interne beheersing doorbreekt

OMSCHRIJVING:

Het bestuur is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijken te werken.

CONTROLE-AANPAK:

- Wij hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen te mitigeren, inclusief de interne beheersingsmaatregelen die aanwezig zijn bij de dienstverleners waaraan PMT bedrijfsprocessen heeft uitbesteed.
- Wij hebben de processen rondom de totstandkoming van financiële verslaggeving en het identificeren van significante transacties buiten de normale bedrijfsvoering beoordeeld.
- Wij hebben een analyse uitgevoerd om te identificeren of er sprake is van (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico. Wanneer zulke journaalposten werden geïdentificeerd, hebben wij aanvullende controlewerkzaamheden uitgevoerd om op de geïdentificeerde risico's in te spelen. Deze werkzaamheden omvatten ook het herleiden van transacties naar de broninformatie.

- Wij hebben significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van de beleggingen geëvalueerd. Voor een omschrijving van onze werkzaamheden hieromtrent, verwijzen wij naar de kernpunten met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van de illiquide beleggingen.

Onze procedures om in te spelen op geïdentificeerde risico's op fraude, hebben niet geleid tot een kernpunt van de controle.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan het bestuur.

Uit onze werkzaamheden volgden geen signalen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

CONTROLE-AANPAK NALEVING VAN WET- EN REGELGEVING

Wij hebben een algemeen inzicht verworven in het wet- en regelgevingskader dat van toepassing is op PMT door inlichtingen in te winnen bij het bestuur, de met governance belaste personen en het lezen van notulen en rapporten van de sleutelfunctiehouders.

Voor zover materieel voor de gerelateerde financiële overzichten, hebben wij op basis van onze risicoanalyse, en rekening houdende met dat het effect van niet-naleving van wet- en regelgeving aanzienlijk varieert, de volgende wet- en regelgeving overwogen: naleving van het belastingrecht en regelgeving voor financiële verslaggeving – zoals opgenomen in Titel 9 van Boek 2 BW, RJ 610 en de Pensioenwet – aangemerkt als wet- en regelgeving met een directe invloed op de financiële overzichten.

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen omtrent het naleven van de bepalingen van die wet- en regelgeving die gewoonlijk wordt geacht van directe invloed te zijn op de financiële overzichten.

Daarnaast is PMT onderworpen aan overige wet- en regelgeving, zoals ook benoemd in de NBA Handreiking 1144 'Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen', waarvan de gevolgen van niet-naleving een van materieel belang zijnde invloed kunnen hebben op de financiële overzichten, bijvoorbeeld ten gevolge van boetes of rechtszaken, te weten:

- Pensioenwet;
- Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds (Wet Bpf 2000);
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp); en
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

Gezien de aard van de activiteiten van PMT en de complexiteit van deze regelgeving bestaat het risico dat niet wordt voldaan aan de vereisten van deze wet- en regelgeving.

Ten aanzien van deze wet- en regelgeving die geen direct effect hebben op de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening, zijn onze werkzaamheden beperkter. Naleving van wet- en regelgeving kan van fundamenteel belang zijn voor de operationele aspecten van een pensioenfonds, voor de mogelijkheid van een pensioenfonds om zijn activiteiten voort te zetten, dan wel voor het voorkomen van sancties van materieel belang; niet-naleving van dergelijke wet- en regelgeving kan daarom een van materieel belang zijnde invloed hebben op de financiële overzichten.

Onze verantwoordelijkheid is beperkt tot het uitvoeren van gespecificeerde controlewerkzaamheden ter bevordering van het identificeren van niet-naleving van wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten. Onze werkzaamheden ter bevordering van het identificeren van gevallen van niet-naleving van overige wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten, zijn beperkt tot (i) het management en, in voorkomend geval, de met governance belaste personen vragen of de entiteit dergelijke wet- en regelgeving naleeft; (ii) het inspecteren van de eventuele correspondentie met de desbetreffende vergunningverlenende of regelgevende of toezichthoudende instanties.

Uiteraard zijn wij gedurende de controle alert op indicaties van (vermoedens) van niet-naleving van wet- en regelgeving.

Ten slotte hebben wij een schriftelijke bevestiging verkregen dat alle bekende gevallen van niet-naleving of vermoede niet-naleving van wet- en regelgeving, ons ter kennis zijn gebracht.

CONTROLE-AANPAK CONTINUÏTEIT

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de activiteiten van PMT voor de voorzienbare toekomst. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- Het verkrijgen van controle-informatie over het continuïteitsrisico en de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling bij de vaststelling van bedragen en in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen.
- Het overwegen of de continuïteitsbeoordeling van het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben en het bestuur bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten. Wij hebben hierbij onder andere aandacht besteed aan de beoordeling van de dekkingsgraden.
- Het nagaan of het bestuur gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gereede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's).
- Het inwinnen van inlichtingen bij het bestuur over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het bestuur verrichte continuïteitsbeoordeling.
- Het inspecteren van correspondentie met relevante toezichthoudende instanties.

De financiële positie van het pensioenfonds en de wettelijke mogelijkheid om onder bepaalde omstandigheden de pensioenverplichtingen te kunnen aanpassen is een belangrijk onderdeel van bovenstaande evaluatie. Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling

DE KERNPUNTEN VAN ONZE CONTROLE

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij de zaken die naar ons professioneel oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening.

De kernpunten van onze controle hebben wij met de met governance belaste personen gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

BESCHRIJVING VAN HET KERNPUNT

WAARDERING VAN BELEGGINGEN DIE GEWAARDEERD ZIJN OP BASIS VAN WAARDERINGSMODELLEN EN TECHNIEKEN (ILLIQUIDE BELEGGINGEN)

De beleggingen zijn een significante post op de balans van PMT. Deze beleggingen dienen volgens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde.

Voor een groot deel van de beleggingen is de marktwaarde te toetsen aan direct of indirect genoteerde prijzen die tot stand zijn gekomen op liquide financiële markten. Illiquide beleggingen zijn beleggingen waarvoor een frequente marktnotering ontbreekt en waarvan de prijs daarom op basis van waarderingmodellen wordt bepaald.

Het met behulp van deze modellen bepalen van de marktwaarde is complex en bevat een hoge mate van subjectiviteit. Hierdoor neemt de waarderingonzekerheid inherent toe bij beleggingen zonder frequent genoteerde marktprijzen en hangt dit samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens.

In de toelichting op de grondslagen voor de waardering van activa en passiva geeft PMT inzicht in de gehanteerde waarderingmethoden van de illiquide beleggingen.

Een beschrijving van deze modellen en technieken is weergegeven in de toelichtingen 2 tot en met 7 van de jaarrekening en onder het risico marktwaardebepaling in de Risicoparagraaf. Uit deze toelichting blijkt dat voor 69,6% van de beleggingen van PMT de waardering is gebaseerd op directe marktnoteringen, voor 3,3% op basis van onafhankelijke taxaties, voor 6,7% op basis van netto contante waarde methodiek en voor 20,4% op basis van andere methoden.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole geïdentificeerde risico is dat illiquide beleggingen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten.

DE WIJZE WAAROP DIT KERNPUNT DOOR ONS IS GECONTROLEERD

Om dit risico te ondervangen hebben wij onder meer:

- De opzet, het bestaan en de werking van de beheersingsmaatregelen rondom de waardering van de beleggingen beoordeeld.
- Gebruik gemaakt van Standaard 3402 type II-rapportages, en deze geanalyseerd wat betreft de toereikendheid van de scoping, de bevindingen en de impact hiervan op de controlewerkzaamheden.
- Getoetst of het toepassen van deze modellen en technieken bij het bepalen van de marktwaarde overeenkomstig de beschreven uitgangspunten heeft plaatsgevonden.
- Een retrospectieve analyse uitgevoerd ten aanzien van de nagekomen waarderingen.
- Vastgesteld dat de in de grondslagen voor waardering van activa en passiva beschreven modellen geschikt zijn om, binnen de geldende wettelijke bepalingen en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, te kunnen komen tot een marktwaarde van deze illiquide beleggingen.
- Vastgesteld dat de waarderinggrondslagen en waarderingonzekerheid van de beleggingen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening.

ONZE OBSERVATIE BIJ DIT KERNPUNT

Wij achten de waardering van de illiquide beleggingen en de daarbij behorende toelichting in de jaarrekening per 31 december 2022 aanvaardbaar. Wij hebben geen materiële bevindingen te rapporteren.

BESCHRIJVING VAN HET KERNPUNT

GEVOELIGHEDEN TEN AANZIEN VAN DE WAARDERING VAN DE TECHNISCHE VOORZIENINGEN

De technische voorzieningen, waaronder de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds, betreft de belangrijkste verplichting in de balans van het pensioenfonds en vormt een van de belangrijkste componenten voor de berekening van de actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad.

De technische voorzieningen worden, conform de vereisten van de Pensioenwet gewaardeerd op marktwaarde. Deze marktwaarde komt tot stand door middel van een berekening op basis van aanspraakgegevens van deelnemers en wordt berekend op basis van actuariële grondslagen en schattingselementen en is daardoor gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen.

De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en het naleven van een aantal specifieke wettelijke bepalingen uit de Pensioenwet.

PMT heeft in de toelichting op de grondslagen voor waardering van activa en passiva de grondslagen voor de waardering van de technische voorzieningen toegelicht.

In noot 14 is een verdere detaillering van de technische voorzieningen gegeven.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole geïdentificeerde risico is dat actuariële grondslagen met betrekking tot de fonds-specifieke ervaringssterfte en kostenopslag niet juist worden toegepast en toegelicht en/of dat actuariële berekeningen onjuist zijn.

DE WIJZE WAAROP DIT KERNPUNT DOOR ONS IS GECONTROLEERD

Om dit risico te ondervangen hebben wij onder meer:

- De certificerend actuaris instructies gestuurd over de te volgen controleaanpak, risico's, werkzaamheden en attentiepunten.
- De redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen (actuariële) veronderstellingen en de gehanteerde waarderingsgrondslagen getoetst en besproken met de certificerend actuaris.
- De rapportage van de certificerend actuaris geëvalueerd en de uitkomsten besproken.
- Controlewerkzaamheden uitgevoerd op de pensioen-aanspraken van de deelnemers om de gehanteerde administratieve basisgegevens te toetsen.
- Vastgesteld dat de actuaris met deze basisgegevens werkt bij het toetsen van de technische voorzieningen.
- Vastgesteld dat de waarderingsgrondslagen van de technische voorzieningen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening.

ONZE OBSERVATIE BIJ DIT KERNPUNT

Wij achten de waardering van de technische voorzieningen en de daarbij behorende toelichting in de jaarrekening per 31 december 2022 aanvaardbaar. Wij hebben geen materiële bevindingen te rapporteren.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

De andere informatie bestaat uit:

- Het bestuursverslag
- De overige gegevens
- De begrippenlijst en de SFDR rapportage

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

VERKLARING BETREFFENDE OVERIGE DOOR WET- OF REGELGEVING GESTELDE VEREISTEN

BENOEMING

Wij zijn door het bestuur benoemd als accountant van PMT vanaf de controle van het boekjaar 2021 en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.

GEEN VERBODEN DIENSTEN

Wij hebben geen verboden diensten als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang geleverd.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN HET BESTUUR VOOR DE JAARREKENING

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.

- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

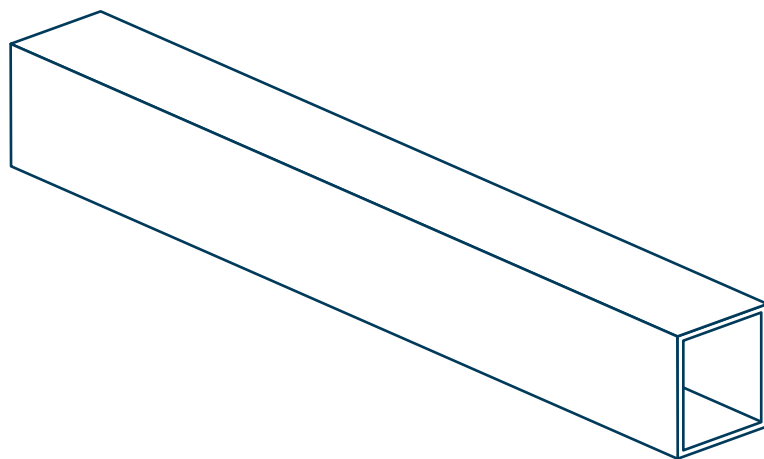
Wij communiceren met het bestuur en de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan het bestuur en de met governance belaste personen op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de met governance belaste personen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de met governance belaste personen hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 19 april 2023

Deloitte Accountants B.V.
Drs. M. van Luijk RA

BEGRIPPENLIJST

2022

BEGRIPPENLIJST

Actuarieel benodigde premie (hoofdstuk 1)

De actuarieel benodigde premie geeft de actuariële waarde aan van de in te kopen pensioenaanspraken (zoals afgesproken in de uitvoeringsovereenkomst) op basis van de actuele rentetermijnstructuur (RTS).

Asset & Liability Management (ALM) (hoofdstuk 2,3)

Het op elkaar afstemmen van de beleggingen, de verplichtingen en het premie- en toeslagbeleid (indexatiebeleid). Een ALM-studie wordt gebruikt om het meerjarig financieel beleid te optimaliseren uitgaande van verschillende economische scenario's.

ANW-pensioen (Kerncijfers)

Vrijwillige overlijdensverzekering (keuze uit 3 vaste pensioenbedragen), onderdeel van de pensioenregeling Metaal en Techniek.

Beleidsdekkingsgraad (hoofdstuk 1)

Het voortschrijdende gemiddelde van de actuele dekkingsgraden over de afgelopen 12 maanden (zie ook 'Dekkingsgraad').

Benchmark (hoofdstuk 6, 7)

Een objectieve meetlat waarmee resultaten kunnen worden vergeleken met anderen in de markt.

Code Pensioenfondsen (hoofdstuk Verantwoording en Toezicht)

De Code Pensioenfondsen is het wettelijk kader aan eisen, normen en waarden voor goed pensioenfondsbestuur. De Code omvat eisen die aan pensioenfondsen worden gesteld op het gebied van transparantie, verantwoording, intern toezicht en zeggenschap.

Collectieve waardeoverdracht (hoofdstuk 1)

Bij een collectieve waardeoverdracht wordt de waarde van de pensioenaanspraken en pensioenrechten van alle of een deel van de deelnemers in een organisatie overgedragen van de ene pensioenuitvoerder naar de andere.

Commissie Parameters (hoofdstuk 1, 3)

De Commissie Parameters (CP) stelt de maximale rendementen vast die pensioenfondsen voor hun toekomststramingen moeten gebruiken, plus de bijbehorende scenario'sets die door De Nederlandsche Bank (DNB) op aanwijzingen van de CP worden geconstrueerd.

Compliance (hoofdstuk 3)

Het geheel van maatregelen dat zich richt op de implementatie, handhaving en naleving van externe wet- en regelgeving en op interne procedures en gedragsregels om te voorkomen dat de reputatie en integriteit van het pensioenfonds wordt aangetast.

Deelnemers en gewezen deelnemers (Kerncijfers)

Mensen die actief pensioen opbouwen bij PMT en pensioengerechtigden (mensen die een pensioenuitkering ontvangen van PMT). Gewezen deelnemers zijn deelnemers die in het verleden pensioen hebben opgebouwd bij PMT, maar niet meer in de sector werkzaam zijn, ook wel ex-deelnemers genoemd.

Dekkingsgraad (hoofdstuk 1)

De dekkingsgraad geeft aan hoe ‘gezond’ een pensioenfonds is. Het is de verhouding tussen de bezittingen (vermogen) van een fonds en de pensioenverplichtingen: alle nu en in de toekomst uit te keren pensioenen (berekend volgens het Financieel Toetsingskader, gebaseerd op de risicovrije rente). Een dekkingsgraad van 100% betekent dat er voor iedere euro die betaald moet worden precies één euro in kas is. Het pensioenfonds kan dan – bij ongewijzigde marktomstandigheden – exact aan zijn huidige en toekomstige verplichtingen voldoen.

Er zijn verschillende soorten dekkingsgraden waarmee de financiële positie van PMT wordt beoordeeld:

- Actuele dekkingsgraad
- Beleidsdekkingsgraad
- Vereiste dekkingsgraad
- Minimaal vereiste dekkingsgraad
- Premiedekkinggraad
- Reële dekkingsgraad

De *actuele dekkingsgraad* wordt wekelijks bepaald en maandelijks gerapporteerd: elke maand wordt dan gekeken hoe de verhouding tussen het vermogen van het fonds en de pensioenverplichtingen ervoor staat. Deze dekkingsgraad wordt elke maand op de website van PMT gepubliceerd.

De *beleidsdekkingsgraad* is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de laatste 12 maanden. Voor een pensioenfonds is de beleidsdekkingsgraad leidend. Op basis daarvan wordt bepaald of de buffers (zie de vereiste dekkingsgraad) van het pensioenfonds voldoende zijn.

De *vereiste dekkingsgraad* geeft aan hoeveel geld het pensioenfonds minimaal in kas moet hebben om nu en in de toekomst zijn verplichtingen te kunnen nakomen: de verplichtingen plus de buffer. Voor PMT bedraagt de vereiste dekkingsgraad (afgerond) 118,6%. Als de beleidsdekkingsgraad onder de vereiste dekkingsgraad komt, heeft het pensioenfonds onvoldoende reserves in kas. Dat heet een reserve-tekort. Een pensioenfonds moet dan een herstelplan indienen bij toezichthouder De Nederlandsche Bank (DNB). Hierin moet worden aangegeven hoe het pensioenfonds binnen 10 jaar herstelt naar de vereiste dekkingsgraad.

De *minimaal vereiste dekkingsgraad* geeft de benodigde buffer aan die nodig is om een onvoorwaardelijke verlaging te voorkomen. Als de beleidsdekkingsgraad hieronder komt, is er sprake van een dekkingstekort. Het fonds heeft dan te weinig vermogen om de pensioenen in de toekomst te kunnen uitkeren. Als de beleidsdekkingsgraad gedurende 5 jaar onder de minimaal vereiste dekkingsgraad blijft, moet het pensioenfonds de opgebouwde pensioenaanspraken verlagen. Zoals vermeld, is hierop wederom een vrijstelling verleend door de minister.

De *premiedekkinggraad* geeft aan in hoeverre de feitelijk betaalde premie in een jaar voldoende is om de nieuwe pensioenopbouw te financieren. Een premiedekkinggraad van 100% betekent zodoende dat voor elke euro kosten van de opbouw er één euro premie wordt betaald.

De *reële dekkingsgraad* is de dekkingsgraad waarbij er rekening mee wordt gehouden dat de we de pensioenen in de toekomst kunnen verhogen met de stijging van de prijzen. We zijn wettelijk verplicht om deze dekkingsgraad tenminste eens per jaar te publiceren.

De Nederlandsche Bank (DNB) (hoofdstuk 1, Verantwoording en Toezicht)

DNB verzorgt het onafhankelijk (prudentieel) toezicht op pensioenfondsen.

ESG (Missie, visie en ambities PMT, hoofdstuk 3, 6, Vooruitblik)

(in het Engels aangeduid als Environmental, Social en Governance-criteria)

Criteria op het gebied van milieu, maatschappij en ondernemingsbestuur.

Franchise (Kerncijfers)

Het bedrag dat bepaalt vanaf welk deel van het loon pensioenopbouw plaatsvindt.

Financieel Toetsingskader (FTK) / Nieuw Financieel Toetsingskader (nFTK) (hoofdstuk 1, 2)

Het financieel toetsingskader is onderdeel van de Pensioenwet en stelt voorschriften aan premiehoogte en de omvang van de aan te houden reserves.

Gedempte kostendekkende premie (hoofdstuk 1)

Dit is de kostendekkende premie die is vastgesteld uitgaande van een vorm van demping op basis van een methode om grote fluctuaties in de hoogte van de pensioenpremie te voorkomen. Zie ook de algemene definitie van 'kostendekkende premie'.

Generatiepact (hoofdstuk 5)

Regeling met het doel om oudere medewerkers minder te laten werken tegen een gedeeltelijke financiële compensatie waardoor ruimte ontstaat om jongere medewerkers te werven.

Haalbaarheidstoets (hoofdstuk 1)

PMT is verplicht jaarlijks een zogenoemde haalbaarheidstoets uit te voeren. Met deze toets wordt bepaald of – binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen – de verwachte pensioenresultaten worden behaald in verschillende economische scenario's over een periode van zestig jaar. Worden de grenzen overschreden, dan moet PMT met sociale partners in overleg treden over eventuele maatregelen.

Herstelplan (hoofdstuk 1)

In een herstelplan staat hoe de dekkingsgraad zich gedurende de herstelperiode ontwikkelt om aan het einde van de voorgeschreven periode weer te voldoen aan de vereiste dekkingsgraad.

Hoogrentende waarden (hoofdstuk 2)

Vastrentende waarden met een hoger risico, ook wel 'high yield' genoemd. Zie ook 'vastrentende waarden'.

Impactinvesteringen (hoofdstuk 6, Vooruitblik)

Dit zijn investeringen waarbij de intentie om positieve, meetbare impact op het gebied van milieu en sociale factoren te bewerkstelligen samengaat met een financieel rendement. Het betreft zowel oplossingen voor als het voorkomen van maatschappelijke problemen.

Indexatie / toeslagverlening (hoofdstuk 1, 2, 4, 5, Verantwoording en Toezicht)

Het verhogen door het pensioenfonds van de al opgebouwde pensioenrechten voor het behoud van koopkracht. De pensioenuitkeringen worden dan periodiek – doorgaans jaarlijks – aangepast aan de stijging van het loon- of prijsniveau (inflatie). PMT maakt gebruik van de prijsindex. Bij PMT geldt een voorwaardelijke toeslagverlening: afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds bekijkt PMT jaarlijks of (gedeeltelijke) toeslagverlening kan plaatsvinden.

Integraal Risico Management (IRM) Framework (hoofdstuk 3)

Het raamwerk van onder meer beleid, procedures en hulpmiddelen waarmee het integraal risicomanagement wordt vormgegeven.

ISAE 3402 (hoofdstuk 3)

International Standard for Assurance Engagements: internationaal geaccepteerde auditingstandaard van het American Institute of Certified Public Accountants (aicpa). Met een ISAE 3402-verklaring wordt aangegeven dat het interne beheersproces adequaat is vormgegeven.

Kostendeekkende premie (algemene definitie) (hoofdstuk 1)

De premie die nodig is voor de inkoop van nieuwe pensioenverplichtingen, de opslag voor het in stand houden van het vereiste eigen vermogen, een kostenopslag en (eventueel) een premie voor voorwaardelijke toeslagverlening.

Matchingportefeuille (hoofdstuk 1, 2)

PMT deelt de beleggingsportefeuille op in een matchingportefeuille en een returnportefeuille. Met de matchingportefeuille wordt gewerkt aan het vermogen voor het nominale pensioen. Deze beleggingen hebben een relatief laag risico en een beperkt verwacht rendement. De matchingportefeuille bevat beleggingen die in waarde stijgen als de rente daalt. Dit is nodig om het renterisico te beperken.

Opbouwpercentage (Kerncijfers, hoofdstuk 1)

Het opbouwpercentage is het percentage van de pensioengrondslag waarmee per deelnemings-/of dienstjaar de op te bouwen pensioenaanspraak wordt vastgesteld.

Overrendement (Missie, visie en ambities PMT, hoofdstuk 2, 3, Verantwoording en Toezicht)

PMT hanteert een lange termijn doelstelling voor het overrendement van gemiddeld 1,5% per jaar. Dit betekent dat het rendement op de beleggingen op lange termijn jaarlijks gemiddeld 1,5% hoger moet zijn dan de verandering van de verplichtingen, gewaardeerd op marktwaarde.

Partnerpensioen (nabestaandenpensioen) (Kerncijfers, hoofdstuk 1, 5)

Levenslange uitkering aan een nabestaande partner, vanaf het overlijden van de deelnemer.

Pensioengrondslag (hoofdstuk 1)

Het op hele euro's naar boven afgeronde deel van het pensioengevend jaarsalaris tot aan de salarisgrens minus de franchise. Indien de franchise gelijk is aan of hoger dan het pensioengevend jaarsalaris wordt de pensioengrondslag op nul gesteld.

Pensioenopbouw (hoofdstuk 1, 5)

Het bedrag c.q. percentage waarmee jaarlijks pensioen wordt opgebouwd voordat het tot uitkering komt.

Premiebesluit (hoofdstuk 1)

Het vaststellen van de hoogte van de pensioenpremie voor het daaropvolgende jaar.

Premiedekkingsgraad (hoofdstuk 1)

De premiedekkingsgraad geeft aan in hoeverre de feitelijk betaalde premie in een jaar voldoende is om de nieuwe pensioenopbouw te financieren. Een premiedekkingsgraad van 100% betekent zodoende dat voor elke euro kosten van inkoop van de opbouw er één euro premie wordt betaald. De berekening van de premiedekkingsgraad vindt als volgt plaats: het quotiënt van enerzijds de feitelijk betaalde premie (na aftrek van kosten) en anderzijds de actuariael benodigde premie op basis van de actuele rentetermijnstructuur (RTS).

Prijsindex (hoofdstuk 1)

Het peil van de prijzen op 1 juli van enig jaar ten opzichte van 1 juli van het daaraan voorafgaande jaar, blijkens de CBS-opgave van de consumenten prijsindex voor alle huishoudens (afgeleid).

Private equity (hoofdstuk 2, 7)

Beleggingscategorie waarbij wordt geïnvesteerd in aandelen van niet-beursgenoteerde bedrijven.

Prognosetafels / sterftetafels (hoofdstuk 1)

Om de levensverwachting zo goed mogelijk te kunnen inschatten, gebruiken pensioenfondsen zogenaamde prognosetafels. Deze prognosetafels geven een inschatting van de toekomstige sterfte voor de Nederlandse bevolking. Als een pensioenfonds weet wat de levensverwachting van zijn deelnemers is, dan kan het fonds inschatten hoeveel het in de toekomst naar verwachting zal moeten uitkeren.

Prudent person principe / prudentie (hoofdstuk 1, 2, 3)

Op grond van de prudent person regel in artikel 135 Pensioenwet moeten pensioenfondsen beleggen in het belang van aanspraak- en pensioengerechtigden. Dit wordt ook wel 'goed huisvaderschap' genoemd: pensioenfondsen moeten de ingelegde premies op een zorgvuldige manier beleggen.

Rekenrente (hoofdstuk 1)

De door DNB gepubliceerde rente op basis waarvan de waarde van de voorziening pensioenverplichting wordt berekend.

Rendement (Missie, visie en ambities PMT, hoofdstuk 1, 2, 3, 4, 6, 7, Vooruitblik)

De directe en indirecte beleggingsopbrengsten. Dit kan zijn rente (bij obligaties), dividend (bij aandelen) of de vermeerdering of vermindering van de marktwaarde van de bezittingen van een pensioenfonds.

Rentetermijnstructuur (RTS, hoofdstuk 1)

Grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds. De Nederlandsche Bank (DNB) publiceert elke maand de RTS (gebaseerd op de swapcurve) ten behoeve van de berekening van de hoogte van de verplichtingen door de Nederlandse pensioenfondsen.

Returnportefeuille (hoofdstuk 1, 2)

PMT deelt de beleggingsportefeuille op in een matchingportefeuille en een returnportefeuille. Met de returnportefeuille werkt PMT aan het vermogen voor een waardevast pensioen. Het toekennen van eventuele indexatie hangt (onder normale economische omstandigheden) dus nauw samen met de ontwikkeling van deze portefeuille. Het verwachte rendement op deze beleggingen is hoger dan het verwachte rendement op de matchingportefeuille. Daar staat een hoger risico tegenover.

Risicomanagement / integraal risicomanagement (hoofdstuk 3)

Het doel van integraal risicomanagement is een integrale, beheerste bedrijfsvoering. Risicomanagement draagt bij aan een effectieve beheersing van de risico's die van invloed kunnen zijn op het realiseren van de doelstellingen van een pensioenfonds.

Sterftetafels / prognosetafels (hoofdstuk 1)

Om de levensverwachting zo goed mogelijk te kunnen inschatten, gebruiken pensioenfondsen zogenaamde prognosetafels. Deze prognosetafels geven een inschatting van de toekomstige sterfte voor de Nederlandse bevolking. Als een pensioenfonds weet wat de levensverwachting van zijn deelnemers is, dan kan het fonds inschatten hoeveel het in de toekomst naar verwachting zal moeten uitkeren.

Stakeholders (hoofdstuk 6)

Het woord stakeholders betekent belanghebbenden. Het wordt gebruikt voor personen of organisaties die invloed kunnen uitoefenen op de organisatie en/of het beleid van het pensioenfonds.

Systematische Integriteitsrisico Analyse (SIRA) (hoofdstuk 3)

Risicoanalyse op de integriteitsrisico's die PMT loopt.

Toeslagverlening / indexatie (hoofdstuk 1)

Het verhogen door het pensioenfonds van de al opgebouwde pensioenrechten voor het behoud van koopkracht. De pensioenuitkeringen worden dan periodiek – doorgaans jaarlijks – aangepast aan de stijging van het loon- of prijsniveau (inflatie). PMT maakt gebruik van de prijsindex. Bij PMT geldt een voorwaardelijke toeslagverlening: afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds bekijkt PMT jaarlijks of (gedeeltelijke) toeslagverlening kan plaatsvinden.

Ultimate Forward Rate (UFR) (hoofdstuk 1,2,3)

De Ultimate Forward Rate is een risicovrije rekenrente voor langjarige contracten, waarin wegens de lange looptijd onvoldoende handel bestaat. Een Nederlandstalige benaming zou kunnen zijn de 'langstetermijnrente'.

Vastrentende waarden (hoofdstuk 1, 2)

Beleggingen waarvan de periodieke betalingen in de vorm van rente en aflossing contractueel zijn vastgelegd. De bekendste voorbeelden zijn obligaties van overheden (staatsobligaties) en bedrijven (bedrijfsobligaties).

Verplichtingen (hoofdstuk 1)

Het bedrag dat een pensioenfonds in kas moet hebben om nu en in de toekomst alle (opgebouwde) pensioenen te kunnen betalen. Een pensioenfonds moet genoeg geld hebben om op lange termijn deze verplichtingen te kunnen nakomen.

Verplichtstelling (Organisaties)

Regeling waarbij sociale partners uit een bedrijfstak aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid vragen alle werknemers uit die bedrijfstak verplicht aan te laten sluiten bij een pensioenfonds uit de bedrijfstak.

Voorziening pensioenverplichtingen (VPV) (hoofdstuk 1, 3)

Het bedrag dat bij een pensioenfonds aanwezig moet zijn om samen met de in de toekomst nog te ontvangen premies aan de reeds bestaande pensioenverplichtingen te kunnen voldoen. Het betreft de contante waarde van alle verwachte toekomstige pensioenuitkeringen voortvloeiend uit de aanspraken van zowel actieven en gewezen deelnemers als pensioengerechtigden. In wettelijke context wordt hiervoor ook wel de term technische voorziening gebruikt. Het betreft de contante waarde van alle verwachte toekomstige pensioenuitkeringen voortvloeiend uit de aanspraken van zowel actieven en gewezen deelnemers als pensioengerechtigden. In wettelijke context wordt hiervoor ook wel de term technische voorziening gebruikt.

Waardevast pensioen (Missie, visie en ambities PMT, hoofdstuk 1, 2)

PMT streeft naar een zoveel mogelijk waardevast pensioen. Dat betekent dat PMT probeert om jaarlijks de pensioenen te verhogen op basis van de ontwikkeling van de inflatie, gebaseerd op de prijsindex zodat de koopkracht van de pensioenuitkeringen gelijk blijft. Dit is alleen mogelijk als de financiële positie van PMT dit toelaat.

Wet Toekomst Pensioenen (WTP; hoofdstuk 1, Vooruitblik)

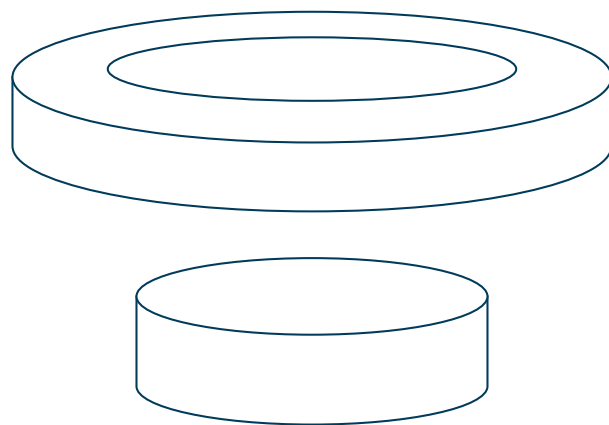
Wetsvoorstel gericht op de herziening van de tweede pijler van het pensioenstelsel, als uitwerking van het Pensioenakkoord van juni 2019 tussen kabinet en sociale partners (werknemer- en werkgeversorganisaties). Hierin wordt ook de standaardisering van het nabestaandenpensioen meegenomen. De tweede pensioenpijler bevat de aanvullende pensioenen die mensen opbouwen in het kader van hun loopbaan als werknemer via een bedrijfstakpensioenfonds.

Z-score (hoofdstuk 2)

Een maatstaf voor de mate waarin het werkelijk rendement van een pensioenfonds afwijkt van het rendement van de door het bestuur vastgestelde normportefeuille. Een positieve z-score geeft aan dat het rendement hoger was dan dat van de normportefeuille. De performancetoets betreft de cumulatieve Z-score over de laatste 5 jaar.

Zuivere kostendekkende premie (hoofdstuk 1)

Hiermee wordt de premie bedoeld die nodig is om de onvoorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst in dat jaar en voor de langere termijn na te komen. Deze premie bestaat kort samengevat uit de actuariële benodigde premie voor de inkoop van het onvoorwaardelijk deel van de uit de pensioenovereenkomst voortvloeiende pensioenverplichting, een opslag voor solvabiliteit en een opslag voor uitvoeringskosten. Zie ook 'gedempte kostendekkende premie'.

BIJLAGE

SUSTAINABLE FINANCE DISCLOSURE REGULATION (SFDR) RAPPORTAGE

MODEL VOOR DE PERIODIEKE INFORMATIEVERSCHAFFING
VOOR DE FINANCIËLE PRODUCTEN ALS BEDOELD IN ARTIKEL
8, LEDEN 1, 2 EN 2 BIS, VAN VERORDENING (EU) 2019/2088 EN
ARTIKEL 6, LID 1, VAN VERORDENING (EU) 2020/852

PRODUCTBENAMING: STICHTING PENSIOENFONDS METAAL & TECHNIEK (PMT)
IDENTIFICATIECODE VOOR JURIDISCHE ENTITEITEN (LEI):
OXKGMQXUUQHQBNNHWH53

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een milieudoelstelling of een sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan milieu- of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De EU-taxonomie is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852, waarbij een lijst van ecologisch duurzame economische activiteiten is vastgesteld. In de verordening is geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten vastgesteld. Duurzame beleggingen met een milieudoelstelling kunnen al dan niet in overeenstemming zijn met de taxonomie.

ECOLOGISCHE EN/OF SOCIALE KENMERKEN (E/S KENMERKEN)

HAD DIT FINANCIËLE PRODUCT EEN DUURZAME BELEGGINGSDOELSTELLING?

JA

- Er zijn **duurzame beleggingen met een milieudoelstelling** gedaan: ___%
- in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie
- in economische activiteiten die niet als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie

Er zijn **duurzame beleggingen met een sociale doelstelling** gedaan: ___%

NEE

- Het product **promootte ecologische/ social (E/S) kenmerken** en hoewel het geen duurzame beleggingen als doelstelling had, had het een minimum-aandeel duurzame beleggingen van 15,46%
- met een milieudoelstelling in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie
- met een milieudoelstelling in economische activiteiten die niet als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie
- met een sociale doelstelling
- Het product promootte E/S-kenmerken, maar **deed geen duurzame beleggingen**

IN HOEVERRE IS VOLDAAN AAN DE ECOLOGISCHE EN/OF SOCIALE KENMERKEN DIE DIT FINANCIËLE PRODUCT PROMOOT?

PMT is er van overtuigd dat zijn beleggingen invloed hebben op de reële economie en op de samenleving. Daarom houdt PMT rekening met de invloed van zijn beleggingskeuzes op de wereld. PMT wil pensioenen op verantwoorde wijze realiseren en heeft hier een aantal ambities aan gekoppeld:

PMT heeft ecologische en sociale kenmerken gepromoot door:

1. positieve impact te realiseren middels impact investeringen. Deze positieve impact vertaalt zich in een bijdrage aan de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties.
2. alleen te beleggen in bedrijven, vastgoed en landen die relatief goed presteren ten aanzien van ESG factoren. Dit wordt gedaan aan de hand van ESG indicatoren van externe dataproviders. Tegelijkertijd heeft PMT geen bedrijven laten vallen die hun best doen om te verbeteren op ESG thema's en dit ook laten zien in de gesprekken die PMT met hen voert (engagement).
3. bij te dragen aan de doelen uit het Parijsakkoord, het Nederlandse Klimaatakkoord, en het IIGCC net zero commitment.

De pensioenregeling als zodanig heeft niet een referentiebenchmark zoals bedoeld in SFDR.

Meer informatie over de gerealiseerde duurzame ambities is opgenomen in het PMT Verantwoord Beleggen jaarverslag.

Duurzaamheidsindicatoren meten hoe wordt voldaan aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

HOE HEBBEN DE DUURZAAMHEIDSINDICATOREN GEPRESTEERD?

Aan de hand van de volgende **indicatoren** meet PMT de verwezenlijking van de ecologische en sociale kenmerken:

1. PMT heeft **het percentage** van de beleggingen die bijdragen aan de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties (Sustainable Development Investments), ook wel 'SDI meting' genoemd gemeten. Dit percentage bedroeg: 18,5%. Een deel van de SDI's bestaat uit impactinvesteringen: dit betreft beleggingen met een positieve, meetbare impact. PMT houdt het **bedrag van de impactbeleggingen**, en de daarmee **gerealiseerde impact** bij. Dit bedroeg afgelopen jaar € 1.710 miljoen.

IMPACTTHEMA	NET ASSET VALUE 2022	TOENAME NET ASSET VALUE T.O.V 2021	IMPACT OVER 2022
Energietransitie	€ 346 miljoen	€ -11 miljoen	Ca. 777.000 MWh geproduceerde schone energie Ca. 230.000 tCO ₂ vermeden uitstoot dit is te vergelijken met het jaarlijkse energieverbruik van ca. 311.000 NL huishoudens danwel de jaarlijkse CO ₂ uitstoot van ca. 12.000 NL huishoudens.
Innovatie in Europa	€ 134 miljoen	€ 5 miljoen	36 verstrekte leningen aan NL ondernemingen die via conventionele routes geen toegang tot benodigd kapitaal hebben. 16 bedrijfsparticipaties in innovatieve start-ups en scale-ups in Europa die ondersteund worden met langjarig institutioneel groeikapitaal.
Betaalbare huisvesting	€ 1106 miljoen	€ 36 miljoen	Ca. 4100 huishoudens voorzien van betaalbare huurwoningen. 86,7% betaalbare huurwoningen in portefeuille t.o.v. NL woningmix.
Circulaire economie	€ 113 miljoen	€ 48 miljoen	Ca. 42.000 t gerecycled afval. Dit is te vergelijken met de jaarlijkse afvalproductie van ca. 39.000 NL huishoudens. Ca. 1.162.000 tCO ₂ vermeden uitstoot bij klanten van de bedrijven in de portefeuille. Dit is te vergelijken met de jaarlijkse CO ₂ uitstoot van ca. 61.000 NL huishoudens.
Gezondheidszorg	€ 11 miljoen	€ 11 miljoen	4 bedrijfsparticipaties in ondernemingen die bijdragen aan de toegang tot de zorg en/of de ontwikkeling van medische technologieën of medicijnen.

2. PMT beoordeelt aan de hand van ESG ratings, scores op indicatoren die onderdeel uitmaken van het EMD landenraamwerk, en de GRESB score of een bedrijf, land, respectievelijk vastgoed voldoet aan de ESG eisen die PMT hanteert. Om te meten of de ecologische en sociale kenmerken zijn verwezenlijkt worden de volgende indicatoren gemeten:
- De **gewogen gemiddelde MSCI Industry Adjusted ESG score** van de beleggingen in de aandelen- en bedrijfsobligatie portefeuilles. Dit bedroeg voor de aandelenportefeuilles 7,29, en voor de bedrijfsobligatieportefeuilles 7,33. Deze score geeft een indicatie hoe goed ondernemingen in de portefeuille hun materiele ESG risico's beheren ten opzichte van sector peers¹. De schaal van de MSCI ESG Industry Adjusted score loopt van 10 (best presterend) tot 0 (slechtst presterend).
 - De **gewogen gemiddelde scores op de indicatoren uit het EMD (Emerging Market Debt) Landenraamwerk**. Dit betreft de volgende indicatoren: Corruption Perception Index van Transparency International, de Democracy Index van de Economist Intelligence Unit, de Vulnerability en Readiness score van de Notre Dame Global Adaptation Initiative (ND-GAIN), en de Human Development Index (HDI) van de United Nations Development Programme. Dit bedroeg:

¹ In volgend document wordt de methodologie van deze score beschreven [MSCI ESG Metrics Calculation Methodology](#)

ASPECT ESG ONTWIKKELING	INDICATOR	SCHAAL*	UITLEG	SCORE FONDS
Governance & sociaal	Corruption Perception Index	0-100	0 = laagste niveau van corruptie 100 = hoogste niveau van corruptie	37,74
	Democracy Index	0-100	0 = laagste niveau van democratie 100 = hoogste niveau van democratie	64,52
Sociale ontwikkeling	Human Development Index	0-100	0 = laagste ontwikkelingsniveau 100 = hoogste ontwikkelingsniveau	76,02
Milieurisico	Vulnerability Index	0-100	0 = niet kwetsbaar 100 = kwetsbaar	40,96
	Readiness Index	0-100	0 = niet gereed 100 = volledig voorbereid	38,74

* In bovenstaande tabel zijn scores geconverteerd naar een schaal van 0-100.

- De GRESB score van de beleggingen in Nederlands direct vastgoed was 84 en daarmee 4 sterren.
- Het aantal bedrijven waarmee ultimo 2022 engagement werd gevoerd was als volgt:

ENGAGEMENTTHEMA	AANTAL ONDERNEMINGEN
Arbeidstransitie & automatisering	5
Beloningsbeleid ²	-
Biodiversiteit	5
Energietransitie 2021 – 2023	37
IMVB cases	6
Incidenten & controverses	50
Leefbaar inkomen in agrifood	5
Leefbaar loon in textiel	6
Mensenrechten in mijnbouw en hernieuwbare energie	4
Nederlandse Beurgenoteerde Ondernemingen	8
Tax (belasting)	5

3. PMT meet de absolute en relatieve **CO₂-voetafdruk** (in de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles). Dit bedroeg voor de aandelenportefeuilles 722.531 ton CO₂ en 4.8 ton CO₂ per 100 geïnvesteerde euro's respectievelijk. En voor de bedrijfsobligatieportefeuilles 932.636 ton CO₂ en 5.5 ton CO₂ per 100 geïnvesteerde euro's. Ook meet PMT **het aandeel beleggingen dat positief bijdraagt aan de energietransitie** (impactbeleggingen). Dit bedroeg €346 miljoen.

² Voor het programma beloningsbeleid zijn in 2022 geen gesprekken gevoerd met de bedrijven binnen het programma. Wel heeft PMT invloed uitgeoefend binnen dit thema door actief op dit onderdeel te stemmen bij algemene aandeelhoudersvergaderingen. PMT onderzoekt in 2023 hoe de dialoog binnen dit programma op een effectieve wijze kan worden voortgezet.

...EN IN VERGELIJKING TOT VOORAFGAANDE PERIODEN?

Dit is het eerste jaar dat aan de hand van dit gedetailleerde template gerapporteerd dient te worden voor SFDR. Daarom kan er nog geen vergelijking ten opzichte van vorig jaar laten zien worden.

WAT WAREN DE DOELSTELLINGEN VAN DE DUURZAME BELEGGINGEN DIE HET FINANCIËLE PRODUCT GEDEELTELIJK HEEFT GEDAAN EN HOE DROEG DE DUURZAME BELEGGING BIJ TOT DIE DOELSTELLINGEN?

De duurzame beleggingen van de pensioenregeling van PMT hebben bijgedragen aan de doelstellingen van de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties. Deze beleggingen hebben een grote variëteit aan duurzame doelstellingen zoals alternatieve energie, energie efficiëntie, duurzaam water en preventie van vervuiling, sanitaire voorzieningen, betaalbare huisvesting, MKB financiering en educatie. De bijdrage aan SDG's is over de hele beleggingsportefeuille van PMT gemeten. Dit betreft voor een deel impactbeleggingen, en voor een ander deel de overige beleggingen die aan SDG's bijdragen.

Impact beleggingen

Impactbeleggingen zijn investeringen die met de bedoeling zijn gedaan om impact te creëren (intentioneel), en hebben een meetbare impact. Deze beleggingen hebben een van de volgende impactdoelstellingen en kunnen elk gekoppeld worden aan de SDG's:

- Klimaat en natuur:
 - Energietransitie, bijdrage aan SDG 7 en 13
 - Circulaire economie, bijdrage aan SDG 12
- Innovatie en werk:
 - Innovatie in Europa, bijdrage aan SDG 8 en 9
- Huisvesting en gezondheid:
 - Betaalbare Huisvesting, bijdrage aan SDG 11
 - Gezondheidszorg, bijdrage aan SDG 3

Overige bijdrage aan Sustainable Development Goals

Zoals benoemd, is de bijdrage aan SDG's over de gehele beleggingsportefeuille van PMT gemeten. Voor staatsobligaties geldt dat alleen beleggingen die als "green, social of sustainability bond" zijn geclassificeerd worden meegenomen als SDG-bijdrage. De SDI-meting voor de liquide portefeuilles wordt grotendeels gemeten met behulp van externe data (MSCI Sustainable Impact Metrics en Green Bond exposure). Voor de illiquide portefeuilles wordt dit handmatig door de portefeuillemanagers berekend.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

HOE HEBBEN DE DUURZAME BELEGGINGEN DIE HET FINANCIËLE PRODUCT GEDEELTELIJK HEEFT GEDAAN GEEN ERNSTIGE AFBREUK GEDAAN AAN ECOLOGISCHE OF SOCIALE DUURZAME BELEGGINGSDOELSTELLINGEN?

Hoe de duurzame beleggingen van de pensioenregeling geen ernstige afbreuk hebben gedaan aan ecologische of sociale duurzame beleggingsdoelstellingen verschilt per beleggingscategorie:

- Beursgenoteerde aandelen en bedrijfsobligaties: dit is beoordeeld op basis van de MSCI IVA ESG score, de MSCI Low Carbon Transition score en een controverser screening op basis van verschillende MSCI datapunten³. Alle beleggingen die hier slecht op scoren, en dus ernstige afbreuk doen, zijn niet aangemerkt als duurzame belegging.
- Staatsobligatieportefeuille: via het landenraamwerk worden overheden getoetst op basis van ecologische en sociale factoren⁴. Overheden die laag scoren op deze factoren zijn uitgesloten.
- Vastgoed: vastgoedobjecten met een EPC label van D of lager zijn niet aangemerkt als een duurzame belegging⁵. Wanneer EPC labels niet beschikbaar zijn is het vastgoed beoordeeld aan de hand van de GRESB score. Vastgoedportefeuilles met 4 sterren of lager zijn niet aangemerkt als duurzaam.
- Infrastructuur, private equity en hypotheek: het selectie- en monitoringsproces van externe vermogensbeheerders bevat een strenge ESG-toets.

HOE IS REKENING GEHOUDEN MET DE INDICATOREN VOOR ONGUNSTIGE EFFECTEN OP DUURZAAMHEIDSFACTOREN?

De duurzame beleggingen van PMT hebben rekening gehouden met de belangrijkste effecten op duurzaamheidsfactoren zoals opgenomen in Bijlage 1 van de SFDR gedelegeerde handeling. Deze bijlage specificeert wat de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren zijn aan de hand van 18 verplichte indicatoren (Ook wel principal adverse impact (PAI) indicatoren genoemd). De meeste van deze indicatoren zijn van toepassing op ondernemingen (14). Daarnaast zijn er 4 indicatoren gespecificeerd voor beleggingen in staatsobligaties, en 4 indicatoren voor vastgoed. Hoe de duurzame beleggingen van de pensioenregeling rekening hebben gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren verschilt per beleggingscategorie:

- Beursgenoteerde aandelen en bedrijfsobligaties: de 14 verplichte indicatoren die van toepassing zijn op bedrijven variëren van ecologische indicatoren zoals de uitstoot van ondernemingen waarin is belegd, tot sociale indicatoren zoals de loonkloof tussen man en vrouw bij ondernemingen waarin is belegd. Al deze 14 verplichte indicatoren worden (direct of indirect) onderliggend meegenomen in de MSCI ESG rating. Ondernemingen die laag scoren op deze rating zijn uitgesloten van de beleggingen van de pensioenregeling van PMT.

³ De screeningsmethodologieën worden in het PMT Verantwoord Beleggen beleid onder ESG-integratie verder toegelicht.

⁴ Het landenraamwerk wordt in het PMT Verantwoord Beleggen beleid onder ESG-integratie toegelicht.

⁵ EPC labels zijn vaak alleen op modelportefeuille niveau beschikbaar en niet op objectniveau. Daarom komen alleen modelportefeuilles waarvan >60% van de objecten label C of hoger hebben door de do-no-significant harm screening heen.

- **Private equity:** voor de 14 verplichte indicatoren die van toepassing zijn op ondernemingen, is er voor beleggingen in private equity onvoldoende data via een dataprovider beschikbaar. Er is een uitvraag gedaan bij de private equity vermogensbeheerders naar de indicatoren voor ongunstige effecten, echter is hier zeer beperkt reactie op gekomen. Wel heeft er een strikte ESG-toets plaats gevonden bij de selectie van vermogensbeheerders voor de private equity beleggingen die onderdeel zijn van de pensioenregeling van PMT. Zo wordt van de manager gevraagd een verantwoord beleggen beleid te hebben en hierover te rapporteren en wordt van nieuwe managers gevraagd opvolging te geven aan de OESO-richtlijnen en de UNPRI te ondertekenen.
- **Staatsobligatieportefeuille:** de 2 verplichte indicatoren voor staatsobligaties, namelijk de broeikasgasemissies van landen waarin is belegd en het aantal landen waarin is belegd waar schending van sociale rechten plaatsvindt, zijn onderliggend meegenomen in de ecologische en sociale indices die worden gebruikt voor het landenraamwerk (namelijk de ND-GAIN index, Democracy Index, Corruption Perception index, en de HDI index). Overheden die laag scoren op deze indices zijn uitgesloten van de beleggingen.
- **Vastgoed:** Een van de verplichte indicatoren voor vastgoed gaat over vastgoedactiva die een rol spelen bij het winnen, opslaan, vervoeren of produceren van fossiele brandstoffen. In dit type vastgoed belegt PMT niet. De andere verplichte indicator voor vastgoed gaat over de blootstelling aan energie-inefficiënt vastgoed. Vastgoedobjecten met een EPC label van D of lager zijn niet aangemerkt als een duurzame belegging⁶. Wanneer data over EPC labels niet beschikbaar is wordt de vastgoedportefeuille beoordeeld aan de hand van de GRESB (Global Real Estate Sustainability Benchmark) score. Vastgoedportefeuilles met 2 sterren of lager zijn niet aangemerkt als duurzaam.
- **Infrastructuur & hypotheek:** voor infrastructuur en hypotheek zijn door de regelgever geen indicatoren voor ongunstige effecten gespecificeerd.

WAREN DUURZAME BELEGGINGEN AFGESTEMD OP DE OESO-RICHTSNOEREN VOOR MULTINATIONALE ONDERNEMINGEN EN DE LEIDENDE BEGINSELEN VAN DE VN INZAKE BEDRIJFSLEVEN EN MENSENRECHTEN? DETAILS:

- Voor alle nieuwe contracten die worden afgesloten geldt dat de geselecteerde vermogensbeheerders wordt gevraagd zich te committeren aan de OESO-richtlijnen en/of UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP's). Daarnaast is een aanvullende screening toegepast op beursgenoteerde aandelen en bedrijfsobligaties. Deze beleggingen worden getoetst aan de hand van een controversie screening op basis van meerdere MSCI datapunten. In deze screening wordt gekeken naar de volgende internationale standaarden: OESO-richtsnoeren, de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten en de principes van de United Nations Global Compact. Beleggingen in een onderneming kunnen niet als duurzaam worden aangemerkt bij een ondermaatse prestatie van die onderneming op het gebied van internationale standaarden die betrekking hebben op gedegen ondernemingspraktijken en mensen- en arbeidsrechten.

⁶ EPC labels zijn vaak alleen op modelportefeuille niveau beschikbaar en niet op objectniveau. Daarom komen alleen modelportefeuilles waarvan >60% van de objecten label C of hoger hebben door de do-no-significant harm screening heen

In de EU-taxonomie is het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” vastgesteld, dat inhoudt dat op taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie en dat vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen ook geen ernstige afbreuk doen aan milieu-of sociale doelstellingen.

HOE IS IN DIT FINANCIËLE PRODUCT REKENING GEHOUDEN MET DE BELANGRIJKSTE ONGUNSTIGE EFFECTEN OP DUURZAAMHEIDSFACTOREN?

PMT heeft rekening gehouden met de belangrijkste negatieve effecten van de beleggingen op duurzaamheidsfactoren (ESG factoren). Duurzaamheidsfactoren zijn door wetgeving gedefinieerd als ecologische, sociale en werkgelegenheidszaken, eerbiediging van mensenrechten, en bestrijding van corruptie en van omkoping.

Ondernemingen met ondermaatse prestaties op ESG gebied zijn uitgesloten om de belangrijkste negatieve effecten van de beleggingen op duurzaamheidsfactoren te beperken. De duurzaamheid van de bedrijfsvoering van ondernemingen wordt beoordeeld op basis van verschillende onderwerpen als CO₂-uitstoot, energie- en waterverbruik, ethiek, anti-corruptie en mensen- en arbeidsrechten. PMT gaat ervan uit dat ondernemingen met een lage ESG-score verantwoordelijk zijn voor de grootste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren. Daarom belegt PMT niet in deze ondernemingen. In aanvulling daarop kijkt PMT specifiek naar ondernemingen met activiteiten die een grote impact hebben op het milieu. Ondernemingen actief in sectoren met een hoog klimaatrisico die het laagste scores, zijn niet in aanmerking gekomen voor de beleggingen van PMT om de belangrijkste ongunstige effecten op het milieu te beperken. Daarnaast heeft PMT sectoren en individuele ondernemingen uitgesloten. Hierbij gaat het om producten of diensten met een negatief effect op de maatschappij, zoals controversiële wapens^{7,8}.

Ook heeft PMT niet belegd in staatsobligaties van landen in opkomende markten die slecht scoren op financiële en maatschappelijke aspecten. Op grond van een zogeheten landenraamwerk zijn overheden beoordeeld op verschillende onderwerpen zoals de kwetsbaarheid voor klimaatrisico's, de bereidheid en mogelijkheid van landen om zich aan te passen aan klimaatverandering, de mate van democratie, corruptie en de sociale ontwikkeling van een land. Wanneer een land op een van deze indicatoren tenminste tot de 25% slechts-presterende landen behoort, dan is niet belegd in staatsobligaties van deze landen.

⁷ Een verdere toelichting kan gevonden worden in het PMT Verantwoord Beleggen beleid

⁸ De genoemde uitsluitingen worden gedaan op basis van data van externe dataproviders. Voor de volledigheid van de uitsluitingen is PMT afhankelijk van de volledigheid van de beschikbaar gestelde data.

De overtuiging is dat overheden die ondermaats presteren op klimaat en sociale onderwerpen onvoldoende verantwoordelijkheid nemen voor de grootste ongunstige effecten van overheden op duurzaamheidsfactoren. Daarom zijn deze staatsobligaties uitgesloten van de beleggingen.

Voor de vastgoedbeleggingen is er aandacht voor de verduurzaming van vastgoed. Voor het Nederlandse vastgoed heeft PMT geïnvesteerd in de verhoging van energie labels. Aan de vermogensbeheerders van direct vastgoed in Nederland, Europa en de VS is gevraagd om deel te nemen aan de Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB). Om hieraan deel te nemen moet informatie over onder andere verschillende duurzaamheidsaspecten zoals het CO₂- en energieverbruik worden gemeten. Op basis daarvan zijn de ongunstige effecten van vastgoed in Nederland, Europa en de Verenigde Staten gemonitord.

Naast het uitsluiten van ondernemingen beoogt PMT invloed uit te oefenen op de strategie van ondernemingen om de negatieve effecten op duurzaamheidsfactoren te beperken. Dat wil zeggen: PMT is in gesprek gegaan met bedrijven en heeft gestemd op aandeelhoudersvergaderingen. Op deze manier heeft PMT beoogd invloed uit te oefenen op de bedrijven waarin het belegt. PMT heeft engagement gevoerd met ondernemingen waar zich misstanden voordoen en die internationale standaarden omtrent mensen- en arbeidsrechten onvoldoende naleven. Ook heeft PMT engagement gevoerd binnen het dialoogprogramma op de thema's energietransitie, biodiversiteit, leefbaar inkomen en loon (in de textiel en agrifood sector), arbeidstransitie & automatisering, mensenrechten in mijnbouw en hernieuwbare energie, beloningsbeleid en belasting. Daarnaast is voor aandelenbeleggingen gestemd op aandeelhoudersvergaderingen over onderwerpen als goed ondernemingsbestuur en klimaat.

Op de website van PMT is de [verklaring](#) te vinden over hoe wordt omgegaan met de belangrijkste negatieve effecten van beleggingen. Vóór 30 juni 2023 rapporteert PMT middels deze verklaring over de 18 verplichte indicatoren en 2 geselecteerde optionele indicatoren.

WAT WAREN DE GROOTSTE BELEGGINGEN VAN DIT FINANCIËLE PRODUCT?

De lijst bevat de beleggingen die **het grootste aandeel beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten⁹:

GROOTSTE BELEGGINGEN	SECTOR	% ACTIVA	LAND
Staatsobligaties Duitsland	Government	8,66%	Duitsland
Staatsobligaties Nederland	Government	3,78%	Nederland
Staatsobligaties Oostenrijk	Government	1,98%	Oostenrijk
Staatsobligaties België	Government	1,10%	België
Staatsobligaties Ierland	Government	0,99%	Ierland
Staatsobligaties Finland	Government	0,87%	Finland
Staatsobligaties Frankrijk	Government	0,84%	Frankrijk
Staatsobligaties Brazilië	Government	0,72%	Brazilië
Staatsobligaties Zuid-Afrika	Government	0,61%	Zuid-Afrika
Staatsobligaties Mexico	Government	0,60%	Mexico
Staatsobligaties Indonesië	Government	0,54%	Indonesië
Staatsobligaties Colombia	Government	0,42%	Colombia
Staatsobligaties Europese Unie	Government	0,41%	Europese Unie
Staatsobligaties Dominicaanse Republiek	Government	0,33%	Dominicaanse Republiek
Staatsobligaties Thailand	Government	0,32%	Thailand

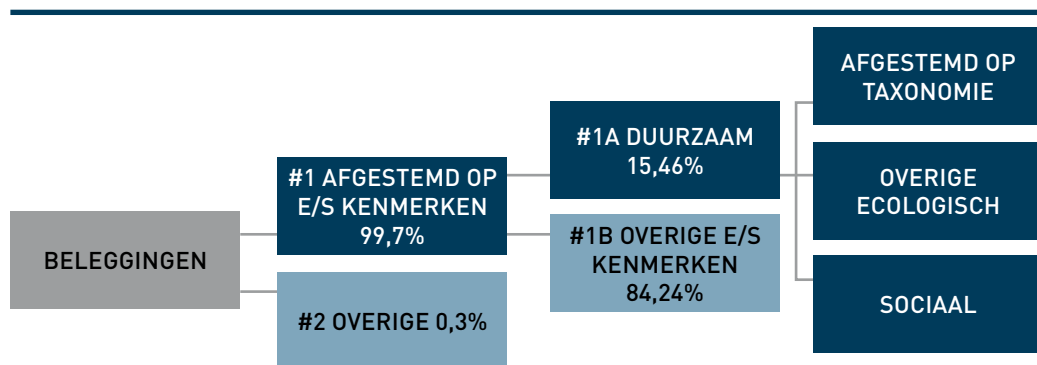
⁹ Bij het bepalen van de top 15 grootste beleggingen is gekeken naar individuele posities die feitelijk het grootste waren in de pensioenregeling van PMT per ultimo 2022. Deze 15 grootste posities zijn allen staatsobligaties.

WAT WAS HET AANDEEL DUURZAAMHEIDSGERELATEERDE BELEGGINGEN?

Het percentage beleggingen die in afstemming was met ecologische en sociale kenmerken bedroeg 99,70%. Hiervan bestond 15,46% uit duurzame beleggingen. **Hoe zag de activa-allocatie eruit?**

De activa-allocatie beschrijft het aandeel beleggingen in bepaalde activa.

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het gebruikte financiële product om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en evenmin als duurzame belegging kwalificeren.

De categorie **#1 Afgestemd op E/S- kenmerken** omvat:

- Subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- Subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken die niet als duurzame belegging kwalificeren.

De meeste beleggingen van de pensioenregeling van Stichting Pensioenfonds Metaal & Techniek dragen bij aan de ecologische – of sociale kenmerken van de pensioenregeling (#1). Deze categorie bedroeg 99,70%.

Om het risicoprofiel van de pensioenregeling te beheersen, de beleggingsportefeuille te diversifiëren of om de beleggingsportefeuille op een efficiënte manier te beheren worden financiële instrumenten ingezet die geen ecologische en sociale kenmerken promoten. Hierbij kan worden gedacht aan financiële instrumenten zoals cash en derivaten. Deze instrumenten zijn opgenomen in de categorie “Overige” (#2), en worden later in het template beschreven. Deze categorie bedroeg 0,30%.

IN WELKE ECONOMISCHE SECTOREN WERD BELEGD?

De volgende tabel geeft op detailniveau weer in welke economische sectoren belegd is. Op deze manier is bijvoorbeeld te zien wat de blootstelling is naar subsectoren van de economie die inkomsten genereren uit exploratie, delving, winning, productie, verwerking, opslag, raffinage of distributie, met inbegrip van transport, opslag en handel van fossiele brandstoffen. Economische sectoren die hieronder niet zijn opgenomen hadden op het moment van rapporteren geen beleggingen. Het percentage “unknown” is substantieel. Hieronder vallen met name staatsobligaties (rond 25%) en illiquide beleggingen zoals vastgoed (rond 7%), hypotheek (rond 4%) en private equity (rond 11%)¹⁰.

¹⁰ Voor deze beleggingscategorien is geen data beschikbaar op een dusdanig detail niveau.

ECONOMISCHE SECTOREN	% ACTIVA	ECONOMISCHE SECTOREN	% ACTIVA
Commercial Banks & Capital Markets	3,53%	Rail Transportation	0,33%
Pharmaceuticals & Biotechnology	3,04%	Financial Exchanges	0,31%
Telecommunications	2,05%	Semiconductor Equipment	0,31%
Retail	1,70%	Commercial Support Services	0,30%
Chemicals	1,47%	Construction	0,30%
Insurance	1,43%	Mining & Integrated Production	0,29%
Health Care Equipment & Supplies	1,34%	Packaging	0,28%
Beverages	1,33%	Industrial Conglomerates	0,26%
Real Estate	1,17%	Oil & Gas Exploration & Production	0,26%
Interactive Media & Online Consumer Services	1,16%	Health Care Facilities & Services	0,24%
Food Products	1,13%	Auxiliary Financial Services & Data	0,23%
Integrated Oil & Gas	1,08%	Electrical Equipment	0,22%
Software & Diversified IT Services	1,05%	Mortgage & Public Sector Finance	0,20%
Gas and Electricity Network Operators	1,02%	Paper & Forest Products	0,20%
Electric Utilities	1,00%	Metals Processing & Production	0,18%
Electronic Devices & Appliances	0,94%	Public & Regional Banks	0,17%
Semiconductors	0,86%	Oil & Gas Equipment/Services	0,16%
Household & Personal Products	0,81%	Multi-Sector Holdings	0,15%
Digital Finance & Payment Processing	0,80%	Managed Health Care	0,14%
Industrial Machinery & Equipment	0,73%	Water and Waste Utilities	0,13%
Automobile	0,71%	Human Resource & Employment Services	0,13%
Media	0,68%	Airlines	0,12%
Electronic Components	0,60%	Specialized Finance	0,12%
IT Consulting & Other Services	0,60%	Industrial Support Services	0,12%
Multi-Utilities	0,59%	Aerospace & Defence	0,11%
Heavy Trucks & Construction & Farm Machinery	0,58%	Road Transportation	0,08%
Air Freight & Logistics	0,54%	Furniture & Fittings	0,07%
Trading Companies & Distributors	0,54%	Oil & Gas Refining & Marketing	0,07%
Auto Components	0,49%	Development Banks	0,05%
Restaurants	0,48%	Oil & Gas Storage & Pipelines	0,04%
Asset Management & Brokerage	0,47%	Marine Transportation	0,03%
Transportation Infrastructure	0,47%	Leisure Products	0,03%
Construction Materials	0,44%	Education Services	0,02%
Research & Consulting Services	0,40%	Renewable Electricity	0,01%
Leisure	0,34%	Health Care Technology & Services	0,00%
Textiles & Apparel	0,34%	Unknown	58,45%

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een milieudoelstelling. **Transitieactiviteiten** zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissieniveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

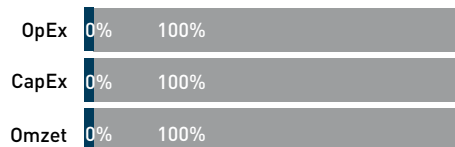
- de omzet die aangeeft hoe “groen” de ondernemingen waarin is belegd vandaag zijn;
- de kapitaaluitgaven (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen zijn gedaan door de ondernemingen waarin is belegd die relevant zijn voor een transitie naar een groene economie;
- de operationele uitgaven (OpEx) die de groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weerspiegelen.

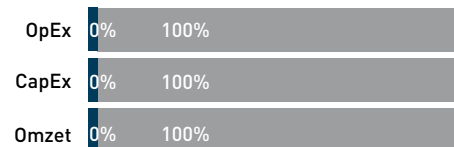
IN WELKE MATE WAREN DE DUURZAME BELEGGINGEN MET EEN MILIEUDOELSTELLING AFGESTEMD OP DE EU-TAXONOMIE?

Zoals aangetoond in onderstaande grafieken, was het percentage beleggingen afgestemd op de taxonomie 0%. Aangezien er geen geschikte methode is om te bepalen of overheidsobligaties zijn afgestemd op de taxonomie*, toont de eerste grafiek de afstemming op de taxonomie voor alle beleggingen van het financiële product, met inbegrip van overheidsobligaties, terwijl de tweede grafiek de afstemming op de taxonomie toont voor uitsluitend de beleggingen van het financiële product anders dan in overheidsobligaties.

1. Afstemming op taxonomie van beleggingen met inbegrip van overheidsobligaties*

2. Afstemming op taxonomie van beleggingen exclusief overheidsobligaties*

■ Op taxonomie afgestemde beleggingen
■ Overige beleggingen

■ Op taxonomie afgestemde beleggingen
■ Overige beleggingen

*Voor deze grafieken omvatten 'overheidsobligaties' alle blootstellingen aan overheidsschulden.

WAT WAS HET AANDEEL BELEGGINGEN IN TRANSITIE- EN FACILITERENDE ACTIVITEITEN

n.v.t.

HOE VERHOUDT HET PERCENTAGE BELEGGINGEN DAT IS AFGESTEMD OP DE EU-TAXONOMIE ZICH TOT HET PERCENTAGE TIJDENS EERDERE REFERENTIEPERIODES?

n.v.t.

zijn duurzame beleggingen met een milieudoelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

WAT WAS HET MINIMUMAANDEEL DUURZAME BELEGGINGEN MET EEN MILIEUDOELSTELLING DIE NIET WAREN AFGESTEMD OP DE EU-TAXONOMIE?

PMT heeft een deel van de portefeuille gealloceerd naar duurzame beleggingen. Deze beleggingen dragen bij aan de SDG's middels impactbeleggingen en overige bijdrage aan SDG's in de portefeuille. Het behaalde percentage duurzame beleggingen bedroeg 15,46%. PMT heeft echter niet per thema een doelstelling gespecificeerd en heeft daarom ook niet de bijdrage aan ecologische en sociale doelstellingen separaat berekend.

WAT WAS HET MINIMUMAANDEEL SOCIAAL DUURZAME BELEGGINGEN?

PMT heeft een deel van de portefeuille gealloceerd naar duurzame beleggingen. Deze beleggingen dragen bij aan de SDG's middels impactbeleggingen en overige bijdrage aan SDG's in de portefeuille. Het behaalde percentage duurzame beleggingen bedroeg 15,46%. PMT heeft echter niet per thema een doelstelling gespecificeerd en heeft daarom ook niet de bijdrage aan ecologische en sociale doelstellingen separaat berekend.

WELKE BELEGGINGEN ZIJN OPGENOMEN IN "OVERIGE"? WAARVOOR WAREN DEZE BEDOELD EN WAREN ER ECOLOGISCHE OF SOCIALE MINIMUMWAARBORGEN?

De marktwaarde van derivaten en liquide middelen zijn opgenomen onder "#2 Overige". Dit bedroeg 0,30%. Deze beleggingen zijn nodig om de portefeuille op een efficiënte manier te beheren en om het risicoprofiel van de pensioenregeling te beheersen. Bij deze instrumenten is er geen sprake van promotie van ecologische of sociale kenmerken.

WELKE MAATREGELEN ZIJN ER IN DE REFERENTIEPERIODE GETROFFEN OM TE VOLDOEN AAN DE ECOLOGISCHE EN/OF SOCIALE KENMERKEN?

De volgende maatregelen zijn getroffen om te voldoen aan de ecologische en sociale kenmerken van de pensioenregeling van PMT:

- PMT heeft zijn beleggingen in impact investeringen vergroot. Met deze investeringen wordt een netto positieve bijdrage aan de maatschappij geleverd.
- PMT heeft hoofdzakelijk belegd in bedrijven die relatief goed presteren ten aanzien van ESG factoren. Dit wordt bepaald aan de hand van data van externe dataproviders.
- PMT heeft engagement gevoerd op verschillende ecologische en sociale thema's. Hiermee heeft PMT haar invloed als aandeelhouder aangewend om ondernemingen aan te zetten tot een duurzame strategie. Dit jaar heeft er een intensivering plaatsgevonden op klimaatengagement. PMT vindt dat bedrijven in de fossiele industrie toe moeten werken naar een strategie die in lijn ligt met het 1,5-gradenpad en daarmee meegaan in de energietransitie. Daarom is PMT in 2022 de dialoog aangegaan met alle olie- en gassector bedrijven en de resterende achterlopers in de nutssector in de PMT-aandelenportefeuille. Ook heeft PMT het engagement op Incidenten & Controverses uitgebreid in 2022 dat zich richt op schenders van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, de United Nations Global Compact Principles en de Guiding Principles on Business and Human Rights.
- PMT heeft klimaatactieplannen gepubliceerd in lijn met wat wordt gevraagd vanuit het Nederlands Klimaatcommitment van de financiële sector. Hierin staat per beleggingscategorie beschreven wat PMT nog te doen staat om de beleggingsportefeuille in lijn te brengen met de beperking van de opwarming van de aarde tot 1,5 graden.

Referentiebenchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken die dat product promoot.

HOE HEEFT DIT FINANCIËLE PRODUCT GEPRESTEERD TEN OPZICHTE VAN DE REFERENTIEBENCHMARK?

Om de beleggingsportefeuille van PMT vorm te geven en om prestaties van de beleggingen te meten, worden verscheidene benchmarks gebruikt afhankelijk van de beleggingscategorie. Voor de liquide beleggingen geldt het streven om duurzaamheidskenmerken zoveel mogelijk in de benchmark te implementeren, middels maatwerk ESG benchmarks. Op deze wijze is er sprake van een eenduidig ESG-beleid voor de liquide portefeuilles. Voor illiquide portefeuilles worden reguliere benchmarks gebruikt zonder duurzaamheidskenmerken. De pensioenregeling als zodanig heeft niet een referentiebenchmark zoals bedoeld in SFDR.

IN WELK OPZICHT VERSCHILT DE REFERENTIEBENCHMARK VAN EEN BREDE MARKTINDEX?

n.v.t.

HOE HEEFT DIT FINANCIËLE PRODUCT GEPRESTEERD TEN AANZIEN VAN DE DUURZAAMHEIDSINDICATOREN VOOR HET BEPALEN VAN DE AFSTEMMING VAN DE REFERENTIEBENCHMARK OP DE GEPROMOTE ECOLOGISCHE EN SOCIALE KENMERKEN?

n.v.t.

HOE HEEFT DIT FINANCIËLE PRODUCT GEPRESTEERD TEN OPZICHTE VAN DE REFERENTIEBENCHMARK?

n.v.t.

HOE HEEFT DIT FINANCIËLE PRODUCT GEPRESTEERD TEN OPZICHTE VAN DE BREDE MARKTINDEX?

n.v.t.

